

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025

Gemeente Neder- Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Opheusden, 5 oktober 2021

Behandeling:

- College
5 oktober 2021
- Gemeenteraad
10 november 2021

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Voorwoord van het college	3
Leeswijzer	6
Programmaplan.....	10
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	11
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	19
Programma 3 Fysieke leefomgeving	25
Programma 4 Economie.....	40
Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet	49
Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn	62
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, onvoorzien.....	71
Paragrafen	82
Paragraaf 1 Lokale heffingen	83
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	89
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	98
Paragraaf 4 Financiering	104
Paragraaf 5 Verbonden partijen	110
Paragraaf 6 Grondbeleid	126
Paragraaf 7 Bedrijfsvoering	129
Financiële begroting	134
A: Het overzicht baten en lasten en de toelichting.....	135
B: Uiteenzetting financiële positie en de toelichting	143
C: Het overzicht van lasten en baten per taakveld.....	155
Bijlage 1: Overzicht heroverwegingen.....	157

VOORWOORD VAN HET COLLEGE

Geachte raad,

Hierbij bieden wij u de Begroting 2022 en de meerjarenraming voor 2023 tot en met 2025 aan. Met deze begroting voeren we voor het vierde jaar het coalitieprogramma 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving' uit. In de begroting staan onze beleidsvoornemens en heroverwegingen voor de komende jaren met de financiële vertaling daarvan voor het jaar 2022 en een financiële doorkijk naar de jaren daarna.

Financieel perspectief

Het financiële perspectief voor 2022 tot en met 2025 in deze begroting is opgebouwd uit drie onderdelen:

1. Het geraamd resultaat van het bestaande beleid: de financiële doorvertaling van besluiten die de raad heeft genomen tot en met de Jaarstukken 2020;
2. Het nieuwe beleid conform kadernota: de financiële doorvertaling van besluiten die de raad heeft genomen door het vaststellen van de Kadernota 2022-2025;
3. Het nieuwe beleid na de kadernota: de financiële gevolgen van ontwikkelingen na de vaststelling van de Kadernota 2022-2025.

Deze drie onderdelen tellen op tot het resultaat van deze begroting:

Hoofdpijnen financiële positie gemeente Neder-Betuwe					
	begroting	begroting	Meerjarenraming		
Bedragen x € 1.000,-	2021	2022	2023	2024	2025
Geraamd resultaat bestaand beleid	-399	1.179	874	151	151
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota		-1.235	-891	-352	-834
Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota		5	-226	-165	-135
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	-399	-51	-243	-366	-818

Een gedetailleerde toelichting op deze drie onderdelen is opgenomen in deel B van de Financiële begroting.

(Weer) een sluitende begroting

In artikel 189 van de Gemeentewet staat dat u er als raad op toeziet dat de begroting sluitend is. Dat betekent: reëel en blijvend in evenwicht. Om de begroting sluitend te kunnen presenteren, hebben we de heroverwegingen, die de raad in de Kadernota 2022-2025 heeft besloten, financieel doorgevoerd. Deze tellen in 2022 bij elkaar op tot een bedrag van ruim € 400.000, oplopend naar ruim € 1.000.000 vanaf 2025. Daarnaast is het besluit verwerkt om de resterende tekorten in 2022 en 2023 incidenteel te dekken door geld in te zetten uit de Algemene Reserve.

De begroting die wij u voorleggen, voldoet daardoor aan de wettelijke eis om sluitend te zijn. De laatste twee jaren sluiten met een overschot. Daarmee zijn we weer goed op weg naar een solide, duurzaam gezonde financiële positie.

We spreken echter nog niet van een gunstig perspectief. Het zal de komende jaren nog een flinke inspanning van ons allemaal vragen om de heroverwegingen niet alleen financieel in de begroting, maar ook daadwerkelijk in de praktijk te realiseren. En we vergeten ook niet de ambities en ontwikkelingen waarover eerder plannen zijn gedeeld met uw raad, maar die in de Kadernota 2022-2025 niet voorzien zijn van een (aanvullend) budget. Deze opgaven rondom klimaat, duurzaamheid, warmte, laaggeletterdheid, de Randweg Opheusden, de multifunctionele accommodatie (MFA) in Dodewaard en schoolgebouwen moeten we nog voorzien van een realistische raming en dekking. Daarna kunnen we

alsnog besluiten om die op te nemen in de begroting en het meerjarenperspectief. We gaan wellicht nieuwe tegenvallers tegenkomen vanuit de herverdeling van het Gemeentefonds, de coronapandemie of in het sociaal domein, al hopen we op snelle, meerjarige duidelijkheid (en extra middelen) van het Rijk.

De meest recente informatie over het Gemeentefonds zenden wij u separaat toe

In de financiële positie is de septembercirculaire van het Gemeentefonds nog niet verwerkt. Dat is gebruikelijk, deze verschijnt meestal op een te laat moment om in het meerjarig perspectief te kunnen verwerken. We verwachten dat deze circulaire onder andere duidelijkheid biedt over extra middelen voor jeugdzorg. We analyseren deze en de andere effecten van de septembercirculaire zo snel mogelijk. Daarbij brengen we ook de ontwikkeling van de uitgaven in het sociaal domein in beeld. We verwerken alle informatie in een raadsinformatiebrief. Daarmee kunt u bij de begrotingsbehandeling beschikken over alle informatie die nodig is om een afgewogen besluit te nemen.

Effecten van de coronapandemie

De Covid-19 pandemie is bij het opstellen van deze begroting nog altijd niet volledig bezworen. We gaan ervan uit dat deze pandemie ook in 2022 nog gevolgen zal hebben voor de maatschappij en onze gemeente. Wat die gevolgen precies zijn, is nu nog niet goed te zeggen. Wellicht zullen er nog steeds maatregelen genomen moeten worden om verspreiding van het virus te remmen. En misschien zijn er nog maatregelen nodig om de effecten voor inwoners en organisaties te verzachten. Ook de langetermijneffecten van de pandemie op bijvoorbeeld de woningmarkt of de mobiliteit zijn nog niet helemaal duidelijk. In de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicomangement is opgenomen dat het ons op dit moment ontbreekt aan voldoende informatie over de gevolgen om een financiële risicoberekening te maken. Via de planning & control cyclus blijven we u op de hoogte houden.

In deze begroting komt u dan ook onze voornemens rond en na corona tegen. Denk aan het verder ontwikkelen van onze dienstverlening aan ondernemers in de herstelfase na corona, het opnieuw opstarten van projecten en initiatieven gericht op (arbeidsmarkt)participatie en onze inzet binnen het Nationaal Programma Onderwijs om te ondersteunen bij het inhalen van achterstanden.

Keuzes en prioriteiten

Deze begroting laat zien dat Neder-Betuwe nog altijd een ambitieuze gemeente is en daarop zijn we trots. De keerzijde is dat er voor de komende tijd veel op het bord ligt van onze ambtelijke organisatie. Vooral omdat er door de corona pandemie nog altijd extra werkzaamheden zijn en omdat voornemens uit 2020 en 2021 vertraagd zijn geraakt. Het is niet vanzelfsprekend dat we alle ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen zonder meer (tegelijkertijd) kunnen oppakken. Daarbij komt dat we onze dienstverlening aan inwoners, organisaties en ondernemers op peil willen houden. Ons college gaat daarom in gesprek met het management om waar nodig keuzes te maken en prioriteiten te stellen. We houden uw raad vanzelfsprekend via de bestuursrapportages op de hoogte als ambities of voornemens hierdoor vertraging oplopen.

Toekomstbestendigheid

Meer in het algemeen signaleren we dat we als gemeente steeds meer te maken krijgen met hogere kwaliteitseisen, nieuwe wetgeving en ingewikkelde maatschappelijke ontwikkelingen. Er wordt veel (tegelijk) gevraagd, zoals efficiënt én dienstverlenend zijn, met minder budget toch een goed voorzieningenniveau in stand houden, rechtmatig én flexibel opereren, maar ook toegankelijk én (digitaal) veilig zijn. Tot nu toe blijken we in staat om te leveren wat nodig is voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, verbonden partijen en hogere overheden. Maar het is zaak dat ook in de toekomst te kunnen blijven doen tegen acceptabele kosten.

We twijfelen niet aan onze bestuurskracht of zelfstandigheid. Maar omdat we ons krachtig willen blijven inzetten voor de gemeentelijke opgaven, is het verstandig om in de komende tijd voor onszelf te onderzoeken wat er nodig is om toekomstbestendig te blijven. Wat vragen de toekomstige ontwikkelingen en ambities van ons? Wat zijn onze sterke punten en waar zijn we kwetsbaar? Hebben we voldoende financiële middelen om te doen wat nodig is voor onze dorpen en het buitengebied? Is de organisatie kwalitatief en kwantitatief goed toegerust om de taken uit te blijven voeren en regie te houden op gemeenschappelijke regelingen? De start van de nieuwe raadsperiode zou een logisch moment zijn om een dergelijk onderzoek te doen.

Op weg naar een nieuwe raadsperiode

Wij staan met u aan de vooravond van nieuwe verkiezingen. Wij zijn blij met wat de afgelopen vier jaren is bereikt en met de stappen die we met u hebben gezet om de toekomst als financieel gezonde gemeente aan te kunnen. Wij blijven ons inzetten om samen met onze inwoners te zorgen voor het behoud van een schone, veilige en prettige leefomgeving, die kansen en voorzieningen biedt voor alle inwoners.

Wij zien uit naar de raadsbehandeling van deze begroting, die we naar het nu lijkt niet meer digitaal, maar helemaal fysiek in het gemeentehuis kunnen doen. Uw raad mag zich in het werk gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met ons bidden om kracht en Gods zegen voor u.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe,

De secretaris,

Gerrit Stam

De burgemeester,

Jan Kottelenberg

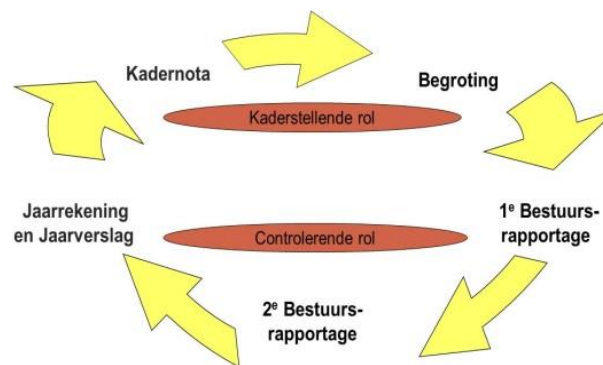
LEESWIJZER

De begroting als onderdeel van de planning en control cyclus

De begroting is voor de gemeenteraad een belangrijk instrument om zijn kaderstellende rol in te vullen. In de begroting geeft de raad aan wat hij het komend jaar wil doen om bepaalde doelen te bereiken en wat dat mag kosten. Daarmee vormt de begroting een duidelijk kader, waarbinnen het gemeentebestuur en de organisatie het komend jaar moeten werken. Deze begroting is niet alleen bedoeld voor financieel specialisten, maar voor iedereen. Het gaat immers om het gemeentelijk huishoudboekje dat ieder moet kunnen volgen. Deze leeswijzer geeft aan hoe de begroting is opgebouwd, wat waar te vinden is en welke relaties er liggen met andere documenten uit de planning en control cyclus.

De planning en control cyclus

De gemeenteraad geeft het college financiële en inhoudelijke kaders mee voor het beleid en de uitvoering daarvan. Het uitgangspunt voor deze kaderstellende rol in deze begroting is het coalitieprogramma 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving' voor de periode 2018-2022. Om dit coalitieprogramma effectief te kunnen uitvoeren, is het belangrijk dat dit goed in te bedden in de planning en control instrumenten en vooral in de begroting.

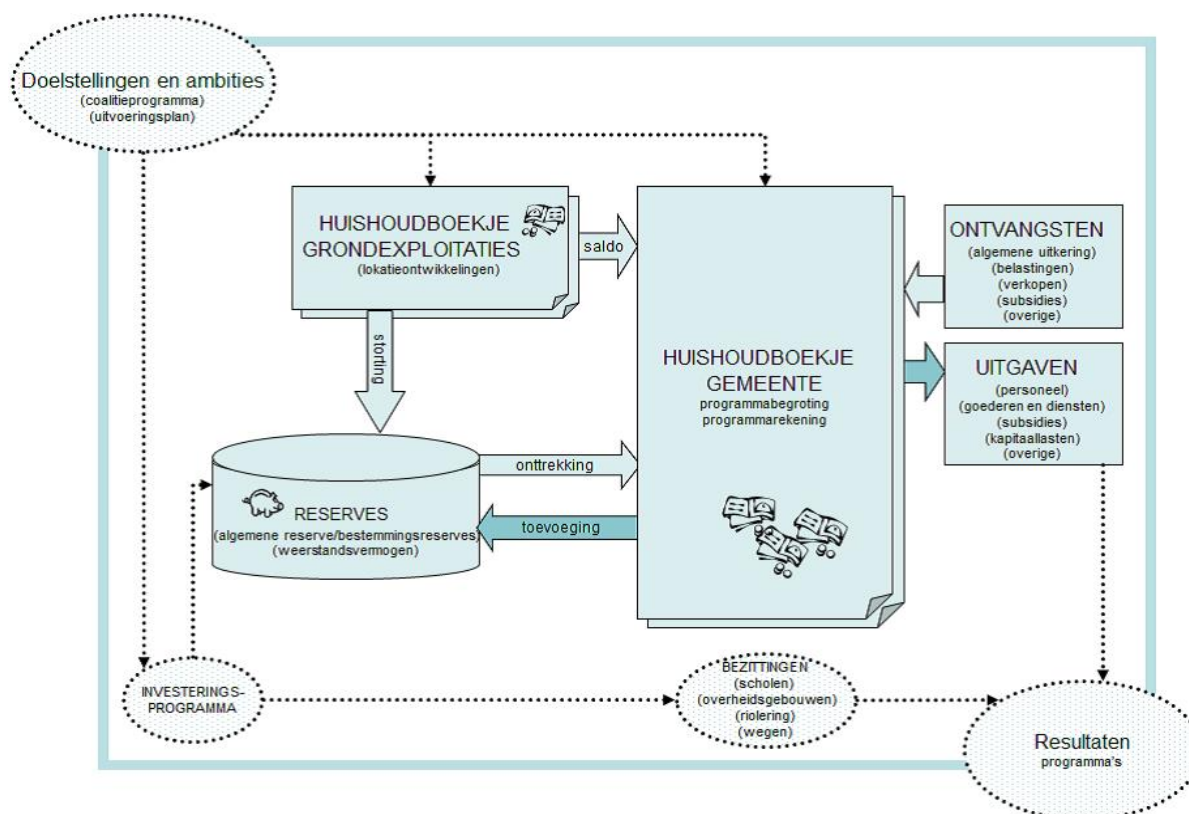

Het coalitieprogramma bepaalt veel van de inhoud van de producten in de jaarlijkse planning en control cyclus: kadernota, begroting inclusief meerjarenramingen, bestuursrapportages en jaarstukken. De kadernota is een uitwerking van de bestuurlijke agenda. Deze is koersbepalend met financiële en inhoudelijke kaders voor de daarop volgende begrotingsjaren. In de begroting worden de voornemens van de kadernota tastbaar gemaakt. De begroting is een wettelijk voorgeschreven product, waarmee de gemeenteraad het college toestemming geeft om uitgaven voor bepaalde doelen te doen. Na het vaststellen van de begroting geven bestuursrapportages een tussentijds overzicht van de stand van zaken van de financiën en de uitvoering van beleid. De jaarstukken bieden tenslotte verantwoording over het gevoerde beleid en het financiële beheer.

De begroting

In de begroting geeft de raad aan welke doelen hij wil bereiken en welke maatschappelijke effecten hij beoogt. Om deze maatschappelijke effecten tastbaar te maken, worden er doelstellingen aan gekoppeld. Tot slot benoemt de begroting wat de gemeente gaat doen om deze doelen te halen en hoeveel dat mag kosten.

Het overzicht geeft de relatie aan tussen (maatschappelijke) doelstellingen van de gemeente en de financiële vertaling daarvan. Uitgangspunt in het schema zijn de maatschappelijke doelen, die we als gemeente willen bereiken. Deze staan beschreven in documenten als 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving' en het uitvoeringsprogramma. De financiële vertaling van al deze wensen en doelen is weergegeven in de blauwe blokken.

In de begroting als huishoudboekje van de gemeenteraad staan de baten en lasten voor het komende jaar. In de jaarstukken legt het college na afloop van een jaar verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiën. Naast het huishoudboekje kent de gemeente ook 'sparpotjes' in de vorm van reserves. Deze kunnen vanuit de begroting gevuld worden, bijvoorbeeld bij overschotten of door bewust ergens voor te sparen. Alle uitgaven die de gemeente doet – via de begroting of via investeringen – dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen en het behalen van maatschappelijke effecten. De begroting en de meerjarenraming zijn opgezet volgens het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV). Naast deze bron zijn ook de kaders en criteria zoals genoemd in de Gemeentewet, de Algemene Wet Bestuursrecht en het Provinciaal Beleidskader Financieel Toezicht van belang. De opbouw en indeling van deze begroting zijn uitgangspunt voor de andere documenten in de planning en control cyclus zoals de kadernota, de bestuursrapportages en de jaarstukken.

Indeling en opbouw begroting

De indeling en opbouw van de begroting is zoals genoemd gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV). De indeling van de begroting start met een voorwoord en een leeswijzer. Verder bestaat de begroting uit drie delen: 1. het programmaplan (programma's) inclusief de algemene dekkingsmiddelen overhead, VPB en onvoorzien, 2. de paragrafen en 3. de financiële begroting. De eerste twee delen (programmaplan en paragrafen) worden in het BBV ook wel de beleidsbegroting genoemd.

1. Programmaplan (programma's)

Het eerste deel uit de begroting is het programmaplan. Hierin staan zes programma's, waarin alle gemeentelijke activiteiten en aandachtspunten op een bepaald beleidsterrein zijn verwoord. De indeling van de begroting in programma's is bedoeld om de kaderstellende en controlerende rol van de raad te ondersteunen. Om de indeling van de begroting zo goed mogelijk te laten bijdragen aan een integrale en samenhangende uitvoering van het coalitieprogramma is er gekozen voor zes programma's.

De programma indeling is als volgt:

Programma	1.	Bestuur en dienstverlening
Programma	2.	Openbare orde en veiligheid
Programma	3.	Fysieke leefomgeving
Programma	4.	Economie
Programma	5.	Wmo, Jeugd en Participatiewet
Programma	6.	Onderwijs, Sport en Welzijn

Algemene Dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en onvoorzien.

Opbouw van de programma's:

In de missie staat de overkoepelende programmadoelstelling. Een missie maakt meteen duidelijk waar het programma over gaat. De kaderstellende beleidsnota's zijn alle beleidsstukken, die bij dit programma horen en die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Deze nota's zijn openbaar en op www.nederbetuwe.nl beschikbaar. (In de begrotingswebsite is het mogelijk om op het betreffende beleidsstuk te klikken, dat dan opengaat in een PDF).

Een programma kan bestaan uit één of meerdere programmaonderdelen (thema's). De indeling is afhankelijk van het aantal beleidsvelden waaruit het programma bestaat. Per programmaonderdeel (thema) wordt aangegeven: *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?* Tevens zijn per programmaonderdeel (thema) de actuele ontwikkelingen weergegeven.

Onder 'Wat willen we bereiken?' staan de bestuurlijke doelstellingen. Deze zijn gebaseerd op het coalitieprogramma en de beleidsnota's en kunnen gelden voor meerdere jaren. Onder 'Wat gaan we ervoor doen?' staan de prestaties, die nodig zijn om deze doelstellingen te halen. In de bestuursrapportages en het jaarverslag legt het college hierover verantwoording af.

De teksten onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we ervoor doen' kunnen u overigens bekend voorkomen. Het is het laatste jaar van de raadsperiode en veel voornemens uit het coalitieprogramma zijn inmiddels (deels) gerealiseerd.

Onder de twee W vragen 'Wat willen we bereiken?' en 'Wat gaan we ervoor doen?' vindt u dit jaar ook de uitwerking terug van de heroverwegingen, waarover uw raad heeft besloten bij de vaststelling van de Kadernota 2022-2025.

Per programma wordt nog een belangrijke vraag beantwoord: 'Wat mag het kosten?'. Want op programmaniveau geeft de raad immers de toestemming voor de budgetten. Ook staan onder de programma's de beleidsdoelstellingen voor de verbonden partijen bij het programma opgenomen. Aangevuld met wat elke verbonden partij hiervoor gaat doen. Daarnaast zijn de verplichte beleidsindicatoren per programma opgenomen en waar deze niet ingevuld zijn is op dit moment nog geen informatie beschikbaar.

Algemene Dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien.

De opbouw van dit programma wijkt af van die van de beleidsprogramma's, maar telt financieel wel mee voor de begroting. In dit programma staat welke algemene dekkingsmiddelen er zijn en wat het verloop daarvan is voor de komende vier jaar. Algemene dekkingsmiddelen hebben geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

2. Paragrafen

Naast de programma's zijn zeven paragrafen opgenomen. Deze gaan over onderwerpen, die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Ze bevatten een dwarsdoorsnede van de programma's vanuit bepaalde thema's waaraan politieke of financiële risico's zijn verbonden. De paragrafen gaan in op de bedrijfsvoering in brede zin.

In de paragrafen staat de 'hoe vraag' centraal:

- Hoe gaan we om met heffingen en leges? (paragraaf 1)
- Hoe worden risico's beheerst en welke effecten hebben deze op het weerstandsvermogen? (paragraaf 2)
- Hoe onderhouden we onze bezittingen en de openbare ruimte? (paragraaf 3)
- Hoe lopen de geldstromen en is onze vermogenspositie? (paragraaf 4)
- Met wie vormen wij verbonden partijen en hoe zijn de afspraken geregeld? (paragraaf 5)
- Hoe is ons grondbeleid vormgegeven? (paragraaf 6)
- Hoe is de bedrijfsvoering geregeld en wat kost dat? (paragraaf 7)

3. Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten, een uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van de baten en lasten per taakveld. Het overzicht van baten en lasten geeft de werkelijke baten en lasten van het vorig jaar, het lopende jaar en de komende begrotingsjaren weer. Eigenlijk is het een samenvatting van het deel 'Wat mag het kosten' dat per programma is opgenomen. De uiteenzetting van de financiële positie bevat een verwachte balans en geeft inzicht in het verloop van de reserves en voorzieningen en het EMU saldo. Het EMU saldo is het financieringssaldo van een overheid die lid is van de EMU (Economische en Monetaire Unie).

Bijlage

Als bijlage is een totaaloverzicht van de vastgestelde heroverwegingen opgenomen.

PROGRAMMAPLAN

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Missie

Wij hebben te maken met een veranderende samenleving die voortdurend in beweging is. Dat betekent ook dat wij de samenleving in een eerder stadium betrekken bij ontwikkelingen en kansen die op ons afkomen. Bestuur en organisatie staan ten dienste van de inwoners. We redeneren 'van buiten naar binnen'. Onze bestuurders en medewerkers staan met beide benen in de maatschappij, zodat zij inwoners en maatschappelijke partners op serieuze wijze kunnen betrekken bij voor hen belangrijke vraagstukken. Wij informeren onze inwoners goed en tijdig over het gemeentelijke beleid. Wij voeren onze taken snel, adequaat, klantgericht en klantvriendelijk uit. De wensen van onze inwoners en onze wettelijke taken zijn het uitgangspunt van onze dienstverlening. Kernwaarden die belangrijk zijn voor onze dienstverlening zijn: interactiviteit, pro-activiteit, betrouwbaarheid en persoonlijk contact. Waar het voor het bereiken van onze lokale wensen en doelen nodig is om met andere overheden samen te werken, doen wij dat op een slimme manier. Wij zien de gemeenschappelijke regelingen die taken voor ons uitvoeren als een verlengstuk van de gemeente. Zij verdienen serieuze aandacht, sturing en waardering.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Visie op Communicatie & Participatie Gemeente Neder-Betuwe \(2021\)](#)
- [Participatie en Inspraakverordening gemeente Neder Betuwe \(2015\) \(bijlage 1\) , \(bijlage 2\)](#)
- [Verordening burgerinitiatief Neder-Betuwe \(2016\)](#)
- [Implementatieplan Klantcontactcentrum \(2014\)](#)

Thema's

1.1 Communicatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Een optimaal ingerichte website als communicatief sterk middel om zoveel mogelijk inwoners snel op weg te helpen, juist ook op het vlak van de zorg voor onze inwoners (sociaal domein)

- Een modern ingerichte website, klantgericht, toegankelijk en gebruiksvriendelijk.

Tijdige en proactieve communicatie met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers

- Vaststellen van een nieuw communicatiebeleidsplan, waarbij de raad in de kaderstelling van het beleid wordt betrokken.
- Optimaliseren van openingstijden van het Klantcontactcentrum (KCC) vanaf 2020.

De begroting en jaarrekening zijn digitaal eenvoudig toegankelijk en begrijpelijk voor inwoners

- Digitaal ontsluiten van de begroting en jaarrekening (LIAS).

Ontwikkelingen?

Communicatie

Uw Raad heeft in september 2021 de Visie op communicatie en participatie vastgesteld. Er is daarbij budget beschikbaar gesteld om een eigen online participatieplatform te gaan ontwikkelen. Hiermee kunnen we inwoners rechtstreeks bereiken en vooral betrekken bij beleidsontwikkelingen en lopende en aanstaande projecten. Dit zien we als een basisplatform van waaruit we onze participatie professioneler en meer gestructureerd vorm kunnen geven en waarmee we steeds meer inwoners overzichtelijk mee kunnen nemen in de opgaven in hun omgeving. Dit platform zou ook kunnen worden ingezet voor burgerinitiatieven. Hiermee bieden we een service en platform om mensen te bereiken. In 2022 gaan we hier verder vorm aangeven. Vanaf augustus 2021 is onze vernieuwde website live gegaan. De website is een stuk publieksvriendelijker.

Openingstijden Gemeentewinkel

Door de huidige financiële situatie (zie daarvoor ook de heroverweging die is opgenomen onder 7. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien) en de nieuwe inzichten die de corona crisis met zich meebrengt, houden wij de openingstijden opnieuw tegen het licht. We bekijken onder meer welke mogelijkheden er zijn om via herschikking van de openingstijden tot besparing te komen zonder afbreuk te doen aan het niveau van dienstverlening. Daarvoor gebruiken wij data uit het NVVB dashboard en organiseren wij een klanttevredenheidsonderzoek.

1.2 Een gezonde organisatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Een gezonde en professionele organisatiecultuur

- Werken aan een compacte en efficiënte organisatie.
- Werken aan een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur, waarin professioneel, open, klant- en resultaatgericht wordt samengewerkt.

Ontwikkelingen?

Er gebeurt veel in de samenleving. De corona pandemie heeft een grote invloed op onze inwoners, bedrijven en instellingen. Ook zijn er veel andere ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het fysieke en sociaal domein en/of op financieel vlak. Dit vraagt van het bestuur en de organisatie een passend optreden. Voor 2022 hebben we het voornemen om binnen de organisatie verder te gaan met het vergroten van onze wendbaarheid. Zodoende kunnen we onze dienstverlening continu afstemmen op snel veranderende omstandigheden. Ook willen we extra inzetten op verbinding tussen beleidsterreinen en tussen gemeente en maatschappij. Het werken aan verdere wendbaarheid en verbinding doen we in het traject 'doorontwikkeling van de organisatie', waarover meer is opgenomen in paragraaf 7 Bedrijfsvoering.

1.3 Intergemeentelijke en regionale samenwerking

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Gemeente Neder-Betuwe blijft zelfstandig en is voorloper bij het ontwikkelen en benutten van kansen in de regio

- Met effectiever en efficiënter samenwerken met andere gemeenten kunnen we onze gezamenlijke lokale ambities bereiken, kosten besparen, kwetsbaarheid verder verminderen en expertise benutten.

Ontwikkelingen?

Regionale samenwerking is en blijft belangrijk, zeker ook omdat de regio steeds vaker de rol heeft van spin in het web tussen overheden, bedrijven, kennisinstellingen en inwoners. De interacties op regionaal niveau vragen om een goede coördinatie en sturing. De uitdagingen voor gemeenten - en dus voor Neder-Betuwe - zijn soms groot en overstijgen vaak de gemeentegrenzen.

Door samen te werken willen wij onze daadkracht en bestuurlijke slagkracht vergroten en samen onze lokale doelen en ambities realiseren. Bovendien blijken regionale versterking en profilering van groot belang voor de economische weerbaarheid, het vestigingsklimaat en een veerkrachtige arbeidsmarkt. Waar besluitvorming in de regio aan de orde is, sturen we adequaat op deze processen en ontwikkelingen. Dat is immers een belangrijke voorwaarde om de democratische legitimiteit te waarborgen.

In deze begroting vindt u samenwerking - vooral op de schaal van Rivierenland - op tientallen plaatsen terug. Zo is 2022 het tweede jaar waarin trainees uit het regionale traineeprogramma de gemeentelijke organisaties versterken, maar ook het jaar waarin verdere gezamenlijke stappen worden gezet rondom de huisvesting van arbeidsmigranten, de invoering van de Wet inburgering, verbetering van de contractering van instellingen voor jeugdbescherming en de regionale integrale aanpak van laaggeletterdheid.

Op diverse beleidsterreinen en taken werken we daarnaast via verbonden partijen samen met andere gemeenten. Deze verbonden partijen, zoals Avri, GGD en Regio Rivierenland zijn ieder meer gedetailleerd beschreven in de respectievelijke begrotingsprogramma's en in paragraaf 5 Verbonden Partijen.

1.4 Optimaal benutten (subsidie)gelden

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Optimaal benutten van subsidiegelden van hogere overheden, bedrijven en overige instellingen

- Zo vroeg mogelijk in beeld brengen van mogelijke subsidiabele projecten.
- Inzetten van partijkanalen en regionale afstemming voor lobbytrajecten.
- Tijdig bij wensen betrekken van de gemeenteraad.

Ontwikkelingen?

Financiële stromen moeten optimaal ten goede komen aan onze gemeente en/of inwoners. Dit betekent dat we bij onze projecten in een vroegtijdig stadium de mogelijkheden voor subsidies in beeld brengen. Daarmee is een eerste stap gezet, waarna het zaak is deze te verzilveren. Naast lobby bij provincie, Rijk en/of Europa vraag dit dat wij per project de meest efficiënte aanvliegroute bekijken. Zowel de lobbylijnen via de partijen als de regionale afstemming zijn daarbij relevant. Voor een optimaal verloop is het tijdig betrekken van de gemeenteraad vanzelfsprekend.

In 2021 hebben we geïnventariseerd of het mogelijk is om gezamenlijk met regiogemeenten een subsidieadviseur in te zetten. Dat blijkt op dit moment niet haalbaar. Daarom hebben wij het voornemen om per 2022 zelfstandig een subsidie-adviseur in te schakelen, waarmee we beoogen subsidiemogelijkheden nog effectiever en efficiënter te benutten.

1.5 Procedures en vergunningen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Alleen noodzakelijke regels en verordeningen handhaven

- Deregulering.
- Continue ontwikkeling van de efficiëntie van procedures.
- Actualiseren van beleid.

Ontwikkelingen?

Regels en procedures zijn geen doel op zich, maar blijven een middel om onze doelen en wensen te realiseren. Dit betekent dat we continu bezig zijn met het zo efficiënt mogelijk inrichten van onze procedures om burgers, bedrijven en instellingen zo min mogelijk (administratieve) last te laten ervaren. Periodiek houden we onze procedures tegen het licht om onnodige verspilling voor zowel de aanvrager als de ambtelijke organisatie uit te filteren.

Naar verwachting treedt medio 2022 de Omgevingswet in werking. Die vervangt een groot aantal landelijke wetten en regelingen, maar brengt ook weer nieuwe regels met zich mee, zoals vier nieuwe Algemene Maatregelen van Bestuur. We actualiseren daarom (grondslagen en verwijzingen in) onze eigen regelgeving, zodat die ook onder de Omgevingswet geldig blijven. De geactualiseerde regelgeving leggen we in de loop van 2022 aan uw raad voor.

1.6 Stedenband

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Stedenband met een agrarische gemeente buiten Nederland

- Onderzoeken van mogelijkheden voor een stedenband met een agrarische gemeenschap.

Ontwikkelingen?

Om een goede en solide stedenband op te bouwen is het belangrijk om met de samenleving op te trekken. Voor samenwerking met een agrarische gemeenschap is deelname van onze ondernemers in de laanboomsector logisch. Tree Centre Opheusden (TCO) heeft eerder aangegeven nu geen prioriteit te geven aan het opzetten van een stedenband. Aangezien samenwerking met ondernemers voor het college essentieel is, wordt nu niet actief gewerkt aan het opzetten van een stedenband.

Wij blijven ons inzetten voor profilering van de laanboomsector in Neder-Betuwe en samenwerking met de sector, het onderwijs en andere overheden. Uiteraard wordt hierin ook samengewerkt en kennis uitgewisseld met partners binnen en buiten Nederland. Mocht er in de toekomst vanuit de ondernemers alsnog commitment ontstaan, dan zullen wij uiteraard meewerken aan de opzet van een stedenband met een agrarische gemeenschap.

Hierna wordt bij de heroverwegingen ingegaan op het voornemen geen budget meer te begroten voor de bestaande stedenband met Pepowo.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is tot twee heroverwegingen binnen dit begrotingsprogramma besloten.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Overdragen stedenband aan samenleving	€ -	-€ 4.000	-€ 4.000	-€ 4.000
Budgetneutraal opstellen Neder-Betuwe magazine	€ -	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000

Toelichting op bovenstaande tabel:

Overdragen stedenband aan samenleving (besparing van € 4.000 vanaf 2023)

Neder-Betuwe heeft een stedenband met het Poolse Pepowo. Bij de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 is besloten de instandhouding van die stedenband volledig over te dragen aan de stichting Neder-Betuwe Pepowo en de gemeenschap van Neder-Betuwe. De daarbij behorende raming voor kosten van bezoeken over en weer wordt geschrapt uit de gemeentebegroting. In 2022 overleggen wij met de stichting over de realisatie van deze heroverweging.

Budgetneutraal opzetten Neder-Betuwe magazine (besparing van € 10.000 vanaf 2023)

Bij de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 is besloten het Neder-Betuwe magazine vanaf 2023 op te stellen zonder de hiervoor geraamde € 10.000 uit te geven. In 2022 onderzoeken en overleggen we met de uitgever welke mogelijkheden er zijn voor het vergroten van inkomsten, met het oogmerk het magazine budgetneutraal te realiseren. Is een online variant een passend alternatief of kunnen we schuiven met communicatiebudgetten, waardoor het huidige budget bijvoorbeeld deels door budget voor andere communicatiemiddelen wordt gedekt? Denk bijvoorbeeld aan inkoop van minder pagina's voor Het Gemeentenieuws.

Overige ontwikkelingen

Nieuwe bestuursperiode per 2022

Op 16 maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dat betekent in de loop van 2022 de installatie van een nieuwe raad en de vorming van een nieuw bestuur, dat de koers voor de komende vier jaar bepaalt.

Verbonden partijen

Regio Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Mobiliteit

Goede bereikbaarheid van, naar en in de regio is een randvoorwaarde voor de economische groei en ontwikkeling van Rivierenland. De bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op de snelwegen A2 en A15 staan onder druk. Dit geldt net zo voor de provinciale en lokale wegen. Regionaal is het van belang om samen te werken aan de bereikbaarheid en te zorgen voor samenhang van regionale mobiliteitsvraagstukken. Dit geeft de lobby richting Rijk en provincie meer kracht. Wij dragen jaarlijks € 1,- per inwoner bij aan het regionale Mobiliteitsfonds. De inzet is: robuuste, duurzame en slimme bereikbaarheid van de regio.

In 2019 is het Uitvoeringsplan Mobiliteit vastgesteld, een doorlopend programma dat inzet op dat robuuste, duurzame en slimme netwerk. Op basis daarvan werken we regionaal onder meer aan projecten zoals de A15 en de verbreding A2 (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Daarnaast proberen we via de regionale samenwerking (zoals Position Paper Spoor 2.0) de bereikbaarheid met het OV zoveel mogelijk te behouden.

Veerverbindingen

Met Regio Rivierenland en VNG Gelderland overleggen we over de financiële toekomstbestendigheid van de veerverbindingen, nu de provincie Gelderland een terugtrekkende beweging maakt voor de subsidiëring van het Verenigingsfonds. Meer hierover is opgenomen onder thema 3.5 Mobiliteit, in programma 3 Fysieke leefomgeving.

Breedband

De gezamenlijke ambitie van Regio Rivierenland is om een 100% dekkend open breedbandnetwerk te realiseren. Zie hierover meer bij Begrotingsprogramma 4.

Economie en Logistiek

Vanaf 2022 dragen wij jaarlijks € 2,- per inwoner bij aan het Regionaal Stimuleringsfonds, de opvolger van het Regionaal Investerings Fonds (RIF). Subsidieaanvragen bij het RIF kunnen gaan over een van de drie regionale (economische) speerpunten of een combinatie van speerpunten.

Recreatie en toerisme

Ondersteunen van Bureau Toerisme Rivierenland met een jaarlijkse bijdrage van € 1,06 per inwoner en hierover met het BTR jaarlijkse prestatieafspraken maken. BTR zet 20 uur dienstverlening specifiek voor Neder-Betuwe in.

Agribusiness

Faciliteren van Greenport Gelderland met een jaarlijkse financiële bijdrage en zitting nemen in de Stuurgroep en Projectgroep Laanboomcompact.

Regionale profilering, lobby en versterking

Werken aan de profilering, lobby en branding van de Fruitdelta Rivierenland in overeenstemming met het Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025, dat medio 2021 ter vaststelling is voorgelegd aan de gemeenteraden in Rivierenland.

Duurzame energie

Erop richten om in 2030 55% van de regionaal verbruikte energie lokaal en duurzaam op te wekken en het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen, zoals opgenomen in de Regionale Energiestrategie (RES 1.0).

Ontwikkelingen?

Intensivering samenwerking rondom ruimtelijke kwaliteit

In 2021 hebben de portefeuillehouders Ruimte geconstateerd dat het belangrijk is meer regionaal af te stemmen rondom de aanpak van het stikstofvraagstuk. Activiteiten in de ene gemeente hebben immers effecten in andere gemeenten. Onderling kan geprofiteerd worden van stikstofruimte die elders ontstaat in de regio. Ook is het belangrijk om gezamenlijk op te trekken in de Gelderse stikstofaanpak. Daarom heeft Regio Rivierenland als proef enkele overleggen georganiseerd. De uitkomst van die proef was dat het overleg succesvol is en gebruikt kan worden om andere ruimtelijke vraagstukken te behandelen, zoals de ruimtelijke effecten van duurzame energie, spuitzonering in de fruit- en boomteelt en de gebiedsagenda. De integrale aanpak bevordert dat er oplossingen over de eigen gemeentegrenzen en tussen verschillende domeinen worden gevonden. De gemeenten overleggen daarom tot eind 2022 intensiever over deze ruimtelijke vraagstukken.

Inkoopproces Wmo en Jeugd

In 2021 is de nieuwe regionale inkoopstrategie met bijbehorende uitgangspunten vastgesteld. Het regionale inkoopproces Wmo en Jeugd loopt tot en met 2022, de nieuwe contracten gaan in per 1 januari 2023. Meer hierover is opgenomen in thema 5.1 (Zorg voor wie het echt nodig heeft en budget sociaal domein) onder begrotingsprogramma 5.

Inburgering

In 2022 treedt naar verwachting de Wet inburgering in werking. Gelet op de schaalgrootte werken gemeenten in Rivierenland samen aan de voorbereiding en uitvoering van de wet. Meer hierover is opgenomen onder thema 5.2 (Maatschappelijke participatie - Iedereen doet mee) in begrotingsprogramma 5.

Gebiedsagenda

In 2021 is Regio Rivierenland op verzoek van de provincie gestart met het opstellen van een Strategische Gebiedsagenda, die de opgaven van de Pentahelix van overheden, ondernemers, inwoners, organisaties en onderwijsinstellingen aan elkaar verbindt. De Gebiedsagenda gaat over het sneller en breder realiseren van doelstellingen als brede welvaart, een duurzame economie en een goede leefomgeving.

Na de start van de Gebiedsagenda 1.0 in 2021 is het de bedoeling deze in 2022 door te ontwikkelen naar een Gebiedsagenda 2.0. Daarin wordt de monitoring van de doelstellingen met een dashboard uitgewerkt net als financiën (benutting van provinciale, Europese en andere geldbronnen) en de doorontwikkeling van een regionale governance die past bij de opgaven waarvoor de regio staat en die recht doet aan de Pentahelix-samenwerking.

Wat mag het kosten?

Programma: 1		Bestuur en dienstverlening				
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	2.874	2.806	2.689	2.689	2.689	2.689
Baten	-353	-389	-389	-389	-389	-389
Geraamd resultaat bestaand beleid	2.521	2.416	2.300	2.300	2.300	2.300
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			92	65	38	38
Baten conform kadernota				-10	-10	-10
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			92	55	28	28
Lasten na kadernota			136	42	42	42
Baten na kadernota			53	53	53	53
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			189	95	95	95
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			281	150	123	123
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	2.521	2.416	2.581	2.450	2.423	2.423

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Taakveld Bestuur (nadeel structureel € 92.000 in 2022 aflopend naar € 28.000 in 2025)

Invoeren rechtmatigheidsverklaring (nadeel structureel € 43.000)

In de Kadernota 2022-2025 is besloten om een structureel budget te ramen voor de inrichting en de uitvoering van de rechtmatigheidsverklaring, die we vanaf het boekjaar 2022 moeten kunnen afgeven. Op die manier kunnen we aan de wettelijke eisen (blijven) voldoen.

De procesverbeteringen, de verbetering van de interne beheersing van onze processen en de inrichting en uitvoering van de onafhankelijke controle voor het rechtmatigheidsoordeel vergt een raming voor de aankomende jaren van afgerond € 43.000 per jaar.

Uitvoering visie op strategische communicatie (nadeel incidenteel € 50.000 voor 2022 en € 27.000 voor 2023)

Op basis van de visie op communicatie en participatie investeren we in online participatiemogelijkheden en in een kwaliteitsslag in digitale communicatiemiddelen en online monitoring van wat er speelt in de samenleving. Doel hiervan is de communicatie adequaat en effectief in te kunnen zetten. Bij de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 is besloten hiervoor incidentele budgetten beschikbaar te stellen: € 50.000 voor 2022 en € 27.000 voor 2023.

NB. In september 2021 heeft u bij de vaststelling van de Visie op Communicatie en Participatie besloten voor 2021 en 2022 ook een incidenteel budget beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie-uitbreiding. Dat bedrag komt hier bovenop. Meer informatie vindt u onder het kopje 'Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota'.

Diverse taakvelden (voordeel structureel € 1.000)

Overige bedragen kleiner dan € 25.000. Deze behoeven geen toelichting.

Heroverwegingen, taakveld Bestuur (voordeel structureel € 14.000 vanaf 2023)

In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Per saldo is voor programma 1 Bestuur en Dienstverlening voor de heroverwegingen sprake van een voordeel van € 14.000 vanaf 2023.

Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Taakveld Bestuur (nadeel € 88.000 in 2022 en vanaf 2023 structureel € 6.000 voordelig)

Visie communicatie (incidenteel nadeel € 94.000 voor 2022)

In september 2021 heeft uw raad de visie op Communicatie en Participatie vastgesteld. Daarbij zijn zoals hierboven vermeld aanvullende incidentele middelen beschikbaar gesteld voor tijdelijke formatie-uitbreiding in 2021 en 2022.

Actualisatie urenrekening en onderzoek kostendekkendheid leges (voordeel structureel € 6.000)

Jaarlijks actualiseren wij de urenrekeningen en laten wij de kostendekkendheid van leges onderzoeken als voorbereiding op de opstelling van de begroting. Het onderzoek uit 2021 leidt ertoe dat er op verschillende taakvelden wijzigingen nodig zijn. Bij de financiële begroting is een totaaloverzicht opgenomen, zodat u het totale financiële effect terug kunt zien.

Voor het taakveld Bestuur is sprake van een structureel voordelig effect van € 6.000 voortkomend uit het verschuiven van ambtelijke uren (actualisatie urenrekening).

Taakveld Burgerzaken (nadeel structureel € 101.000)

Actualisatie urenrekening en onderzoek kostendekkendheid leges (nadeel structureel € 101.000)

De hiervoor genoemde actualisatie van de urenrekening en het onderzoek naar de kostendekkendheid van leges heeft effect op het taakveld Burgerzaken. Hier is sprake van een structureel nadelig effect van € 101.000. Dit nadeel is voor de helft toe te schrijven aan meer ambtelijke uren en voor de helft aan minder verwachte legesopbrengsten.

Investerings

Binnen dit programma zijn er geen investeringen.

Mutaties in reserves

Binnen dit begrotingsprogramma zijn er geen mutaties in reserves.

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Missie

Neder-Betuwe is een gemeente waarin iedereen zich veilig voelt met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. Spelregels en grenzen zijn helder. Er wordt snel en merkbaar opgetreden tegen overlast en criminaliteit. We stimuleren burgers, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 \(2018\)](#)
- [Jaarplan Veiligheid 2021 \(2021\)](#)
- [Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland \(2019\)](#)
- [Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 politie Oost-Nederland \(2019\)](#)
- [Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Generiek Rampbestrijdingsplan VRGZ \(2018\)](#)
- [Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet 2018-2022 \(2017\)](#)
- [Algemene Plaatselijke verordening Gemeente Neder-Betuwe 2021 \(2020\); Bijlage 1; Bijlage 2](#)

Thema's

2.1 Hulpdiensten

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding

- Actualiseren van regionale rampen- en incidentbestrijdingsplannen. Dit doen we door deel te nemen in de werkgroep planvorming van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ).
- Up to date houden van de kennis en vaardigheden van de gemeentelijke crisisorganisatie. Dit gebeurt door het oefenen van de lokale crisisorganisatie (of onderdelen) om de kennis en vaardigheden op peil te houden.

De hulpdiensten voldoen aan de normen voor de opkomsttijden

- Het toetsen van de behaalde resultaten (opkomsttijden) gebeurt door het opvragen en bespreken van tussentijdse rapportages.

Ontwikkelingen?

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

De Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's heeft in 2020 onderzocht in hoeverre de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bijdraagt aan de beheersing van risico's voor burgers. Daarnaast is ook gekeken hoe de aanpak van crises aansluit op nieuwe trends in crises, crisisbeheersing en brandweezorg. Voor de onderdelen crisisbeheersing en brandweezorg is een aantal adviezen opgesteld. Er is nog geen duidelijkheid in hoeverre de adviezen worden overgenomen en/of tot aanpassingen van de wet gaan leiden.

Het evaluatierapport met adviezen is verstuurd naar de Tweede Kamer. De minister van Veiligheid en Justitie heeft een beleidsreactie op de evaluatie gegeven. Als de Tweede Kamer besluit tot een wetgevingstraject kan het proces ongeveer 2 à 3 jaar duren.

De VRGZ houdt rekening met gevolgen voor de organisatie van de veiligheidsregio's en de wijze van samenwerking met gemeenten.

Taakdifferentiatie brandweer

In opdracht van het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid werkt de Denktank Taakdifferentiatie Brandweer aan een toekomstbestendige vrijwillige brandweer. In werkzaamheden en vakbekwaamheid zijn vrijwilligers namelijk gelijk aan beroeps brandweermensen, maar in aanstelling is dit niet het geval. Volgens Europese wet- en regelgeving mag dit niet. De denktank heeft de opdracht gekregen om tot een denkrichting te komen, waarbij vrijwilligheid behouden blijft. Besluitvorming over dit onderwerp stond gepland voor december 2020. Vanwege COVID-19 zijn onderzoek en proces vertraagd. De besluitvorming is nu uitgesteld tot er een nieuw kabinet geformeerd is.

2.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Een veilige gemeente dankzij een integrale aanpak

- De kadernota Veiligheid 2019-2022 en het jaarplan veiligheid uitvoeren. Daarbij ligt de focus op de inzet van preventiemaatregelen en op beleidsontwikkeling van actuele prioriteiten op het gebied van de aanpak van ondermijning. Op casusniveau wordt met betrokken partners een passende aanpak voorbereid om overlast en/of verdere problematiek tegen te gaan.

Afname ondermijnende criminaliteit

- Bespreken van casuïstiek in het intergemeentelijk projectbureau (aanpak van ondermijningscriminaliteit in de regio Gelderland-Zuid). Voorbeelden zijn: adresfraude, hennepsteelt, illegale handel, zorgfraude, etc. Indien noodzakelijk een plan van aanpak opstellen om tot concrete acties over te kunnen gaan. Denk aan de inzet van een integrale handhavingsactie waarbij alle vergunningen worden gecontroleerd of aan een huisbezoek bij vermoedens van bijvoorbeeld adresfraude.
- Verhoging van gericht toezicht op straat, uitgevoerd door diverse veiligheidspartners zoals BOA's, politie en overige toezichthouders.
- Bewustzijnsvergroting bij inwoners, ondernemers en bezoekers door hen mee te nemen in de actuele problematiek en ze te stimuleren signalen te melden.

Afname vandalisme

- Inzetten op het doen van aangifte van alle vernielingen van gemeentelijke eigendommen. Als de dader bekend is, verhaalt de gemeente de schade.

Afname van alcoholgebruik en -misbruik, drugsgebruik en drugshandel

- Aanpakken van drugsproductie en -handel door het uitvoeren van het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet en het Regionaal hennepconvenant.
- Aanbieden van preventie/voorlichtingslessen aan VO scholen inzake alcohol, roken en blowen.
- Inzetten van een medewerker van IrisZorg voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij verslavingsproblematiek.
- Inzetten op de uitwerking van het Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet (per 1-7-2021 Alcoholwet) 2018-2022. Hierbij worden jaarlijks terugkerende educatie, voorlichting en de organisatie van toezicht/handhaving ingezet.

Ontwikkelingen?

Op landelijk niveau is het aantal incidenten op het gebied van cybercrime toegenomen. Dit vraagt om meer bewustzijnsbevordering bij inwoners om zo slachtoffers te voorkomen. Sinds 2020 wordt hier actief op ingezet met diverse preventiecampagnes. Toch is de verwachting dat cybercrime de komende jaren steeds verder zal toenemen. De omvang van de impact van cybercrime wordt steeds groter en om die reden wordt samen met de veiligheidspartners de invulling van de aanpak verbreed. Bewustwording en het vergroten van weerbaarheid onder de verschillende doelgroepen zoals ouderen, jongeren en ondernemers, krijgen daarbij de prioriteit.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot drie heroverwegingen binnen dit begrotingsprogramma.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Halveren bijdragen aan opvang van (zwerf)dieren	€ -	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
Versoberen toezicht en handhaving	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
Versoberen bestuurlijke trainingen rampenbestrijdingen	€ -	€ -3.000	€ -	€ -3.000

Toelichting op bovenstaande tabel:

Halveren bijdrage aan opvang van (zwerf)dieren (besparing van € 15.000 vanaf 2023)

De heroverweging houdt in dat het vervoer en de opvang van dieren worden teruggebracht naar de puur wettelijke taak. Concreet betekent dit dat we geen opvang meer willen bieden aan wilde dieren.

In overleg met Stichting Dierenasiel Tiel en Stichting Dierenhulp Dierenambulance Tiel moet bepaald worden in hoeverre de gemeente kan voldoen aan haar wettelijke verplichtingen bij het halveren van de bijdragen. Halvering van de bedragen kan alleen plaatsvinden als blijkt dat de gemeente blijft voldoen aan de wettelijke verplichting voor de opvang van zwerfdieren. De huidige contracten worden beëindigd. In 2022 starten we de gesprekken voor de uitvoering van alleen de wettelijke taak.

Versoberen toezicht en handhaving (besparing van € 15.000 vanaf 2022)

De heroverweging houdt in dat toezicht en handhaving vanaf 2022 op een aantal terreinen wordt versoberd en goedkoper wordt ingezet:

Minder inzet van boa's bij controles op het gebied van de Drank- en Horecawet. Voorgesteld wordt

- het aantal uren voor controles (waaronder ook adviesgesprekken) op naleving van de alcoholwetgeving bij evenementen/horeca/winkels/keten en verbod op alcohol aanwezig in publiek toegankelijke locaties te verminderen. We komen dan uit op ongeveer 70 controles per jaar (de controles moeten ook administratief verwerkt worden wat tijd kost). Daarbij inbegrepen zijn ook hercontroles na eerder geconstateerde overtreding. Bedrijven worden niet meer ieder jaar of vaker per jaar bezocht (hercontroles). In dat geval is er geen ruimte meer voor extra acties zoals bijvoorbeeld confrontatie audits met jongeren waarbij naleving van de leeftijdsgrens wordt beloond. Wanneer onze reguliere boa-capaciteit aanvullend voor handhaving van de Drank- en horecawet in de weekenden wordt ingezet, gaat dit ten koste van reguliere boa-taken door de week.
- overstappen naar een minder brede boa-toepassing (voor de verwerking richting OM en inzicht in politiegegevens).
- stopzetten van de bijdrage aan Fris Valley light. Het zou gaan om de bijdrage voor communicatieplannen en -teksten bij campagnes rondom alcoholmatiging en naleving van alcoholregels. Het gevolg is dat men op onze website niet meer kan linken naar actuele info op de website van Fris Valley light.
- geen bijdrage meer voor promotiematerialen e.d., waarmee Neder-Betuwe geen acties meer organiseert om naleving van regels en alcoholmatiging te bevorderen.

Versoberen bestuurlijke trainingen rampenbestrijdingen (besparing van € 3.000 in 2023 en 2025)

Binnen het college van B&W geldt een loco-piket. Dit betekent dat de wethouders regelmatig bestuurspiket hebben voor rampenbestrijding en crisisbeheersing. Om de kennis en competenties op peil te houden is er jaarlijks een training rampenbestrijding. De heroverweging houdt in dat de training in 2023 en 2025 wordt gegeven door de verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente Neder-Betuwe.

Overige ontwikkelingen

Integraal boa toezicht openbare ruimte

Veiligheid in de openbare ruimte is een basisbehoefte. Om die reden investeert gemeente Neder-Betuwe structureel in de veiligheid van haar inwoners. Adequaat toezicht in de openbare ruimte is daar onderdeel van. De gemeente Neder-Betuwe voert toezicht en handhaving in de openbare ruimte in eigen beheer met de Boa's uit. De prioriteitenmatrix vormt de basis waarop de boa's hun dagelijkse werkzaamheden invullen. Werkzaamheden rond de landelijke maatregelen over Covid-19 hebben prioriteit.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	0,49	0,13	0,39	0,30	0,17	0,54	0,58
			Landelijk	2,49	2,38	2,30	2,22	2,18	2,27	1,94
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	2,70	3,30	3,30	3,50	3,40		
			Landelijk	5,90	5,50	5,30	5,00	4,80		
Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	0,31	0,24	0,22	0,20	0,21	0,07	0,11
			Landelijk	0,42	0,38	0,33	0,29	0,25	0,24	0,16
Opkomsttijden ambulance binnen de norm van 15 minuten	percentage	Kwartaalrapportage Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	Neder-Betuwe		90,60	91,90	90,40	87,70	92,50	89,10
			Landelijk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Opkomsttijden Brandweer	% van de totale prio 1 incidenten	Kwartaalrapportage Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	Neder-Betuwe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	71,00
			Landelijk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	Neder-Betuwe			7,00	8,00	5,00	5,00	12,00
			Landelijk			14,00	13,00	12,00	13,00	11,00

Toelichting Beleidsindicatoren

Toelichting bij beleidsindicator Opkomsttijden brandweer

Bij de beleidsindicator Opkomsttijden brandweer is de meeteenheid veranderd. Van "Opkomsttijden in minuten" naar "% van de totale prio 1 incidenten dat voldoet aan de norm". Dit is namelijk de wijze waarop de VRGZ nu rapporteert en waarop de gegevens in de regio kunnen worden vergeleken.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Programma vrijwilligheid

Landelijk is geconstateerd dat diverse maatschappelijke, demografische en juridische ontwikkelingen nu en in de nabije toekomst de robuustheid en toekomstbestendigheid van het stelsel van vrijwilligheid bij de brandweer zouden kunnen ondermijnen. De VRGZ gaat daarom een programma vrijwilligheid opstellen (2020-2023), dat gericht is op de onderdelen:

- werving en behoud van vrijwilligers;
- op korte termijn bestendigen van de inzet van vrijwilligers;
- versterken van de paraatheid;
- verkennen van lange termijn mogelijkheden om het vrijwilligersstelsel toekomstbestendiger te maken.

Brandweezorgplan

In 2022 wordt gestart met een upgrade van het Brandweezorgplan. Daarbij worden de landelijke ontwikkelingen meegenomen.

Duiktaak

De brandweer is aan het onderzoeken hoe er invulling gegeven kan worden aan de duiktaak. De uitkomst van dit onderzoek zal besproken worden in het Algemeen Bestuur.

Informatie gestuurd werken

Data zijn voor de brandweer steeds belangrijker om beleid en uitvoering vorm te geven. De informatiebehoefte van de brandweer moet omgezet kunnen worden naar een passende ontsluiting van data, die geschikt is voor analyse en operationeel optreden.

- Aandacht gericht op proces en organisatie, waarbij de focus ligt op het doel om data op geografisch niveau te ontsluiten.

Flexibilisering van de crisisorganisatie

Ervaring leert dat nieuwe typen rampen en crises vragen om andere expertise en competenties. Denk bijvoorbeeld aan een cyberaanval en de coronacrisis. In 2022 zullen bestaande crisisfunctionarissen waar nodig bijgeschoold worden en vinden oefeningen plaats. Daarnaast zal bij de werving van nieuwe functionarissen gericht geworven worden op de nieuwe competenties.

Ontwikkelingen?

De coronacrisis heeft een impact op de Veiligheidsregio. Zowel voor de inzet van de crisisorganisatie als voor de financiële middelen. Op de hoofdtaak van de VRGZ (de operationele dienstverlening van brandweer, ambulancezorg en de meldkamer) heeft de crisis tot nu toe beperkt negatieve invloed gehad. De concrete gevolgen in financiële zin zijn nog niet duidelijk. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio heeft gevraagd dit overzichtelijk te maken en het bestuur hier tussentijds over te informeren via een managementrapportage of een bestuurlijk memo.

Wat mag het kosten?

Programma: 2		Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	2.114	2.585	2.609	2.597	2.597	2.597
Baten	-133	-326	-326	-326	-326	-326
Geraamd resultaat bestaand beleid	1.981	2.258	2.283	2.270	2.270	2.270
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			-5	-23	-20	-23
Baten conform kadernota						
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-5	-23	-20	-23
Lasten na kadernota			-8	-8	-8	-8
Baten na kadernota			10	10	10	10
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			3	3	3	3
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			-2	-20	-17	-20
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	1.981	2.258	2.280	2.250	2.253	2.250

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Diverse taakvelden (voordeel structureel € 5.000 in 2022 oplopend naar € 23.000 in 2025)

Op diverse taakvelden binnen dit programma hebben er kleine mutaties plaatsgevonden.

Het gaat om:

- Heroverwegingen, diverse taakvelden (voordeel structureel € 15.000 in 2022 oplopend naar € 33.000 in 2025).
In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Per saldo geldt voor de heroverwegingen in programma 2 Openbare orde en veiligheid een voordeel van € 5.000 in 2022 oplopend naar € 23.000 in 2025.
Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.
- De uitwerking van de financiële effecten uit de meicirculaire 2021 met een structureel nadeel van € 10.000. Hierover bent u geïnformeerd in bijlage 1 van de kadernota 2022-2025.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Diverse taakvelden (nadeel structureel € 3.000)

Overige kleine bedragen kleiner dan € 25.000. Deze behoeven geen toelichting.

Investerings

Geen investeringen voor dit programma.

Mutaties in reserves

Geen

Programma 3 Fysieke leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en staat bekend als hét laanboomcentrum van Nederland respectievelijk Europa. Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, leefbare en vitale gemeente. We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ordening, waarbij we landschappelijke waarden behouden. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en stemmen we voortdurend af op de behoefte. Nieuwe kansen en ontwikkelingen grijpen we aan om de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten te versterken.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Beheerplan onderhoud wegen 2018-2021 \(2017\)](#) **Vervalt per 31-12-2021**
- [Beheerplan duurzaam meerjarenonderhoud gemeentelijke gebouwen 2018-2021 \(2017\)](#)
- [Landschap Ontwikkeling Plan deel A \(2009\), \(deel B\), \(deel C\)](#)
- [Bestemmingsplannen](#)
- [Nota Bovenwijkse Voorzieningen 2018 deel A \(2018\), \(deel B, actualisatie 2021\)](#)
- [Structuurvisie Neder-Betuwe \(2018\), \(plankaart\)](#)
- [Woonvisie Neder-Betuwe 2016-2021 \(2016\)](#)
- [Nota grondbeleid \(2016\)](#)
- [Nota Wonen-Welzijn-Zorg \(2009\)](#)
- [Welstandsnota \(2011\)](#)
- [Bouwverordening \(2012\), \(toelichting\)](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening 2018 \(2017\)](#)
- [Regionaal Uitvoeringskader VTH 2020-2024 \(2020\), \(bijlage2\), \(bijlage4\), \(bijlage5\), \(bijlage6\)](#)
- [Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht \(2016\)](#)
- [Notitie Integraal Handhaven 2014-2017 onderdeel Bouw, RO en APV \(2014\)](#)
- [Geurgebiedsvisie NederBetuwe \(2011\)](#)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 inclusief Waterplan \(2018\)](#)
- [Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2018 \(2018\), \(bijlage\)](#)
- [Nota Duurzaamheid Neder-Betuwe \(2010\)](#)
- [Duurzaamheidsvisie Neder-Betuwe 2016-2020 \(2015\)](#)
- [Klimaatnota Neder-Betuwe 2021-2025 \(2021\)](#)
- [Nota Honden\(poep\)beleid 2016 \(2016\)](#)
- [Masterplan Centrum Kesteren \(2011\)](#)
- [Structuurvisie Agro Business Centre Opheusden \(2014\)](#)
- [Ruimtelijk Kwaliteitskader Agro Business Centre Opheusden \(2017\)](#)
- [Beleidsvisie externe veiligheid Neder Betuwe 2015-2018 \(2015\)](#)
- [Beleids- en beheerplan openbare verlichting 2016-2020 \(2015\), vervalt per 31-12-2021](#)
- [Groenbeleidsplan Neder-Betuwe 2017-2021 \(2017\), vervalt per 31-12-2021](#)
- [Bodembelastingkaart \(actualisatie 2017\)](#)
- [Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan beleidsrapportage \(2018\), \(achtergrondrapportage\)](#)
- [Speelruimtenota 2020-2023 \(2019\), \(bijlage 1\), \(bijlage 2\)](#)
- [Vervangingsplan essentaksterfte 2019-2022 \(2019\)](#)
- [Uitvoeringsplan bomen Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten 2020-2022 \(2019\)](#)
- [Woonwagengebeleid \(2020\)](#)
- [Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2021 \(IBOR\)](#)

Thema's

3.1 Agro Business Centrum (ABC)

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Realisatie van het ABC

- Werken aan de planvorming en investeringsscenario's voor de hoofdontsluiting van het ABC (als deel van de randweg/rondweg Opheusden). Wegtracés voor hoofdontsluiting van het ABC zijn in beeld. De keuze van de raad voor het voorkeurstracé is leidend voor de vervolgstappen in de planvorming en overige acties, die leiden tot het in procedure brengen van een (ontwerp) bestemmingsplan.
- Werken aan de planvorming van volgende fasen van het ABC binnen de kaders van de Structuurvisie ABC. Voor fase 2 van het ABC en verder schetsen we de eerste stedenbouwkundige structuren. Deze bepalen mede de verhouding tussen openbare ruimte en uit te geven meters en daarmee de planeconomische haalbaarheid ervan.
- Opstellen van de Nota Kostenverhaal 2.0 voor de volgende fasen van het ABC voor inzicht in investeringen en dekking van realisatie van de nieuwe openbare ruimte, grondinbreng, plankosten.
- Ontwikkeling en bouw van het Laanboomhuis samen met TCO. TCO en de gemeente ronden de contractuele afspraken af. Het bestemmingsplan voor de laanboomhuiskavel is vastgesteld. Inmiddels heeft TCO een aannemer en architect geselecteerd.
- Uitgeven van de laatste gemeentegronnen in fase 1 ABC in Opheusden als bedrijfskavel.
- Inzetten op organische gebiedsontwikkeling van het ABC door de ontwikkeling van diverse bedrijfspercelen in eigendom van derden. Westelijk van de Pijenkampseveldweg (hernoemd als Pottenveld) liggen meer potentiële bedrijfskavels van derden. Met hen overleggen we over de gewenste verkaveling binnen de ABC-kaders.

Ontwikkelingen?

1. Het Laanboomhuis is in de zomer van 2021 opgeleverd en in gebruik genomen door hoofdgebruiker TCO. In 2022 gaan meer gebruikers verhuizen naar het Laanboomhuis en vindt ook de feestelijke opening van het Laanboomhuis plaats (vanwege Covid-19 kon dit niet in 2021 plaatsvinden). De show-/assortimentstuin achter het Laanboomhuis wordt in 2022 opgeleverd en in gebruik genomen.
2. Hoofdontsluiting ABC: het wegtracé voor de hoofdontsluiting van het ABC (ofwel de Randweg Opheusden) is vastgelegd in het nieuwe bestemmingsplan voor de Randweg Opheusden. In 2022 wordt het wegontwerp verder uitgewerkt. Vanuit het ABC en de organische ontwikkeling van bedrijfskavels in de volgende fase van het ABC wordt input gegeven aan het technisch ontwerp van de Randweg. Denk aan de dimensionering van de riolering, de nutsleidingen, trafo's, gemalen etc. die nodig zijn voor de bedrijfskavel en die we opnemen onder en in het profiel van de Randweg. De hoofdontsluiting (doortrekken Bomenlaan) moet ook zonder de Randweg Opheusden gerealiseerd (kunnen) worden. Primaat voor de planvorming en –voorbereiding ligt binnen het project Randweg Opheusden.
3. Organische gebiedsontwikkeling ABC: voor fase 2 (en verder) van het ABC is geschetst aan de stedenbouwkundige structuren en verkaveling van bedrijfskavels. Het tracé van de Randweg is leidend voor de situering (en ontsluiting) van die kavels. In 2022 wordt dit steeds gefaseerd uitgewerkt. Daarvoor worden gesprekken met eigenaren gevoerd. Grondverwerving en de ontwikkeling van bedrijfskavels wordt gezien in relatie tot de planvorming van de Randweg.
4. Uitgeven gemeentekavels ABC fase 1: in 2022 resteert nog één gemeentekavel van circa 5.000 m², gelegen tussen de kavel van Hendriks Transport en de Betuweroute. Deze is te koop aangeboden via een bedrijfsmakelaar.

3.2 Openbaar groen en Groenplan

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Openbaar groen moet in kwaliteit en kwantiteit de uitstraling van hét Europees Laanboomcentrum vertolken.

- Organiseren van betrokkenheid en onderlinge samenwerking van boomtelers, hoveniers, inwoners en onderwijsinstellingen bij aanleg, inrichting, efficiënt beheer en onderhoud van openbaar groen ter versterking van de kwaliteit van de leefomgeving;
- Op peil houden van het kwaliteitsniveau van onderhoud van begraafplaatsen;
- Monitoren van beheer en onderhoud door Avri op basis van het actuele werkprogramma (DienstVerleningsOvereenkomst of DVO);
- Het meerjaren-vervangingsplan gemeentelijke essen en bomenbeleid uitvoeren;
- Inzetten op de (preventieve) bestrijding van de eikenprocessierups.

Ontwikkelingen?

In 2021 is de 'Uitwerking intentieverklaring' tussen Tree Center Opheusden en de gemeente getekend. Deze overeenkomst geeft vorm aan de samenwerking met Tree Center Opheusden bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Daarmee wil het college de boomkwekers stimuleren de dorpen te zien als etalage van ons Laanboomcentrum. Dit gebeurt door het organiseren van betrokkenheid en onderlinge samenwerking van boomtelers, hoveniers, inwoners en onderwijsinstellingen bij aanleg, inrichting, efficiënt beheer en onderhoud van openbaar groen. Dit ter versterking van de kwaliteit van de leefomgeving.

3.3 Duurzaamheid hoog in het vaandel/Energietransitie

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Inzetten op duurzaamheid met oog voor leefbaarheid voor inwoners en voorkomen van overlast

- Integraal uitvoeren van acties en afspraken van het Uitvoeringsprogramma Klimaatnota rond doelstellingen voor de Energietransitie;
- Bijkomende acties binnen het uitvoeringsprogramma Duurzaamheidsvisie invullen;
- Regionaal invullen van de taakstelling van het landelijke Klimaatakkoord in de Regionale Energie Strategie (RES);
- Maatregelen voor klimaatadaptatie uit het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) uitvoeren om schade als gevolg van wateroverlast te voorkomen;
- Werken aan en ondersteunen van bewustwording, draagvlak en eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven voor de toepassing van verschillende vormen van duurzaamheid en hernieuwbare energie;
- Inzetten op een aardgasarme maatschappij. Onderzoeken van de toepassing van alternatieve maatregelen;
- Planmatig vervolgen van verdere verduurzaming van openbare verlichting.

Ontwikkelingen?

Klimaatverandering neemt steeds grotere vormen aan. De gemeente Neder-Betuwe zet in 2022 maximaal in op de transitie van fossiele brandstof naar duurzamere bronnen. Dit proces vindt regionaal en lokaal plaats. Met een actueel en strategisch plan voor klimaatadaptatie willen we onze gemeente maximaal voorbereiden op extremere weersomstandigheden. Programmatisch legt de gemeente het accent op het voorbereiden van woningen op afkoppeling van het aardgasnet. Daarnaast worden nieuwe onderwerpen als circulariteit en biodiversiteit opgepakt. Voor uitvoering van het totale programma is een klimaatteam actief dat voor een integrale aanpak medewerkers betreft van alle afdelingen van de gemeentelijke organisatie. Communicatie naar inwoners en alle andere betrokkenen staat bij alle acties en projecten centraal.

3.4 Opstellen en uitrollen nieuwe Omgevingsvisie

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Maximale ruimte in het buitengebied voor agrariërs, laanboom- en fruittelers.

- In cocreatie opstellen van een Omgevingsvisie voor besluitvorming medio 2022;
- Lokaal handhavingsbeleid en -strategie aanpakken met een projectmatige uitvoering van toezicht, controle en handhaving van Wabo-taken;
- Ontwikkelen van initiatieven voor versterken van gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle objecten.

Ontwikkelingen?

Opstellen Omgevingsvisie

Het proces tot het opstellen van de Omgevingsvisie bestaat uit drie fasen:

1. Agenderingsfase
2. Verdiepingsfase
3. Vaststellingsfase

Fase 1 en 2 zijn afgerond. In de tweede helft van 2021 zijn we begonnen met fase 3, de vaststellingsfase, zodat we de Omgevingsvisie in het eerste kwartaal 2022 voor besluitvorming aan uw raad kunnen voorleggen.

Programma Buitengebied

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat we een programma Buitengebied gaan opstellen. Een programma is voor de gemeente een van de nieuwe instrumenten van de Omgevingswet. In een programma kan de gemeente beleid en maatregelen opstellen om de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving te bereiken. In dit geval: wat willen we met ons buitengebied en hoe gaan we ervoor zorgen dat we dat bereiken.

Het college wordt onder de nieuwe Omgevingswet bevoegd gezag voor het vaststellen van een programma Buitengebied, maar we willen u als raad graag bij het opstellen van het programma betrekken. We stellen dit programma niet alleen op. We gaan bewoners, ondernemers en gebruikers van het buitengebied vragen om met ons mee te denken over hoe we met het buitengebied om willen gaan.

3.5 Goed Wegennet

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Een veilig en goed onderhouden wegennet

- Uitvoeren van acties en maatregelen in het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoersplan 2018; (NBVVP), waaronder de fietsverbinding Meersteeg, stationsgebieden Opheusden en Kesteren;
- Faciliteren van en actief participeren in dijkverzwaring van de Waalbandijk/project Gastvrije Waaldijk (Waterschap);
- Actieve bijdrage aan voorbereidingen voor verbreding van de Rijnbrug;
- Regionaal deelnemen in mobiliteitsonderzoeken over de A15;
- Regionaal deelnemen aan projecten uit het regionaal Uitvoeringsplan Mobiliteit;

Ontwikkelingen?

Ontwikkeling NBVVP

We werken verder aan de uitvoering van projecten in het NBVVP. In verband met de heroverwegingsoperaties heeft uw raad besloten om verschillende verkeersprojecten uit te stellen. Deze uitgestelde projecten staan in het investeringsoverzicht, onderaan in programma 3.

Ontwikkeling schone en slimme mobiliteit

Zowel lokaal als regionaal komt er meer concrete aandacht voor schone en slimme mobiliteit. Dat vertaalt zich onder meer in de verdere uitrol van laadinfrastructuur (lokaal) en de uitvoering van het regionale plan 'slimme en schone mobiliteit'.

Uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022

De bereikbaarheid in de regio Rivierenland pakken we gezamenlijk op bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022. Daarbij werken we onder meer aan projecten zoals de A15 en de verbreding A2 (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport).

Ontwikkeling openbaar vervoer

Ook ontwikkelingen op het gebied van het openbaar vervoer vragen de aandacht. Er is sprake van een 'verschraling' van het OV-aanbod, ook door de corona-pandemie. Dit is het sterkst merkbaar in landelijke gebieden waar de bezetting van buslijnen al laag is. Door regionale samenwerking (zoals Position Paper Spoor 2.0) proberen we de bereikbaarheid zoveel mogelijk te behouden.

Ontwikkeling veerverbindingen

We denken in een breder verband (regio Rivierenland, VNG) mee aan toekomstbestendige veerverbindingen. Zeker nu de provincie Gelderland een terugtrekkende beweging maakt voor de subsidiëring van de Gelderse veren. De provincie heeft op basis van een eerder onderzoek het voornemen om zich terug te trekken uit het Verenfonds, dat de exploitatie van veren ondersteunt. In 2021 is op initiatief van VNG Gelderland (als mede-eigenaar van het Verenfonds) een breder onderzoek gestart naar behoud van het netwerk van veren in Gelderland in de toekomst en welke rol de overheid hierin zou moeten hebben.

Randweg Opheusden

Uiterlijk in februari 2022 komt het ontwerp-bestemmingsplan van de randweg Opheusdenvoor besluitvorming in uw raad.

3.6 Wonen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Duurzame nieuwbouwwoningen in alle kernen voor alle doelgroepen

- Meer betaalbare woningen.
- Nieuwe (regionale) woonmonitor.
- Tijdelijke woningbouw onderzoeken.
- Regionale samenwerking beheerorganisatie huisvesting arbeidsmigranten.
- Locatie onderzoek nieuwbouw huisvesting arbeidsmigranten afronden.
- Locatie onderzoek nieuwe woonwagendstandplaatsen afronden.
- Speelruimtebeleid uitvoeringsplan realiseren.

Ontwikkelingen?

Het nieuwe Programma Wonen (besluitvorming Raad eind 2021/begin 2022) geeft een doorkijk naar wat er nu en in de toekomst nodig is om de lokale woningmarkt toegankelijk te houden voor alle inwoners. Denk aan de juiste woning op de juiste plek met betaalbaarheid als de sleutel om de huidige problematiek aan te pakken.

De ontwikkeling van de gemeentelijke Omgevingsvisie vraagt om bespreking van het ruimtegebruik (wellicht beter gezegd ruimtegebrek) in onze gemeente. Afhankelijk van keuzes die de Raad daarin maakt, kunnen we de huidige locatieonderzoeken afronden en definitief locaties aanwijzen voor nieuwbouw van woningen, huisvesting van arbeidsmigranten en standplaatsen voor woonwagens.

Samen met regio Rivierenland hebben we de ambitie om voldoende goede en veilige huisvesting van arbeidsmigranten te faciliteren, zoveel mogelijk dicht in de buurt van het werk. In samenwerking met

de regio gaan we dit met marktpartijen in de regio, provincie Gelderland en het Rijk realiseren in een regionale beheerorganisatie. In 2022 starten we in het uitvoeringsprogramma met een aanjaagteam voor locaties, het formaliseren van de samenwerking met gemeenten en andere partijen, het realiseren van een website en kennisbank en waar mogelijk het uniform maken van terminologie, kwaliteitseisen en prestatiecontracten.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot 6 heroverwegingen binnen dit begrotingsprogramma.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Niet meer meedoen aan de boomfeestdag	€ -3.000	€ -3.000	€ -3.000	€ -3.000
Verminderen (financiële) ondersteuning aan burgerinitiatieven	€ -19.000	€ -19.000	€ -19.000	€ -19.000
Vertragen verleden van lichtmasten	€ -	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000
Halveren bijdrage aan het Laanboomcompact	€ -5.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000
Uitstellen en faseren revitaliserings- en verkeersprojecten	€ -146.000	€ -182.000	€ -147.000	€ -106.000
Verhogen uurtarief voor de afhandeling van ontwikkelingen	€ -37.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000

Toelichting op bovenstaande tabel:

Niet meer meedoen aan de boomfeestdag

Vanaf 2022 stoppen we met de organisatie van de boomfeestdag voor kinderen van groep 6 van de basisschool. De besparing betreft de organisatie en de aanschaf van de bomen. Dit levert een jaarlijkse besparing op van € 3.000.

Verminderen financiële ondersteuning aan burgerinitiatieven

In het coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente inwoners (stakeholders) betreft bij inrichting, beheer en onderhoud van de leefomgeving. Burgerparticipatie is sinds 2015 een onderdeel geworden van onze werkwijze bij het vormgeven en uitvoeren van het beleid en beheer. Beleid dat de gemeente niet uitvoert voor, maar mét de samenleving. Voor het initiëren van groen-participatie is een jaarbudget beschikbaar. U heeft in de Kadernota besloten om dit budget te verminderen met € 19.000. Hiermee wordt het actief initiëren en faciliteren van burgerparticipatie in het overnemen van groenonderhoud grotendeels stopgezet. Een klein deel van het oorspronkelijke budget (€ 6.000) blijft geraamd om al geïnitieerde werkzaamheden / participaties te kunnen blijven onderhouden.

Vertragen verleden van lichtmasten

In 2019 heeft u besloten om de bestaande verlichting in lichtmasten over de periode van 2020 tot en met 2027 te vervangen door LED-verlichting. U heeft bij de Kadernota besloten om dit vervangingsproces vanaf 2023 iets te vertragen. Dit betekent dat de vervanging niet in 2027 afgerond is, maar pas in 2031.

Het effect is dat het terugdringen van het energieverbruik (50% energiebesparing in 2030 ten opzichte van 2013) trager verloopt en de daarmee gepaard gaande reductie van CO₂. We voldoen dan in 2031 aan het landelijk energieakkoord. Deze heroverweging heeft overigens mogelijk iets hogere onderhoudskosten tot gevolg, waardoor de structurele besparing (vooral in de laatste jaren) kan tegenvallen.

Halveren bijdrage aan het laanboomcompact

De heroverweging bestaat uit twee onderdelen:

1. Het verlagen van de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage (van € 10.000 naar € 5.000) aan het laanboomcompact. Hiermee wordt de gemeentelijke bijdrage gelijk getrokken met die van de andere partners.
2. Het halveren van het werkbudget voor de laanboomsector naar € 5.000. In dit budget zijn geen jaarlijkse vaste kosten opgenomen.

Uitstellen en faseren revitalisering- en verkeersprojecten

In de Kadernota is besloten om enkele revitaliseringsprojecten (investeringen) voor een periode van circa 3 jaar uit te stellen. Het betreft de projecten Nassaulaan in Kesteren, De Leede in Kesteren en Dichterswijk in Kesteren. Daarnaast is het project herinrichting Van Driel-plein in Ochten (investering) ook voor een periode van circa 3 jaar uitgesteld. Dit heeft effecten op de door uw raad beschikbaar gestelde budgetten van o.a. het vGRP, het Wegbeheer, NBVVP en het eenmalige investeringsbedrag voor het Van Drielplein in Ochten. Dit betekent dat de huidige inrichting van de openbare ruimte langer blijft bestaan en dat een meer klimaatbestendige en robuuste openbare ruimte conform een integrale aanpak niet wordt ingevuld. Dit levert een besparing op kapitaallasten op binnen deze 4 projecten. Er is een samenhang met de verkeerskundige projecten die op het punt van latere uitvoeringsdatum op elkaar zijn afgestemd.

Daarnaast worden diverse verkeersprojecten (investeringen) voor een periode van circa 3 jaar uitgesteld. Uitstel geldt ook voor diverse verkeersprojecten uit de voorziening verkeersveiligheid. Uitstel van deze uitgaven met circa 3 jaar betekent dat de huidige verkeerssituatie (die niet als veilig wordt ervaren) langer blijft bestaan. Het levert een besparing kapitaallasten op. Daarnaast is € 10.000 structureel bezuinigd op het zgn. knelpuntenpotje voor de aanpak van actuele verkeersveiligheids- en parkeerknelpunten. Dit betekent dat we vaker niet kunnen meewerken aan verzoeken om concrete verkeersmaatregelen. Er is een samenhang met de revitaliseringsprojecten en een en ander is qua latere uitvoeringsdatum op elkaar afgestemd.

Verhogen uurtarief voor de afhandeling van ontwikkelingen

U heeft in de Kadernota besloten om het uurtarief voor de ambtelijke begeleiding van nieuwe ontwikkelingen te verhogen. Omdat een deel van de ontwikkelingen met betrekking tot 2022 al eerder is gestart, is niet de volledige opbrengst per 2022 geraamd. Uitvoering en opbrengst van deze heroverweging is onzeker. We werken al met een fors uurtarief gebaseerd op een gemiddelde van de tarieven van alle functieniveaus die een bijdrage leveren aan het project. Voor de precieze uitwerking van deze heroverweging in de begroting analyseren wij nog de tarievenstructuur van omliggende gemeenten. Een eerste indruk is dat overall (een indexatie van) de plankostenscan (VNG) wordt gehanteerd als leidraad voor kostenverhaal. De voorgestelde tariefsverhoging (één uurtarief voor alle rollen en spelers in de projectorganisatie) gaat fors over de gehanteerde tarieven in de plankostenscan heen.

Overige ontwikkelingen

Invoering Omgevingswet

Door de technische aspecten van de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (Wkb) heeft het kabinet de invoering met nog eens een half jaar uitgesteld. Invoering is nu gepland per 1 juli 2022. Dit is net ná de gemeenteraadsverkiezingen.

Invoering halverwege het jaar is onhandig voor wat betreft de legesverordening. Deze moet dan voor de eerste helft van 2022 door de oude raad worden vastgesteld.

Een groot deel van de door de Omgevingswet te veranderen onderdelen wordt eind 2021 of begin 2022 voor besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Een aantal onderdelen kan pas voor besluitvorming worden voorgelegd nadat de wet in werking is getreden of als er zekerheid is dat de Omgevingswet in werking treedt. Hiervan is de legesverordening een goed voorbeeld.

We zorgen er voor dat we op 1 juli 2022 klaar zijn om onder de Omgevingswet te kunnen werken.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	CBS	Neder-Betuwe	125,00	126,00	120,00	116,00	115,00	86,00	
			Landelijk	206,00	199,00	189,00	178,00	171,00	161,00	
Hernieuwbare elektriciteit	percentage	RWS	Neder-Betuwe	31,60	15,10	14,30	14,20	15,80	17,50	
			Landelijk	11,20	13,10	14,90	16,30	17,60	20,10	
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe	4,00	6,20	3,90	3,40	3,60	2,90	4,50
			Landelijk	8,00	7,30	6,80	6,00	5,40	5,90	6,20

Verbonden partijen

Afvalverwijdering Rivierenland (Avri)

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Verbeterde circulariteit en leefbaarheid

De gemeenschappelijke regeling Avri verzorgt voor de 8 gemeenten in de Regio Rivierenland de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen met als doel de circulariteit en leefbaarheid te verbeteren.

Hoofdthema's 2022

Avri investeert in lijn met de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025, die het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld, de komende periode in:

- voorspelbaarheid;
- prijsstabiliteit en kostenbeheersing, waaronder de verbetering van het weerstandsvermogen;
- het vergroten van de invloed op de keten (en minder afhankelijkheid van de markt);
- efficiëntie.

Ontwikkelingen?

Overige ontwikkelingen:

Naast bovengenoemde hoofdthema's spelen, ook in lijn met de vastgestelde Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025, onder andere de volgende ontwikkelingen:

- de inzet van verenigingen voor werkzaamheden in plaats van de inzameling van oud papier;
- de circulaire verwerking van incontinentiemateriaal;
- de mogelijke wijziging van het BTW percentage;
- eventueel beprijzen van grondstoffen;
- de mate van dienstverlening.

Afvalstoffenheffing

De gemiddelde afvalstoffenheffing stijgt (incl. het variabele tarief) in 2022 van € 297 naar € 311 per huishouden. Dit is een stijging van € 14. De stijging komt door:

- loon- en prijsstijgingen en markttarieven;
- uitbreiding van de capaciteit van de milieustraten en inzameling vanwege toegenomen aanbod van gescheiden afval, soorten afvalstromen en aantal bezoekers;
- de wens van de deelnemende gemeenten om de communicatie naar de inwoners te verbeteren.

Het variabele tarief blijft gelijk ten opzichte van 2021. De kostenstijging wordt dan ook gedekt door het basistarief dat stijgt van € 270 naar € 284 per huishouden. Ondanks deze stijging zit Avri nog steeds onder het landelijk gemiddelde.

De tarieven worden definitief vastgesteld in de 'Verordening Afvalstoffenheffing 2022' in december 2021.

Omgevingsdienst Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Een gezonde, veilige, leefbare en duurzame leefomgeving (overeenkomstig de door het Algemeen Bestuur vastgestelde Programmabegroting 2022 van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)).

De ODR voert voor de gemeenten in de Regio Rivierenland vergunningsverlenings-, toezichts- en handhavingstaken uit op het gebied van het omgevingsrecht (Wabo, Wro). Dit doet zij met als doel een duurzame en veilige leefomgeving waarin burgers en bedrijven goed kunnen wonen, werken en leven. De uitvoering vindt plaats via een jaarlijks door het college vast te stellen werkprogramma en overeenkomstig het regionale VTH-beleidskader:

Vergunningverlening

Afhandelen van aanvragen omgevingsvergunningen binnen de wettelijke termijnen en het beoordelen van meldingen op juistheid en volledigheid.

Toezicht en handhaving

Een zodanige naleving van de wettelijke voorschriften, dat gezondheid, veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid zo goed mogelijk worden bevorderd.

Advisering

Het geven van goed advies op het gebied van geluid, bodem, flora en fauna, monumenten, archeologie en externe veiligheid. Het afhandelen van handhavings-, bezwaar- en beroepszaken. Dit gebeurt in lijn met het regionale VTH uitvoeringsbeleid, binnen de gestelde termijnen en volgens de kwaliteitsafspraken. Het uitvoeren van administratieve processen en informatievoorziening.

Stelseltaken/ketentoezicht

Voldoen aan de kwaliteitscriteria voor de aanpak van milieucriminaliteit (samenwerking met het Openbaar Ministerie) en ketentoezicht (asbest- en grondstromen, afval en afvalstromen). De Gelderse uitvoering van ketentoezicht samen met de zeven Gelderse omgevingsdiensten en de ketenpartners landelijk op de kaart zetten.

Hoofdthema's 2022

2022 wordt het jaar van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. De afgelopen jaren heeft de ODR zich samen met de gemeenten voorbereid op de invoering hiervan. 2022 (waarschijnlijk per 1 juli) wordt het jaar waarin deze wetten in de praktijk moeten worden toegepast.

Verder staan 'partnerschap' en 'dienstverlening' centraal in 2022, waarbij aandacht wordt besteed aan:

- nog betere dienstverlening;
- verbinden van uitvoering en beleid;
- aantrekkelijke werkgever zijn;
- sensitiviteit ontwikkelen;
- relaties intensiveren;
- gelijk speelveld – iedereen gelijk behandelen;
- kwaliteit als basis;
- kennis ontwikkelen;
- innoveren.

Ontwikkelingen?

Naast bovengenoemde hoofdthema's spelen, ook overeenkomstig de vastgestelde Programmabegroting 2022, onder andere de volgende ontwikkelingen:

Bedrijfsvoering

Personeel en Organisatie

In 2022 blijft er aandacht voor de arbeidsmarkt. De ODR zet zich in om goede medewerkers aan te trekken en te behouden.

Kwaliteit

Het steeds verbeteren van de producten en diensten wordt ook in 2022 voortgezet. Hierbij dient het kwaliteitsbeleidsplan als uitgangspunt.

Juridische zaken

- de verdere inbedding en borging van de AVG / privacy binnen de organisatie blijft van belang en krijgt blijvend aandacht;
- het doel is verder om het aantal klachten (gegrond en ongegrond) op hetzelfde niveau te houden als de voorgaande jaren.

Klanttevredenheid

De ODR blijft meten hoe tevreden de klant is. Ze streeft in 2022 naar een tevredenheid van minstens 82%.

Casterhoven

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

De locatie Casterhoven voorziet in een behoefte aan nieuwbouwwoningen binnen onze gemeente.

Casterhoven is de grootste uitbreidingslocatie. In totaliteit worden er circa 550 woningen gebouwd. Dat gebeurt door de uitgifte van bouwrijpe kavels en grondgebonden woningen, die grotendeels projectmatig worden gerealiseerd. De ambitie is om de uitvoeringsagenda te versnellen om te kunnen voldoen aan de steeds verder toenemende vraag naar nieuwbouwwoningen.

Ontwikkelingen?

Fase 7 (de laatste fase) wordt bouw- en woonrijp gemaakt. Verkoop van fase 7 start in 2021. De verwachting is dat het project in 2023 is afgerond.

Wat mag het kosten?

Programma: 3		Fysieke leefomgeving				
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	15.677	17.629	16.937	16.596	16.778	16.778
Baten	-9.844	-9.896	-9.879	-9.715	-9.853	-9.853
Geraamd resultaat bestaand beleid	5.833	7.733	7.057	6.881	6.925	6.925
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			57	-69	-34	7
Baten conform kadernota			-37	-75	-75	-75
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			20	-144	-109	-68
Lasten na kadernota			-398	1.318	207	1.259
Baten na kadernota			583	-1.207	16	-1.022
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			186	111	223	237
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			206	-33	114	169
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	5.833	7.733	7.263	6.848	7.040	7.094

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (nadeel incidenteel van € 230.000 voor 2022)

Waterschap Rivierenland heeft aangekondigd in de periode van eind 2021 tot eind maart 2022 een deel van haar A-watgangen te gaan baggeren. Binnen het te baggeren gebied bevinden zich ook A-watgangen gelegen aan eigendommen (bermen/wegen) van de gemeente Neder-Betuwe. Voor de hierbij vrijkomende baggerspecie geldt dat de aanliggend perceeleigenaar de baggerspecie moet ontvangen. Deze regeling is bekend als de zogenaamde ontvangstplicht en komt voort uit de Waterwet (artikel 5.23 lid 2). Dit houdt in dat de gemeente de kosten moet dragen voor het afvoeren en storten van de baggerspecie uit de betreffende watgangen. De kosten van de ontvangstplicht voor deze baggeronde zijn door het Waterschap berekend op basis van metingen en onderzoek. Vanaf de start van de baggerwerkzaamheden zullen de hoeveelheden definitief worden vastgesteld. Dit betekent dat de kosten zowel positief als negatief kunnen afwijken. Mocht dat het geval zijn dan informeren wij u via het IBOR.

Taakveld Wonen en bouwen; controle en toezicht (nadeel structureel van € 150.000 vanaf 2023)

Sinds 2019 voeren we een uitvoeringsprogramma uit voor het zogenaamde vrijveldtoezicht. Daarbij zien we toe op alle taken op het gebied van illegale bouw, sloop en aanlegactiviteiten en illegale gebruiksactiviteiten (strijdig gebruik met de regels van het bestemmingsplan). Uw raad heeft hiervoor voor de periode tot en met 2022 de middelen beschikbaar gesteld. Voor het structureel borgen van deze wettelijke taak wordt voorgesteld vanaf 2023 structureel € 150.000 per jaar in de programmabegroting op te nemen. Met de invoering van de Omgevingswet wordt de ingezette lijn van deregulering en toezicht en handhaving achteraf verder doorgezet. Wij zien daarom de noodzaak van het goed organiseren van het toezicht en de handhaving.

Project Heroverwegingen, diverse taakvelden (voordeel van € 210.000 in 2022, voordeel € 294.000 in 2023, voordeel € 259.000 in 2024 en voordeel € 218.000 in 2025)

In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Per saldo is voor programma 3 Fysieke Leefomgeving voor het project heroverwegingen sprake van een voordeel van € 210.000 in 2022 oplopend naar € 218.000 in 2025.

Het betreft de taakvelden Grondexploitatie, Ruimtelijke ordening, Openbaar groen en (openlucht-) recreatie en Verkeer en vervoer. Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat per programma aan de twee W-vragen is toegevoegd.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Taakvelden grondexploitatie (niet bedrijventerreinen, budgettair neutraal)

Actualisatie diverse grondexploitaties

Voor 2022 minder lasten en baten van € 527.000, voor 2023 meer lasten en baten € 1.264.000, voor 2024 meer lasten en baten € 40.000 en voor 2025 meer lasten en baten € 1.079.000.

De actualisatie van de diverse grondexploitaties resulteert totaal in een neutraal effect. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de actualisatie die bij de jaarstukken 2020 heeft plaatsgevonden.

Actualisatie urenrekening en onderzoek kostendekkendheid leges (nadeel van € 108.000 in 2022 oplopend naar € 149.000 in 2025)

In totaliteit is sprake van een structureel nadelig effect van € 108.000 in 2022 oplopend naar € 149.000 in 2025. Enerzijds is sprake van een fors nadelig effect dat voortkomt uit minder verwachte leges van vooral grote bouwprojecten (zowel gebaseerd op aantallen als op bouwsommen) van afgerond € 140.000. Anderzijds worden meer ambtelijke uren toegerekend aan projecten waardoor de terugverdien capaciteit is verhoogd met afgerond € 80.000. Als laatste is sprake van een nadelig financieel effect van de BTW constructie vanuit het GRP op onze financiële positie van € 60.000 in 2022 oplopend naar € 80.000 in 2025. Met nog een enkele andere kleine bijstelling is in totaal sprake van een nadelig effect van € 108.000 in 2022 oplopend naar € 149.000 in 2025.

Actualisatie kapitaalgoederen (nadeel structureel € 22.000)

Binnen de actualisatie van de kapitaalgoederen (kapitaallasten) is een structureel nadeel ontstaan. Het betreft hier kleine mutaties op diverse taakvelden binnen dit programma.

Actualisatie werkbegroting 2022 Avri IBOR. Diverse taakvelden nadeel structureel € 61.000

Avri IBOR voert voor de gemeente een groot deel van het beheer en onderhoud in de openbare ruimte uit. De operationele afspraken voor deze uitvoeringswerkzaamheden zijn vastgelegd in een Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De financiële kaders worden jaarlijks op basis van deze DVO vastgelegd in een werkbegroting. De werkbegroting past na de gebruikelijke indexatie (€ 49.000 ten laste van de stelpost loon- en prijsstijging) binnen de financiële kaders van de gemeentelijke begroting. Overige kleine verschillen vormen een structureel nadeel van € 12.000

Overige kleine verschillen

Deze zitten in overige taakvelden binnen dit programma. Voordeel € 5.000 in 2022, 2023 en 2024 en een nadeel van € 5.000 voor 2025.

Investerings

Programma 3: Fysieke leefomgeving				
Beschikbaar gestelde investering (lopend/toekomstig)		Startjaar	na heroverweging	Investeringsbedragen x € 1000
Beschikbaar te stellen investering (nieuw)				
Lopend	Afkoppelen fase 2 Opheusden	2018		775
	<i>vGRP 2014-2018</i>			<u>775</u>
Lopend	Waterplan 2019 - 2021	2019		210
Lopend	Waterplan 2022	2022		190
Toekomstig	Waterplan 2023	2023		200
Lopend	Vogelbuurt I - Opheusden 2019	2019		92
Lopend	Bomenbuurt - Ochten 2019	2019		887
Lopend	Oranjebuurt I - Dodewaard 2019	2019		500
Lopend	Oranjebuurt II - Dodewaard 2020	2020		549
Lopend	Vogelbuurt II - Opheusden 2020	2020		1.062
Lopend	Nassaulaan - Kesteren 2020	2020		363
Lopend	De Leede II - Kesteren 2021	2021		392
Lopend	Dichterswijk/Romeinsebuurt - Kesteren 2021	2021		1.100
Lopend	Het Panhuis - Kesteren 2020-2021	2020		59
Lopend	De Heuning - Ochten 2019	2019		52
Lopend	De Heuning - Ochten 2020	2020		137
Lopend	Relinen kwetsbare riolering 2022	2022		156
Lopend	Vervangen/renoveren riolering 2022	2022		364
Lopend	Vervangen/renoveren riolering 2023	2023		300
Lopend	Adaptieve klimaat maatregelen 2022	2022		215
Lopend	Adaptieve klimaat maatregelen 2023	2023		215
Lopend	Drukriolering (pompen, leidingwerk, schakelkasten) 2019-2023	2019		365
Lopend	Drukriolering (Buiten-opstellingskast) 2019-2023	2019		65
Lopend	Rioolgemalen/Randv. (kast electra+appendages) 2019-2023	2019		74
Lopend	Rioolgemalen/Randv. (gemalen pomp en inspectie, leidingwerk) 2019-2023	2019		179
Lopend	Rioolgemalen/Randv. (Gemalen bouwkundig) 2019-2023	2019		42
	<i>vGRP 2019-2023</i>			<u>7.765</u>
Lopend	Bermverharding 2020	2020		150
Lopend	Bermverharding 2021	2021		150
Lopend	Bomenbuurt wijk Ochten	2018		980
Toekomstig	Nassaulaan eo Kesteren	2018	2024	520
Lopend	Wijk Dodewaard	2019		1.800
Lopend	Vogelbuurt I wijk Opheusden	2020		720
Toekomstig	Dichters/Romeinsebuurt Kesteren	2021	2025	1.400
Lopend	Vogelbuurt II wijk Opheusden	2020		880
	<i>Wegenbeheer op basis, rehabilitatie en bermverhardingen</i>			<u>6.600</u>
Toekomstig	Af-/toerit A15 (Dodewaard)	2019	2025	300
Toekomstig	Dorpsstraat (Opheusden)	2019	2025	100
Lopend	Hamsestraat (Opheusden)	2019		50
Lopend	Hoeflaan (Ochten)	2019		50
Lopend	Hoofdstraat Kesteren	2019		100
Lopend	Hoofdstraat, Fruitstraat- rotonde Broekdijk (Kesteren)	2019		200
Lopend	Kruising Fruitstraat - Hoofdstraat	2019		50
Lopend	Matensestraat, komgrens-Dalwagen (Dodewaard)	2019		50
Lopend	Oranjestraat (Ochten)	2019		50
Lopend	Station Opheusden	2019		300
Lopend	Welysestraat (Wely)	2019		75
Toekomstig	Wijk De Leede - oud Kesteren	2019	2025	75
Lopend	Fietsbrug Meersteeg (Echteld)	2020		200

Lopend	Fazantstraat (Opheusden)	2020		80
Toekomstig	Spoorstraat (Kesteren)	2020	2025	200
Toekomstig	Keizerstraat, Dorpsstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2021	2025	75
Toekomstig	Molenstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2021	2026	250
Toekomstig	Dorpsstraat (Ijzendoorn)	2022	2026	40
Toekomstig	Eldik, diverse wegen	2022	2026	50
Toekomstig	Oude Broekdijk (Kesteren)	2023	2027	32
Toekomstig	44 RI-straat (Ochten)	2024	2027	40
	<i>Uitvoeringsprogramma NBVVP</i>			2.367
Lopend	Startersleningen	2014		450
Lopend	Duurzaamheidsleningen	2016		250
Lopend	Duurzaamheidsleningen (asbestsanering)	2019		500
Lopend	Fietspad Broekdijk	2018		1.400
Lopend	ABC SV 2e fase	2020		75
Lopend	Bonegraaf oost	2020		65
Lopend	Poort van Ochten	2020		65
Lopend	Herinrichting buitenruimte dorpshuis IJzendoorn	2021		300
Lopend	Voorbereidingskrediet Randweg Opheusden	2021		400
Lopend	Bomenbuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2021		40
Lopend	Oranjobuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2021		25
Lopend	Vogelbuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2021		30
	<i>Diverse investeringen</i>			3.600
	Totaal investeringsbedragen			21.107

Mutaties reserves

Programma 3 Fysieke Leefomgeving						
Bedragen x € 1.000	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand Beleid						
Lasten	1.722	554	420	387	124	124
Baten	-1.193	-865	-402	-279	-34	-34
Geraamd resultaat bestaand beleid	529	-312	17	109	91	91
Nieuw Beleid						
Lasten			1.000			
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid			1.000			
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	529	-312	1.017	109	91	91

Bestaand beleid

Wij hebben deel B van de notitie Bovenwijkse Voorzieningen 2021 geactualiseerd en verwerkt in de daaropvolgende Bestuursrapportage. Voor de komende jaren worden de onderstaande mutaties verwacht voor de reserve bovenwijkse voorziening en de reserve ruimtelijke investeringen:

RESERVE BOVENWIJKSE VOORZIENINGEN

- Onttrekking aan de reserve bovenwijkse voorzieningen ter besteding aan bovenwijkse voorzieningen in 2022 € 250.000 en in 2023 € 250.000.
- Toevoeging aan de reserve bovenwijkse voorziening te ontvangen voor bovenwijkse voorzieningen in 2022 € 129.695, in 2023 € 127.045, in 2024 € 124.395 en in jaar 2025 € 124.395.

RESERVE RUIMTELIJKE INVESTERINGEN

- Onttrekking aan de reserve ruimtelijke investering ter besteding aan ruimtelijke investeringen in 2022 € 50.000. Jaren 2023 t/m 2025 geen onttrekkingen.
- Toevoeging aan de reserve ruimtelijke investering te ontvangen voor besteding aan ruimtelijke investeringen in 2022 € 40.000, in 2023 € 10.000. Geen stortingen in 2024 en 2025.

RESERVE ESSENTAKSTERFTE

In de 1e bestuursrapportage 2020 zijn voor de jaarschijf 2022 de volgende onttrekkingen voorgesteld:

- Onttrekking reserve Essentaksterfte voor uitvoering van bestrijding van de ziekte met € 79.000. Totaal in 2022 te onttrekken uit de reserve Essentaksterfte € 79.000.

RESERVE KAPITAALLASTEN

- Onttrekking reserve kapitaallasten voor de dekking van afschrijvingen op investeringen in 2022 € 23.530, in 2023 € 28.530, in 2024 € 33.530 en in 2025 € 33.530.
- Toevoeging aan de reserve kapitaallasten in 2022 € 250.000 en in 2023 € 250.000.

Nieuw Beleid

RESERVE OMGEVINGSWET

Wanneer de Omgevingswet in werking treedt, worden de bestemmingsplannen van rechtswege omgezet in een Tijdelijk Omgevingsplan (TOP). We hebben vervolgens tot en met 2029 de tijd om het tijdelijke omgevingsplan, enkele gemeentelijke verordeningen en de van het Rijk meegegeven regels (de 'bruidsschat') om te zetten naar een Permanent Omgevingsplan (POP).

In de raadsvergadering van 30 juni 2021 heeft uw raad ingestemd met het toevoegen van € 1.000.000 aan de reserve Omgevingswet. Hieruit kunnen de kosten van omzetting worden betaald. Vanwege de omvang van de opgave zal jaarlijks geëvalueerd worden of de geraamde bedragen voldoende zijn om het Permanente Omgevingsplan op te stellen.

- Toevoeging aan de reserve Omgevingswet voor het omzetten van het Tijdelijke Omgevingsplan in een Permanent Omgevingsplan met € 1.000.000. Totaal in 2022 toegevoegd aan de reserve Omgevingswet € 1.000.000.

Programma 4 Economie

Missie

We streven naar economische groei door te werken aan een goed ondernemersklimaat, goede ondernemersdienstverlening en een goede kwaliteit van onze werklocaties. Tevens zetten we in op vitaliteit van onze winkelkernen met ontwikkeling en behoud van gebieden met winkelconcentraties. We stimuleren economische groei via uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie. We willen de sterke kanten en mogelijkheden van de gemeente benutten. Kwaliteitsverbetering is hierbij het uitgangspunt. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zo, dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid versterkt.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Businessplan voor de Bedrijfsomgeving Panhuis Kesteren \(2013\)](#)
- [Neder-Betuws Verkeer-en Vervoerplan, beleidsrapportage \(2018\), \(achtergrondrapportage\)](#)
- [Masterplan Centrum Kesteren \(2011\)](#)
- [Visie op recreatie en toerisme Neder-Betuwe \(2013\)](#)
- [Regionale detailhandelsstructuurvisie Rivierenland \(2014\)](#)
- [Detailhandelsstructuurvisie Neder-Betuwe \(2016\)](#)
- [Structuurvisie Neder-Betuwe 2018 \(2018\), \(kaart\)](#)
- [Kadernota basismobiliteit \(2015\)](#)
- [Intergemeentelijke Strategische Visie Laanboomcentrum Betuwe \(2015\)](#)
- [Ambitiedocument 2016-2020 Regio Rivierenland \(2016\), \(brochure\)](#)
- [Ruimtelijke Strategische Visie Regio Rivierenland \(2019\)](#)
- [Regionaal Programma Werklocaties 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Regionaal Investeringsfonds Regio Rivierenland 2016-2020 \(2016\)](#)
- [Nadere regel subsidie Lokaal Investeringsfonds Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Structuurvisie Agro Business Centre Opheusden \(2014\)](#)
- [Ruimtelijk Kwaliteitskader Agro Business Centre Opheusden \(2017\)](#)
- [Nota Parkeernormen \(2017\)](#)
- [Beheerplan wegen 2018-2021 Neder-Betuwe \(2017\)](#)
- [Beleidsrichtlijnen Kantoren op bestaande bedrijventerreinen \(2020\)](#)

Thema's

4.1 Goed Ondernemersklimaat

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Plaatsing van Neder-Betuwe in de bovenste helft van de ranglijst van MKB-vriendelijkste gemeenten

- De uitkomsten van de verkiezing van de MKB-vriendelijkste gemeente in Nederland 2020 worden gebruikt als input voor de acties in het Plan van Aanpak Ondernemersdienstverlening. Hiermee versterken we de verdere dienstverlening van ondernemers en proberen we onze positie voor de verkiezing van 2022 te versterken.
- Wij werken aan doorontwikkeling van de in 2019 gestarte meerjarige subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF) om de lokale economie te stimuleren. Wij informeren (groepen van) ondernemers proactief over de mogelijkheden voor het indienen van aanvragen bij het LIF en het Regionaal Investeringsfonds (RIF).
- Ondernemers kunnen met hun vragen terecht bij het Bedrijvenloket Neder-Betuwe. Starters worden doorverwezen naar organisaties en programma's, die hen ondersteuning bieden (KvK en programma voor Gelderse starters www.startversneller.nl)
- Opstellen van een jaarlijkse Economische Rapportage en frequente berichtgeving over ontwikkelingen binnen het economische (beleids-)terrein.
- In 2022 gaan wij in afstemming met de vertegenwoordigers van het ondernemersplatform OVNB de diverse actiepunten uitvoeren.
- Het Plan van Aanpak bevat verbeter- en actiepunten voor het versterken van de ondernemersdienstverlening.

Ontwikkelingen?

Werken is waardevol. Werk zorgt voor een sociaal netwerk, waardoor onze inwoners in de maatschappij blijven 'meedoen'. Mede dankzij onze ondernemers en lokale instellingen kunnen we de werkgelegenheid in onze gemeente en regio vergroten.

Laatste jaar subsidieregeling LIF

De subsidieregeling LIF wordt in 2022 voor het laatste jaar doorgezet. Deze regeling, op basis van minimaal 50% eigen cofinanciering, heeft dan vier jaar gelopen en projecten van ondernemersverenigingen, ondernemersstichtingen en samenwerkende ondernemers een steun in de rug kunnen geven. In 2022 is het beschikbare budget € 30.000 voor projecten die een positieve bijdrage leveren aan de lokale economie of de lokale gemeenschap. Het indienen van aanvragen kan tot 1 mei 2022.

MKB vriendelijkste gemeente

In 2020/2021 hebben we deelgenomen aan deze verkiezing en scoorde Neder-Betuwe een 14e plaats op de provinciale ranglijst. Aan de volgende verkiezing in 2022/2023 gaan wij opnieuw deelnemen. De verbeterpunten voor onze dienstverlening nemen we mee in het plan van aanpak in de hoop dat we een nog hogere plaats zullen krijgen. De aanvullende vraagstelling voor de enquête in het landelijk onderzoek stemmen we af op onze lokale vraagstukken.

Plan van aanpak ondernemersdienstverlening

Het plan van aanpak blijft voortdurend onder onze aandacht. De resultaten uit de MKB-verkiezing geven nieuwe input om de dienstverlening verder te ontwikkelen. In 2022 pakken we dit, in afstemming met onze ondernemers, voortvarend op. Extra aandacht blijven we houden voor de corona-herstelfase en onze aangepaste vormen van dienstverlening. Dit betreft instrumenten die aansluiten bij de concrete behoefte van ondernemers. Om de behoefte aan ondersteuning in de herstelperiode na de crisis te achterhalen wordt een enquête onder ondernemers uitgezet.

Bedrijvenloket

Het bedrijvenloket wordt goed gevonden en gebruikt door onze ondernemers. Ook in 2022 houden we het bedrijvenloket open en monitoren we onze dienstverlening op snelheid, compleetheid en deskundigheid. De raad wordt hierover jaarlijks geïnformeerd.

4.2 Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Het zo goed mogelijk benutten van het landschappelijk schoon van Neder-Betuwe

- Faciliteren en starten van initiatieven en projecten uit het Landschaps Ontwikkelingsplan (LOP). In 2022 werken we aan een integrale actualisering van het LOP.
- Naast de ontwikkeling van het klompenpad Opheusden worden ook klompenpaden in Dodewaard, Ochten en IJzendoorn/Echteld uitgevoerd. Doel is te komen tot een netwerk van klompenpaden.
- Ondersteunen Uit@waarde bij de doorontwikkeling van het bestaande regionale fietsroutenetwerk. In regionaal verband wordt Uit@waarde verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het fietsknooppunten netwerk. Hiertoe is voor onze gemeente een overeenkomst afgesloten voor tien jaar (2019 - 2029).
- Planontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten en het daarbij zo goed mogelijk benutten van kansen voor versterking van de gebruikswaarde van het gebied.
Wij voeren met de samenwerkingspartners Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en provincie Gelderland de publieke ontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten uit. Dit doen we in samenhang met de opgaven van deze partners in de periode tot en met 2023. Dan wordt ingezet op het aantrekken van marktpartijen voor de private gebiedsontwikkeling van o.a. het Toeristisch Overstap Punt, het Bezoekersinformatiecentrum en extensieve dag- en verblijfsrecreatie.

- Voortzetten van de jaarlijkse financiële steun aan het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland (RBT) en jaarlijks evalueren en nabespreken op basis van gemaakte prestatieafspraken.
- Voor het aantrekken van meer recreanten wordt in samenwerking met het RBT Rivierenland en het Platform Recreatie & Toerisme gewerkt aan:
  - Streven naar het aanbieden van een kwalitatief en onderscheidend aanbod aan routes voor zowel fietsers als wandelaars;
  - Promotie & marketing van onze wandel- en fietsroutes door RBT Rivierenland met subsidie vanuit het provinciale programma Sterke Gelderse Routes;
  - Promotie & marketing in samenwerking met ondernemers door Neder-Betuwe pagina's en advertenties in de jaarlijkse uitgave RVRNLND Magazine (oplage 77.000 exemplaren);
  - Uitvoeren van acties uit de lokale visie Recreatie en Toerisme;
  - Stimuleren en helpen van ondernemers bij nieuwe initiatieven die bijdragen aan een betere kwaliteit en meer recreatieaanbod.

Ontwikkelingen?

Ontwikkeling Klompenpaden

In 2022 zal het laatste klompenpad van IJzendoorn/Echteld ontwikkeld worden, zodat er een dekkend netwerk aan klompenpaden binnen onze gemeente zal zijn.

Ontwikkeling Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT)

Het regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Rivierenland heeft in 2021 een statutaire naamswijziging ondergaan naar Bureau voor Toerisme. De jaarlijkse prestatieafspraken zijn aangepast naar samenwerkingsafspraken en zullen in 2022 geëvalueerd worden.

Ontwikkeling recreatie en toerisme

In 2022 start de uitvoering van het nieuwe regionaal ambitiesdocument 2022 - 2025. Recreatie en toerisme blijft een speerpunt. Een bijdrage aan de doelstellingen wordt mede uitgevoerd door 5 versnellingsopgaven. Gemeente Neder-Betuwe is trekker van de opgave 'agrotourisme' en lid van de werkgroep van de opgave 'rivierbeleving'. In 2022 worden de activiteiten behorende bij deze opgaven opgestart en uitgevoerd.

Ontwikkeling Boven-Linge

In 2021 is het ambitiesdocument over de Boven-Linge opgesteld door gemeenten, waterschap en provincie. In 2022 zal een vervolg gegeven worden en een uitvoeringsplan voor de komende jaren opgesteld worden.

Ontwikkeling Gastvrije Waaldijk

In 2021 is de samenwerkingsovereenkomst Gastvrije Waaldijk getekend door gemeenten, waterschap en provincie. Dankzij deze mijlpaal worden er in 2022 twee projecten opgestart, namelijk allereerst een haalbaarheidsonderzoek naar een fietsverbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal. En als tweede 'Verhaal van de Waal', een marketingcommunicatieplan rondom de Gastvrije Waaldijk.

Ontwikkeling Veerhaven Ochten

Eind 2021 wordt de realisatieovereenkomst voor de eerste fase van de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten door de projectpartners Provincie Gelderland, Gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat ondertekend. De eerste fase van de gebiedsontwikkeling behelst de herinrichting van het plangebied (o.a. reactivering van de voormalige veerhaven, aanleg hoogwatervrijterrein, realisatie van een natuurlijke geul).

Eind 2021 worden de ontwerp-vergunningen en het ontwerp-provinciaal inpassingsplan (PIP) voor de realisatie van fase 1 ter inzage gelegd. 2022 staat in het teken van het doorlopen van de procedures, zodat de definitieve vergunningen en het definitieve PIP eind 2022 beschikbaar zijn. De start van de uitvoering is voorzien in 2023.

De gemeente is trekker voor de private doorontwikkeling in fase 2 van de gebiedsontwikkeling. Begin 2022 start de gemeente het proces om te komen tot een optimale recreatieve ontwikkeling van de Veerhaven Ochten en de bijbehorende private partij.

Daartoe wordt een plan van aanpak opgesteld waarin de volgende onderwerpen verder zijn uitgewerkt:

- Financiering, inzet van mensen en middelen;
- Organisatiemodel Waterbelevingscentrum/TOP+ (stichting, commercieel of combinatie);
- Subsidiemogelijkheden (investering, educatie);
- Planning met mijlpalen.

4.3 Winkelconcentraties

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Actief verbeteren van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de kernen

- Afhankelijk van definitieve besluitvorming over het centrumplan Ochten werken we de plannen uit voor een toekomstbestendige (her)inrichting van de openbare ruimte.
- De herinrichting van de Hoofdstraat in Kesteren is voltooid.
- Verdere integrale uitwerking van de planvorming rond het centrumplan Opheusden.
- Het college heeft aangegeven, dat de prioriteit ligt bij de kernen Ochten en Kesteren. Hieraan geven wij voorrang. Private initiatieven voor de kern Opheusden blijven we nauwlettend volgen.

Ontwikkelingen?

De herinrichting van de openbare ruimte in de Hoofdstraat in Kesteren is voltooid. Door de raad is een motie aangenomen dat er uiterlijk op 1 oktober 2021 duidelijkheid moet zijn of de ontwikkeling van een supermarkt op de huidige locatie van het dorps huis in Ochten doorgaat. Als dat niet zo is, zullen andere initiatieven op deze locatie worden uitgewerkt. Het centrumplan Opheusden is tijdelijk geparkeerd in afwachting van verdere besluitvorming over de randweg Opheusden. Er komt een regionaal koopstromenonderzoek onder de vlag van een breder provinciaal koopstromenonderzoek. De provincie is hiervoor opdrachtgever.

4.4 Glasvezelverbindingen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Stappen naar een 100% dekkend glasvezelnetwerk

- De ambitie is te komen tot een open breedbandnetwerk dat toekomstbestendig is. Het is het eerste regionale glasvezelnetwerk van Nederland. Dit open netwerk is beschikbaar voor alle providers in Nederland die hun diensten hierop willen aanbieden.
- De UBR heeft een opdracht gegund aan een marktpartij voor ontwerp, aanleg, onderhoud en beheer van het regionale breedbandnetwerk voor de zogenaamde 'witte adressen' in het buitengebied. Het project van UBR richt zich alleen op alle zogenaamde 'enkel-koper-adressen' die zich buiten de dichtbevolkte kernen van de regio bevinden.
- In regionaal verband mogelijk maken en stimuleren van de aanleg van een breedbandnetwerk in het buitengebied van de aan de UBR deelnemende gemeenten.
- De gemeenteraden van de zeven samenwerkende gemeenten in de UBR zijn akkoord gegaan met een garantstelling voor een lening bij een bank. Deze garantstelling verhoudt zich met het aantal aan te sluiten adressen binnen de gemeente.
- De gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) is in januari 2020 opgericht. Er is door de UBR een lening afgesloten voor het aanleggen van het breedbandnetwerk. Dit na afronding van de aanbestedingsprocedure voor aanleg van het netwerk met een partij.
- Op 26 september 2019 heeft de gemeenteraad het college toestemming gegeven voor de oprichting van de Gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR). Op 1 oktober 2019 heeft het college positief besloten tot oprichting van deze gemeenschappelijke regeling. Begin 2020 is de UBR opgericht. Het gaat om een samenwerking tussen 7 gemeenten in regio Rivierenland voor de aanleg van een breedbandnetwerk voor de zogenaamde 'enkel-koper-adressen' in het buitengebied. Het is het eerste regionale glasvezelnetwerk van Nederland.
- Wij werken in regionaal verband mee aan het proces en de afstemming met Regio Rivierenland en de overige samenwerkende gemeenten in deze regio.

Ontwikkelingen?

De Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 7 gemeenten: Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. Doel van deze samenwerking is te komen tot een breedbandnetwerk in het buitengebied van de deelnemende gemeenten. Op 31 maart 2021 heeft het Dagelijks Bestuur van Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland de Begroting 2022 en Kadernota 2022 voor zienswijze gestuurd aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Deze stukken zijn in Neder-Betuwe in de raad van 10 juni 2021 behandeld. De komende maanden/jaren wordt invulling gegeven aan de exploitatie van het glasvezelnetwerk op 8.880 adressen in het buitengebied van de gemeenten in de UBR.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot 2 heroverwegingen binnen dit begrotingsprogramma.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Versoberen subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF)	€ -10.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000
Verminderen bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)	€ -29.000	€ -29.000	€ -29.000	€ -29.000

Een toelichting op de tabel hierboven:

Versoberen subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF)

Deze heroverweging bestaat uit twee onderdelen:

- **De subsidieregeling LIF wordt per 1 januari 2023 beëindigd.**
Met deze regeling was jaarlijks € 20.000 subsidie beschikbaar voor projecten op basis van minimaal 50% cofinanciering door projectaanvragers/indieners. Omdat al besloten was om de subsidieregeling te verlengen tot en met het subsidiejaar 2022, kunnen we deze regeling pas per 1-1-2023 beëindigen.
- **Het werkbudget voor lokaal economisch beleid wordt met € 10.000 verlaagd.**
Het werkbudget voor lokaal economisch beleid (was in 2021 € 25.000 per jaar) vermindert met ingang van 2022 met € 10.000. Dit budget wordt aan diverse activiteiten rond ondernemersdienstverlening besteed en wordt niet elk jaar volledig uitgegeven.

Verminderen bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)

We hebben op basis van het Regionaal Economisch Ambitieprogramma 2016-2020 tot en met 2020 elk jaar € 3 per inwoner bijgedragen aan het Regionaal Investeringsfonds (RIF). Dit komt uit op € 72.000 per jaar. Het RIF is een financieel instrument om de doelstellingen uit het Ambitiedocument te kunnen realiseren. In de voorgaande vier jaren ondersteunde het RIF meer dan 100 projecten verspreid over de regio. In 2021 viel dit vrij in verband met de evaluatie van het RIF, de totstandkoming van het nieuwe Ambitiedocument 2022-2025 en de dekking van de financiële bijdrage 2021 aan het RIF vanuit Regiodealgelden.

Vooruitlopend op besluitvorming over het nieuwe ambitiedocument (in september 2021 in de gemeenteraden), is in de Kadernota besloten om verder uit te gaan van een bedrag van € 2 per inwoner voor de opvolger van het RIF, het Regionaal Stimuleringsfonds. Deze besparing is € 24.000 vanaf 2022. Daarnaast stellen wij u voor het werkbudget voor regionaal economisch beleid (€ 4.614) te laten vervallen. Dit is een structureel jaarlijks werkbudget dat kan worden ingezet voor incidentele regionale projecten en samenwerkingen. Hieraan zitten geen structurele verplichtingen vast.

Overige ontwikkelingen

Gevolgen Covid-19 pandemie

De Corona-pandemie trekt diepe sporen in de Nederlandse economie. Verschillende sectoren ondervinden de gevolgen van de anderhalve meter samenleving. We passen onze gemeentelijke inspanningen aan de behoefte van onze samenleving aan. We ondersteunen onze lokale ondernemers zoveel mogelijk om hen door deze crisis heen te begeleiden.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Functiemenging	percentage	LISA	Neder-Betuwe	54,30	54,20	54,20	55,40	55,90	57,10	57,60
			Landelijk	52,10	52,00	52,20	52,50	52,80	53,20	53,20
Vestiging (van bedrijven)	aantal per 1.000 inwoners	LISA	Neder-Betuwe	138,20	141,10	145,10	142,90	146,60	152,20	159,30
			Landelijk	127,70	131,40	136,50	139,70	145,50	151,60	158,40
Verkeersveiligheid (geregistreerde ongevallen)	aantal per 1.000 inwoners	Waarstaatjegemeente.nl	Neder-Betuwe	8,20	10,00	10,40	11,00	10,60	11,80	7,70
			Landelijk	5,60	6,70	7,40	7,30	7,50	7,80	6,00

Verbonden partijen

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openlucht recreatie en het toerisme in het gebied met bestemming van het landschappelijke karakter.

Ontwikkelingen?

Er zijn geen actuele ontwikkelingen.

Industrieschap Medel

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

- Het uitgeven van bouwrijpe kavels op het bovenregionale bedrijventerrein;
- Participeren in en bijdragen aan de Logistieke Hotspot Rivierenland.

Ontwikkelingen?

Voor de afronding van Medel is een nieuw bestemmingsplan opgesteld, waarin de regelgeving rond stikstofdepositie is aangepast. Ook de bestemmingsplannen Parapluherziening zonering industrielandbouw bedrijventerrein en Hogere grenswaarden voor woningen in de omgeving van het bedrijventerrein zijn aangepast. Zoals verwacht is ook tegen dit bestemmingsplan beroep ingesteld bij de Raad van State. Volgens de huidige inzichten doet de Raad van State in Q3 2021 uitspraak. Pas dan is er duidelijkheid of er sprake is van een onherroepelijk bestemmingsplan.

Waterbedrijf Vitens N.V.

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater:

- De inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.

Ontwikkelingen?

Financiering van investeringen komen onder druk te staan.

De huidige regels (WACC regulering, WACC = Weighted Average Cost of Capital) maakt het onmogelijk om het eigen vermogen op niveau te brengen/houden (minimaal 30% met een streven naar 35%). De rentedragende schulden stijgen door de verwachte investeringen aanzienlijk. Hierdoor kan bij ongewijzigd beleid op korte termijn niet worden voldaan aan de door geldverstrekkers gestelde ratio's. De financiering van de investeringen komt hiermee onder druk te staan.

Er is zorg over de financierbaarheid van de investeringen in een situatie met een "schaalsprong" in het investeringsniveau. Dit probleem doet zich zowel voor bij Vitens als breed in de sector. De schaa sprong in de investeringen is het gevolg van een cumulatie van opgaven waar Vitens voor staat: klimaatverandering, cyber security/veiligheid, kwaliteit van onze bronnen, vervangingsinvesteringen en demografische groei/woningbouwopgave.

De lobbyactiviteiten zijn daarom geïntensiveerd. In de aanpak wordt ingezet op een korte termijn oplossing voor de komende WACC periode 2022 – 2023 en op een structurele oplossing waarvoor een wetswijziging noodzakelijk is.

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

De Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 7 gemeenten: Culemborg, Maasdiel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. Doel van deze samenwerking is te komen tot een breedbandnetwerk in het buitengebied van deze gemeenten.

Op 31 maart 2021 heeft het Dagelijks Bestuur van Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland de Begroting 2022 en Kadernota 2022 voor zienswijze gestuurd aan de gemeenteraden van deze gemeenten. Deze stukken zijn in Neder-Betuwe in de raad van 10 juni 2021 behandeld.

Ontwikkelingen?

De komende maanden/jaren wordt de exploitatie van het glasvezelnetwerk op 8.880 adressen in het buitengebied van de gemeenten in de UBR ingevuld.

Wat mag het kosten?

Programma: 4	Economie					
	Rekening	begroting		Meerjarenraming		
Bedragen x € 1.000,-	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	2.160	3.171	2.398	1.898	1.409	1.409
Baten	-1.731	-2.551	-1.783	-1.358	-869	-869
Geraamd resultaat bestaand beleid	429	620	615	540	540	540
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			-39	-59	-59	-59
Baten conform kadernota						
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-39	-59	-59	-59
Lasten na kadernota			-117	-23	-25	9
Baten na kadernota			88		5	
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			-28	-23	-20	9
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			-67	-82	-79	-50
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	429	620	547	458	461	490

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Project Heroverwegingen, diverse taakvelden (voordeel van € 39.000 in 2022, structureel € 59.000 vanaf 2023)

In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Per saldo is voor programma 4 Economie voor het project heroverwegingen sprake van een voordeel van € 39.000 in 2022 oplopend naar € 59.000 in 2025.

Het gaat om de taakvelden Regionaal economisch beleid en Lokaal economisch beleid. Voor verdere uitwerking zie het onderdeel Heroverweging onder dit programma.

Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Taakvelden Fysieke bedrijfsinfrastructuur (budgettair neutraal)

Actualisatie diverse grondexploitaties

Voor 2022 zijn er minder lasten en baten van € 89.000, voor 2023 t/m 2025 zijn er geen mutaties. De actualisatie van de diverse grondexploitaties resulteert totaal in een neutraal effect. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de actualisatie bij de jaarstukken 2020.

Actualisatie kapitaalgoederen (voordeel € 35.000 in 2022, voordeel € 30.000 in 2023, voordeel € 27.000 in 2024 en voordeel van € 24.000 in 2025)

Binnen de actualisatie van de kapitaalgoederen (kapitaallasten) zijn in 2022, 2023, 2024 en 2025 voordelen ontstaan. Het gaat hier om kleine mutaties op diverse taakvelden binnen dit programma.

Overige kleine verschillen (nadeel € 7.000 in 2022, 2023 en 2024 en € 15.000 in 2025)

Op diverse taakvelden binnen dit programma zijn dit overige kleine verschillen.

Investerings

Programma 4 Economie		Startjaar	na heroverweging	Investeringsbedragen x € 1000
Beschikbaar gestelde investering (lopend/toekomstig) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)				
Lopend	Ontwikkeling Veerhaven Ochten	2018		100
Toekomstig	Herinrichting v Drielplein Ochten (motie bij kadernota 2022)	2020	2025	1.200
Totaal investeringsbedragen				1.300

Mutaties in reserves

Geen

Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet

Missie

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe

De kracht en mogelijkheden van onze inwoners zijn de vertrekpunten bij de (her)inrichting van het sociale domein. Met en door de inwoners werken wij aan een samenleving waarin ruimte, begrip en aandacht is voor de verschillende identiteiten, die onze gemeente rijk is. Het creëren van een klimaat van welzijn is een taak van ons allemaal.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- [Raadsvisie 2030 \(2019\)](#)
- [Coalitieprogramma 2018 - 2022: 'Samen Bouwen aan ruimte voor de samenleving' \(2018\)](#)
- [Integrale Beleidsnota Sociaal Domein "Samen verder op de ingeslagen weg" 2021 - 2024 \(2021\)](#)
- [Algemene subsidieverordening Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties \(2019\)](#)
- [Nadere regel belangenbehartiging sociaal domein 2019 \(2019\)](#)

Wmo/Jeugd

- [Nota Kernpunten \(2013\)](#),
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Neder-Betuwe 2020 \(2020\)](#)
- [Verordening Jeugdhulp 2019 \(2019\)](#)
- [Dienstverleningsovereenkomst Wmo/Jeugd door de regio Rivierenland \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidie vervanging buurtbus Klaartje en Swobrik 2019 \(2019\)](#)
- [Nadere regels Maatschappelijke ondersteuning gemeente Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Beleidsregels huishoudelijke ondersteuning Wmo gemeente Neder-Betuwe 2020 \(2020\)](#)
- [Nadere regels jeugdhulp Neder-Betuwe 2020 \(2020\)](#)

Participatie

- [Vangnetregeling Participatiewet \(2015\)](#)
- [Re-integratieverordening \(2017\)](#)
- [Verordening studietoelage Participatiewet \(2014\)](#)
- [Afstemmingsverordening Participatiewet \(2016\)](#)
- [Verordening individuele inkomenstoelage \(2014\)](#)
- [Verordening loonkostensubsidie \(2017\)](#)
- [Gemeenschappelijke regeling Werkzaam Rivierenland \(2021\)](#)

Volksgezondheid

- [Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid \(2020\)](#)
- [Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2020\)](#)
- [Preventie- en handhavingsplan 2018-2022 Drank- en Horecawet \(2017\)](#)
- [Uitvoeringsplan 2019 Preventie en handhavingsplan: 'Niet voor NIX' \(2019\)](#)
- [Uitvoeringskader gezond opgroeien in Neder-Betuwe 2019-2024 \(2019\)](#)
- [Monitor Neder-Betuwe Bloeit! 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Hoofdlijnennotitie Aanpak eenzaamheid Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidie voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid 2021 \(2021\)](#)

Overige

- [Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten \(2018\)](#)
- [Beleidsplan Schuldhulpverlening 2018-2021 \(2018\)](#), [bijbehorende beleidsregels \(2019\)](#)
- [Beleidsregels Bijzondere Bijstand 2018 \(2018\)](#)
- [Plan van aanpak bestrijding kinderarmoede \(2018\)](#)
- [Beleidsplan GGZ Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 'Samen Dichtbij' \(2018\)](#)
- [Beschermd Wonen, regio Nijmegen en Rivierenland \(2021\)](#)
- [Nadere regels subsidie AED's en AED-buitenkasten 2020 \(2020\)](#)

Thema's

5.1 Zorg voor wie het echt nodig heeft en budget sociaal domein

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Zorg voor wie het echt nodig heeft

- In 2021 zijn de zorgaanbieders betrokken bij het inkoopproces 2022. Daarnaast wordt er een regionale nota inkoopstrategie opgesteld, waarbij ook de zorgaanbieders een rol spelen. In deze processen is ook aandacht voor de innovatie binnen het sociaal domein.
- De integrale aanpak van zorg en ondersteuning van ouderen krijgt vorm in de nota Sociaal Domein.
- Stabiliseren van cliënttevredenheid ten opzichte van het voorgaande jaar (in 2022 ontvangen wij de rapportages over de cliënttevredenheid van 2021).
- Uitwerken nieuwe nota Sociaal Domein. Door corona heeft dit proces vertraging opgelopen. In september 2021 is de nota aangeboden aan de raad.

Ontwikkelingen?

Inkoopproces 2022

In 2021 is de nieuwe regionale inkoopstrategie met bijbehorende uitgangspunten vastgesteld. Het inkoopproces Wmo en Jeugd heeft een doorlooptijd van ongeveer anderhalf jaar. Vanwege deze nieuwe inkoopstrategie is de implementatie van het inkoopproces Wmo en Jeugd met een jaar verschoven. Dit zal ingaan op 1 januari 2023. Dat betekent dat we in 2021 zijn begonnen met de voorbereidingen voor dit inkoopproces, die doorlopen tot en met 2022. De zorgaanbieders zullen hierbij betrokken worden. In de nieuwe inkoopstrategie zijn in 2022 twee sporen opgenomen: voortzetting van de huidige inkoop Wmo en Jeugd en het opzetten van pilots om te kijken of we vanaf 2023 een betere inkoopvariant kunnen ontwikkelen in onze regio.

Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024

De Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024 is opgesteld en in september 2021 aangeboden aan de raad. In navolging van deze nota zullen uitvoeringsplannen opgesteld worden per geformuleerd leefgebied. Er wordt een opiniërend gesprek gevoerd met de raad met als doel om te komen tot SMART-doelstellingen, die ook kunnen worden gebruikt voor de P&C-producten. De uitvoeringsplannen worden in juni 2022 vastgesteld. Het uitgangspunt is nieuw beleid voor oud beleid. Maar binnen het Sociaal Domein is het soms belangrijk om te investeren om hogere kosten te voorkomen. Dat spanningsveld blijft. Als de uitvoeringsplannen uitwijzen dat er toch extra investeringen nodig zijn, komt dit terug in de kadernota 2023.

5.2 Maatschappelijke participatie – Iedereen doet mee

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Voldoende impulsen voor bijstandsgerechtigden om een maatschappelijke bijdrage te leveren.

- Deelname aan projecten van het Regionaal Werkbedrijf - Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt Rivierenland (RW - POA Rivierenland) die de route naar werk moeten verkorten.
- Ondernemers worden gestimuleerd werkloze inwoners (al dan niet met arbeidsbeperking) van werk te voorzien. Via het Regionaal Werkbedrijf (waarin overheid, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen zijn vertegenwoordigd) vindt samenwerking plaats om mensen met een arbeidsbeperking passend werk te bieden. In 2021 is de regionale werkgeversbenadering verder geüniformeerd. Werkgevers krijgen vanaf dat moment te maken met één portaal, waarachter meerdere uitvoeringsorganisaties (zoals UWV, gemeente Buren en Werkzaak) samenwerken.

Participatie statushouders stimuleren

- Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. Vanaf dat moment krijgen gemeenten de regie (terug) op het inburgeringstraject van inwoners. Voor de zogenaamde 'ondertussengroep' statushouders, die nog met de vroegere Wet Inburgering te maken hebben, worden op dit moment trajecten georganiseerd om het taalniveau zoveel als mogelijk te versterken. Focus ligt daarbij op de groep inburgeraars die de taal tegen het einde van hun DUO-lening nog niet voldoende machtig zijn om te slagen voor het inburgeringsexamen. Dit is een samenwerkingsproject binnen de arbeidsmarktregio.
- In overleg met gemeente Buren en Vluchtelingenwerk actief op zoek gaan naar (vrijwilligers) werk.

Ontwikkelingen?

In 2020 en 2021 hebben veel projecten en initiatieven gericht op (arbeidsmarkt)participatie te lijden gehad van de coronamaatregelen. Naar verwachting komt er in 2022 ruimte om projecten (in andere opzet) voort te zetten. Onder andere onder de noemer van de Regiodeal.

Inburgering

Er worden binnen het nieuwe Inburgeringsstelsel drie verschillende leerroutes aangeboden:

1. de onderwijsroute voor jongere inburgeraars heeft tot doel uitstroom naar een reguliere MBO- HBO- of WO-opleiding;
2. de B1-route heeft tot doel taalniveau B1 te behalen om uitstroom naar werk mogelijk te maken;
3. de zelfredzaamheidsroute is bedoeld voor de doelgroep voor wie het B1-niveau en/of uitstroom naar werk niet haalbaar lijkt.

Gelet op de schaalgrootte werken gemeenten in Rivierenland samen aan de uitvoering van de wet. Leerroutes en specifieke op inburgering gerichte taken worden gezamenlijk georganiseerd. Het leren kennen van de lokale leefomgeving wordt, in een regionaal afgestemde werkwijze, lokaal georganiseerd.

Hoewel de nieuwe wet Inburgering in werking treedt in 2022, duurt het dan nog een aantal maanden totdat de eerste inwoners waarop deze nieuwe wet van toepassing is in onze gemeente worden gehuisvest. Vanaf dan heeft de gemeente regie op de route naar inburgering en kunnen activiteiten gericht op (arbeidsmarkt)participatie afgestemd worden op het inburgeringstraject. Er blijft dus, parallel hieraan, nog een aantal jaren sprake van een groep inburgeraars waarop de nieuwe wet (en de regierol van de gemeente) niet van toepassing is.

5.3 Preventie – Maatschappelijk terrein

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Transformatie van zorgverlening naar meer preventie

- Verdere uitvoeren van beleid om eenzaamheid te voorkomen (startnotitie is vastgesteld in het vierde kwartaal van 2019).
- Gerichte preventie en versterking van eigen kracht door het ontwikkelen van een specifiek aanbod voor groepen jeugdigen en/of ouders, die een vergrote kans lopen om een beroep op jeugdhulp te doen.
- Verbreden van informele zorg door goede informatievoorziening en samenwerking van maatschappelijke partners zoals SWAN, Welzijn Rivierstroom en Mozaïek, buurtsportcoaches, huisartsen en onze kernpunten e.a.
- Uitvoering pilot vitaal sportpark Dodewaard om maatschappelijk rendement te vergroten i.s.m. sport, onderwijs, welzijn, cultuur, kinderopvang, buurtsportcoaches, zorgaanbieders, CIOS, GSF en ROC.
- De gewenste samenwerking tussen de gemeente en de huisartsen krijgt steeds meer vorm. In oktober 2021 is een POH Jeugd gestart bij de huisartspraktijken.
- Uitvoeren van de plannen uit het in 2020 opgestelde lokale Sportakkoord.

Ontwikkelingen?

Het verminderen van eenzaamheid onder onze inwoners, van jong tot oud, is opgenomen als streven in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024. In de uitvoeringsplannen die zullen voortkomen uit deze beleidsnota zal beschreven staan hoe we dit in 2022 gaan uitvoeren. Deze uitvoering zal voortbouwen op de inzet die de afgelopen jaren gepleegd is. Hierbij valt onder meer te denken aan het verder uitbouwen van de lokale coalitie tegen eenzaamheid 'Samen is leuker'.

In deze nota Sociaal Domein staat de ambitie meer in te zetten op de omgeving van jeugdigen en ouders met een ondersteuningsvraag. Dit staat naast specifiek aanbod voor groepen jeugdigen en/of ouders die een vergrote kans lopen een beroep op jeugdhulp te doen.

Wij willen dat alle mensen en organisaties om een kind heen zich verantwoordelijk voelen om de ontwikkeling van dat kind te stimuleren. We willen dat inwoners een betrokken omgeving ervaren, waarin zij hun ervaringen en zorgen over de opvoeding en ontwikkeling van jeugdigen met hun omgeving durven delen en bespreken. Met als doel dat ouders zich door een betrokken omgeving gesteund voelen, in hun opvoedkracht versterkt worden en gezinnen minder overbelast raken. In de uitvoeringsplannen die voortvloeien uit de nota Sociaal Domein, en die in juni 2022 worden vastgesteld, zal beschreven staan hoe deze ambitie tot uitvoering wordt gebracht.

Het lokale Sportakkoord is onder de naam Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! inmiddels uitgebreid tot een Breed Leefstijlakkoord. Het Breed Leefstijlakkoord is een samenvoeging van het lokale Sportakkoord en het lokale Preventieakkoord van Neder-Betuwe. Het geeft daarmee uiting aan onze visie dat sport, bewegen, preventie en een gezonde leefstijl nauw met elkaar verbonden zijn. Met de uitbreiding tot Breed Leefstijlakkoord zal er binnen het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! nog meer dan voorheen aandacht zijn voor de thema's roken, overgewicht en overmatig alcoholgebruik. Het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! is zodoende een aanvulling op de integrale beleidsaanpak Neder-Betuwe Bloeit! Deze is gericht op het stimuleren van (kwetsbare) inwoners van Neder-Betuwe om een gezonde leefstijl aan te nemen en te behouden. Hieronder valt ook de uitvoering van de JOGG-aanpak voor integrale inzet op het creëren van een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder. In 2022 zullen we de ambities en acties uitvoeren die in het Breed Leefstijlakkoord beschreven staan of hieruit voortkomen.

5.4 Mantelzorg

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Mantelzorg is op haar taak berekend

- Vervolgen van en besluiten over het herijken van de waardering voor vrijwilligers en mantelzorgers door een eigentijdse vorm te vinden om hen meer te waarderen.
- Onderzoek naar de mogelijke inzet van maatschappelijke stages in overleg met het voortgezet onderwijs om jongeren zo te betrekken bij het vrijwilligerswerk.
- Uitvoeren van de uitkomsten van het onderzoek naar welke aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig is voor onze mantelzorgers. Doel is dat zij hun taak als mantelzorger kunnen volhouden en kunnen combineren met het werk en andere activiteiten. Daarbij ook aandacht besteden aan jonge mantelzorgers om overbelasting te voorkomen.
- Onderzoeken welke aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig is voor onze vrijwilligers, zodat zij hun taak als vrijwilliger kunnen volhouden en kunnen combineren met het werk en andere activiteiten.
- Ontwikkelen van beleid op het terrein van mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Ontwikkelingen?

In 2020 heeft Mantelzorg NL het onderzoek naar de wensen en behoeften aan mantelzorgondersteuning in Neder-Betuwe afgerond. Als conclusie zijn drie aanbevelingen geformuleerd:

1. Organiseer 1 aanspreekpunt voor de mantelzorgers en wees duidelijk over wie wat doet.
2. Verbeter de verbinding tussen formele en informele zorg.
3. Het mantelzorgcompliment, respijtzorg en ondersteuning in lotgenotencontact vragen om een nadere uitwerking.

Welzijn Rivierstroom voert op dit moment aanbevelingen 1 en 2 uit en zal dit in 2022 verder inbedden in haar werkwijze. In 2022 wordt overwogen of de derde aanbeveling ook wordt uitgevoerd.

In de Integrale Beleidsnota Sociaal domein 2021 - 2024 is onder het leefgebied Meedoen en Samenleven het resultaat 'Mantelzorgers zijn in balans' opgenomen. In de uitvoeringsplannen die geschreven worden bij de nota Sociaal Domein zal worden beschreven welke activiteiten gaan bijdragen aan het bereiken van dit resultaat.

5.5 Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Armoede neemt af

- Bestrijden van kinderarmoede door het aanbieden van het zogenoemde kindpakket. Het streven is om circa 545 voorzieningen te verstrekken, waarbij het mogelijk is dat één kind gebruik maakt van een combinatie van voorzieningen.
- Uitvoeren van het Meerjarenbeleidsplan schuldhulpverlening door de samenwerking tussen alle partijen op het gebied van schulden en vroeg-signalering te vergroten. Sinds 2021 heeft de gemeente dankzij nieuwe wetgeving ruimere mogelijkheden om bij betalingsachterstanden inwoners proactief te benaderen. In eerste instantie richt de aanpak zich op partijen als woningbouwverenigingen, nutsbedrijven en zorgverzekeraars.

Ontwikkelingen?

In 2022 wordt zowel het Plan bestrijding kinderarmoede (grondslag voor het Kindpakket Neder-Betuwe) als het Meerjarenbeleidsplan Schuldhulpverlening geactualiseerd, mede op basis van de goede ervaringen in de afgelopen jaren en nieuwe wetgeving.

5.6 Jeugdzorg

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg en actief beleid voor pleegzorg. Versterken van de eigen kracht

- Verbeteren van de samenwerking tussen gemeente en onderwijs via het ondersteuningsteam op school en met het opstellen van een integraal ondersteuningsplan voor jeugdigen. Naast de al verbeterde samenwerking met de basisscholen zetten we ook in op de samenwerking met het voortgezet onderwijs en partners in de voorschoolse periode.
- Verbeteren van de samenwerking tussen huis- en jeugdartsen, Kernpunten en Sociaal Team door onder andere de inzet van een gedragsdeskundige en de ondersteuningsteams (OT's) op scholen. Hierdoor kan de inzet van specialistische (Geestelijke Gezondheids)zorg beperkt of anders ingezet worden.

Ontwikkelingen?

- Om meer grip te krijgen op de kosten voor jeugdzorg hebben we in 2020 maatregelen opgesteld. De samenwerking met partners in het onderwijs maakt daar deel van uit. De samenwerking binnen de ondersteuningsteams op de basisscholen vraagt blijvende aandacht. Daarnaast zijn in het schooljaar 2021-2022 diverse pilots gestart om de verbinding tussen gemeente en onderwijs te intensiveren. Vanuit het regionale transformatieplan zijn middelen ter beschikking gesteld voor pilots 'uitbreiding schoolmaatschappelijk werk' op de drie middelbare scholen in onze gemeente. Dit transformatieplan beoogt het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven en zet in op een sluitende aanpak in de ondersteuning voor kwetsbare jongeren. Het doel van de lokale pilots is vroegtijdig betrokken te zijn bij leerlingen die problemen hebben in hun thuissituatie, zodat zij adequaat geholpen worden. Hierbij biedt een jeugdhulpverlener jongeren kortdurende, laagdrempelige ondersteuning en legt hij/zij de verbinding met school én de thuissituatie. Daarnaast wordt ingezet op de weerbaarheid en de sociale vaardigheden van de jongeren. Verder lopen er op twee basisscholen pilots 'jeugdhulp in de school'. Ook hierbij is het doel vroegtijdig ondersteuning te kunnen bieden aan leerling, school en ouders, opdat het kind tijdig geholpen wordt en verdere jeugdhulp niet of minder nodig is. De pilots lopen tot (tenminste) eind 2022 en zullen worden gemonitord op effect en resultaat.
- Vanwege problemen in de organisatie en uitvoering van de jeugdbescherming is in het voorjaar van 2020 de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming opgesteld waaraan 51 gemeenten deelnemen. Hierin staan concrete actiepunten om de bescherming van jeugdigen te verbeteren. Het doel is om in de Gelderse jeugdhulpregio's toe te werken naar eenzelfde werkwijze van inkoop en contractering van Jeugdbescherming- en reclassering. Daarin moeten zoveel mogelijk uniforme afspraken gemaakt worden voor zowel het administreren als monitoren van de uitvoering. Het afstemmen van deze werkwijze in 51 gemeenten zorgt ervoor dat wij maar een klein onderdeel zijn van deze beweging en onze invloed uitoefenen via onze regionale Rivierenlandse samenwerking. In 2022 wordt er hard verder gewerkt aan het zetten van stappen. Voor onze regio betekent dit concreet in ieder geval dat de contractering van Gecertificeerde Instellingen 2022 via eenzelfde werkwijze wordt uitgevoerd en dat er een pilot voor een regionaal expertteam uitgerold wordt.

5.7 Zorg voor ouderen en gehandicapten

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Zorg en welzijn op dorpsniveau (wijkzorg)

- Bezien of de speerpunten uit het landelijke ouderenpact 'waardig ouder worden' aanleiding geven om tot verdere actie over te gaan. Deze speerpunten zijn: integrale aanpak om eenzaamheid te signaleren en te doorbreken, zorgen dat ouderen met goede ondersteuning langer thuis kunnen wonen en de kwaliteit van de verpleeghuiszorg verbeteren.

Ontwikkelingen?

Het landelijk ouderenpact 'waardig ouder worden' wordt niet meer als zodanig uitgevoerd. Er wordt wel gewerkt met de thema's signaleren en doorbreken van eenzaamheid en zorgen dat ouderen met goede ondersteuning langer thuis kunnen wonen. Het verbeteren van de kwaliteit van de verpleeghuiszorg valt niet onder de reikwijdte van de gemeente.

Eenzaamheid

Het verminderen van eenzaamheid onder onze inwoners is opgenomen in de Integrale beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024. Hierbij is ook specifieke aandacht voor de doelgroep ouderen. In de uitvoeringsplannen die voortkomen uit de nota Sociaal Domein zal beschreven staan hoe we dit in 2022 en verder gaan uitvoeren. Daarnaast sturen we erop aan dat er ook vanuit de lokale coalitie tegen eenzaamheid 'Samen is leuker' in 2022 opnieuw aandacht en inzet zal zijn voor het voorkomen en verminderen van eenzaamheid onder ouderen.

Zorg voor ouderen

Wij nemen deel aan het programma 'Samen ... oud in Rivierenland'. In dit programma wordt samengewerkt tussen partijen in het sociaal domein en de zorg (huisartsen, zorginstellingen en ziekenhuizen). Het ondersteunen van ouderen om zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen staat centraal. Dit wordt in 2022 voortgezet.

In de nota Sociaal Domein is de ambitie opgenomen dat onze inwoners gezond leven en vitaal zijn. Hierbij wordt specifiek aandacht gegeven aan het ondersteunen van onze inwoners om vitaal oud te worden en zich tijdig voor te bereiden op de toekomst. In de uitvoeringsplannen die voortkomen uit de nota Sociaal Domein zal worden beschreven welke activiteiten gaan bijdragen aan het bereiken van dit resultaat. Daarbij zal worden overwogen of we aansluiten bij nieuwe projecten.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot een bezuiniging en een aanvullende taakstelling op subsidies voor sport en cultuur en welzijn oplopend van € 100.000. Deze heroverweging is verdeeld over drie begrotingsprogramma's: programma 5 Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet, programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn en 7 Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Voor programma 5 vullen we deze heroverweging op basis van bijlage 3 uit de Kadernota 2022-2025 als volgt in.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn				
De Vluchtheuvel - bezuiniging op het aangeboden groepswork voor volwassenen (zelfvertrouwen voor vrouwen)	€ -	€ -6.663	€ -6.663	€ -6.663
Verloskundigepraktijk Ochten (+ kraamzorg en orthopedagoog) - minder frequent geven van prenatale groepsvoorlichting	€ -	€ -2.500	€ -2.500	€ -2.500
Eleos - de jaarlijkse activiteit tijdens de jaarlijkse opvoedweek laten vervallen	€ -	€ -1.189	€ -1.189	€ -1.189
GGD Gelderland-Zuid - verlagen budget voor maatwerk	€ -	€ -12.986	€ -12.986	€ -12.986

Toelichting op bovenstaande tabel:

Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn (besparing van € 23.000 vanaf 2023)

Met de hierboven opgesomde maatregelen wordt binnen begrotingsprogramma 5 met ingang van 2023 een besparing gerealiseerd van € 23.000. Samen met de besparing van € 74.000 die in programma 6 is opgenomen, wordt daarmee € 97.000 van de geplande heroverweging per 2023 gerealiseerd. Er resteert een nog te realiseren besparing van € 3.000 vanaf 2023. Daar bovenop komt de nog te realiseren taakstelling van € 50.000 vanaf 2024. Deze twee taakstellingen zijn ondergebracht binnen begrotingsprogramma 7.

De heroverweging op GGD Gelderland Zuid bestaat uit het aanpassen van het bedrag in de begroting aan de geplande uitgaven. Wat de afgelopen jaren structureel is overgebleven, wordt afgeraamd. De overige heroverwegingen hebben een beperkte impact op de subsidie-ontvangers.

Overige ontwikkelingen

Gemeenten worden in 2022 verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De transitie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is uitgesteld tot 1 januari 2022, de oorspronkelijke datum was 1 januari 2020.

Inmiddels hebben de VNG en het ministerie over Beschermd Wonen een akkoord bereikt, waarvan de kern is:

- In tien jaar tijd een gefaseerde invoering van het objectieve financiële verdeelmodel voor beschermd wonen;
- In die tien jaar gefaseerde uitvoering van de door-decentralisatie beschermd wonen;

- Vanaf 2023 wordt een deel van de middelen voor het eerst objectief verdeeld;
- De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten, nieuwe cliënten worden de verantwoordelijkheid van alle gemeenten;
- Over de eventuele door-decentralisatie van de Maatschappelijke Opvang naar alle gemeenten wordt op basis van een evaluatie over vier jaar een beslissing genomen.

Op 30 juni 2021 is het 'Regioplan Beschermd Wonen, regio Nijmegen en Rivierenland' vastgesteld. In dit regioplan wordt nader invulling gegeven aan de transitie beschermd wonen, zoals: de regiogemeenten blijven op het schaalniveau van Gelderland-Zuid samenwerken, Tiel en Nijmegen blijven de centrumlocaties voor opvangvoorzieningen, er komt één centrale toegang voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang en ambulantisering van de zorg: het gestelde doel is 30% in 2022 tot 50% in 2032.

Doorontwikkeling regionale samenwerking inkoop Wmo en Jeugd

Er zijn verschillende ontwikkelingen die de regionale samenwerking op het gebied van inkoop Wmo en Jeugd beïnvloeden. De nieuwe inkoopstrategie is al in paragraaf 5.1 genoemd bij de ontwikkelingen. Verder wordt er hard gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken gemeenten op het gebied van de inkoop Wmo en Jeugd. Dit vraagt ook een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met een uitvoeringsorganisatie. Op dit moment is dat Regio Rivierenland. Het is aannemelijk dat zij de uitvoeringsorganisatie blijven. Dit is op dit moment nog niet besloten, wordt uitgewerkt en krijgt in 2022 verder vorm. Op 1 januari 2023 moet dit van start gaan.

De jeugdzorg in Nederland is erg in beweging. Er komt een nieuwe Jeugdwet die begin 2023 in werking moet treden. Dit wetsvoorstel ziet toe op het verbeteren van randvoorwaarden opdat de nodige zorg voor jeugdigen beschikbaar is. Het betreft het versterken van opdrachtgeverschap van gemeenten door regionale samenwerking, versterken van het opdrachtnemerschap en goed bestuur van aanbieders en het versterken van inzicht in en toezicht op het stelsel van zorg voor jeugdigen. Dit zijn ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op ons eigen beleid, onze capaciteit en zelfs onze gemeentelijke organisatie. Wij volgen deze ontwikkelingen daarom op de voet en daar waar mogelijk houden we hier rekening mee bij de ontwikkelingen in onze regionale samenwerking.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om corona achterstanden in te halen

Zowel gemeenten als het onderwijs krijgen de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 middelen vanuit het rijk om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen hebben opgelopen tijdens de coronapandemie. Het gaat om achterstanden op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak. Wij nemen in samenwerking met schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en eventuele andere lokale partijen maatregelen die aansluiten op de behoeften van kinderen en op de interventies die scholen al toepassen.

De middelen worden beschikbaar gesteld vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). In de periode 1 augustus 2021 t/m 31 juli 2023 krijgen wij circa € 556.000 uitgekeerd. In september 2021 hebben wij kaders gesteld waaraan de besteding van de middelen moet voldoen. Naast de voorwaarden vanuit de landelijke regeling staan daarin de leidende principes van de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024 centraal.

Doorontwikkeling onafhankelijke cliëntondersteuning

In 2021 zijn we aangesloten bij het landelijke 'koplopertraject' voor de doorontwikkeling van de functie van onafhankelijke cliëntondersteuning binnen het Sociaal Domein. Voor dit traject heeft het Rijk aan ons een bedrag van € 252.000 beschikbaar gesteld.

In dit traject wordt samengewerkt met de professionele aanbieders van onafhankelijke cliëntondersteuning, Welzijn Rivierstroom en de Adviesraad Sociaal Domein. Met deze partijen is gezamenlijk de ambitie voor het project bepaald. Hierin is opgenomen dat de onafhankelijke cliëntondersteuning laagdrempelig beschikbaar is voor onze inwoners en een bijdrage levert aan het vinden van de juiste ondersteuning. Er wordt op 4 thema's gewerkt aan het bereiken van de ambitie: vergroten van het bereik en de bekendheid van de onafhankelijke cliëntondersteuning, het ontwikkelen van informele cliëntondersteuning, het verbeteren van de onderlinge samenwerking en het verhogen van de kwaliteit van de ondersteuning.

De beschikbare middelen zijn deels in 2021 ingezet en in 2022 wordt gewerkt naar een afronding. Hierbij is ook aandacht voor de borging van het resultaat na afloop van het project.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	percentage	CBS	Neder-Betuwe		7,80	8,50	8,90	8,70	9,10	8,30
			Landelijk		10,00	10,80	11,40	11,80	12,30	11,90
Jongeren met jeugdbescherming (tot 18 jaar)	percentage	CBS	Neder-Betuwe		1,00	0,80	0,80	1,00	0,90	1,10
			Landelijk		1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Jongeren met jeugdreclassering (van 12 tot 23 jaar)	percentage	CBS	Neder-Betuwe		0,20	0,30	0,30	0,00		0,30
			Landelijk		0,50	0,50	0,40	0,40	0,40	0,30
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	aantal per 10.000 inwoners	GMSD	Neder-Betuwe		0,00	550,00	490,00	490,00	510,00	560,00
			Landelijk		566,00	620,00	620,00	640,00	680,00	700,00
Jongeren van 12 t/m 21 jaar met een delict voor de rechter	percentage	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	Neder-Betuwe	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	
			Landelijk	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	percentage	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Neder-Betuwe	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	
			Landelijk	6,00	7,00	7,00	7,00	7,00	6,00	
Netto arbeidsparticipatie (werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	percentage	CBS	Neder-Betuwe	68,00	68,00	68,00	69,20	69,90	71,30	71,70
			Landelijk	64,90	65,40	65,80	66,70	67,80	68,80	68,40
Werkloze jongeren tussen 16 en 22 jaar	percentage	Verwey Konker Instituut - Kinderen in Tel	Neder-Betuwe	0,00	1,00	2,00	1,00	1,00	1,00	
			Landelijk	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	
Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 10.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe		190,30	192,90	207,80	199,00	189,00	207,70
			Landelijk		398,70	412,80	418,60	401,10	381,70	459,70
Lopende reïntegratievoorzieningen voor inwoners van 15 - 64 jaar	aantal per 10.000 inwoners	CBS	Neder-Betuwe		111,80	55,30	198,20	203,60	120,10	125,60
			Landelijk		311,90	255,50	271,30	305,20	207,00	202,00
Banen van inwoners tussen 15 en 64 jaar	aantal per 1.000 inwoners	LISA	Neder-Betuwe	676,80	691,00	695,60	732,10	758,00	788,20	795,10
			Landelijk	742,40	745,50	753,80	763,00	777,40	793,90	795,90

Verbonden partijen

Werkzaam Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Monitoring van de uitvoering van de sociale werkvoorziening door Werkzaam Rivierenland, waarbij Werkzaam de volgende doelstellingen hanteert:

- detacheringen: 400
- groepsplaatsingen: 23
- loonkostenplaatsingen: 380

(Deze aantallen gaan deels over de doelgroep Participatiewet, die Werkzaam niet voor Neder-Betuwe uitvoert. Er zijn circa 41 personen uit Neder-Betuwe werkzaam bij Werkzaam.)

Ontwikkelingen?

Nieuwe wijze van kostenverdeling

In 2020 is een bestuurlijk traject uitgevoerd met als resultaat nieuwe afspraken over kostentoedeling en governance. De (bedrijfsvoerings)kosten voor de Sociale Werkvoorziening en Participatiewet (die onze gemeente niet belegt heeft bij Werkzaam) zijn strikter gescheiden. Het aandeel voor onze gemeente in de totale kosten voor de GR neemt daarmee af.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

De GGD is als gemeentelijke gezondheidsdienst van de 14 gemeenten in Gelderland-Zuid het gezicht van de publieke gezondheid in onze regio. De publieke gezondheidszorg richt zich op het bevorderen van gezond en vitaal leven van haar inwoners, het verminderen van risico's, het bieden van zorg en bescherming aan kwetsbare groepen. Voor de uitvoering van de taken werkt de GGD vanuit twee leidende principes:

1. Aansluiting bij de gemeenten, waarbij de GGD zijn lokale nabijheid verder versterkt door per gemeente 'dedicated' teams van professionals te vormen die zich richten naar de lokale context.
2. Netwerkaanpak, waarbij het verbinden van kennis en samenwerking met partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau centraal staat. De netwerkaanpak kan leiden tot het samen organiseren van dienstverlening (netwerkorganisatie) om kwaliteit en integraliteit voor de inwoners te verhogen en/of dienstverlening te kunnen borgen.

De maatschappelijke opgave van gemeenten, de gezondheidssituatie van de inwoners, de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en het takenpakket van de GGD vormen de uitgangspunten voor de Meerjarenstrategie 2020-2023.

De strategische thema's waar de GGD in de periode 2020-2023 op inzet zijn:

1. Informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven.
2. Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg.
3. Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid.
4. Gezondheidsbescherming in het sociale en fysieke domein.

Voor de wettelijke taken opgedragen aan de GGD en de wettelijke taken beleidsmatig belegt bij de GGD zijn deze strategische thema's voor 2022 uitgewerkt in de volgende strategische doelen:

Programma Onderzoek Informatie en Advies (OIA)

- Verzamelen van beleidsrelevante gegevens over gezondheid van de burgers (monitoring) en deze verwerken tot verdiepende inzichten.
- Opzetten van een structurele en veilige data-infrastructuur.
- Datagestuurd werken binnen de GGD.

Algemene gezondheidszorg: Gezondheidsbescherming

- Gezondheidsbescherming van inwoners tegen infectieziekten in binnen- en buitenland, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's.

Algemene gezondheidszorg: Toezicht

- Bijdragen aan kwaliteitsborging kinderopvang en specifieke voorzieningen.

Algemene gezondheidszorg: Publieke gezondheid bij crises en rampen

- Borgen publieke gezondheid bij crises en rampen.

Gezond Leven: producten Gezonde wijk/gemeente en Gezonde School

- Het bevorderen van de gezondheid van inwoners van het werkgebied door het versterken van een preventieve infrastructuur in gemeenten en de regio.
- Het verkrijgen van gegevens en inzichten in de gezondheid van de inwoners van 0-100 jaar per gemeente en per wijk/dorp/school.

Jeugdgezondheidszorg

- Zorgen dat kinderen en jongeren lichamelijk, psychisch en sociaal gezond en veilig opgroeien.

Algemene gezondheidszorg: Forensische geneeskunde en Toezicht Wmo

- Bijdragen aan kwaliteitsborging forensische opsporing en Wmo-diensten.

Bijzondere zorg

- Het doelmatig en doeltreffend uitvoeren van de OGGz-taken (Wmo).

Veilig Thuis

- Een veilig thuis voor iedereen, jong en oud.
- Kwalitatief goede dienstverlening.
- Zorg voor excellent partnerschap en aansluiten bij lokale structuren.

Ontwikkelingen?

Invulling geven aan data- en informatiegestuurd werken

De 'Informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven' wordt in de Meerjarenstrategie 2020-2023 genoemd als een van de vier strategische thema's. Vanuit GGD Gelderland-Zuid spelen hierbij de volgende drie relevante ontwikkelingen in 2022: veilig koppelen van data, verbinden van data en informatie aan de praktijk en toegankelijkheid van de data. Om aan de slag te gaan met data- en informatiegestuurd werken zijn door het AB van GGD Gelderland-Zuid incidentele middelen voor 2022 beschikbaar gesteld. Bij de nadere uitwerking en invulling hiervan zal de GGD afstemming zoeken met de gemeenten. In 2022 wordt een besluit genomen over structurele middelen per 2023 voor de GGD voor data- en informatiegestuurd werken.

Uitbreiding Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Het HPV-vaccin is op dit moment alleen beschikbaar voor meisjes. Het beschermt hen tegen baarmoederhalskanker. In 2022 wordt het HPV-vaccin ook beschikbaar voor jongens. Het vaccin beschermt hen tegen penis-, anus-, mond-, en keelkanker. Ook worden kinderen vanaf 2022 eerder gevaccineerd, namelijk als ze 9 jaar oud zijn (in plaats van 13 jaar). Jongeren die het vaccin hebben gemist, krijgen nog een keer de kans om de prik in te halen wanneer ze 14 jaar of tussen de 16 en 17 jaar oud zijn. De HPV-vaccinatie is in de begroting 2022 van de GGD opgenomen. Voor de uitvoering van de uitbreiding van het RVP en de monitoring daarvan wordt extra geld gestort in het gemeentefonds. De vaccinaties zelf worden bekostigd door het RIVM.

Wat mag het kosten?

Programma: 5		WMO, jeugdzorg en participatiewet				
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		Meerjarenraming			
	2020	begroting 2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	24.086	23.669	22.966	22.632	22.275	22.275
Baten	-5.702	-4.647	-4.624	-4.624	-4.624	-4.624
Geraamd resultaat bestaand beleid	18.383	19.022	18.341	18.008	17.651	17.651
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			-208	-239	-237	-240
Baten conform kadernota						
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-208	-239	-237	-240
Lasten na kadernota			8	8	8	7
Baten na kadernota						
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			8	8	8	7
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			-200	-231	-230	-233
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	18.383	19.022	18.141	17.777	17.421	17.418

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Taakveld Geëscaleerde zorg 18- (voordeel structureel € 247.000)

Op dit taakveld vindt u het effect terug van de verwerking van de meicirculaire 2021. Hierover bent u geïnformeerd in de kadernota 2022-2025 met bijlage 1. Het voordeel op dit taakveld kunt u in relatie zien met de mutaties verwerkt onder het taakveld algemene uitkering onder de Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien.

Diverse taakvelden (nadeel structureel € 39.000 in 2022 aflopend naar € 7.000 in 2025)

Op diverse taakvelden binnen dit programma hebben kleine veranderingen plaatsgevonden;

- In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Voor programma 5 gaat het om een structureel voordeel van € 23.000 vanaf 2023 voor de taakstelling subsidies sport, cultuur en welzijn. Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.
- de uitwerking uit de meicirculaire 2021 met een structureel nadeel van € 39.000 in 2022 aflopend naar € 30.000 in 2025. Hierover bent u geïnformeerd in de kadernota 2022-2025 in bijlage 1.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Diverse taakvelden (nadeel structureel € 8.000 in 2022 aflopend naar € 7.000 in 2025)

Overige kleine bedragen kleiner dan € 25.000. Deze behoeven geen toelichting.

Investerings

Geen investeringen voor dit programma.

Mutaties in reserves

Geen

Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn

Missie

Iedereen moet zich kunnen ontplooiën en welbevinden

De wijze waarop jonge inwoners zich ontplooiën, is voor ieder kind en iedere jongere verschillend. Onze ambitie is om voor deze jonge inwoners randvoorwaarden te creëren, waarbinnen zij zich optimaal kunnen ontwikkelen op hun weg naar volwassenheid. Opleiding, vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling, zorg en ondersteuning zijn daarbij van groot belang. De kernen blijven levende gemeenschappen, waar mensen elkaar op allerlei manieren ontmoeten en bijstaan. Investeren in onderwijs, sport en cultuur draagt bij aan de sociale cohesie binnen de dorpen. Dit leidt ertoe dat de inwoners zich thuis (blijven) voelen in de (kernen van de) gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- [Raadsvisie 2030 \(2019\)](#)
- [Coalitieprogramma 2018–2022: 'Samen bouwen aan ruimte voor de samenleving' \(2018\)](#)
- [Integrale Beleidsnota Sociaal Domein "Samen verder op de ingeslagen weg" 2021 - 2024 \(2021\)](#)
- [Algemene subsidieverordening gemeente Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties \(2019\)](#)
- [Strategische visie accommodatie \(2010\)](#)

Onderwijs/leesbevordering

- [Verordening Voorziening huisvesting onderwijs \(2015\)](#)
- [Verordening leerlingenvervoer \(2015\), Beleidsregels leerlingenvervoer \(2020\)](#)
- [Nadere regels subsidie voorschoolse educatie Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie 2019-2022 Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Beleidsregels handhaving kinderopvang Neder-Betuwe \(2018\)](#)
- [Integraal Huisvestingsplan onderwijs \(2019\)](#)
- [Uitvoeringsplan IHP financieel \(2021\)](#)
- [Convenant uitvoering bibliotheekwerk 2019 t/m 2022 "Samen maken we de bieb" \(2018\)](#)
- [Subsidieverordening Basisbibliotheek Neder-Betuwe \(2007\)](#)
- [Statuten "Stichting Fluvium Openbaar Onderwijs" \(2018\)](#)
- [Nadere regel subsidie kinderopvang op grond van sociaal-medische indicatie Neder-Betuwe \(2019\)](#)

Sport

- [Sport en Beweeg visie Neder-Betuwe 2019-2030 \(2019\)](#)
- [Monitor Neder-Betuwe Bloeit! 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Nadere regel projectsubsidie sportstimulering 2019-2022 \(2019\)](#)
- [Beheerplan onderhoud sportvelden 2016-2025 \(2019\), Beheerplan duurzaam meerjarenonderhoud gemeentelijke gebouwen 2018-2021 \(2017\)](#)

Thema's

6.1 Leefbaarheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Een doelmatig accommodatiebeleid dat aansluit op de behoeften van inwoners en maatschappelijke partijen. Accommodaties moeten zelfvoorzienend zijn

- De dorpshuizen in overleg met hun besturen toekomstbestendig houden door:
  - het vervolgen van de jaarlijkse bijeenkomst met de dorpshuizen;
  - ondersteuning van de besturen bij hun exploitatie met advies, kennisuitwisseling en onderlinge samenwerking;
  - een subsidieregeling voor onderhoud en verbetering voor dorpshuizen. Besturen kunnen een bijdrage krijgen voor onderhoud, duurzaamheidsmaatregelen en het verbeteren van de toegankelijkheid als zij daarvoor zelf geen dekking hebben. De regeling is tijdelijk tot aan 2022.
- Een plan van aanpak integraal accommodatiebeleid per kern opstellen. We starten met een tweetal kernen voor een verbetering van de leefbaarheid en burgerparticipatie. De briefkaartenopbrengst van de omgevingsvisie geeft hiervoor richting (zie ook programma 3 Fysieke leefomgeving).
- Het accommodatiebeleid Dodewaard/herontwikkeling De Eng krijgt steeds meer vorm. Een werkgroep van bewoners en de gemeente stelt een plan voor een nieuwe dorpshuisfunctie / MFA op. In 2021 is een voorstel aan de raad voorgelegd voor besluitvorming. Met de werkgroep is afgesproken dat in fase A wordt gewerkt aan een inhoudelijk plan inclusief exploitatie. In fase B wordt dit plan concreet uitgewerkt in een te realiseren bouwplan.

Ontwikkelingen?

In 2022 wordt gewerkt aan Fase B voor de dorpshuisfunctie/MFA Dodewaard. Daarbij is er de nadrukkelijke wens van college, raad, MFA/dorpshuis en de beide scholen in Dodewaard om gezamenlijk gehuisvest te worden nabij verenigingshal De Eng. Deze ontwikkeling geeft een extra uitdaging, maar biedt ook een unieke kans om één maatschappelijk cluster te realiseren voor inwoners van alle leeftijden.

6.2 Huisvestingsplan scholen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Adequaat aanbod van onderwijs zo dicht mogelijk bij onze kinderen

- Mogelijkheden verkennen voor (integrale) kindcentra.
- Uitwerken duurzaamheids- en gezondheidsmaatregelen schoolgebouwen inclusief mogelijkheden voor financiering en subsidie.
- Conform raadsbesluit september 2020 worden de voorgestelde huisvestingsscenario's uitgewerkt in het uitvoeringsplan IHP en vervolgens voortvarend opgepakt. Het betreft de volgende scenario's: renovatie Hervormde School, uitbreiding Pantarijn, vervangende nieuwbouw/renovatie De Hien en De Bellefleur, nieuwbouw VCOG-school in Kesteren en meewerken aan het huisvesten van een VCOG-school in Dodewaard.

Ontwikkelingen?

IHP projecten

- Op basis van het Uitvoeringsplan IHP wordt de renovatie van de Hervormde School uitgevoerd conform het raadsbesluit 23 september 2021.
- Er wordt een concreet plan inclusief de benodigde investering opgesteld voor de uitbreiding van Pantarijn.

- In overleg met de betrokken schoolbesturen worden plannen voorbereid voor de vervangende nieuwbouw/renovatie van De Hien en De Bellefleur en de nieuwbouw van een VCOG-school in Kesteren. Voor deze laatste school wordt in juni 2022 bekend of het ministerie instemt met het stichten van deze nieuwe school. De schoolbesturen worden gestimuleerd de uitgevoerde kinderopvangorganisaties bij hun plannen te betrekken voor een gezamenlijke visie op een integraal kindcentrum.

In 2022 start een verkennend onderzoek naar de herinrichting van een voorzieningencluster in Kesteren. Want voordat IHP-plannen worden uitgewerkt voor basisscholen in Kesteren is het belangrijk een bredere visie op de inrichting van dit gebied te hebben.

6.3 Subsidies

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Kernactiviteiten van verenigingen en maatschappelijke organisaties dienen zelfvoorzienend te zijn

- Flexibiliteit bij het subsidie-instrument: uitvoering van bestaand beleid met meer inzet op resultaten. Vrijwilligersorganisaties krijgen een bijdrage voor de activiteitenkosten.

Ontwikkelingen?

De Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024 geeft een hernieuwde basis voor onze ambities binnen het sociaal domein. In de nota wordt ook het gebruik van het Kwaliteitskompas genoemd. Dit kompas is een methode om vraagstukken samen met maatschappelijke partners aan te pakken. Vanuit deze methode is de nota Sociaal Domein ook opgebouwd met onze ambities, maatschappelijke resultaten en indicatoren. Werken vanuit deze methode ondersteunt de gemeente ook in het verder vormgeven van haar rol als subsidieverlener: het proces van subsidieverlening wordt vanaf 2022 geactualiseerd en gestoeld op resultaten en indicatoren uit de nota.

6.4 Sport en beweeg voorzieningen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Afname Sociaal-economische gezondheidsverschillen en bevorderen sociale omgang

- Uitrollen van de pilot Vitaal sportpark Dodewaard conform startnotitie. Een vitaal sportpark beoogt door samenwerking van sportverenigingen dat er op sportpark De Eng meer gebruik en meer variëteit in de activiteiten is.

Langetermijnvisie ontwikkelen over sport en bewegen

- Begeleiding sportclubs bij subsidieaanvragen uit bovenregionale fondsen in samenwerking met de sportkoepel in het kader van Open Sportclub of Vitaal Sportpark.
- Continueren van de inzet van buurtsportcoaches.
- Ondersteuning accommodaties sportclubs door garant te staan voor leningen en door het verstrekken van SVn duurzaamheidsleningen.
- Afronden plan van aanpak langetermijnvisie sport- en beweegvoorzieningen, dat inzicht geeft in de grenzen aan de verantwoordelijkheid van de gemeente op het gebied van bewegen en sport (accommodaties). Daarbij worden het landelijke sportakkoord en de harmonisatie van de huurtarieven/onderhoudsbijdrage (nieuwe subsidiesystematiek) betrokken.
- De rijksoverheid wil sport en bewegen stimuleren door de samenwerking van alle betrokken partijen (lokaal en regionaal) te bevorderen. Ook Neder-Betuwe heeft daartoe een intentieverklaring (voor een lokaal Sportakkoord) getekend.

Sportverenigingen beschikken over voldoende velden, zodat leden kunnen trainen c.q. bewegen en kunnen deelnemen aan de voetbal- en/of korfbalcompetitie

- De uitdaging om op sportpark De Leede in Kesteren een extra sportveld te realiseren, is uitgewerkt tot enkele verschillende ontwerpen. Er zijn scenario's uitgewerkt, die een derde voetbalveld mogelijk kunnen maken inclusief een stappenplan voor de herinrichting.

Ontwikkelingen?

Lokaal Sportakkoord

In 2020 is het lokale Sportakkoord onder de naam Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! opgesteld. Dit is inmiddels uitgebreid tot een breed leefstijlakkkoord. Het Breed Leefstijlakkkoord Neder-Betuwe Bloeit! is een samenvoeging van het lokale Sportakkoord en het lokale Preventieakkoord van Neder-Betuwe, waarmee uiting wordt gegeven aan onze visie dat sport, bewegen, preventie en een gezonde leefstijl nauw met elkaar verbonden zijn.

De ambities uit het lokaal Sportakkoord zijn geïntegreerd in het Breed Leefstijlakkkoord. Het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! is zodoende een aanvulling op de integrale beleidsaanpak Neder-Betuwe Bloeit! Deze is gericht op het stimuleren van (kwetsbare) inwoners van Neder-Betuwe om een gezonde leefstijl aan te nemen en te behouden. Hieronder valt ook de uitvoering van de Sport- en Beweegvisie 2019-2030. In 2022 zullen we de ambities en acties uitvoeren die in het Breed Leefstijlakkkoord 'Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit!' beschreven staan of hieruit voortkomen.

Voldoende velden op sportpark De Leede

Een scenario met beperkte ingrepen is in 2021 uitgewerkt. In 2022 wordt het sportpark heringericht met een derde voetbalveld. De topklaag van het kunstgrasveld wordt gerenoveerd.

Herinrichting tot een multifunctionele buitensportaccommodatie op de huidige ijsbaanlocatie in Dodewaard

Vanuit de ambitie om ook voor andere vormen van sport en bewegen goede voorzieningen te bieden, wordt planvorming uitgewerkt en wordt gewerkt aan realisatie. Sportverenigingen, inwoners en gemeente werken hierbij samen met als doel om een multifunctioneel beweegpark te realiseren. Dit krijgt als resultaat vanuit een burgerparticipatietraject onder meer een skate- en skeelervoorziening.

6.5 Laaggeletterdheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Terugdringen laaggeletterdheid

- Bespreekbaar maken van laaggeletterdheid door voorlichting te geven en er aandacht aan te besteden via bijvoorbeeld de gemeentelijke communicatiekanalen.
- De dienstverlening van de Bibliotheek Rivierenland gebruiken om kinderen en volwassenen te bereiken en zo de kans op laaggeletterdheid te verkleinen.
- In de Week van Lezen en Schrijven (voorheen Week van de Alfabetisering) extra aandacht besteden aan laaggeletterdheid en de aanpak ervan.
- Promoten van de locaties waar mensen terecht kunnen om hun taal-, reken- en/of computervaardigheid te verbeteren. Meer samenhang creëren en wellicht meer locaties/activiteiten realiseren.

Ontwikkelingen?

In 2022 zullen we lokaal de regionale Integrale Aanpak Laaggeletterdheid in Rivierenland 2020 – 2024 'Meedoen met Taal' uitvoeren op basis van het regionale jaarplan 2022. Hierin zal een nader te bepalen thema centraal staan. In de uitvoering zoeken we aansluiting bij de doelen vanuit de regioaanpak en bij de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021 - 2024. Vanuit de nota Sociaal Domein streven we ernaar dat meer inwoners beschikken over voldoende basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden. Hiervoor zetten we in op een integrale aanpak en samenwerking tussen verschillende beleidsvelden. Ook willen we de samenwerking rondom laaggeletterdheid met en tussen relevante maatschappelijke organisaties versterken.

6.6 Onderwijs

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Vormgeven aan lokaal onderwijs- en jeugdbeleid via de Lokale Educatieve Agenda (LEA)

- Met het onderwijs en de kinderopvang in de LEA samenwerken aan gezamenlijke thema's zoals het bestrijden van onderwijsachterstanden, passend onderwijs, leerplicht en voortijdig schoolverlaten, voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en aansluiting van jeugdhulp op onderwijs.

Ontwikkelingen?

De schoolbesturen en de gemeente hebben van het ministerie extra middelen ontvangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de opgelopen achterstanden tijdens de Covid-19 periode in te halen. Voor een optimale besteding van de middelen wordt speciaal ingezet op afstemming en nauwe samenwerking met alle LEA partners. Zie ook 'Overige ontwikkelingen' in Programma 5.

6.7 Voor- en vroegschoolse Educatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

Alle peuters hebben toegang tot voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en zijn voorbereid op het basisonderwijs

- Afspraken maken met de kindercentra en de basisscholen over de resultaten van VVE, overdracht van peuteropvang naar basisschool, doorgaande leerlijnen en ouderbetrokkenheid.
- Met voorschoolse educatie de ontwikkeling van peuters stimuleren op meerdere gebieden zoals taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Ouders stimuleren om gebruik te maken van het aanbod voorschoolse educatie voor hun kind door informatieverstrekking en advisering vanuit het consultatiebureau en door het organiseren van themagerichte voorlichtingsbijeenkomsten door de kinderopvangaanbieders.

Ontwikkelingen?

Bibliotheek Rivierenland start in het kader van taalontwikkeling en leesbevordering in Neder-Betuwe met het project 'Gezinsaanpak'. Het project sluit aan bij het lokale onderwijsachterstandenbeleid en de ambities van het Beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie 2019-2022 Neder-Betuwe. Met de Gezinsaanpak richt Bibliotheek Rivierenland zich specifiek op laag taalvaardige gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0-8 jaar.

In ontwikkeling zijn enkele projecten voor een nauwere samenwerking tussen de kinderopvang en het basisonderwijs. Het gaat onder andere om een startgroep voor kinderen in de leeftijd van 3,5 tot 4,5 jaar en de inzet van een specialist voorschoolse educatie op de basisschool die kinderen in groep 1 en 2 extra kan begeleiden.

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot een bezuiniging en een aanvullende taakstelling op subsidies voor sport, cultuur en welzijn, oplopend van € 100.000. Deze heroverweging is verdeeld over drie begrotingsprogramma's: programma 5 Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet, programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn en 7 Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Daarnaast is voor programma 6 nog een heroverweging opgenomen.

Voor programma 6 vullen we deze heroverwegingen op basis van bijlage 3 uit de Kadernota 2022-2025 als volgt in.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn				
Projectsubsidie sport-stimulering – De projectsubsidiesportstimulering heeft een looptijd tot en met 2022	€ -	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Bevordering sportdeelname - budget naar beneden bijstellen	€ -	€ -2.773	€ -2.773	€ -2.773
Verminderen bijdrage aan aanvullende programma's Bibliotheek door inzet VVE- /OAB-middelen	€ -	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
Muziekonderwijs - budget naar beneden bijstellen	€ -	€ -8.889	€ -8.889	€ -8.889
Bevordering actieve kunstzinnige vorming - budget naar beneden bijstellen	€ -	€ -1.000	€ -1.000	€ -1.000
Welzijn en Sociaal Cultureel Werk - budget naar beneden bijstellen	€ -	€ -3.000	€ -3.000	€ -3.000
Budget wijkmanagement - budget naar beneden bijstellen, verlagen van de gemeentelijke bijdrage aan kleine aanpassingen in de openbare ruimte zoals een bankje, een voetbalplek of een bijdrage aan een JOP	€ -	€ -18.000	€ -18.000	€ -18.000
Exploitatie gebouw de Notenbalk	€ -	€ -9.000	€ -9.000	€ -9.000

Toelichting op bovenstaande tabel:

Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn (besparing van € 74.000 vanaf 2023)

Met de hierboven opgesomde maatregelen wordt binnen begrotingsprogramma 6 met ingang van 2023 een besparing gerealiseerd van € 74.000. Samen met de besparing van € 23.000 die in programma 5 is opgenomen, wordt daarmee € 97.000 van de geplande heroverweging per 2023 gerealiseerd. Er resteert een nog te realiseren besparing van € 3.000 vanaf 2023 en daar bovenop de nog te realiseren taakstelling van € 50.000 vanaf 2024. Deze twee taakstellingen zijn ondergebracht binnen begrotingsprogramma 7. De heroverweging bestaat voornamelijk uit het aanpassen van de bedragen in de begroting aan de geplande uitgaven. Bedragen die de afgelopen jaren structureel overbleven en subsidieregelingen die stoppen, worden in de begroting afgeraamd. Dit heeft geen gevolgen voor subsidie-ontvangers. Daarnaast wordt onderzocht of het mogelijk is om middelen, die wij ontvangen voor onderwijsachter-standenbeleid, in te zetten voor de bekostiging van de subsidies voor bibliotheekprogramma's. Tot slot wordt het budget wijkmanagement versoberd.

Exploitatie gebouw de Notenbalk (besparing van € 9.000 vanaf 2023)

We gaan het multifunctioneel gebruik van het gebouw intensiveren, zodat er meer opbrengsten zijn.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen actuele overige ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	percentage		Neder-Betuwe	2,30	1,70	1,20	1,40	1,10	1,40	0,80
			Landelijk	2,10	1,70	1,70	1,80	1,90	2,00	1,70
Niet sporters (vanaf 19 jaar)	percentage	RIVM	Neder-Betuwe			63,00				62,80
			Landelijk			48,70				49,30
Absoluut verzuim (leerlingen 5 - 18 jaar)	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado	Neder-Betuwe	5,70	0,50	4,10	2,50	2,30	3,00	
			Landelijk	2,80	2,30	1,80	1,80	1,90	2,40	
Relatief verzuim (leerlingen 5 - 18 jaar)	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado	Neder-Betuwe	26,00	23,00	20,00	12,00	11,00	7,00	
			Landelijk	31,00	29,00	27,00	27,00	23,00	26,00	

Wat mag het kosten?

Programma: 6		Onderwijs, sport en welzijn				
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	5.113	7.174	5.876	5.851	5.753	5.753
Baten	-1.409	-2.594	-1.573	-1.573	-1.459	-1.459
Geraamd resultaat bestaand beleid	3.704	4.580	4.303	4.278	4.294	4.294
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota				-74	-74	-74
Baten conform kadernota				-9	-9	-9
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota				-83	-83	-83
Lasten na kadernota			-103	-87	-4	-27
Baten na kadernota			103	103	5	5
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			1	16	1	-22
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			1	-67	-82	-105
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	3.704	4.580	4.304	4.212	4.212	4.189

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Heroverweging (voordeel structureel € 83.000 vanaf 2023)

In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Per saldo is voor programma 6 Onderwijs, sport en welzijn sprake van een structureel voordeel van respectievelijk € 74.000 en € 9.000 voor de heroverweging op de taakstelling subsidies sport, cultuur en welzijn en de heroverweging op vastgoed. Deze zijn verwerkt onder de taakvelden cultuurpresentatie, -productie en -participatie, sportbeleid en activering en onderwijsbeleid en leerlingzaken. Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Actualisatie urenrekeningen en onderzoek kostendekkendheid leges (nadeel structureel € 41.000)

De actualisatie van de urenrekeningen en het onderzoek naar de kostendekkendheid leges heeft geleid tot verschillen op diverse taakvelden in programma 6. Het structurele nadelige effect wordt veroorzaakt door het verschuiven van ambtelijke uren (€ 36.000 lasten) en een bijstelling van de te verwachte leges (€ 5.000 baten). In het onderdeel financiële begroting van deze begroting is een totaaloverzicht opgenomen, zodat u het totale financiële effect van de actualisatie van de urenrekeningen en het onderzoek naar de kostendekkendheid leges kunt terug zien.

Actualisatie kapitaalgoederen (voordeel structureel € 40.000 in 2022 oplopend naar € 72.000 in 2025)

Binnen de actualisatie van de kapitaalgoederen (kapitaallasten) is voor 2022 op de taakvelden onderwijshuisvesting, sportbeleid en activering en sportaccommodaties een voordeel ontstaan van € 40.000 dat meerjarig toeneemt naar € 72.000 in 2025.

Taakvelden Cultuurpresentatie, -productie en -partic. (nadeel structureel vanaf 2023 € 9.000)

Overige kleine bedragen kleiner dan € 25.000. Deze behoeven geen toelichting.

Investerings

Programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn		Startjaar	Investerings- bedragen x € 1000
Beschikbaar gestelde investering (lopend/toekomstig)	Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		
Lopend	Renovatie sportvelden SVK 2021	2021	60
Lopend	Renovatie sportvelden SVK 2022	2022	175
Toekomstig	Renovatie sportvelden Dodewaard	2024	60
Toekomstig	Renovatie sportvelden Echteld	2024	60
Toekomstig	Renovatie sportvelden SVK 2025	2025	10
	<i>Renovatie sportvelden</i>		
Lopend	Inv zonnepaneel de Eng	2018	17
Lopend	Inv zonnepaneel sportzaal de Linie	2018	17
Lopend	INV Lucht/water warmtepomp De Leede	2019	53
	<i>Energiebesparende maatregelen binnensportacc.</i>		
Lopend	Renovatie de Snellenburg 2018-2020	2018	101
Lopend	Renovatie de Snellenburg 2018-2020	2020	50
Lopend	groot onderhoud de Dijkkwetters PV/WP	2018	36
Lopend	groot onderhoud de Dijkkwetters PV/WP	2020	52
Lopend	Accommodatiebeleid Dodewaard / Herontwikkeling De Eng	2019	550
Lopend	Vernieuwbouw/uitbreiding Hervormde school Opheusden	2019	1.145
Lopend	Integraal huisvestingsplan met betrekking tot scholen (IHP)	2019	1.255
Lopend	Extra veld Voetbalvereniging Kesteren	2022	350
Lopend	Stimulering maatschappelijk rendement (garantie/duurzaamheidsleningen (Svn))	2019	500
	Totaal investeringsbedragen		4.490

Mutaties in reserves

Programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn						
Bedragen x € 1.000	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Bestaand Beleid</u>						
Lasten						
Baten	-196	-196	-196	-196	-196	-196
Geraamd resultaat bestand beleid	-196	-196	-196	-196	-196	-196
<u>Nieuw Beleid</u>						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid						
Geraamd resultaat bestand en nieuw beleid	-196	-196	-196	-196	-196	-196

ALGEMENE HUISVESTING VAN LODENSTEIN COLLEGE

Jaarlijks:

Onder bestaand beleid wordt jaarlijks de volgende onttrekking zichtbaar:

- Onttrekking aan de reserve huisvesting Van Lodenstein College in verband met afschrijvingen totaal € 196.000.

Totaal jaarlijks te onttrekken uit de reserve huisvesting Van Lodenstein College € 196.000.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

Van het onderdeel algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (VPB) en onvoorzien wijkt de opbouw af van die van de beleidsprogramma's. Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en onvoorzien is wel onderdeel van het totale Programmaplan.

De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit hoofdstuk gepresenteerd. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen, die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid of de rioolheffing, waar ontvangsten en uitgaven direct aan elkaar zijn gekoppeld.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- beleggingen, deelnemingen en financieringsfunctie;
- verhuur en diensten van derden (het beheer van activa, die voor de openbare dienst bestemd zijn).

Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en daarom niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen.

Specificatie van Algemene dekkingsmiddelen

Specificatie baten Algemene Dekkingsmiddelen ter taakveld						
	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
FIN_0-5.18 Treasury	-39	-51	-51	-51	-51	-51
FIN_0-61.18 OZB woningen	-3.391	-3.524	-3.556	-3.588	-3.617	-3.617
FIN_0-62.18 OZB niet-woningen	-1.507	-1.580	-1.595	-1.611	-1.626	-1.626
FIN_0-64.18 Belastingen overig	-1.702	-1.724	-222	-272	-272	-272
FIN_0-7.18 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-33.403	-34.260	-36.002	-35.585	-35.994	-36.705
FIN_0-8.18 Overige baten en lasten	-559	-729				
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	-40.601	-41.868	-41.427	-41.106	-41.560	-42.271

Overhead

In juli 2016 is de nieuwe 'Notitie overhead' gepubliceerd als onderdeel van diverse wijzigingen van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV). Deze wijzigingen zijn bedoeld om een beter inzicht in de overhead te bieden en daarmee de interne sturing en de vergelijkbaarheid tussen zowel provincies als gemeenten te bevorderen. Veel van onze werkzaamheden zijn gericht op onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Om dit op een adequate en efficiënte wijze te kunnen blijven doen, dienen de interne dienstverlening en bedrijfsvoering binnen onze ambtelijke organisatie goed op orde te zijn. Daar waar nodig zullen efficiency-maatregelen genomen worden om de interne dienstverlening te verbeteren. Een belangrijk kenmerk van het onderdeel bedrijfsvoering binnen de gemeentelijke organisatie is het feit dat dit ondersteunend van aard is. De overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De gemeente Neder-Betuwe verdeelt de kosten van de overhead in 11 categorieën in navolging van de 'Notitie Overhead' van het BBV. Voor elk van deze categorieën is in onderstaande tabel het budget voor 2022 weergegeven. Vervolgens is weergegeven waar de kosten voor de overhead aan toegerekend worden.

Categorie overhead	Begroting 2022
Leidinggevende primair proces	€ 889.519
Financiën, toezicht en controle	€ 993.358
P&O	€ 1.100.067
Inkoop	€ 29.000
Communicatie en voorlichting	€ 257.546
Juridische zaken	€ 253.896
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 212.306
Informatievoorziening en automatisering	€ 1.952.680
Facilitaire zaken en huisvesting	€ 986.951
DIV	€ 323.440
Managementondersteuning primaire proces	€ 863.592
Totaal	€ 7.862.356

Doorverdeling van overhead	
Exploitatie	€ 7.352.160
Grondexploitatie	€ 91.933
Rioolheffing	€ 152.120
Taakveld Ruimtelijke ordening (M3 overeenkomsten)	€ 266.142
Totaal	€ 7.862.356

Ten opzichte van begrotingsjaar 2021 zijn de overheadkosten 2022 in totaliteit gestegen. Het betreft een bedrag van € 466.000 dat vooral is toe te schrijven aan de extra benodigde middelen voor het informatiebeleidsplan zoals is toegelicht in de kadernota 2022 en verderop bij het onderdeel Overhead.

De totale lasten van de begroting 2022 zijn ook gestegen ten opzichte van 2021. Daarnaast hebben er in de categorieën onderling enige verschuivingen plaatsgevonden als gevolg van de urenrekening 2022. Het is voor de kostprijsberekeningen voor onder meer de leges van belang dat de uren (urenrekening) zo goed mogelijk worden toebedeeld aan de taakvelden. De Personeelsstaat vormt de basis voor de doorverdeling naar de desbetreffende taakvelden.

Het percentage overhead t.o.v. de totale lasten van de begroting bedraagt 12,7% en is ten opzichte van 2021 ongewijzigd.

Vennootschapsbelasting (VPB)

In Nederland zijn overheidsondernemingen sinds 2016 belastingplichtig voor de Nederlandse vennootschapsbelasting. Uit jaarlijkse inventarisaties van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken geen VPB-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. De inventarisatie wordt gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekeningen. Daar waar binnen bepaalde clusters van activiteiten overschotten worden behaald, wordt niet voldaan aan de criteria voor toetreding tot VPB-ondernemerschap. De criteria om als ondernemer te kwalificeren, zijn:

- een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- en deelname aan het economisch verkeer;
- en een winstogmerk/structurele overschotten.

Vooraf door de laatste twee criteria vallen de meeste activiteiten binnen de gemeentelijke exploitatie buiten de VPB-plicht. Uitzondering hierop zijn de bouwgronden in exploitatie (BIE GREXEN).

Bij de VPB-vraag of er sprake is van door de gemeente te verrichten ondernemersactiviteiten is het antwoord voor de BIE GREXEN positief. Over de voordelige resultaten van BIE GREXEN is per 1-1-2021, afhankelijk van de hoogte van de jaarlijkse cashflow, een percentage van 16,5% tot een bedrag van € 200.000 verschuldigd als VPB. Daarboven bedraagt dit percentage 25% en wordt berekend over het jaarlijks winstsaldo van de mutaties in dat jaar.

De jaarlijkse cashflow is het verschil tussen gerealiseerde inkomsten en gerealiseerde uitgaven. Hiertoe wordt een fiscale exploitatiebegroting opgesteld, die volledig voldoet aan de wet- en regelgeving van de Wro- en Bro-uitgangspunten, de BBV voorschriften en de VPB wetgeving. Financiële effecten van de door de Belastingdienst in rekening gebrachte VPB komen ten laste van het gerealiseerde resultaat van de grondexploitatiebegroting van de betreffende BIE GREX projecten. In de laatste actualisatie per 1-1-2021 is rekening gehouden met de te verwachten af te dragen VPB voor zover van toepassing.

Specificatie budget onvoorziene uitgaven

De raming voor onvoorziene uitgaven is een wettelijk verplichte uitgavenpost. Voor 2022 en verder is voor onvoorziene uitgaven een bedrag opgenomen van € 50.000. Zie onderstaande tabel.

Budget onvoorziene uitgaven				
	begroting		Meerjarenraming	
	2022	2023	2024	2025
Budget onvoorziene uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000

Heroverwegingen

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot zes heroverwegingen die (nog) niet verwerkt worden in een van de zes begrotingsprogramma's, maar in het hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien een plek krijgen.

Heroverwegingen	2022	2023	2024	2025
Taakstelling op de ambtelijke organisatie	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Verder digitaliseren van dienstverleningsprocessen	€ -	€ -24.000	€ -24.000	€ -24.000
Realistisch(er) ramen in de exploitatiebegroting	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Verhogen inkomsten toeristenbelasting	€ -	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Efficiëntere inzet Avri in het beheer openbare ruimte	€ -	€ -100.000	€ -200.000	€ -300.000
Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn	€ -	€ -3.000	€ -53.000	€ -53.000

Toelichting op bovenstaande tabel:

Taakstelling op de ambtelijke organisatie (besparing van € 50.000 vanaf 2022)

In de Begroting 2021-2024 heeft uw raad besloten tot een taakstelling op de ambtelijke organisatie van € 100.000. Deze is per 2021 geëffectueerd. Aanvullend daarop heeft de raad bij de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 besloten tot een extra besparing op het budget van de ambtelijke organisatie, die een structurele besparing moet opleveren met ingang van 2023.

Deze taakstelling vanaf 2022 denken wij grotendeels in te vullen door het (nu onbenutte deel van het) budget voor de personele vervanging van leden van de Ondernemingsraad te verlagen en het budget voor reiskosten naar beneden bij te stellen. De resterende besparing denken wij te realiseren door meer efficiëntie te behalen in inkoopprocessen en het gebruik van ICT-applicaties, het nóg kritischer omgaan met abonnementen en het grootschaliger aanbesteden van telecommunicatiemiddelen en printapparatuur. Wij informeren u over de realisatie van deze heroverweging in de bestuursrapportages van 2022.

Verder digitaliseren van dienstverleningsprocessen (besparing van € 24.000 vanaf 2023)

Het (versneld) digitaliseren van de processen van de Gemeentewinkel met als uitgangspunt: iedereen moet (digitaal) mee kunnen doen. Hierbij valt te denken aan: het verder inrichten van de applicatie iBurgerzaken voor digitale aanvragen en het (meer) gebruik maken van de Berichtenbox en (beveiligde) e-mail. Door digitalisering van diensten is voor inwoners de gang naar het gemeentehuis niet of minder nodig. Openingsstijden kunnen daardoor op termijn verminderd worden en de tijd die hierdoor vrij komt kan efficiënter worden ingezet voor de afhandeling van de digitale aanvragen, complexe werkzaamheden én het op maat helpen van niet-digitaal vaardige inwoners. Zonder daarmee afbreuk te doen aan het niveau van dienstverlening. Daarvoor gebruiken wij data uit het NVVB dashboard en organiseren wij een klanttevredenheidsonderzoek.

Realistisch(er) ramen in de exploitatiebegroting (besparing van € 100.000 vanaf 2022)

De afgelopen jaren hebben we steeds af kunnen sluiten met een positief jaarrekeningresultaat. Daarbij is steeds aangegeven welk deel daarvan structureel doorwerkt in de begroting van de jaren daarna en welk deel het effect was van eenmalige ontwikkelingen of omstandigheden. We onderzoeken of er een trend te vinden is in die eenmalige ontwikkelingen of omstandigheden (zou het kunnen zijn dat toch structureel te ruim geraamd wordt). Want dit kan een bijdrage leveren aan het structureel sluitend presenteren van de begroting.

Die analyse ronden we naar verwachting eind 2021 af. Op basis van de eerste resultaten zijn in de Budgetrapportage mei 2021 ('Meibrief') op vijf budgetten al kleine bedragen structureel afgeraamd. Deze tellen op tot een bedrag van € 67.000. In de Kadernota 2022-2025 is vervolgens besloten tot een taakstelling van € 100.000. Deze is als stelpost opgenomen in deze begroting. Na afronding van de analyse kan specifiekere aangegeven worden welke posten naar beneden bijgesteld kunnen worden. Mocht uit de verdere analyse blijken dat er meer structurele aframingen mogelijk zijn, dan verwerken wij die uiteraard ook.

Verhogen inkomsten toeristenbelasting (inkomstenverhoging van € 50.000 vanaf 2023)

In de Kadernota is de volgende opdracht opgenomen:

Op basis van recente inzichten hebben wij de indruk dat de inning en afdracht van toeristenbelasting aangescherpt kan worden. Daarom onderzoeken wij in 2022 of dit daadwerkelijk kan en wat ervoor nodig is om dit te kunnen realiseren: welke afspraken met toeristische ondernemers moeten worden gemaakt, hoe kan de inning versterkt worden en wat is er nodig aan handhaving, mocht dat aan de orde zijn.

Uit een eerste QuickScan over de heroverweging blijkt dat er meer onderzoek nodig is. Aanleiding voor deze heroverweging zijn de vele arbeidsmigranten die tijdelijk in onze gemeente verblijven en gebruik maken van de verblijfsaccommodaties en/of andere gemeentelijke voorzieningen. Toeristenbelasting wordt geheven voor degenen die "verblijf houden met overnachting binnen onze gemeente tegen een vergoeding, als die niet als ingezetene in onze gemeente is ingeschreven". Onze inspanningen de afgelopen jaren hebben al geleid tot een toename van het aantal inschrijvingen als ingezetene. Hiervoor ontvangen wij via de algemene uitkering een vergoeding per persoon. In ons nader onderzoek in 2022 zullen we deze heroverweging dan ook in een bredere context bekijken dan alleen de vergoeding voor personen die tijdelijk in onze gemeente verblijven. Daarnaast wordt onderzocht of een meer intensieve handhaving op de toeristenbelasting meer zou kunnen opleveren.

Efficiëntere inzet Avri in het beheer openbare ruimte (besparing van € 100.000 vanaf 2023, oplopend naar € 300.000 vanaf 2025)

Binnen het bestaande Avri contract is in 2021 onderzocht of er mogelijkheden zijn om werkzaamheden efficiënter en goedkoper uit te voeren. Dit gaat naar verwachting een besparing opleveren van € 100.000 in 2023, oplopend naar € 200.000 in 2024 en structureel € 300.000 vanaf 2025. In 2022 wordt uitgewerkt op welke specifieke onderdelen de bezuiniging wordt uitgevoerd.

Bezuiniging en aanvullende taakstelling op subsidies voor sport, cultuur en welzijn (structurele besparing van € 3.000 in 2023, oplopend naar € 53.000 vanaf 2024)

In de Kadernota 2022-2025 is besloten tot een heroverweging op de subsidies voor sport, cultuur en welzijn oplopend van € 100.000 in 2023 naar € 150.000 vanaf 2024. De realisatie van deze heroverweging is deels opgenomen in de begrotingsprogramma's 5 en 6. De besparingen die in deze programma's zijn opgenomen, tellen op tot een bedrag van € 97.000.

Er resteert dus een nog te realiseren besparing van € 3.000 vanaf 2023 en daar bovenop de nog te realiseren taakstelling van € 50.000 vanaf 2024. Voor de invulling van deze besparing en taakstelling overleggen we in de komende maanden met betrokken organisaties. Daarbij is ons uitgangspunt niet te bezuinigen op bestaande subsidies voor sport- en muziekverenigingen en vrijwilligersorganisaties op het terrein van sociaal-cultureel werk. Ook op bestaande subsidies op het terrein van jeugdpreventie en preventie op het terrein van gezondheid willen wij niet bezuinigen. In de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkte voorstellen gedaan.

Overige ontwikkelingen

Er zijn geen actuele overige ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Formatie	aantal per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				5,17	5,01	5,76	5,97
			Landelijk							
Bezetting	aantal per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				4,49	4,43	4,96	5,14
			Landelijk							
Apparaatskosten	cijfer	Eigen gegevens	Neder-Betuwe				498,00	495,00	576,00	557,00
			Landelijk							
Externe inhuur	cijfer	Eigen gegevens	Neder-Betuwe					14,50	18,06	18,90
			Landelijk						0,00	
Overhead	percentage	Eigen gegevens	Neder-Betuwe					11,20	12,00	11,00
			Landelijk							
Gemiddelde WOZ waarde	cijfer	CBS/COELO	Neder-Betuwe	220,00	215,00	213,00	224,00	232,00	246,00	260,00
			Landelijk	211,00	206,00	209,00	217,00	230,00	248,00	270,00
Nieuw gebouwde woningen	aantal	Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	Neder-Betuwe	21,20	17,20	12,50	13,50	12,80	11,50	5,20
			Landelijk	6,00	6,40	7,20	8,20	8,60	9,20	8,90
Demografische druk	percentage	CBS	Neder-Betuwe	79,20	79,80	80,80	81,40	82,50	82,20	81,90
			Landelijk	67,20	67,90	68,50	69,00	69,60	69,80	70,00
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonhuishouden	Euro	COELO	Neder-Betuwe	755,00	766,00	780,00	796,00	800,00	818,00	867,00
			Landelijk	627,00	637,00	651,00	644,00	649,00	669,00	700,00

Verbonden partijen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Zorgen dat wij tegen zo min mogelijke kosten voor korte of lange periode financieringen kunnen krijgen

- De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met specifieke financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Ontwikkelingen?

Er zijn geen actuele ontwikkelingen.

Regionaal Archief Rivierenland

Welke beleidsdoelstellingen gaat de verbonden partij voor ons bereiken en wat gaat de verbonden partij hiervoor doen?

Beheer van de overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers

- Adequaar archiefbeheer: zorgen voor voldoende financiële middelen en faciliteiten om het archiefbeheer conform de wettelijke regels uit te voeren.
- Opleiding en faciliteiten medewerkers en vrijwilligers: medewerkers en vrijwilligers van het Regionaal Archief Rivierenland voldoende toerusten om het beheer op juiste wijze te doen.
- Toezicht en advisering: via periodiek overleg en het jaarlijkse inspectieverslag aan de raad verantwoording afleggen aan de deelnemende gemeenten.
- Dienstverlening: door het organiseren van tentoonstellingen, lezingen en andere geschiedkundige bijeenkomsten een breed publiek voorzien van een goede, klantvriendelijke dienstverlening. De ingebruikname van de applicatie MijnStudiezaal en de persoonlijke omgeving voor eigen historisch onderzoek bevorderen het gemak van het zoeken en bewaren van gegevens.
- Openbaarheid van archieven: het digitaal ontsluiten van documenten en gegevens bevordert de openbaarheid. Publicatie van archiefstukken is een vorm van actieve openbaarheid van het weergeven van oude documenten.

Ontwikkelingen?

Komende jaren staan in het teken van E: E-depot, Erfgoed, Externe dienstverlening, Expertise, Efficiëntie. Bij deze speerpunten is een aantal onderdelen benoemd. Elke speerpunt begint met een onderdeel digitalisering. Digitalisering blijft een thema dat de komende jaren veel aandacht krijgt. Het ministerie van OCW zet volgens haar Cultuurnota 2018-2021 in op digitale toegankelijkheid van erfgoed als een van de pijlers.

De uitgebreide toelichting is opgenomen in de begroting 2022 van het RAR.

Wat mag het kosten?

Programma: 7	Overhead VPB onvoorzien					
	Rekening	begroting		Meerjarenraming		
Bedragen x € 1.000,-	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	7.412	8.262	7.807	7.910	8.091	8.091
Baten	-40.965	-42.131	-40.435	-41.107	-41.696	-41.696
Geraamd resultaat bestaand beleid	-33.553	-33.869	-32.627	-33.197	-33.605	-33.605
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen						
Lasten conform kadernota			414	300	164	359
Baten conform kadernota			-1.229	-172	-37	-748
Saldo nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-815	128	127	-389
Lasten na kadernota			-352	-436	-475	-464
Baten na kadernota						
Saldo ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			-352	-436	-475	-464
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities, heroverwegingen en actualisaties			-1.167	-307	-347	-853
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	-33.553	-33.869	-33.794	-33.504	-33.953	-34.459

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

Taakveld algemene uitkering gemeentefonds (voordeel € 1.229.000 voor 2022, voordeel € 122.000 voor 2023, nadeel € 13.000 voor 2024 en voordeel € 698.000 voor 2025)

Op dit taakveld vindt u het effect terug van de financiële uitwerking van de meicirculaire 2021. Het betreft voor 2022 een toename van € 29.000, voor 2023 een afname van € 128.000, voor 2024 een afname van € 263.000 en voor 2025 een toename van € 448.000. Uiteraard dient u de mutaties van de toe- en afname meerjarig in samenhang te zien met de bijstelling van budgetten van de diverse taakvelden en programma's. Hierover bent u in een bijlage van de kadernota 2022 uitvoerig geïnformeerd.

Aanvullend is bij de kadernota 2022 aangegeven dat meerjarig een stelpost te ontvangen algemene uitkering is opgenomen in overleg met de toezichthouder van de Provincie Gelderland. Dit betreft een bedrag van incidenteel € 1,2 miljoen voor 2022 als bij de septembercirculaire 2021 extra te ontvangen middelen voor de jeugdzorg. En vanaf 2023 structureel een bedrag van € 250.000 extra te ontvangen algemene uitkering als het effect van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds.

Bij de totstandkoming van deze begroting 2022 was het financieel effect van de septembercirculaire 2021 nog niet bekend. Daarover wordt u apart geïnformeerd met een raadsinformatiebrief.

Taakveld overige baten en lasten (nadeel € 40.000 voor 2022, voordeel € 63.000 voor 2023, voordeel € 213.000 voor 2024 en voordeel € 113.000 voor 2025)

Stelpost prijsstijging (nadeel € 140.000 in 2022 oplopend naar € 340.000 in 2025)

Als onderdeel van de uitwerking van de meicirculaire 2021 is de stelpost prijsstijging als onderdeel van dit taakveld bijgewerkt. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bijlage in de kadernota 2022.

Taakstelling realistisch ramen (voordeel structureel € 100.000)

Bij de kadernota 2022 bent u geïnformeerd over het opnemen van een taakstelling van het (nog) realistisch ramen van de exploitatiebegroting. Hiervoor is een stelpost van structureel € 100.000 vanaf 2022 opgenomen. Via tussentijdse rapportages (bestuursrapportages) houden we u op de hoogte van de stand van zaken over de mate waarin de stelpost gerealiseerd is.

Taakstelling Avri (voordeel structureel van € 100.000 in 2023 oplopend naar € 300.000 in 2025)

Bij de kadernota 2022 bent u geïnformeerd over een efficiëntere inzet van Avri in het beheer van de openbare ruimte. Dit gaat naar verwachting een besparing opleveren van € 100.000 in 2023, oplopend naar € 200.000 in 2024 en structureel € 300.000 vanaf 2025.

Taakstelling subsidies (voordeel structureel van € 3.000 in 2023 en € 53.000 vanaf 2024)

Bij de kadernota 2022 bent u geïnformeerd over een taakstelling op subsidies van € 100.000 voor 2023 en vanaf 2024 structureel een bedrag van € 150.000. De in de bijlage van de kadernota 2022 in groen opgenomen kolom voorgestelde heroverwegingen op subsidies zijn in deze begroting verwerkt met een bedrag van € 97.000 structureel vanaf 2023. Zodoende resteert er nog een taakstelling van € 3.000 voor 2023 en vanaf 2024 een structurele taakstelling van € 53.000 op subsidies.

Taakveld belastingen overig (voordeel structureel € 50.000 vanaf 2023)

In de Kadernota is de volgende opdracht opgenomen:

Op basis van recente inzichten hebben wij de indruk dat de inning en afdracht van toeristenbelasting aangescherpt kan worden. Daarom onderzoeken wij in 2022 of dit daadwerkelijk kan en wat ervoor nodig is om dit te kunnen realiseren: welke afspraken met toeristische ondernemers moeten worden gemaakt, hoe kan de inning versterkt worden en wat is er nodig aan handhaving, mocht dat aan de orde zijn.

Uit een eerste QuickScan over de heroverweging blijkt dat er meer onderzoek nodig is. Aanleiding voor deze heroverweging zijn de vele arbeidsmigranten die tijdelijk in onze gemeente verblijven en gebruik maken van de verblijfsaccommodaties en/of andere gemeentelijke voorzieningen. Toeristenbelasting wordt geheven voor degenen die "verblijf houden met overnachting binnen onze gemeente tegen een vergoeding, als die niet als ingezetene in onze gemeente is ingeschreven". Onze inspanningen de afgelopen jaren hebben reeds geleid tot een toename van het aantal inschrijvingen als ingezetene. Hiervoor ontvangen wij via de algemene uitkering een vergoeding per persoon. In ons nader onderzoek in 2022 zullen we deze heroverweging dan ook in een bredere context bekijken dan alleen de vergoeding voor personen die tijdelijk in onze gemeente verblijven. Daarnaast wordt onderzocht of een meer intensieve handhaving op de toeristenbelasting meer zou kunnen opleveren.

Taakveld overhead (nadeel € 374.000 voor 2022, nadeel € 363.000 voor 2023, nadeel € 377.000 voor 2024 en nadeel € 472.000 voor 2025)

Informatiebeleidsplan (nadeel € 383.000 voor 2022, nadeel € 396.000 voor 2023, nadeel € 410.000 voor 2024 en nadeel € 425.000 voor 2025).

Informatie wordt steeds belangrijker, ook voor onze gemeente. Ons college wil tijdig gebruik maken van technologische ontwikkelingen om onze dienstverlening aan inwoners en bedrijven blijvend op een goed niveau te houden. Door het slimmer en efficiënter inrichten van onze systemen vergroten we de mogelijkheid van selfservice voor de inwoners en bedrijven. Zodoende bent u bij de kadernota 2022 geïnformeerd over extra noodzakelijke structurele middelen met een bedrag van € 280.000 vanaf 2022 voor het informatiebeleidsplan.

Aanvullend zijn via de meicirculaire 2021 incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld voor de Wet open overheid. Deze middelen zijn vooralsnog gealloceerd binnen het informatiebeleidsplan voor ontwikkeling van de Wet open overheid. Het betreft een nadeel van € 103.000 voor 2022, € 116.000 voor 2023, € 130.000 voor 2024 en vanaf 2025 € 145.000.

Stelpost loonstijging (nadeel € 40.000 oplopend naar € 120.000 in 2025)

Als onderdeel van de uitwerking van de meicirculaire 2021 is de stelpost loonstijging als onderdeel van dit taakveld bijgewerkt. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bijlage in de kadernota 2022.

Taakstelling ambtelijke organisatie (voordeel structureel € 50.000)

In de Begroting 2021-2024 heeft uw raad besloten tot een taakstelling op de ambtelijke organisatie van € 100.000. Deze is per 2021 geëffectueerd. Hierover stellen we u voor om vanaf 2022 een aanvullende besparing op de ambtelijke organisatie op te leggen, structureel met ingang van 2022 voor een bedrag van € 50.000. Daarbij denken we voor de realisatie van deze besparing voor het grootste deel aan het verminderen van het budget voor de personele vervanging van leden van de Ondernemingsraad en het budget voor reiskosten. De resterende besparing kan worden behaald door meer efficiëntie in inkoopprocessen en het gebruik van ICT-applicaties, het nóg kritischer omgaan met abonnementen, het verminderen van de reiskostenvergoeding voor medewerkers en het grootschaliger aanbesteden van telecommunicatiemiddelen en printapparatuur.

Taakstelling digitale dienstverlening (voordeel structureel € 24.000 vanaf 2023)

Bij de kadernota 2022 bent u geïnformeerd over het opnemen van een taakstelling van het nog meer digitaliseren van onze dienstverlening. Dit gaat naar verwachting een besparing opleveren van € 24.000 vanaf 2023.

Overige kleine verschillen binnen taakveld overhead (nadeel structureel € 1.000)

Heroverwegingen

In deze begroting zijn de bij de kadernota 2022-2025 voorgestelde heroverwegingen per programma weggezet. Voor een verdere onderbouwing en hoe wij denken deze heroverwegingen te gaan realiseren verwijzen wij u naar het kopje 'Heroverwegingen' dat aan de twee W-vragen per programma is toegevoegd.

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Taakveld overhead (voordeel structureel € 104.000 voor 2022, oplopend naar € 136.000 vanaf 2025)

Actualisatie urenrekening en onderzoek kostendekkendheid leges (voordeel structureel € 118.000)

De actualisatie van de urenrekening en het onderzoek naar de kostendekkendheid leges heeft geleid tot verschillen op de diverse taakvelden. Bij de financiële begroting is een totaaloverzicht opgenomen, zodat u het totale financiële effect terug kunt zien. Voor het taakveld Overhead is sprake van een structureel voordelig effect van € 118.000. Dit voordeel is voor de helft toe te schrijven aan een hogere toeverdeling van overhead naar 'gesloten systemen' als het gemeentelijke rioleringsplan, grondexploitaties en mandjes 3 projecten binnen de ruimtelijke ordening. Deze overhead wordt binnen deze 'gesloten systemen' terugverdiend. Voor de andere helft is sprake van een voordeel zoals verschuiving van ambtelijke uren naar andere taakvelden.

Actualisatie kapitaalgoederen (nadeel € 14.000 voor 2022 en vanaf 2023 een voordeel van € 16.000 oplopend naar € 18.000 in 2025)

Binnen de actualisatie van de kapitaalgoederen (kapitaallasten) is voor 2022 op het taakveld overhead een gering nadeel ontstaan en vanaf 2023 is sprake van een gering structureel nadeel.

Taakveld treasury (voordeel structureel € 209.000 voor 2022, oplopend naar € 289.000 vanaf 2025)

Actualisatie kapitaalgoederen (nadeel € 41.000 voor 2022, aflopend naar een nadeel van € 36.000 vanaf 2025)

Binnen de actualisatie van de kapitaalgoederen (kapitaallasten) is voor 2022 op het taakveld treasury een nadeel ontstaan van € 41.000 dat meerjarig afneemt naar € 36.000 in 2025.

Actualisatie financieringspositie (structureel voordeel € 250.000 in 2022 oplopend naar € 325.000 in 2025)

Nadat onze kapitaalgoederen zijn geactualiseerd voor deze begroting is daaropvolgend de financiering geactualiseerd. Dit omdat wij een totaalfinanciering kennen binnen onze gemeente. Hier is een fors structureel voordeel ontstaan, dat voor het grootste deel is toe te schrijven aan een verlaging van de gehanteerde rente. Per saldo is sprake van een structureel voordeel van € 250.000 in 2022 oplopend naar € 325.000 in 2025. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf financiering voor een meer uitgebreide toelichting.

Taakveld overige baten en lasten (voordeel structureel € 49.000)

Indexering werkbegroting Avri IBOR (voordeel structureel € 49.000)

Wij hebben op 31 augustus ingestemd met de werkbegroting 2022 Avri IBOR voor het uitvoeren van de dienstverleningsovereenkomst IBOR (DVO) in de gemeente Neder-Betuwe. De werkbegroting past na de gebruikelijke indexatie ten laste van de stelpost loon en prijsstijging binnen de financiële kaders van de gemeentelijke begroting. De stelpost voor 2022 is toereikend voor de dekking daarvan.

Diverse taakvelden (nadeel structureel € 10.000)

Op de diverse taakvelden binnen dit programma hebben verschuivingen van ambtelijke uren plaatsgevonden als gevolg van de actualisatie urencalculatie voor deze begroting. Per saldo is voor de overige taakvelden sprake van een structureel nadeel van € 10.000 door een toename van ambtelijke uren.

Investerings

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien			
Beschikbaar gestelde investering (lopend/toekomstig)		Startjaar	Investeringsbedragen x € 1000
Beschikbaar te stellen investering (nieuw)			
Lopend	I&A gids 2017 Implementatie BGT	2017	112
Lopend	I&A gids 2017 Optimalisatie GEO applicaties	2017	45
Lopend	I&A gids 2019 Windows 10 en Office 2016	2019	40
Lopend	I&A gids 2020-2021 GEO Ontwikkeling baisregistratie	2020	177
Lopend	I&A gids GT connect	2021	33
Totaal investeringsbedragen			407

Mutaties in reserves

Algemene dekkingsmiddelen overhead VPB onvoorzien						
Bedragen x € 1.000	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand Beleid						
Lasten	3.580	1.502				
Baten	-4.995	-4.154	-915	-119	-119	-119
Geraamd resultaat bestaand beleid	-1.415	-2.652	-915	-119	-119	-119
Nieuw Beleid						
Lasten						
Baten			-1.280	-527		
Geraamd resultaat nieuw beleid			-1.280	-527		
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	-1.415	-2.652	-2.195	-646	-119	-119

ALGEMENE RESERVE

Jaarschijf 2022:

Onder bestaand beleid zijn voor jaarschijf 2022 de volgende onttrekkingen zichtbaar:

- Onttrekking algemene reserve voor incidentele dekking van het nieuwe beleid € 196.000.
- Onttrekking algemene reserve € 600.000 om ervoor te zorgen, dat de financiële positie meerjarig een consistente lijn toont en zorgt voor een jaarlijks overschot van minimaal € 100.000.
- Onttrekking algemene reserve vanwege ophoging voorziening Neder-Betuws Verkeer en Vervoersplan met € 119.000.

Onder nieuw beleid conform kadernota is voor jaarschijf 2022 de volgende onttrekking zichtbaar:

- Conform de kadernota 2022-2025 wordt in 2022 een bedrag van € 1.280.000 onttrokken om nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter voor 2022 te dekken.

Totaal in 2022 te onttrekken uit de algemene reserve € 2.195.000.

Jaarschijf 2023:

Onder bestaand beleid is voor jaarschijf 2023 de volgende onttrekking zichtbaar:

- Onttrekking algemene reserve vanwege ophoging voorziening Neder-Betuws Verkeer en Vervoersplan met € 119.000.

Onder nieuw beleid conform kadernota is voor jaarschijf 2023 de volgende onttrekking zichtbaar:

- Conform de kadernota 2022-2025 wordt in 2023 een bedrag van € 27.000 onttrokken ter dekking van nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter voor 2023. Daarnaast stellen wij aan u voor om de jaarschijf 2023 sluitend te maken door incidenteel € 500.000 te onttrekken aan de algemene reserve.

Totaal in 2023 te onttrekken uit de algemene reserve € 646.000.

Jaarschijf 2024:

- Te onttrekken uit de algemene reserve vanwege ophoging voorziening Neder-Betuws Verkeer en Vervoersplan met € 119.000.

Totaal in 2024 te onttrekken uit de algemene reserve € 119.000.

Jaarschijf 2025:

- Te onttrekken uit de algemene reserve vanwege ophoging voorziening Neder-Betuws Verkeer en Vervoersplan met € 119.000.

Totaal in 2025 te onttrekken uit de algemene reserve € 119.000.

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Conform artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf 'Lokale heffingen' de volgende zaken:

- het beleid rond de lokale heffingen;
- de geraamde inkomsten;
- een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen. Hieruit blijkt hoe we ervoor zorgen dat bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, de geraamde baten niet hoger uitvallen dan de geraamde lasten. Dit zijn de beleidsuitgangspunten voor de tariefstelling, waarop deze berekeningen gebaseerd zijn;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- een aanduiding van de lokale lastendruk.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit verschillende belastingen/heffingen. De rechtvaardiging hiervoor is beschreven in de belastingverordeningen die de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan de inflatiecorrectie.
- In het kader van de heroverwegingsoperatie zoals beschreven in de Kadernota 2022-2025 wordt onderzocht op welke wijze de opbrengst van de toeristenbelasting verhoogd kan worden met € 50.000. Uit een eerste QuickScan over de heroverweging blijkt dat er meer onderzoek nodig is. Aanleiding voor deze heroverweging zijn de vele arbeidsmigranten die tijdelijk in onze gemeente verblijven en gebruik maken van de verblijfsaccommodaties en/of andere gemeentelijke voorzieningen. Toeristenbelasting wordt geheven voor degenen die "verblijf houden met overnachting binnen onze gemeente tegen een vergoeding, als die niet als ingezetene in onze gemeente is ingeschreven". Onze inspanningen de afgelopen jaren hebben reeds geleid tot een toename van het aantal inschrijvingen als ingezetene. Hiervoor ontvangen wij via de algemene uitkering een vergoeding per persoon. In ons nader onderzoek in 2022 zullen we deze heroverweging dan ook in een bredere context bekijken dan alleen de vergoeding voor personen die tijdelijk in onze gemeente verblijven. Daarnaast wordt onderzocht of een intensievere handhaving op de toeristenbelasting meer zou kunnen opleveren.

Geraamde Inkomsten

Totaaloverzicht lokale heffingen 2022

Begroting	2021	2022	2023	2024	2025
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN:					
1 Onroerende-zaakbelastingen:					
OZB eigenaar woningen	3.524.321	3.555.900	3.587.686	3.617.321	3.617.321
OZB eigenaar niet-woningen	943.675	952.701	961.817	971.023	971.023
OZB gebruikers niet-woningen	636.725	642.763	648.861	655.020	655.020
2 Forensenbelasting	14.776	14.776	14.776	14.776	14.776
3 Toeristenbelasting	53.338	53.338	103.338	103.338	103.338
4 Hondenbelasting	133.838	133.838	133.838	133.838	133.838
5 Precariobelasting	1.502.169	0	0	0	0
HEFFINGEN MET EEN BESTEMMING:					
6 Rioolheffing woningen	2.037.734	2.096.974	2.104.345	2.111.947	2.111.947
Rioolheffing niet-woningen	196.255	201.935	202.625	203.087	203.087
7 Afvalstoffenheffing	2.697.460	2.876.271	2.876.271	2.876.271	2.876.271
8 Lijkbezorgingrechten	269.055	277.539	277.539	277.539	277.539
9 Staangelden markten en kermissen	3.500	3.555	3.555	3.555	3.555
10 Leges:					
Titel 1 Algemene dienstverlening	451.846	399.476	399.476	399.476	399.476
Titel 2 Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	1.050.001	883.538	883.538	883.538	883.538
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	26.464	22.336	22.336	22.336	22.336
	13.541.157	12.114.940	12.220.001	12.273.065	12.273.065

Overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerende ZaakBelasting

De onroerendezaakbelasting (hierna OZB) is veruit de voornaamste gemeentelijke belasting. De OZB bestaat uit een eigenarenbelasting bij woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting bij niet-woningen. De OZB is een algemene belasting en de opbrengst is bedoeld voor het dekken van de lasten van de gemeente. De grondslag voor de berekening van de OZB in 2022 is de WOZ-waarde per prijspeildatum van 1 januari 2021.

Doordat het financieel perspectief minder rooskleurig is dan voorgaande jaren heeft er met ingang van 2021 een aantal ombuigingen plaatsgevonden die besparingen met zich mee zullen brengen. Voor de jaren 2022, 2023 en 2024 is de reguliere indexering van 1% opgenomen en bij de definitieve verordening in december zal de aanvullende indexering van 0,7% (totale indexering 2022 is namelijk 1,7% conform meicirculaire 2021) worden opgenomen voor 2022. De WOZ-waarden met peildatum 1-1-2021 zijn dan bekend en de tarieven voor 2022 kunnen definitief berekend worden. Mogelijk vindt er via de septembercirculaire 2021 nog een bijstelling plaats van het indexeringspercentage voor 2022. Mocht dit zo zijn, dan wordt deze bijstelling uiteraard ook meegenomen bij de vaststelling van de definitieve tarieven voor 2022 in uw raad van december 2021. Aansluitend zal ook de reguliere indexering van 1% voor jaarschijf 2025 opgenomen worden.

Begroting	2021	2022	2023	2024	2025
Totale heffing OZB					
Eigenaars woningen	3.524.321	3.555.900	3.587.686	3.617.321	3.617.321
Eigenaars niet-woningen	943.675	952.701	961.817	971.023	971.023
Gebruikers niet-woningen	636.725	642.763	648.861	655.020	655.020
Totale heffing OZB	5.104.721	5.151.364	5.198.364	5.243.364	5.243.364

2. Forensenbelasting

Met ingang van 2014 wordt forensenbelasting geheven van eigenaren van zogenaamde tweede woningen, waaronder de chalets op de campings Rijk van Batouwe in Kesteren en Resort Rivierendal in Ochten. Deze belasting is bedoeld om eigenaren van deze tweede woningen mee te laten betalen aan de gemeenschapsvoorzieningen in onze gemeente. De gedachte hierachter is, dat de eigenaren van deze tweede woningen een groot deel van het jaar in onze gemeente zijn en daarom ook gebruik maken van de gemeenschapsvoorzieningen. De heffing geldt alleen voor chalets in eigendom van natuurlijke personen, die niet in de gemeente Neder-Betuwe wonen. Zij moeten meer dan negentig dagen per jaar de beschikking hebben over een (gemeubileerde) woning voor zichzelf of voor hun gezin. De aanslag wordt opgelegd aan de eigenaar van de woning. Uit de opbrengst forensenbelasting is niet gebleken dat deze beïnvloed is door de maatschappelijke gevolgen van de Covid-19 pandemie.

3. Toeristenbelasting

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor het overnachten binnen de gemeente op campings, in hotels, pensions, bed & breakfast en dergelijke tegen vergoeding in enige vorm. Toeristenbelasting is een algemene belasting die een gemeente kan heffen. Deze belasting geldt alleen voor personen die verblijven in een gemeente waar zij niet zijn ingeschreven. De ondernemer die de overnachting mogelijk maakt houdt een nachtregister bij en ontvangt op basis daarvan jaarlijks de aanslag voor de toeristenbelasting.

In aansluiting op de landelijke economische maatregelen vanwege het coronavirus zijn de aanslagen 2020 later opgelegd dan gebruikelijk. De opbrengsten blijken onder invloed van de pandemie ongeveer 20% lager te liggen dan de ramingen. Door de compensatie vanuit het Rijk via de decentralisatie uitkering is het totaal aan inkomsten gelijk aan de raming.

In de Kadernota is de opdracht opgenomen om te onderzoeken hoe de opbrengst toeristenbelasting met € 50.000 verhoogd kan worden. Aanleiding voor deze heroverweging zijn de vele arbeidsmigranten die tijdelijk in onze gemeente verblijven en gebruik maken van de verblijfsaccommodaties en/of andere gemeentelijke voorzieningen. Daarom wordt in 2022 onderzocht of dit daadwerkelijk mogelijk is en wat er voor nodig is om dit te realiseren. Daarnaast wordt onderzocht of een meer intensieve handhaving op de toeristenbelasting meer zou kunnen opleveren.

4. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' wordt op basis van artikel 226 van de Gemeentewet een directe belasting geheven voor het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven op basis van het aantal honden dat iemand binnen de gemeente houdt. Er worden verschillende tarieven gehanteerd voor de eerste hond, de tweede en volgende honden en voor kennels. Jaarlijks wordt er een controle uitgevoerd op de aangifte van aanwezige honden.

5. Precariobelasting

In verband met de inwerkingtreding van de Wet tot afschaffing van de precario op nutswerken is deze heffing vanaf 1 januari 2022 niet meer mogelijk.

6. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De belasting wordt geheven met een vast bedrag per perceel. De rioolheffingen (inkomsten) moeten 100% kostendekkend en in balans zijn met de uitgaven. De heffing wordt jaarlijks bij de vaststelling van het tarief geïndexeerd op basis van de consumentenindex volgens het CBS. In 2022 wordt een onderzoek gestart naar de mogelijkheid van het toepassen van het beginsel 'de vervuiler betaalt'.

De onderstaande tabellen zijn gebaseerd op het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2022	
Totaal opbrengsten (rechten)	2.298.908
Totaal kosten	2.298.908
Dekkingspercentage	100%

7. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van huishoudens in de gemeente Neder-Betuwe die hun huishoudelijke afval moeten inzamelen, omdat hun perceel valt onder de Wet milieubeheer. De heffing geldt per perceel. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt uitgevoerd op regionaal niveau (Avri/BSR).

Afvalstoffenheffing	2021	2022	2023	2024	2025
Basistarief (voor iedereen gelijk)	270,00	284,00	293,00	301,00	315,00
Per extra grijze container	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
Variabel tarief (per keer)					
grijze container 140 liter	4,67	4,67	4,67	4,67	4,67
grijze container 240 liter	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
gft-container (140 en 240 liter)	gratis	gratis	gratis	gratis	gratis
papiercontainer (140 en 240 liter)	gratis	gratis	gratis	gratis	gratis
variabel tarief aanbidding 30ltr (hoogbouw)	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
variabel tarief aanbidding 30ltr (laagbouw)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
container (140 en 240 liter) en zakken voor plastic verpakkingen en drinkpakken	gratis	gratis	gratis	gratis	gratis
brenghouders voor glas en blik, papier, textiel	gratis	gratis	gratis	gratis	gratis
milieubox	gratis	gratis	gratis	gratis	gratis
restafval op milieustraat per huisvuilzak (60 liter)	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
voorrijtarief voor aan huis ophalen van grof huishoudelijk afval	€ 20,-	€ 20,-	20,00	20,00	20,00
een containerwisseling van 240 liter grijze container naar een 140 liter grijze container is gratis. Alle andere containerwisselingen, per container (via factuur)	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00
Gemiddelde tarief afvalstofheffing per betalende huisaansluiting*	297,00	311,00	320,00	328,00	342,00

* Bron: AVRI begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025

* Basis- en variabel tarief vanaf 2022-2025 o.b.v. de begroting 2022. Tarieven 2022 worden eind 2021 vastgesteld.

8. Lijkbezorgingsrechten

Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor gemeentelijke diensten, die daarmee samenhangen. De aanvrager, gebruiker of begunstigde betaalt de rechten. Het beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2018 -2021 heeft geleid tot een toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid. Voor 2022 zijn de tarieven licht verlaagd waarmee de kostendekkendheid uitkomt op exact 100%.

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten 2022	
Totaal opbrengsten (rechten)	277.540
Totaal kosten	277.540
Dekkingspercentage	100%

9. Marktgeden

Onder de naam 'marktgeden' wordt een recht voor een marktstandplaats geheven, zoals bedoeld in de marktgeldverordening. Daaronder vallen ook de diensten, die de gemeente hiervoor verleent. Het recht wordt geheven aan de houder van de marktstandplaats.

Berekening kostendekkendheid marktgeden per 2022	
Totaal opbrengsten (rechten)	3.555
Totaal kosten	4.565
Dekkingspercentage	78%

10. Leges

De naam 'leges' staat voor veel verschillende rechten voor diensten door het gemeentebestuur. De aanvrager of degene voor wie de dienst is verleend, betaalt. In december 2021 worden de tarieven voor de Legesverordening 2022 vastgesteld.

De kostendekkendheid van de leges over het belastingjaar 2022 per titel van de legesverordening is zoals onderstaand weergegeven vastgesteld. De tarieven van 2021 zijn met 1,7% geïndexeerd (met uitzondering van de wettelijke tarieven en enkele uitzonderingen).

Recapitulatie kostendekkendheid leges 2022 gemeente Neder-Betuwe				
		Totale kosten x € 1.000	Opbrengsten x € 1.000	Kostendekkend- heidspercentage
Totaal		1.671	1.305	78%
Titel 1	Algemene dienstverlening	598	399	67%
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	215	118	55%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	105	80	76%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	124	102	83%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	14	3	21%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	14	8	58%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	1	1	55%
Hoofdstuk 17	Kabels en leidingen Telecommunicatie	51	51	100%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	15	9	58%
Hoofdstuk 19	Naturalisatie en optie	41	19	47%
Hoofdstuk 20	Diversen	16	8	49%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	1.037	884	85%
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	85	77	91%
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	844	726	86%
Hoofdstuk 4	Vermindering		-4	-
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	1	1	100%
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	1	1	100%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	102	81	79%
Hoofdstuk 10	Overige en in deze titel niet benoemde beschikkingen	4	1	30%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	37	22	61%
Hoofdstuk 1	Horeca	12	7	62%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	3	2	54%
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	9	6	63%
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	13	8	61%

Tarieven

De aanvrager van door de gemeente verleende of nog te verlenen diensten moet hiervoor betalen. De bedragen zijn vermeld in de 'Tariefsverordening bedrijfsmatig verstrekte diensten'.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt in Neder-Betuwe de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd. Voor de overige regels volgen we het Rijksbeleid. Dit betekent dat kwijtschelding kan gelden voor de hondenbelasting, de rioolheffing en de onroerende zaakbelastingen. Voor overige heffingen en rechten geldt geen kwijtschelding. Het aantal verzoeken om kwijtschelding in 2022 is geraamd op 18 gebaseerd op het aantal aanvragen in 2021.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Belastingdruk per huishouden (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2021	€ 397	€ 297	€ 230	€ 924
Gemeente Neder-Betuwe 2022	€ 404	€ 311	€ 234	€ 949
Vershil 2021/2022	1,7%	5%	2%	3%

Belastingdruk per huishouden (bewoner/huurder)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2021	€ 0	€ 297	€ 0	€ 297
Gemeente Neder-Betuwe 2022	€ 0	€ 311	€ 0	€ 311
Vershil 2021/2022		5%		5%

Uitgangspunten:

- Het tarief voor de afvalstoffenheffing is afkomstig uit de begroting 2022 AVRI 'Basis- en variabel tarief vanaf 2020-2025'. De tarieven voor 2022 worden eind 2021 vastgesteld.
- Uit de cijfers gepubliceerd door Coelo.nl (het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) blijkt, dat voor 2021 de gemiddelde waarde van een woning binnen de gemeente Neder-Betuwe afgerond € 281.840 bedraagt.
- Vanaf 2019 is er gestart met 'Afval scheiden, heel gewoon', een andere manier van afval aanbieden door de inwoners van Neder-Betuwe. Het scheiden van afval wordt hiermee verder gestimuleerd. Elk huishouden betaalt een gelijk basisbedrag en daarnaast een bedrag per aanbieding van restafval in een ondergrondse container. Het aanbieden van plastic en drinkpakken, papier en gft afval is gratis.
- Om de vergelijking te kunnen maken met de buurgemeenten zijn de ingevulde tarieven 2021 aangeleverd door Coelo.nl. Het gaat om de gemiddelde belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden. Het gemiddelde tarief voor de afvalstoffenheffing kan afwijken van de gehanteerde gemiddelden van de gemeente, omdat Coelo voor het aantal ledigingen historische cijfers van het CBS hanteert.

Vergelijking belastingdruk huishouden 2021 (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 397	€ 297	€ 230	€ 924
Gemeente Buren	€ 412	€ 313	€ 235	€ 960
Gemeente Overbetuwe	€ 283	€ 254	€ 97	€ 634
Gemeente West Maas en Waal	€ 291	€ 290	€ 270	€ 851
Bron: Coelo				

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Algemeen

Het kader voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen worden gevormd door de '[Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019](#)' die op 4 juli 2019 is vastgesteld.

Deze paragraaf geeft aan op welke wijze het risicomanagement wordt uitgevoerd, welke risico's er zijn en of het weerstandsvermogen voldoende is.

Risicomanagement

Risicomanagement is een hulpmiddel om op een systematische en uitgesproken manier risico's in kaart te brengen, te beoordelen en door een proactieve houding beter te beheersen.

De werkwijze is: risico's in kaart brengen, mogelijke beheermaatregelen bepalen en de (overgebleven) financiële gevolgen van de risico's in cijfers uitdrukken. Door bij beleidsvorming al heel vroeg na te denken over de mogelijke risico's van bepaalde keuzes zijn deze mogelijk te voorkomen of te verminderen of kan beleid worden bijgesteld. Het managen van risico's voorkomt geen gebeurtenissen met een negatief gevolg. Het biedt wel de geruststelling, dat vooraf alles is gedaan om de risico's te voorkomen of het effect bewust te verminderen. Het biedt ook de zekerheid, dat er voldoende financiële middelen zijn als een risico werkelijkheid wordt.

Risicomanagement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te onderkennen, te analyseren en te beoordelen en op basis daarvan maatregelen te nemen en het eindresultaat te bekijken. Daarbij ligt het accent op de financiële, personele en organisatorische risico's, grondexploitatie- en risico's van deelnemingen en verbonden partijen. De genoemde nota beoogt het risicomanagement op een meer systematische manier uit te voeren met een breed bereik. Daarbij gaat het ook om juridische, maatschappelijke en politieke risico's (imago), technische risico's en risico's in het sociaal domein. Risicomanagement beschouwen we hierbij niet als een doel op zich. Met meer inzicht in de risico's kunnen we ons weerstandsvermogen beter bepalen. Het weerstandsvermogen speelt een belangrijke rol bij de bepaling van het financieel perspectief.

Om ook in de toekomst een financieel gezonde gemeente te blijven wordt verstandig en verantwoord met risico's omgegaan. Deze risico's zijn onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van bedrijfsprocessen en kunnen we nooit helemaal uitsluiten. Het gaat om het bewustzijn van de risico's en aandacht voor de beheersingsmaatregelen. Bij de beheersing van de risico's is de beleidslijn, dat er sprake moet zijn van een evenwicht tussen praktische uitvoerbaarheid, effectiviteit en kosten (efficiency) van een maatregel. Het streven is om geen onnodige risico's te lopen en financieel verantwoord risico's af te dekken door verzekeringen. Er zijn verzekeringen afgesloten voor aansprakelijkstelling door derden, schade aan opstallen en tegen fraude. Risico's die niet worden afgedekt door een verzekering of een voorziening moeten kunnen worden opgevangen door de beschikbare weerstandscapaciteit.

Binnen ons Planning en Control instrumentarium gaan wij zo met risicomanagement om:

- Bij de Kadernota en de Begroting inclusief meerjarenraming actualiseren wij onze risico's.
- Bij Bestuursrapportages informeren wij u als het nodig is over wijzigingen die zich op basis van het risicomanagement voordoen.
- Bij de Jaarstukken leggen wij verantwoording af over het gevoerde risicomanagement van het betreffende jaar.

De definitie van een risico luidt als volgt: de kans op een gebeurtenis, die zowel negatieve als positieve gevolgen voor de gemeente kan hebben en waarvan de grootte op dit moment onbekend is, maar van grote betekenis kan zijn. Voor het opnemen van een risico wordt een ondergrens van € 100.000 gehanteerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen:

- de beschikbare weerstandscapaciteit; de middelen waarover de gemeente kan beschikken om onverwachte en hoge kosten te dekken en
- de financieel in cijfers uitgedrukte risico's: het totaal van de financieel in cijfers uitgedrukte risico's die de gemeente loopt ondanks de beheersmaatregelen.

Verhouding benodigde weerstandscapaciteit

De verhouding wordt uitgedrukt in de hieronder gepresenteerde waarderingstabel, die opgenomen is in de 'Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019'.

Verhouding	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Actueel overzicht van de berekening van de weerstandscapaciteit en weerstandsratio

Meerjarig verloop weerstandsratio

De afgelopen jaren heeft deze verhouding, de weerstandsratio, zich positief ontwikkeld. Op basis van de herberekening van de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's blijkt dat ten opzichte van de berekening bij de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 (3,0) de weerstandsratio afneemt, naar 2,6. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de afname van de weerstandscapaciteit. De algemene reserve daalt als gevolg van de geplande onttrekkingen. Anderzijds daalt het bijgestelde risicoprofiel vooral door een afname van de risico's op verbonden partijen (daling risicoprofiel Casterhoven). Ook neemt het verwachte resultaat fors toe. Van een tekort van € 1.027.000 voor de jaarschijf 2022 bij begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 naar een overschot van € 51.000 bij deze begroting.

Uitgangspunt op basis van het huidige coalitieakkoord is een verhouding van minimaal 1,0. De classificatie van de weerstandsratio op basis van het berekende risicoprofiel in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit eind 2022 is 'uitstekend'. Door de onttrekkingen aan de algemene reserve daalt de weerstandscapaciteit en daarmee de weerstandsratio. Eind 2025 is de weerstandsratio 2,0 en kwalificeert deze als 'uitstekend'. Onderstaande tabel geeft het verloop van de weerstandscapaciteit en ontwikkeling van de weerstandsratio voor de jaren 2021-2025 weer.

Opgemerkt moet worden dat het kwantificeren, bepalen en beheersen van risico's een continu proces is en moet zijn. Zoals u ziet zijn bij de 'overige risico's' nieuwe risico's beschreven. Voor een aantal hiervan is het kwantificeren van en het bepalen van de financiële impact nog niet in financiële zin uit te drukken. Daarom is hiervoor ook geen risicoprofiel opgenomen.

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Weerstandscapaciteit					
Algemene reserve	11.206.000	9.582.000	7.387.000	6.741.000	6.622.000
Onbenutte belastingcapaciteit					
- Onroerende zaakbelasting	0	0	0	0	0
- Leges en andere heffingen	0	0	0	0	0
Onvoorzien	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Begroot resultaat storting (+)/onttrekking (-)	399.000	51.000	243.000	366.000	818.000
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	11.655.000	9.683.000	7.680.000	7.157.000	7.490.000

Financiële risico's	2021	2022	2023	2024	2025
Grondexploitatie	508.000	480.000	480.000	480.000	480.000
Verbonden partijen	1.457.000	878.000	878.000	878.000	878.000
Open einderegelingen	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Overige risico's	1.890.000	2.285.000	2.285.000	2.285.000	2.285.000
Totaal gekwantificeerde risico's	4.355.000	4.143.000	4.143.000	4.143.000	4.143.000

Benodigde weerstandscapaciteit (90%)	3.920.000	3.729.000	3.729.000	3.729.000	3.729.000
--------------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Weerstandsratio	3,0	2,6	2,1	1,9	2,0
Kwalificatie weerstandsratio	Uitstekend	Uitstekend	Uitstekend	Ruim voldoende	Uitstekend

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000

Risico	Begroting 2022	Begroting 2021	Vershil B2022-B2021
Grondexploitaties:			
Algemene risico's grondexploitaties	450.000	453.000	-3.000
Specifieke risico's grondexploitaties	30.000	55.000	-25.000
Verbonden partijen:			
Risico's verbonden partijen	878.000	1.457.000	-579.000
Openeinde regelingen:			
Uitvoering 3 Decentralisaties	500.000	500.000	-
Overige risico's			
Personeel & organisatie (bedrijfsvoering)	1.045.000	1.011.000	34.000
Cybersecurity incident	185.000	179.000	6.000
Ontwikkelingen gemeentefonds	855.000	500.000	355.000
Crisisbeheersing en rampenbestrijding	100.000	100.000	-
Renteontwikkeling	100.000	100.000	-
Verzekeringen	-	-	-
COVID-19	-	-	-
Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)	-	-	-
Huisvesting voorziening onderwijs	-	-	-
Structurele financiële effecten Omgevingswet	-	-	-
Totaal	4.143.000	4.355.000	-212.000
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	3.729.000	3.920.000	-191.000

Op basis van de vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019 wordt een waarschijnlijkheidsfactor van 90% op het totaal van de becijferde risico's toegepast. Niet alle risico's doen zich namelijk gelijktijdig voor. Hiermee wordt het totaal van het geldelijke gevolg van alle risico's gecorrigeerd.

Grondexploitaties

Algemene risico's grondexploitaties

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit rentestijgingen, stijging van het inflatiecijfer, aanbestedingsrisico's, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's, die de gemeente met de huidige exploitaties loopt, is een risico inschatting opgenomen van € 450.000. Voor een verdere specificatie van de boekwaarden verwijzen wij u naar het overzicht 'Actuele prognose van de verwachte resultaten diverse grondcomplexen' in paragraaf 6 Grondbeleid. In dit overzicht zijn de contante waarden van de verwachte verliezen en winsten opgenomen. De verliezen zijn conform het BBV afgedekt via de verliesvoorziening.

Specifieke risico's grondexploitaties

Specifieke risico's worden geraamd als daar een directe aanleiding voor is en dit in aanvulling op de algemene risico's noodzakelijk is. De onderstaande specifieke risico's zijn opgenomen:

- Herenland-west € 30.000

De hier genoemde risico's sluiten aan op de informatie in paragraaf 6 Grondbeleid.

Verbonden partijen

Nr.	Verbonden Partijen		Bijdrage		Risico	
			2022	2021	inschatting 2022	inschatting 2021
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	1.714.000	1.675.000	63.000	58.000
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	GR	1.326.000	1.272.000	86.000	71.000
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	GR	214.000	214.000	-	-
4	AVRI	GR	-	-	515.000	484.000
5	Omgevingsdienst Rivierenland	GR	1.909.000	1.834.000	-	-
6	Regionaal archief Rivierenland	GR	271.000	266.000	-	-
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	GR	-	-	-	-
8	Werkzaam Rivierenland	GR	172.000	182.000	14.000	34.000
9	Industrieschap Medel	GR	-	-	-	-
10	Casterhoven	Venn	-	-	200.000	810.000
11	Waterbedrijf Vitens N.V.	Venn	-	-	-	-
12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Venn	-	-	-	-
13	Uitvoeringsorg. Breedbandnetwerk Rivierenland	GR	-	-	-	-
			5.606.000	5.443.000	878.000	1.457.000

Risico's verbonden partijen

De gemeente heeft te maken met verbonden partijen zoals de gemeenschappelijke regelingen waaraan wij deelnemen. Daarnaast zijn er externe partijen, waarbij de gemeente via het aandelenbezit risico's kan lopen. Bij deze laatste partijen gaat het om schommelingen in de waarde van de aandelen of het dividend. Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's, die mede verband houden met de structuur, organisatie en bedrijfsvoering van een verbonden partij. Het risico is per verbonden partij bepaald met oog voor het beleid dat de gemeenschappelijke regeling zelf voert op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement. De gemeenschappelijke regeling moet zelf aan risicomanagement doen en de eigen risico's voldoende afdekken. Als dat niet het geval is, moeten de gemeenten het niet afgedekte deel compenseren. De uitkomst en toelichting hierop zijn in de paragraaf verbonden partijen per gemeenschappelijke regeling vermeld.

Uit de tabel blijkt dat het bij een vijftal gemeenschappelijke regelingen nodig is, dat de gemeente een deel van de risico's afdekt. Via de zienswijzen, die worden ingediend op de begrotingen en jaarverslagen, worden deze gemeenschappelijke regelingen dringend verzocht de weerstandscapaciteit op voldoende hoogte te brengen. De risico's rond Industrieschap Medel en Casterhoven worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Industrieschap Medel

De ontwikkeling van Medel brengt financiële risico's met zich mee. De meest risicovolle onderdelen zijn in een rekenprogramma ingevoerd. Op basis van de uitkomsten zijn de scenario's uitgewerkt en in de grondexploitaties van 2021 verwerkt. De berekende risico's kunnen binnen de totale grondexploitatie van Medel ruimschoots worden afgedekt door de verwachte positieve resultaten. Zodoende is geen aanvullend risico opgenomen.

Casterhoven

Bij het bepalen van de risico's is gebruik gemaakt van de laatst vastgestelde grondexploitatie door de aandeelhouders. Dit is de grondexploitatie van 1 juli 2019 (v 1.2). Er is in 2020 geen nieuwe geactualiseerd grondexploitatie vastgesteld door de aandeelhouders. Op basis van het berekende worst case scenario van de uitvoering van deze bijgewerkte GREX is begin 2021 een risico bepaald van € 200.000. Deze risicoschatting is fors lager dan vorig jaar. Toen bedroeg het risicobedrag € 810.000. Deze forse daling is voor het grootste deel te verklaren doordat het bestemmingsplan voor fase 7, de laatste fase in bouwplan Casterhoven, onherroepelijk is geworden. Hierdoor is er geen publiekrechtelijke beperking meer om het plan af te kunnen ronden.

De impact van het risico over de vertraging in de looptijd is iets gestegen omdat de kans dat dit risico zich voordoet groter wordt geacht, vooral vanwege de corona-pandemie.

Open eindregelingen

3D (Jeugd, Wmo en Participatie)

Waar in de eerste jaren de budgetten voor de Wmo, Jeugd en Participatie overschotten lieten zien, ontstaat sinds 2018 een kentering in de resultaten. De kosten voor de zorg blijven toenemen, niet alleen door het uitbreiden van de totale omvang. Ook de kosten voor de individuele situaties nemen toe.

Voor het uitvoeren van de regelingen Wmo, Jeugd en Participatie zijn de volgende risico's onderkend:

- Het openeinde-karakter van de regelingen. Vanwege de complexiteit en de beperkte beïnvloedbaarheid (resultaat en effect) zijn de uitgaven en inkomsten moeilijk voorspelbaar.
- Onduidelijkheid over het verloop en de omvang van de rijksbijdragen (Jeugdwet en Participatiewet). Het rijk heeft incidentele toezeggingen gedaan voor 2022; meer structurele afspraken zijn o.a. afhankelijk van de kabinetsformatie.
- Onzekerheid over het effect van de corona crisis (Covid-19). In 2020 en 2021 heeft het rijk incidenteel extra middelen compensatie corona ter beschikking gesteld. Er is een risico dat het financiële effect van de corona crisis pas in latere jaren optreedt. Daarmee gepaard gaat onzekerheid in hoeverre dit vertraagde effect door het rijk zal worden gecompenseerd. Voorbeelden hiervan zijn o.a. werk en inkomen, jeugd, onderwijs, eenzaamheid en (mentale) gezondheid.
- Volume- en prijsontwikkelingen.
- Risico dat de verlaagde budgetten in verband met de taakstellende bezuiniging op Wmo en Jeugd niet voldoende zijn. In verband met het abonnementstarief Wmo nemen de inkomsten uit eigen bijdragen af en is sprake van een aanzuigende werking. De kosten voor (vooral) Wmo huishoudelijke ondersteuning nemen nog steeds toe. Op Jeugd vormt met name de individuele, specialistische en daarmee dure zorg een risico. In verband met wachtlijsten en opnamestops hebben wij geen volledig zicht op de vraag naar Jeugdhulp. Bij kinderen die op een wachtlijst staan, bestaat het risico dat daardoor zwaardere hulp nodig is. Het is onzeker of de maatregelen afdoende werken om deze risico's te kunnen opvangen.
- Onduidelijkheid over het effect van de nieuwe regionale inkoopstrategie Wmo en Jeugd. Dit proces zal veel ambtelijke capaciteit kosten. Hiervoor is nu een grove inschatting gemaakt door een extern bureau, gebaseerd op verschillende aannames. Denk aan de huidige beschikbare capaciteit, het aantal pilots dat opgezet zal worden en de aanname dat sommige werkzaamheden komen te vervallen, waardoor die capaciteit vrijkomt. In 2022 zal duidelijk worden in welke mate de aannames realiteit zijn. Naast de extra capaciteit is een investeringsbudget nodig om de pilots te kunnen uitvoeren. Voor hetzelfde product bestaan dan namelijk twee verschillende systemen die naast elkaar draaien. De kosten hiervoor zijn afhankelijk van de pilots. Daar is op dit moment nog geen inschatting van gemaakt.
- Onduidelijkheid over het effect van de door-decentralisatie van Beschermd Wonen.
- Onduidelijkheid over het effect van de Wet Wijziging woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet met ingang van 2022. Met deze wet vindt een administratieve verhuizing plaats van jeugdigen, omdat de verantwoordelijkheid van de betalende gemeente verandert. Jeugdigen zullen administratief uit onze gemeente vertrekken en naar onze gemeente toekomen. De exacte aantallen voor 2022 zijn op het moment van het schrijven van deze begroting nog niet bekend.
- Onduidelijkheid over het effect van de wetwijziging vroegsignalering in de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening per 1 januari 2021 op de zorg- en uitvoeringskosten. In 2021 is deze nieuwe taak binnen de bestaande personele bezetting uitgevoerd, maar onzeker is in hoeverre dat op termijn mogelijk blijft.
- Onzekerheid over de bekostiging van de Wet inburgering met ingang van 2022. Het aantal asielmigranten neemt toe in verband met conflictsituaties.
- Afhankelijk van ontwikkelingen kan het nodig zijn om extra capaciteit in te zetten.

De uitgaven en het beschikbare budget worden via de vaste P&C-cyclus nauwgezet gevolgd. Waar noodzakelijk worden zij bijgesteld met voorgestelde maatregelen. Hiermee is het risicoprofiel ten opzichte van de uitgangspunten bij de Jaarstukken 2019 verbeterd. Aangezien er een mate van onvoorspelbaarheid zit in de uitgaven in inkomsten voor het Sociaal domein is het risicoprofiel gesteld op € 0,5 miljoen.

Overige risico's

Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)

Het betreft specifieke risico's zoals wachtgeld en pensioenen van politieke ambtsdragers, ontslag (bijv. van werk naar werktrajecten) en WW en ZW uitkeringen van medewerkers. Er worden meer dan voorheen vaststellingsovereenkomsten en beëindigingsovereenkomsten gesloten met personeel om uiteenlopende redenen. Aan de voorkant zijn de kosten vaak hoger, maar het risico voor de lange termijn is nihil of niet aanwezig. Voor genoemde risico's hebben wij een inschatting gemaakt van € 1.045.000 (8,5% van de totale personeels- en bestuurskosten uit de begroting).

Cybersecurity incident

Daarnaast zijn er risico's rond informatieveiligheid, privacy en hardware. De gemeente heeft geen verzekering afgesloten voor dit risico. Gebeurtenissen kunnen leiden tot financiële, juridische en imagoschade. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken zijn diverse beheersmaatregelen getroffen op het terrein van informatiebeveiliging. Denk aan penetratietesten, stimuleren van de bewustwording van medewerkers door voorlichting en training, back-up, uitwijkfaciliteiten en verzekeringen. Daarom is een risicoschatting gemaakt. Deze komt uit op € 185.000 uitgaande van een financieel risico van € 1.850.000 per cybersecurity incident, ramp of crisis met een kans van 10% (1x per 10 jaar). Deze risico inschatting komt overeen met 1,5% van de totale personeels- en bestuurskosten uit de begroting.

Ontwikkeling gemeentefonds

De uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn aan schommelingen onderhevig. Dit komt doordat de definitieve uitkering aan de gemeenten beïnvloed wordt door de rijksuitgaven ten opzichte van de begroting. Om deze schommelingen op te vangen is een risicobedrag van € 355.000 opgenomen (1% van de algemene uitkering). Daarnaast wordt er gewerkt aan een herverdeling van de maatstaven van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Uit de eerste contouren blijkt dat de financiële effecten van de herverdeling voor kleinere gemeenten fors schommelen (van positieve effecten naar negatieve effecten). Omdat de verwachte financiële effecten fors in omvang schommelen en nog niet betrouwbaar en juist zijn, willen wij een risicoreservering opnemen van € 500.000. Een totaal risicoprofiel van € 855.000.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding

In de gemeente kunnen zich allerlei crises en rampen voordoen. Denk bijvoorbeeld aan alle vormen van natuurgeweld en explosie/brand met gevaarlijke stoffen. Een extra risico voor onze gemeente vormen belangrijke transportaders zoals de Betuweroute, Rijn, Waal en een drukke snelweg als de A15. Als voorbeelden van crises worden de hoge waterstanden in 1995 en de wateroverlast in de kern van Opheusden in 2014 genoemd. Als zich een crisis voordoet, kan de gemeente te maken krijgen met (hoge) beheerskosten. Daarom is een risicoschatting gemaakt, die uitkomt op € 100.000 uitgaande van een financieel risico van € 500.000 per ramp of crisis met een kans van 20% (1x in de 5 jaar).

Beheersmaatregelen zijn o.a.:

- actueel houden van de regionale en lokale rampen- en incidentbestrijdingsplannen;
- oefenen van rampenscenario's met de medewerkers, die een rol hebben in de lokale crisisorganisatie;
- in- en uitvoeren van het Regionaal Crisisplan.

Renteontwikkeling

De rente bevindt zich op een historisch laag niveau. Deze kan alleen nog stijgen. Signalen uit de markt wijzen er op, dat de kans groot is dat de rente de komende tijd weer wat gaat stijgen. Daarom is het risico geschat op € 100.000. Een beheersmaatregel is o.a. het opstellen van een overzicht van toekomstige inkomsten en uitgaven. We handhaven een risicoreservering van € 100.000.

Ontwikkeling verzekeringen

Naar aanleiding van een in 2019 uitgevoerd doelmatigheidsonderzoek (213a) is een aantal verzekeringspolissen aangepast. Hierdoor draagt de gemeente een groter eigen risico voor potentiële schades of gebeurtenissen. Nu worden door de heroverwegingen enkele projecten uitgesteld. Dit kan leiden tot een groter risico op het bekostigen van aansprakelijkheid stellingen.

Daarnaast is de verzekeringsmarkt aan het verharderen. Dit heeft consequenties voor premiestijgingen en verzekerbaarheid. Ook klimaatveranderingen gaan een grote rol spelen bij schades en verzekerbaarheid. Het kwantificeren en bepalen van de financiële impact van dit benoemde risico is niet in financiële zin uit te drukken en daarom is hiervoor geen risicoprofiel opgenomen.

Covid -19 (corona pandemie)

De uitbraak van het corona virus COVID-19 eind februari 2020 en de oplevingen van het virus in de tijd daarna heeft grote impact op de Nederlandse samenleving en ook op de gemeente Neder-Betuwe. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is nog niet duidelijk of het ook in 2022 nodig zal zijn maatregelen te treffen die de verspreiding van het virus beperken. Wanneer dat het geval is, blijft de gezondheid van onze inwoners en medewerkers ook dan voorop staan. Er zijn beheersmaatregelen getroffen om onder deze omstandigheden de primaire taken uit te voeren (zoals invulling van een crisisteam, inventariseren van kerntaken, vervangingsplannen bij ziekte). Vanzelfsprekend zullen de maatregelen om de verspreiding te beperken gevolgen hebben voor de gemeente. Denk hierbij onder andere aan:

- Ontstaan van vertraging in de uitvoering van initiatieven en ambities.
- Een afname van structurele rijksuitgaven, omdat ook het Rijk initiatieven en ambities uitstelt. Een vermindering van uitgaven kan effect hebben op de hoogte van de Algemene Uitkering.
- Risico rond inbaarheid van gemeentelijke belastingen en heffingen, huuropbrengsten (dorpshuizen, sportvereniging), debiteuren.
- Risico op achterblijvende legesopbrengsten (bouwleges etc.).
- Risico in openeinde-regelingen, toename aanvragen BBZ, bijstand etc. (extra capaciteitsvraag ambtelijke organisatie).
- Risico dat subsidies naar organisaties ontoereikend zijn.

Bovenstaande risico's kunnen ook spelen bij verbonden partijen.

De ervaring uit de eerste anderhalf jaar met corona leert dat de gemeente, organisaties en verenigingen voor diverse kosten een compensatie van het Rijk ontvangen. Ook zijn er diverse uitgaven die lager uit kunnen pakken, zoals bijv. achterblijvende activiteiten op de diverse taakvelden, reis- en verblijfkosten en dagelijks onderhoud. Op al die onderdelen gelden grote onzekerheden. De compensaties en lagere uitgaven zijn echter tot nu toe incidenteel. Het is nog niet zeker wat het effect van de corona pandemie op de langere termijn is op de lokale economie, het verenigingsleven, het beroep op de zorg, de mate waarin inwoners in hun eigen inkomsten kunnen voorzien, jeugd, onderwijs, eenzaamheid en (mentale) gezondheid. Het risico bestaat dat op die terreinen pas in 2022 of later een effect ontstaat en dat de gemeente hiervoor dan extra (financiële) inzet moet doen.

Via de reguliere planning & control cyclus worden de ontwikkeling gevolgd en gerapporteerd. Vooralsnog schatten wij in dat geen risicoschatting nodig is.

Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK)

De huidige SPUK regeling (BTW-compensatie voor sport) is van toepassing tot en met 2023. Over de manier van voortzetting vanaf 2024 moet nog besluitvorming plaatsvinden. Wel is duidelijk dat de SPUK-middelen op een nog nader te bepalen manier beschikbaar zullen blijven voor de gemeenten. Het risico dat wij als gemeente lopen is hoe en op welke manier de huidige SPUK-regeling vanaf 2024 voortgang gaat krijgen. De uitgaven en de inkomsten worden via de vaste P&C-cyclus nauwgezet gevolgd. Waar noodzakelijk worden zij bijgesteld met voorgestelde maatregelen. Vooralsnog schatten wij in dat geen risicoschatting nodig is.

Huisvesting voorziening onderwijs

Door het college van bestuur van het Van Lodenstein College te Kesteren (hierna: het schoolbestuur) is een aanvraag ingediend voor een huisvestingsvoorziening. Het schoolgebouw kampt met een gebrekkig binnenklimaat, dat volgens het schoolbestuur te wijten is aan een constructiefout ontstaan bij de bouw van de school in 2008/2009. De verordening onderwijshuisvesting biedt de mogelijkheid tot herstel van een constructiefout.

Voor de inhoudelijke beoordeling van de aanvraag is een onafhankelijk technisch onderzoek uitgevoerd. Ook is een advies ingewonnen om de aanvraag te toetsen aan het juridisch en wettelijk kader. Op basis van de onderzoeksresultaten en het juridisch advies is de aanvraag afgewezen. Tegen het afwijzingsbesluit is nog een mogelijkheid tot bezwaar en beroep. Vooralsnog schatten wij in dat voor dit onderwerp geen risicoschatting nodig is.

Structurele financiële effecten Omgevingswet

Wij onderzochten met de ODR de structurele financiële effecten van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen op gemeentelijk niveau. De bouwtechnische toets gaat grotendeels naar de markt. Deze werkzaamheden en legesinkomsten komen te vervallen. Tegelijkertijd blijven de meldingsplicht en toezicht en handhaving onderdeel van het gemeentelijk takenpakket, maar zonder mogelijkheden voor het heffen van leges. Met de ODR worden nog nadere afspraken gemaakt, maar er wordt een nadelig structureel financieel effect van ongeveer € 30.000 verwacht.

Verder wordt met de andere ketenpartners – zoals de GGD en de Veiligheidsregio - nog onderzocht wat het effect van de Omgevingswet is op hun rol en inzet.

In 2022 voert de minister samen met de koepels VNG, IPO en UvW een financiële evaluatie van de Omgevingswet uit. Daarbij worden de invoeringskosten (inclusief kosten vanwege uitstel) en de uitvoeringskosten in ogenschouw genomen. Hoewel de VNG inzet op financiële compensatie voor gemeenten, moet de evaluatie uitwijzen of deze er ook daadwerkelijk gaat komen. In 2017 maakten de minister en de koepels namelijk de afspraak dat iedere bestuurslaag de eigen kosten voor zijn rekening neemt.

Het kwantificeren en bepalen van de financiële impact van dit benoemde risico is nog niet in financiële zin uit te drukken. Daarom is hiervoor geen risicoprofiel opgenomen.

Overzicht kengetallen

Het betreft de volgende kengetallen, die voor 2022 gebaseerd zijn op de voorziene balans met ingang van 31 december 2022. In kleur is de norm aangegeven uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten) dat door de provincie wordt gehanteerd voor het interbestuurlijk toezicht.

Groen: voldoende, Oranje: matig, Rood: onvoldoende.

Kengetal	Signaleringswaarden Provincie			Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	35%	75%	77%	72%	69%	67%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	34%	74%	73%	69%	66%	63%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	42%	28%	28%	29%	29%	28%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	5%	5%	5%	5%	4%	2%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	-1,8%	-4,1%	-0,7%	-0,4%	0,6%	1,3%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	115%	117%	117%			

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het kengetal 'netto schuldquote', ook wel 'netto-schuld' geeft aan hoe groot de schuldenlast is ten opzichte van de eigen middelen of baten. Deze verhouding zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Het geeft aan of er investeringsruimte is of niet. Ook zegt de netto schuldquote iets over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing), waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto schuldquote geeft daarmee een aanwijzing over de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge schuld kan echter ook worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens worden doorgeleend aan instellingen, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te krijgen in de mate waarin sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Uit de netto schuldquote blijkt dat onze financieringspositie gunstig is. Dit betekent dat onze schuldenlast relatief beperkt is en wij goed aan onze verplichtingen van rente en aflossing kunnen voldoen. Neder-Betuwe gaat de komende jaren fors investeren, wat leidt tot een toename van de verhouding netto schuldquote.

De oorzaak van het verschil in percentage jaarstukken 2020 (35%) en de begroting inclusief meerjarenraming (75% aflopend naar 67%) ligt erin dat het percentage bij de jaarstukken bepaald wordt over de werkelijk aanwezige schuldenlast. Bij de begroting en meerjarenraming wordt het percentage bepaald over de begrote (benodigde) schuldenlast. De gecalculeerde schuldenlast voor nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities wordt niet benut. Er is sprake van vertraging in de uitvoering.

Verhouding tussen vreemd en eigen vermogen (solvabiliteitsratio)

De 'solvabiliteitsratio' geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen is (het financiële kengetal solvabiliteitsratio) des te gezonder de gemeente is.

Het provinciaal toezichtkader op gemeenten geeft aan dat wanneer 50% van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, de gemeente in de categorie 'minst risico' valt. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 20%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig, wat wordt aangeduid als 'meest risico'.

Neder Betuwe heeft een solvabiliteitsratio voor 2022 tot en met 2025 van 28%. De oorzaak van het verschil in percentage jaarstukken 2020 (42%) en de begroting inclusief meerjarenraming (28%) ligt erin dat bij de jaarstukken het percentage bepaald wordt over de werkelijk aanwezige schuldenlast en bij de begroting en meerjarenraming over de begrote (benodigde) schuldenlast. De gecalculeerde schuldenlast (is vreemd vermogen) voor nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities wordt niet benut. Er is sprake van vertraging in de uitvoering.

Grondexploitatie

Het kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen een lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd. Het bepalen van een norm voor het kengetal 'grondexploitatie' is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk niets over de relatie tussen de vraag en het aanbod van woningbouw of bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor nodig. Dat wil onder andere zeggen: hoeveel woningen of bedrijventerrein er zijn gepland, van welk type en op welke plek. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachten vraag is. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt in het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld moet namelijk terugverdiend worden. Dit kengetal neemt de komende jaren af in verband met afwikkelingen van diverse grondposities.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Om voor de categorie 'minst risico' in aanmerking te komen moet dit percentage hoger zijn dan nul.

Als gevolg van de heroverwegingen en het behoedzame begrotingsbeleid ontwikkelt het saldo van de structurele baten en lasten zich positief. In het begrotingsjaar 2022 en het jaar erop is dit kengetal negatief. De structurele lasten zijn in deze jaren hoger dan de structurele baten. De ingezette ombuigingen uit de Kadernota 2022-2025 maken dat de laatste jaren 2024 en 2025 een positief structureel saldo laat zien. Er is sprake van herstel van het structurele begrotingsevenwicht.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven, is deze gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). De definitie van het kengetal is: woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar vóór het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage.

De lokale lastendruk in Neder-Betuwe, afgezet tegen het landelijk gemiddelde van 2020, betekent een norm van 117%. Anders gezegd: de belastingdruk in Neder-Betuwe is 17% hoger dan het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onvoldoende (de rode gebieden in de tabel) wil zeggen dat Neder-Betuwe een hogere belastingdruk kent dan gemiddeld en niet of nauwelijks ruimte heeft om tegenvallers via belastingheffing op te vangen.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn de middelen en materialen, die de gemeente nodig heeft voor de productie van de diensten en goederen die zij aan haar inwoners levert. Het zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meer jaren meegaan.

Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat in deze paragraaf over het onderhoud van kapitaalgoederen de plannen worden aangegeven met de daaruit volgende financiële gevolgen in de begroting of jaarrekening. Het gaat om deze groepen kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Het onderhoud van kapitaalgoederen vraagt een aanzienlijk budget, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is ook het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. In de financiële verordening is het afschrijvingsbeleid opgenomen.

De huidige financiële verordening is gericht op eenheid in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven. Daarom is deze een belangrijk beleidskader voor deze paragraaf.

De belangrijkste afspraken die zijn gemaakt in de financiële verordening zijn:

- het grensbedrag voor investeringen op € 25.000 vaststellen,
- geen bestemmingsreserve meer hanteren voor nieuwe investeringen en de kapitaallasten ten laste laten komen van de exploitatie,
- een investeringskrediet dat na twee jaar niet (volledig) is benut afvoeren. Een investeringskrediet kan alleen langer 'open' blijven als voldoende is onderbouwd dat dat nodig is,
- vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid moeten met de investeringsstaat bij de kadernota kenbaar worden gemaakt. Na akkoord van de raad worden de lasten opgenomen in de begroting.

Integraal Beheerplan Openbare ruimte (IBOR-plan)

Het project IBOR-plan heeft als doel de Integrale Visie op de Openbare Ruimte (IVOR) door te ontwikkelen naar een plan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR-plan). In de Kadernota 2020-2023 is de ambitie benoemd om een IBOR-plan te ontwikkelen.

In de raad van september 2021 heeft u het kader van het IBOR vastgesteld. In de raad van december 2021 volgen de asset-sheets (de uitvoeringsmaatregelen en financiën). Met het vaststellen van het IBOR-plan zijn per 31 december 2021 o.a. het groenbeleidsplan 2017-2021, het beheerplan wegen 2018-2021, het beheerplan gladheidsbestrijding 2016-2021, het beheerplan kunstwerken 2019-2023 en het beleids- en beheerplan openbare verlichting 2016-2020 vervallen.

Met het vastgestelde IBOR-plan wordt de integrale visie van de openbare ruimte gewaarborgd in één beleid. Er wordt een gestructureerd beeld geschetst van de financiële middelen die nodig zijn om de visie en het beheer van de openbare ruimte te realiseren. Het IBOR-plan wordt elke 5 jaar geactualiseerd en ook aan de raad voorgelegd. Het is door deze ontwikkeling niet meer nodig om het beleid van elk beheerplan apart te actualiseren.

Wegen

Beleidskader: het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte 2021 (IBOR)

Het beheer van kunstwerken en het wegenbeheer zijn opgenomen in het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte. Met het in september 2021 door uw raad vastgestelde IBOR wordt de integrale visie van de openbare ruimte gewaarborgd in één beleid.

In de raad van december 2021 volgen de asset-sheets. Hiermee ligt er een beheerplan waarin een gestructureerd beeld geschetst wordt van de financiële middelen die nodig zijn om de visie en het beheer van de openbare ruimte te realiseren. Het IBOR-plan wordt elke 5 jaar geactualiseerd en aan uw raad voorgelegd.

Kwaliteitsniveau

- *Wegen*: Het onderhoud vindt plaats conform de afgesproken beeldkwaliteit. Als uitgangspunt is ervoor gekozen om alle wegen op een kwaliteitsniveau Basis (B) te onderhouden. In de IBOR zijn ook de rehabilitaties voor de aankomende vier jaar opgenomen. Vanwege de heroverwegingsoperaties heeft uw raad besloten om verschillende projecten uit te stellen. Deze uitgestelde projecten staan in het investeringsoverzicht, onderaan in programma 3. In de asset-sheets zijn ook de risico's van databeheer, weginspectie 2021, bermverharding en vervanging piek genoemd.
- *Kunstwerken*: kunstwerken onderhouden op kwaliteitsniveau B (Basis) volgens CROW-publicatie 380.

Voorziening conform Wegenbeheerplan 2018-2021 inclusief Kunstwerken 2019-2028

Verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	1.108.452	1.002.185	896.258	781.195	707.892
Toevoeging	1.163.898	1.163.898	1.163.898	1.163.898	1.163.898
Onttrekking	1.270.165	1.269.825	1.278.961	1.237.201	1.314.170
Stand voorziening 31-12	1.002.185	896.258	781.195	707.892	557.620

Gladheidsbestrijding

Beleidskader: het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte 2021 (IBOR)

Gladheidsbestrijding is opgenomen in het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte.

In het IBOR-plan staat over gladheidsbestrijding hoe de gemeente er voor zorgt, dat bij gladheid de wegen zo veilig mogelijk zijn voor de weggebruikers. Jaarlijks wordt het uitvoeringsplan gladheidsbestrijding geactualiseerd en vastgesteld. De Avri voert het bestrijden van de gladheid uit.

Financiële consequenties

Afrekening vindt achteraf plaats op basis van het werkelijke aantal uitrukken. Het beschikbare budget is berekend op een gemiddelde winter.

Verkeer en vervoer

Beleidskader: Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP)

Uitgangspunt is het Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP) dat de gemeenteraad in maart 2018 heeft vastgesteld. Het plan gaat over de verkeerscirculatie, de verkeersveiligheid, het openbaar vervoer, de fietspaden en de kwaliteit van de leefomgeving. De oplossingsrichtingen/-maatregelen in dit NBVVP zijn opgenomen in een uitvoeringsprogramma.

In verband met de heroverwegingsoperaties heeft uw raad besloten om verschillende verkeersprojecten uit te stellen. Deze uitgestelde projecten staan in het investeringsoverzicht, onderaan in programma 3.

Kwaliteitsniveau

De gemeente Neder-Betuwe stimuleert de gewenste/noodzakelijke (auto)mobiliteit voor (economische) ontwikkeling. Deze automobilititeit mag niet leiden tot ongewenste effecten voor de verkeersveiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

Ook zetten we ons er voor in dat onze inwoners in plaats van de auto juist de fiets of het openbaar vervoer pakken. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid en leefbaarheid van dorpskernen.

Financiële consequenties

Voorziening conform Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan 2019-2025

Verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	370.460	395.691	430.422	456.653	489.884
Toevoeging	119.231	119.231	119.231	119.231	119.231
Onttrekking	94.000	84.500	93.000	86.000	149.000
Stand voorziening 31-12	395.691	430.422	456.653	489.884	460.115

Riolering

Beleidskader: het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019 - 2023 is in december 2018 vastgesteld. Pas in 2022 zal dit onderwerp beleidsmatig worden opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

De belangrijkste punten uit het nu nog geldende GRP zijn:

1. Voldoen aan de wettelijke kaders waaronder: zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (Wet milieubeheer), zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater (Waterwet) en zorgplicht voor het voorkomen of beperken van grondwateroverlast (Waterwet).
2. In stand en bedrijfszeker houden van rioleringen, gemalen en andere installaties.
3. Om de doelmatigheid van investeringen van het (afval)watersysteem te kunnen afwegen, gaan we het daadwerkelijk functioneren van het stelsel volgen door meten, monitoren en (meet)data-analyse.
4. Afstemming van werkzaamheden met kostenbesparing als doel.
5. De relatie met andere gemeentelijke ruimtelijke ordening- en beheerplannen steeds bezien (wegenbeheerplan, groenbeheerplan, Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan).
6. Invulling geven aan het Bestuursakkoord Water door te streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders.
7. Beperken van de verwachte kostenstijging voor de zorgtaken in de toekomst door de verdere implementatie van de samenwerkingsovereenkomst SNR (Samenwerkende Netwerken Rivierenland).
8. Uitvoeringsplan volgen voor nieuwe ontwikkelingen en opgaven zoals duurzaamheid en klimaatadaptatie door maatregelen uit de stresstest voor beheersing van kwetsbare locaties voor wateroverlast te realiseren.
9. Een gezonde financiële positie bereiken zonder grote schommelingen in de opbouw van de heffing.

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen plaatsvinden, waarmee de kapitaallasten berekend worden. Jaarlijks berekenen wij de exploitatiekosten en maken ze inzichtelijk. Sluitposten zijn de rioolheffingen en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering. De inkomsten (rioolheffingen) moeten 100% kostendekkend zijn. De vastgestelde jaarlijkse heffing wordt opgehoogd met de actuele index. Dit alles conform het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019 - 2023.

Voorziening conform Gemeentelijk Riolerings Plan 2019-2023

Verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	891.508	988.045	1.189.427	1.355.550	1.643.337
Toevoeging/Onttrekking per saldo	96.537	201.382	166.123	287.787	302.445
Stand voorziening 31-12	988.045	1.189.427	1.355.550	1.643.337	1.945.782

Water

Beleidskader: Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2019 – 2023

Het thema water is opgenomen in het GRP. Het doel is een duurzaam en goed functionerend watersysteem (kwaliteit/kwantiteit) dat aan de wettelijke kaders voldoet. Het waterbeleid is gebaseerd op het Europese, landelijke, regionale en lokale beleid op dit gebied. Het bevat Inspanningsverplichtingen op het gebied van waterbeheer van zowel waterschap als gemeente. In 2022 zal dit onderwerp beleidsmatig worden opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

Financiële consequenties

De kosten van het gemeentelijk deel van de watermaatregelen worden gedekt door het GRP 2019 - 2023. Het Waterschap Rivierenland draagt de helft van de kosten. Binnen de planperiode zijn voor de stedelijke wateropgave (vooral waterberging) jaarlijks bedragen gereserveerd met het zwaartepunt op de laatste twee jaren. Op dit moment is er nog geen zicht op realisatie van extra waterberging. Een van de redenen hiervoor is dat een potentieel geschikte locatie voor een redelijke prijs in eigendom moet komen. Dit blijkt in de huidige markt vaak niet mogelijk. We liften wel mee met lopende projecten van waterschap of gemeente.

Gebouwen

Beleidskader: het gebouwenbeheerplan

Het huidige beleidskader is nog vastgelegd in het Beheerplan Duurzaam Meerjarenonderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2018-2021. Dit beheerplan loopt in 2021 af.

Kwaliteitsniveau

Volgens het gebouwenbeheerplan voeren we planmatig, doelmatig, veilig en maatschappelijk verantwoord onderhoud uit aan de gemeentelijke gebouwen, daarin aanwezige installaties en bijbehorende terreinen. Het kwaliteitsniveau is sober en doelmatig zonder voorbij te gaan aan de gebruikersbelangen en met een kritische kostenbewuste blik op de toekomstverwachtingen over de gemeentelijke gebouwen. Er wordt een onderhoudsniveau volgens de NEN 3140 richtlijn in acht genomen, dat past bij de functie, aard en omvang van gebruik en toekomstverwachtingen voor het betreffende gebouw.

Ontwikkelingen

In raad van december 2021 wordt een nieuw gebouwenbeheerplan aan u aangeboden. Dit is een Beheerplan dat duurzaam meerjarig onderhoud van gemeentelijke gebouwen plant voor de periode 2022-2025. In lijn met het Uitvoeringsprogramma Klimaatnota 2021-2025 wordt in het gebouwenbeheerplan naast meerjarige bouwkundige en installatietechnische oplossingen voor de gemeentelijke gebouwen ook aandacht geschonken aan het toepassen van duurzame en kostenbesparende energieoplossingen. Daarvoor worden ontwikkelingen en innovaties voor effectieve, duurzame en energiebesparende oplossingen op de voet gevolgd. Dit gebeurt in afstemming met het programma klimaat en duurzaamheid.

Financiële consequenties

Deze komen in de raad van december 2021 aan de orde. In het gebouwenbeheerplan en de begroting maken we onderscheid naar exploitatiebudgetten voor het dagelijks onderhoud en afhandeling van klachten, meldingen en calamiteiten en investeringen en voorzieningen in (nieuwe) werken. Dit onderscheid maken we wanneer het bijdraagt aan een meerjarige kwaliteitsimpuls op de instandhouding van gebouwen of vanuit maatschappelijk nut geactiveerd moet worden.

Voorziening conform Beheerplan Onderhoud gebouwen 2018-2021

verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	676.344	754.814	927.881	490.651	731.678
Toevoeging	241.027	241.027	241.027	241.027	241.027
Onttrekking	162.557	67.960	678.257	-	-
Stand voorziening 31-12	754.814	927.881	490.651	731.678	972.705

Groenbeheer

Missie

De gemeente Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en staat bekend als hét laanboomcentrum van Nederland respectievelijk Europa. Met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken we samen aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, gezonde en vitale woon- en leefomgeving. We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ordening, waarbij we landschappelijke waarden behouden. Nieuwe kansen en ontwikkelingen grijpen we aan om de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten te versterken. De inrichting en het beheer van groen moet deze missie versterken.

Beleidskader: Het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte 2021 (IBOR)

Projecten:

In 2022 wordt gewerkt aan de inrichting van de groenvakken in de Vogelbuurt, Oranjebuurt en Bomenbuurt. Dit gebeurt nadat de vervanging van het riool en de bestrating gereed is.

Ook gaan we verder met de vervanging van de essen langs de Bonegraafseweg. Dit als onderdeel van het vervangingsplan essentaksterfte die in 2019 is vastgesteld.

Begraafplaatsen

Beleidskader: het Begraafplaatsenbeheerplan

In december 2017 is de Actualisatie beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2018-2021 door de raad vastgesteld. Het beleid van de gemeente Neder-Betuwe voor het beheer en gebruik van deze begraafplaatsen richt zich op het behoud van de kwaliteit, zowel de ruimtelijke kwaliteit als de dienstverlening, bij een zo groot mogelijke kostendekking.

Pas in 2022 zal ook dit onderwerp beleidsmatig worden opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

In 2017 heeft Gemeente Neder-Betuwe het beheer en onderhoud (inclusief lijkbezorging) uitbesteed voor 5 jaar (1 juni 2017 – 31 mei 2022) met de mogelijkheid de overeenkomst te verlengen met maximaal 5 jaar.

Beleed over de historische graven en de gewijzigde beheersverordening zijn in december 2018 vastgesteld. Het onderhoudsprogramma van de 31 stuks historische graven is opgenomen in het beleid historische graven. In najaar 2021 is gestart met de herziening van het beleid. In het 1e kwartaal van 2022 wordt het beleid aangeboden aan de raad.

Financiële consequenties

Voorziening conform Beheerplan Begraafplaatsen 2018-2021

Verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	130.093	142.093	126.593	111.093	95.593
Toevoeging	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Onttrekking	14.000	41.500	41.500	41.500	41.500
Stand voorziening 31-12	142.093	126.593	111.093	95.593	80.093

Openbare verlichting

Beleidskader: het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte 2021 (IBOR)

Het beheerplan Openbare verlichting is opgenomen in het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte. Met het in december 2021 door uw raad vast te stellen IBOR-plan wordt de integrale visie van de openbare ruimte gewaarborgd in één beleid. Hiermee ligt er een beheerplan waar een gestructureerd beeld geschetst wordt van de financiële middelen die nodig zijn om de visie en het beheer van de openbare ruimte te realiseren. Het IBOR-plan wordt elke 5 jaar geactualiseerd en aan uw raad voorgelegd.

Speelruimte

De missie over beheer van speeltoestellen is opgenomen in het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte.

Beleidskader

Dit is het Integraal Beheerkader Openbare Ruimte en de Speelruimtenota 2020 – 2023 'Bewegen, buiten zijn en elkaar ontmoeten'. De uitwerking van de Speelruimtenota wordt gebruikt om te voorzien in passende en aantrekkelijke speelruimte voor inwoners van 0 t/m 18 jaar. Daarbij staan de doelgroepen mindervalide kinderen en spelende 'ouderen' ook op het netvlies.

Het uitvoeringsplan dat bij de nieuwe speelruimtenota is vastgesteld bevat een overzicht van inzet voor herinrichting en enkele nieuwe speelplekken. Voor het uitvoeringsplan is in september 2020 een aanbesteding afgerond voor de periode 2020 - 2023, waarbij de werkzaamheden zijn uitbesteed aan een voorkeursleverancier passend in het aanbestedingsbeleid. Dit zorgt voor grip op de uitgaven. In 2022 gaan we de 2e voorbereidingsronde opstarten waarna in 2023 de uitvoering zal plaatsvinden.

In het speelruimtebeleid staat voorop dat we streven naar een eerlijke spreiding van speelplekken, gebaseerd op het aantal kinderen en het gebruik en de wensen vanuit de omgeving. We houden in 2022 ook aantoonbaar met jongeren en hun wensen rekening.

Kwaliteitsniveau

Op het onderhoud van de speeltoestellen is het 'Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen' (WAS) van toepassing. Speeltoestellen worden geïnspecteerd om te voldoen aan de eisen van het WAS en om het niveau van onderhoud op lange termijn te garanderen. De wijze van onderhoud moet ervoor zorgen dat de plek en het toestel schoon, heel en veilig zijn. Ondergronden worden beheerd op B-niveau.

Financiële consequenties

Voor de uitvoering van het geldende beleid is een voorziening in het leven geroepen. Het beheerplan speeltoestellen dient als basis voor de voorziening.

Voorziening conform Speelruimtenota 2020-2023

Verloop voorziening	2021	2022	2023	2024	2025
Stand voorziening 01-01	187.265	208.522	252.279	230.286	208.293
Toevoeging	84.757	91.757	91.757	91.757	91.757
Onttrekking	63.500	48.000	113.750	113.750	113.750
Stand voorziening 31-12	208.522	252.279	230.286	208.293	186.300

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde, die behoren tot de financieringsfunctie van de gemeente. Dit noemen we de gemeentelijke treasury-functie. Deze functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. Daarnaast gaat het om het besturen, beheersen en bewaken van de inkomende en uitgaande geldstromen, de vermogenswaarden, de financiële posities en de kosten en de risico's die hier aan verbonden zijn. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd.

Wettelijk kader

De gemeentelijke regelgeving over de financieringsfunctie is gebonden aan algemeen geldende wettelijke kaders, waaronder de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) en het Treasurystatuut 2016.

Als gevolg van artikel 212 van de Gemeentewet is de gemeente verplicht een financiële verordening te hebben. Tevens moet de gemeente op grond van artikel 186 van de Gemeentewet een paragraaf financiering opnemen bij een begroting en bij het jaarverslag. In de financiële verordening worden de kaders van het beleid vastgelegd. Zowel de financiële verordening als de paragraaf financiering worden door de gemeenteraad vastgesteld. Het is gebruikelijk dat de kaders vervolgens worden uitgewerkt in een treasurystatuut.

Financieringsbeleid

De gemeente zet de overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen externe middelen in de vorm van financiering worden aangetrokken.

Conform ons treasurybeleid kan het volgende gesteld worden:

- Onze gemeente gebruikt de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak.
- Onze huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courant verhouding is afgesloten met binnen bepaalde grenzen automatische afroaming van de saldi naar dagelden ter beperking of verbetering van de rentelasten of -baten.
- Het beheer is prudent en aan de kasgeldlimiet en renterisiconorm wordt voldaan.

Financieringspositie

Om de financieringsbehoefte te bepalen, wordt gekeken in welke mate de boekwaarde van de vaste activa en de bouwgronden in exploitaties worden gefinancierd met eigen vermogen (reserves) en lang vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende leningen).

Het verwachte financieringstekort/-overschot

Jaar:	Financieringstekort:	Financieringsoverschot:
2022	29.000.000	0
2023	29.000.000	0
2024	29.000.000	0
2025	30.000.000	0

Op grond van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte voor de komende begrotingsjaren, de huidige liquiditeitspositie (van directe beschikbare geldmiddelen) en ervaringen met het realiseren van verwacht nieuw beleid wordt ingeschat, dat in 2022 voor de financiering een beroep wordt gedaan op de kapitaalmarkt. De gemeente mag een deel van haar financieringsbehoefte opvangen binnen de kasgeldlimiet. Maar het financieringstekort vanaf 2022 is te groot om in zijn geheel met kasgeld te financieren. Op basis van de huidige vooruitblik wordt in de loop van 2022 vanwege het oplopende financieringstekort een beroep gedaan op de kapitaalmarkt. Naar verwachting zal in 2022 een langlopende geldlening moeten worden afgesloten van minimaal € 20 miljoen. In 2023 zijn langlopende

geldleningen nodig van € 5 miljoen en in 2024 van ook 5 miljoen. Met de rentelasten hiervan is in deze begroting rekening gehouden. Dit betreft echter een momentopname ten tijde van het opmaken van deze begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen), de vaste opgenomen geldleningen gedurende het begrotingsjaar 2022 en de meerjarenraming.

Rentebeleid

Geldmarkt:

De rente over kortlopende schulden wordt gebaseerd op de Euribor (Euro Interbank Offered Rate). De Euribor is het tarief dat wordt bepaald met de percentages waartegen Europese primaire banken elkaar onderling leningen verstrekken. De 3-maands Euribor is een van de tarieven, die op kortlopende schulden het meest wordt toegepast. Deze wordt op het moment van het opstellen van de paragraaf financiering medio 2021 op een stand van -0,540% verwacht. Dit betekent dat wij bij het aangaan van een kasgeldlening een rentevergoeding ontvangen van -0,540%.

Kapitaalmarkt:

Op het moment van het opstellen van de begroting 2022-2025 handhaaft de Europese Centrale Bank (ECB) de herfinancieringsrente op 0,00%. De verwachting is dat de herfinancieringsrente voor langere periode op het huidige lage niveau zal blijven.

De beleidsvoornemens ten aanzien van rente:

- De interne rekenrente bedraagt 1%,
- Voor de bouwgrond in exploitaties wordt op basis van een voorgeschreven kader een rentepercentage gehanteerd van 2,00%. Jaarlijks wordt dit rentepercentage bij het actualiseren van de bouwgrond in exploitaties herijkt. De BBV schrijft voor de bouwgrond in exploitatie een aparte berekeningssystematiek voor voor het toe te passen rentepercentage. (Gewogen rentepercentage x totaal vreemd vermogen / totale vermogen met een afwijkingspercentage van 0,5%),
- De rente tot de grens van het kasgeldlimiet, nodig voor de dekking van een eventueel financieringstekort, baseren wij op het rentepercentage van de 3-maands Euribor van momenteel -0,540%. Uitgaande van een behoudende koers naar de toekomst hanteren wij een percentage van 1% (kort geld),
- De rente die de kasgeldlimiet te boven gaat en die nodig is om een eventueel financieringstekort te kunnen dekken, baseren wij op het rentepercentage langlopende geldleningen van 20 jaar, dat nu rond de 0,54,% ligt. Uitgaande van een behoudende koers hanteren wij een percentage van 1% (lang geld),
- De rentevisie van de gemeente Neder-Betuwe wordt vooral ingegeven door de kaders van het kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast doen wij geen risicovolle beleggingen,
- Financiering met het huidige, goedkope, korte geld (< 1 jaar) tot maximaal de kasgeldlimiet van de wet Fido,
- Financiering met lang geld (> 1 jaar) boven de kasgeldlimiet van de wet Fido, waarbij rekening moet worden gehouden met de lopende investeringskredieten, herfinanciering van aflossingen op leningen en de berekende financieringstekorten,
- Bij het aantrekken van nieuwe leningen houden we rekening met de gevolgen voor de renterisiconorm. Denk aan looptijd, vervroegde aflossingsmogelijkheden, boetes en herzieningen van de rentevoet.

De geprognosticeerde renteresultaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Overzicht verwachte renteresultaten (Bedragen x € 1000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Externe rentelasten over de korte financiering	8	8	8	8
Externe rentelasten over de lange financiering	371	277	212	180
Externe rentelasten voor nieuw beleid en herfinanciering	236	239	236	252
Externe rentebaten (Vitens)	-15	-15	-15	-15
Totaal door te berekenen externe rente	601	510	442	425
Rente over eigen vermogen (n.v.t.)				
Rente over voorzieningen (n.v.t.)				
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	601	510	442	425
De aan taakvelden 3.2 en 8.2 toegerekende rente	-43	-66	-48	-29
De aan overige taakvelden toegerekende rente	-656	-652	-640	-631
Aan taakvelden door te rekenen externe rente	-699	-718	-688	-660
Renteresultaat op taakveld treasury	-98	-208	-246	-235
Beleggingsresultaat op taakveld treasury	-35	-35	-35	-35
Resultaat taakveld treasury	-133	-243	-281	-269

Voor wat betreft de financiering van het nieuwe beleid is de geprognosticeerde rente voor de aan te trekken langlopende leningen opgenomen in de tabel van verwachte renteresultaten onder de noemer externe rentelasten over de lange financiering. Bij het daadwerkelijk aangaan van een langlopende geldlening zal verantwoording over de consolidatie van geldleningen plaatsvinden in de bestuursrapportage en de jaarrekening.

Als gevolg van de aanhoudende lage rentepercentages voor langlopende leningen van 20 jaar is er een aanpassing doorgevoerd in de berekeningen voor rentelasten van aan te trekken leningen. Het percentage van 2% is bijgesteld naar 1%. Ten opzichte van voorgaande jaren levert dit een voordeel in de financiering op van € 250.000 in 2022 oplopend naar 325.000 in 2025. Dit voordeel is eveneens gemeld bij de 3e W-vraag bij algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien.

Indicatoren

Om vooral de financieringsrisico's (renterisico's) te beperken, staan in de Wet Fido twee instrumenten: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast is met het schatkistbankieren een drempelbedrag bepaald. De provincie toetst of de gemeente aan deze normen voldoet.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een spreiding binnen de langlopende lening-portefeuille te komen, zodat het renterisico wordt beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (van de totale lasten) met een aangehouden minimum van € 2,5 miljoen.

De jaarlijks verplichte aflossingen van de reeds aangetrokken leningen vallen ruim binnen de gestelde norm. De aangetrokken leningen hebben een vast afgesproken rentepercentage voor de gehele looptijd, renteherziening is hierop niet van toepassing. Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gemeente de komende jaren mag aflossen aan vaste geldleningen binnen de gestelde normen.

Berekening renterisico

Jaar:	Percentage:	Begrotingstotaal	Renterisiconorm	Aflossingen
2022	20%	63.000.000	12.600.000	3.135.000
2023	20%	62.000.000	12.400.000	2.035.000
2024	20%	60.000.000	12.000.000	1.310.000
2025	20%	62.000.000	12.400.000	1.010.000

Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Gemeenten mogen hun financieringsbehoeften slechts voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) financieren. In de wet Fido is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar) per kwartaal de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De norm is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Per kwartaal wordt de ontwikkeling van de vlottende middelen in relatie tot de toegestane kasgeldlimiet intern getoetst. En jaarlijks wordt een opgave aan de provincie Gelderland verstrekt. De gemeente Neder-Betuwe heeft op dit moment geen schulden met een looptijd korter dan een jaar (kort geld).

Berekening kasgeldlimiet

Jaar:	Percentage:	Begrotingstotaal	Kasgeldlimiet
2022	8,5%	63.000.000	5.355.000
2023	8,5%	62.000.000	5.270.000
2024	8,5%	60.000.000	5.100.000
2025	8,5%	62.000.000	5.270.000

In het geval dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet de overschrijding worden omgezet van schuld in rekening-courant naar langlopende schuld. Dit kan door het aantrekken van een geldlening met een looptijd langer dan een jaar. Het streven van de gemeente Neder-Betuwe is er op gericht om binnen de kasgeldlimiet een deel van de financieringsbehoefte te dekken. Dit doen we door zoveel mogelijk gebruik te maken van de ruimte binnen het verstrekte rekening-courantkrediet. Voor 2022 bedraagt dit € 2,25 miljoen van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten. Bij een blijvende overschrijding van deze limiet moet overgegaan worden op langlopende financieringsmiddelen.

Drempelbedrag schatkistbankieren

De lagere overheden zijn verplicht overtollige middelen aan te houden bij het Ministerie van Financiën (schatkist). Om het dagelijkse kasbeheer doelmatig uit te kunnen voeren, is een drempelbedrag bepaald dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is per 1 juli 2021 bijgesteld door het Rijk (was tot 1 juli 2021 € 457.500). Voor overheden met een begrotingstotaal kleiner dan of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Dit betekent dat wij in 2022 een positief rekening-courantsaldo bij de banken mogen hebben van € 1 miljoen, al het meerdere wordt dagelijks naar de schatkist overgemaakt.

Portefeuillebeheer

De term portefeuillebeheer wordt gehanteerd voor alle activiteiten rond het aantrekken, uitzetten of garanderen van financiële middelen met een periode vanaf één jaar.

- Opgenomen gelden
- Uitgezette gelden
- Derivaten

Opgenomen gelden gemeente Neder-Betuwe (langer dan één jaar).

In onderstaand overzicht zijn de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille opgenomen leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille opgenomen leningen	2022	2023	2024	2025
Aantal per 1-1-	11	9	5	5
Aantal per 31-12-	9	5	5	5
Oorspronkelijk bedrag per 1-1-	48.500.000	36.500.000	25.000.000	25.000.000
Oorspronkelijk bedrag 31-12-	36.500.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000
Nieuwe leningen	0	0	0	0
Vervallen leningen	12.000.000	11.500.000	0	0
Stand restant per 1-1-	16.990.000	13.855.000	11.820.000	10.510.000
Stand restant per 31-12-	13.855.000	11.820.000	10.510.000	9.500.000
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	4.409.091	4.055.556	5.000.000	5.000.000
Gemiddelde grootte 1-1-	1.544.545	1.539.444	2.364.000	2.102.000
Gemiddelde grootte 31-12-	1.539.444	2.364.000	2.102.000	1.900.000
Aflossingen regulier	3.135.000	2.035.000	1.310.000	1.010.000
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,10	4,26	3,86	3,86
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	4,26	3,86	3,86	3,86
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	2,40	2,25	2,03	1,92
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	2,25	2,03	1,92	1,85

Op grond van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte voor de komende begrotingsjaren wordt ingeschat dat in 2022 voor de financiering een beroep wordt gedaan op de kapitaalmarkt. De omvang hangt af van de investeringen die in 2022 worden gedaan. Omdat bedrag en rentepercentage nog niet bekend zijn, is dit nog niet verwerkt in het overzicht van de opgenomen leningenportefeuille.

Uitgezette gelden

In het onderstaande overzicht zijn de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille uitgezette leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille uitgezette leningen	2022	2023	2024	2025
Aantal	8	8	8	8
Oorspronkelijk bedrag	1.999.219	1.999.219	1.999.219	1.999.219
Nieuwe leningen	0	0	0	0
Vervallen leningen	0	0	0	0
Stand per 1-1-	2.110.103	2.100.675	2.091.247	2.081.819
Stand per 31-12-	2.100.675	2.091.247	2.081.819	2.072.391
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	249.902	249.902	249.902	249.902
Gemiddelde grootte 1-1-	263.763	262.584	261.406	260.227
Gemiddelde grootte 31-12-	262.584	261.406	260.227	259.049
Aflossingen regulier	9.428	9.428	9.428	9.428
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0

De uitgezette leningen hebben betrekking op de renteloze leningen die de gemeente heeft geboden aan plaatselijke verenigingen, het bieden van startersleningen (SVn) en Duurzaamheidsleningen (SVn). Het risico op de geboden leningen aan verenigingen is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden. Bij de aflossingen zijn alleen de reguliere aflossingen in beeld gebracht. De cijfers van de aflossingen die via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) lopen, worden pas bekend in het betreffende boekjaar zelf en zijn dus niet in bovenstaand overzicht verwerkt.

Derivaten

Wij hebben geen derivaten.

Risicobeheer

De risico's die binnen de gemeentefinanciering kunnen worden onderscheiden zijn: Koersrisico, Valutarisico, Renterisico, Kredietrisico en Liquiditeitsrisico.

- **Koersrisico en Valutarisico:**

De gemeente maakt geen gebruik van beursgenoteerde, koersafhankelijke financieringsmiddelen of financieringsmiddelen in vreemde valuta en is dat de komende jaren ook niet van plan. Er zal dus geen sprake van directe koers- of valutarisico's zijn.

- **Renterisico**

De Wet Fido stelt een maximum aan de renterisico's die een gemeente mag lopen voor zowel de korte termijn (kasgeldlimiet) als de lange (renterisiconorm).

- **Kredietrisico**

Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij haar financiële verplichtingen niet kan nakomen. In het geval van uitzettingen bestaat het risico dat de kredietwaardigheid van de tegenpartij daalt onder de minimum gestelde rating. Bij het opstellen van deze paragraaf zijn er geen uitzettingen bekend voor 2021 en verder. De gemeente loopt risico op geldleningen, waarover een garantstelling is verstrekt.

U wordt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening op de hoogte gehouden van de actuele stand van zaken over de hoogte van de garantstellingen. Bij de jaarrekening 2020 (vaststelling 30 juni 2021) was nog sprake van een totale garantstelling van afgerond € 36 miljoen per 31-12-2020. Dit betreft vooral de CV Casterhoven, de SWB/Woningstichting Dodewaard, Medel en Uitvoeringsorganisatie Breedband. Er is in 2020 geen aanspraak gemaakt op de garantstelling.

- **Liquiditeitsrisico**

Op basis van een gedetailleerde korte termijnplanning en een globale meerjarige liquiditeitsplanning wordt ingeschat wanneer de gemeente over welke hoeveelheid direct beschikbare geldmiddelen moet beschikken. Geëigende middelen om over de juiste liquiditeit te beschikken, zijn de inzet van de rekening courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten en (langlopende) leningen. Omdat de gemeente een zeer solide en betrouwbare partner is, kan er ook in geval van krapte op de geld- en kapitaalmarkt altijd geld worden aangetrokken.

Paragraaf 5 Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een financieel én bestuurlijk belang heeft.

Financieel belang

Er is een financieel belang als de gemeente een bedrag ter beschikking heeft gesteld aan een organisatie en dat bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement of als de gemeente financieel aansprakelijk is wanneer die organisatie zijn verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is er dus geen sprake van een verbonden partij, omdat de gemeente juridische verhaalsmogelijkheden heeft als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij, omdat het hier gaat om overdrachten (subsidiës).

Bestuurlijk belang

Bij een bestuurlijk belang gaat het om zeggenschap via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Er is dus een bestuurlijk belang als de burgemeester, een ander collegelid, een raadslid of een ambtenaar namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of stemt.

Bij alleen een benoemings- of een voordrachtrecht, waarbij de gemeente een bestuurder of commissaris in de organisatie mag benoemen of voordragen, is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen, dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van een partij terechtkomen.

Juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Er bestaan drie verschillende juridische rechtsvormen voor verbonden partijen.

Bij **publiekrechtelijke verbonden partijen** gaat het vooral om gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente gaat dergelijke gemeenschappelijke regelingen aan voor primaire, uitvoerende gemeentelijke taken. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij meestal de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat. Voor sommige taken legt de wetgever verplichte samenwerking op, zoals de veiligheidsregio.

De meest voorkomende en tegelijkertijd 'zwaarste' vorm is de gemeenschappelijke regeling met een *openbaar lichaam*. Deze regeling heeft als enige een rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur. Dit bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten en stelt een dagelijks bestuur aan. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen.

Voorbeelden van gemeenschappelijke regelingen zijn Regio Rivierenland en GGD Gelderland Zuid.

Bij **privaatrechtelijke verbonden partijen** gaat het vooral om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van de statuten of de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, culturele of economische activiteiten. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend.

Voorbeelden van deze soort privaatrechtelijke partijen zijn Waterbedrijf Vitens en de Bank Nederlandse Gemeenten.

Het **publiek-private samenwerkingsverband (PPS)** is een bijzondere vorm van een verbonden partij. Daarin nemen naast de gemeente en eventuele andere overheden ook private partijen deel. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke samenwerking. De gedachte hierachter is, dat in een publiekrechtelijke samenwerking de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Een voorbeeld van een publiek-private samenwerking is Casterhoven CV.

Bestuurlijke en financiële risico's

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat zij vaak gemeentelijk beleid en gemeentelijke taken uitvoeren. Het is zoals gezegd verlengd lokaal bestuur. De tweede reden gaat over de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgetgevolgen.

Bij verbonden partijen kunnen we twee typen risico's onderscheiden: financiële en bestuurlijke. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV, NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek-private samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger dan die van andere verbonden partijen. Bij de gemeenschappelijke regelingen ligt de oorzaak daarvan in het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn. Bij PPS-constructies komt het risico voort uit de samenwerking met een private partij met eigen (winst-)doelstellingen.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Het gemeentelijk beleid rond verbonden partijen vindt zijn basis in de financiële verordening gemeente Neder-Betuwe 2019.

Verbonden partijen dienen het publiek belang

Net als onze eigen organisatie dragen verbonden partijen bij aan het realiseren van onze lokale doelen en ambities, zoals verwoord in deze begroting. De gemeente neemt daarnaast de verantwoordelijkheid om de belangen van de verbonden partijen zelf te dienen. Deze verantwoordelijkheid ontstaat automatisch door deelname in een *derde rechtspersoon*.

Hoewel de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en wettelijke plichten laten wij dus voor een groot aantal terreinen het voorbereiden en/of uitvoeren van beleid over aan onze verbonden partijen. Deze maken voor ons beleid of voeren dit voor ons uit, terwijl wij dat in principe (voor zover de wet dat toestaat) ook zelf zouden kunnen doen.

Hier zijn vier redenen voor:

- via gemeenschappelijke regelingen kan worden samengewerkt aan beleidsuitdagingen die de gemeentegrens overschrijden of die voor meerdere gemeenten van groot belang zijn;
- sommige taken vragen specialistische kennis, die onze eigen organisatie vanwege de schaalgrootte niet kan bieden;
- het beleggen van taken bij een verbonden partij kan efficiënter zijn dan ze zelf uitvoeren, waardoor voor minder geld minstens dezelfde kwaliteit geleverd wordt of voor hetzelfde geld meer kwaliteit;
- voor sommige beleidsterreinen is het wettelijk verplicht om een gemeenschappelijke regeling op te richten.

Het (op maat) sturen en monitoren van verbonden partijen

Onze verbonden partijen zijn (deels) 'van ons', werken 'voor ons' en worden 'door ons' bekostigd. Daarom is het van belang dat raad, college en ambtelijke organisatie, elk voor zijn/haar eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden, het doen en laten van onze verbonden partijen (kunnen) sturen en monitoren. Welke taken de verbonden partij voor ons verricht, is opgenomen bij het betreffende programma.

Onze verbonden partijen

Nr.	Naam partij (soort verbonden partij)	Website	Relatie programma
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.vrgz.nl/	Fysieke leefomgeving
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.gdgelderlandzuid.nl/	WMO, jeugdzorg en participatiewet
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.regiorivierenland.nl/	Bestuur en dienstverlening
4	Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) (Gemeenschappelijke regeling)	https://www.avri.nl	Fysieke leefomgeving
5	Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.odrivierenland.nl/	Fysieke leefomgeving
6	Regionaal archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.regionaalarchiefrivierenland.nl/	Overhead VPB onvoorzien
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (Gemeenschappelijke regeling)		Economie
8	Werkzaak Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.werkzaakrivierenland.nl	WMO, jeugdzorg en participatiewet
9	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.medel.nl/	Economie
10	Casterhoven (Publiek-private samenwerking)	http://www.casterhoven.nl/	Fysieke leefomgeving
11	Waterbedrijf Vitens N.V. (Venootschap (BV, NV))	http://www.vitens.nl/	Economie
12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Venootschap (BV, NV))	http://www.bng.nl/	Overhead VPB onvoorzien
13	Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	https://ubrivierenland.nl/	Economie

1. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester

Vestigingsplaats: Nijmegen

Financieel belang

De kosten van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid worden gedragen door bijdragen van het Rijk, de provincie, zorgverzekeraars en gemeenten. De verdeling van de kosten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten, zijn voor 50% gebaseerd op historische kosten en voor 50% op de rijksbijdrage per gemeente via het gemeentefonds.

De totale bijdrage van de deelnemende gemeenten, die in de begroting 2022 van de VRGZ is opgenomen, bedraagt € 42.351.736 waarvan de gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe € 1.714.010 bedraagt.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	7.007.000	3.285.000
Vreemd vermogen	68.824.000	64.335.000
Totaal vermogen	75.831.000	67.620.000
Exploitatieresultaat:	3.722.000 positief	398.000 neg.

Risico's en weerstandscapaciteit

Om de risico's te hanteren, zijn normen ontwikkeld voor het benodigde weerstandsvermogen. Voor het programma Crisis en Rampenbestrijding (C&R) gaat dit om 5% van de omzet of € 2.635.000. De stand van de algemene reserve C&R op 1-1-2022 bedraagt naar verwachting € 2.551.000. De reserve voldoet bijna aan de bestuurlijke norm van 5%. Hiermee komt de weerstandsratio (uitgaande van het normbedrag) op 0,6 en is onvoldoende.

Echter het totaal aan gekwantificeerde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat om een bedrag van afgerond € 3.978.000. Zodoende is in totaliteit sprake van niet afgedekte risico's van € 1.427.000 (€ 3.978.000 - € 2.551.000). Dit betekent dat er in de begroting van Neder-Betuwe rekening gehouden moet worden met een extra risico. Het tekort van € 1.427.000 afgezet tegen de verhouding van het aantal inwoners, betekent voor Neder-Betuwe een extra risicoreservering van afgerond € 63.000. Zie hiervoor paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement bij verbonden partijen in deze begroting.

2. Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Nijmegen

Financieel belang:

Het totaal van alle gemeentelijke bijdragen voor uniforme taken op basis van inwoneraantal en van facturen en facultatieve taken bedraagt voor 2022 conform de programmabegroting 2022 (versie 2.0) van de GGD € 31.192.328. Voor Neder-Betuwe komt de gemeentelijke bijdrage uit op € 1.325.527. Hiervan is € 1.220.967 voor uniforme taken op basis van inwoneraantal en op basis van facturen en € 104.560 voor facultatieve taken.

De totale gemeentelijke bijdrage voor Neder-Betuwe voor 2022 valt daarmee lager uit dan het bedrag dat was opgenomen in de conceptbegroting 2022 GGD Gelderland-Zuid, die is behandeld in de raadsvergadering van 10 juni 2021. Dit komt doordat er bij de AB-vergadering van GGD Gelderland-Zuid van 1 juli 2021 is besloten om de conceptbegroting 2022 vast te stellen conform onze ingediende zienswijze.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	1.992.000	1.290.000
Vreemd vermogen	24.929.000	5.481.000
Totaal vermogen	26.921.000	6.771.000
Exploitatieresultaat:	760.000 positief	41.000 positief

Risico's en weerstandscapaciteit

Op basis van de notitie 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' van de GGD is de streefwaarde van het weerstandsvermogen bij de begroting GGD 2022 bepaald op € 1.067.000. De normwaarde wordt bepaald zoals opgenomen in de genoemde notitie:

- € 1.000 per medewerker;
- 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
- 1% van de totale uitgaven;
- 3% van de inkomsten, met uitzondering van inwonersbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.

Het saldo van de algemene reserve ligt voor 2022 naar verwachting boven de norm van 5%. Verwacht saldo van de algemene reserve ultimo 2022 is naar verwachting € 1.545.000.

Hiermee komt de weerstandsratio (uitgaande van de streefwaarde van € 1.067.000) op 0,3 en is onvoldoende.

Echter het totaal aan gekwantificeerde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing belooft een bedrag van afgerond € 3.500.000. Zodoende is in totaliteit sprake van niet afgedekte risico's van € 1.955.000 (€ 3.500.000 - € 1.545.000). Dit betekent dat er in de begroting van Neder-Betuwe rekening gehouden moet worden met een extra risico. Het tekort van € 1.955.000 afgezet tegen de verhouding van het aantal inwoners betekent voor Neder-Betuwe een extra risicoreservering van afgerond € 86.000.

Zie hiervoor paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement bij verbonden partijen in deze begroting.

3. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

De bijdragen van de aangesloten gemeenten zijn grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. Voor 2022 geldt een bijdrage per inwoner van € 8,96. De gemeenten dragen in totaal in 2022 € 2.228.832 bij aan de Regio Rivierenland. Dat is een stijging van 2,2% (of € 0,19 per inwoner) ten opzichte van de begroting 2021. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage van de gemeente Neder-Betuwe vanaf 2022 neerkomt op een bijdrage van € 221.000.

Daarnaast draagt de gemeente bij aan taken die Regio Rivierenland via dienstverleningsovereenkomsten uitvoert voor Neder-Betuwe (contract gestuurde dienstverlening). Deze overeenkomsten worden buiten deze begroting afgerekend. In 2022 werken we met Regio Rivierenland aan meer inzicht in en grip op deze dienstverleningsovereenkomsten.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	2.927.000	3.085.000
Vreemd vermogen	2.106.000	2.365.000
Totaal vermogen	5.033.000	5.450.000
Exploitatieresultaat:	304.000 positief	61.000 positief

Risico's en weerstandscapaciteit

Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling (GR) die taken uitvoert in opdracht van acht gemeenten. Het weerstandsvermogen van de regio wordt enerzijds gevormd door dat van de afzonderlijke gemeenten. Maar de GR is op grond van wettelijke voorschriften ook zelf verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen. Daarnaast is het wenselijk om voor bepaalde activiteiten een reserve te hebben om te voorkomen dat bedrijfsresultaten en onvoorziene omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de jaarlijks geraamde gemeentelijke bijdragen en tarieven. Regio Rivierenland concludeert dat de eigen weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's die ze loopt op te vangen. De gemeente hoeft hiervoor geen aanvullende maatregelen te treffen.

In de Begroting 2022 van Regio Rivierenland zijn er nog wel drie ontwikkelingen met name genoemd.

- Bij de contract gestuurde dienstverlening werken we met dienstverleningsovereenkomsten met Regio Rivierenland. Aan het werken met dergelijke contacten zijn (altijd) financiële risico's verbonden. De Regio heeft een risicoreserve Contract gestuurde dienstverlening voor het opvangen van die risico's en eventuele tekorten.
- Regio Rivierenland is namens de regiogemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van het regionale vervoersysteem Versis. Per 1 januari valt de provincie Gelderland weg als opdrachtgever voor Versis. Daardoor is een gecombineerde en efficiënte planning en uitvoering van de ritten minder goed mogelijk. Bovendien is er tot 2024 sprake van een geleidelijke afbouw van de provinciale subsidie op het Wmo-vervoer. Hierdoor krijgen gemeenten in 2022 te maken met een toename van de kosten binnen Versis.
- Voor de uitvoering van het vervoer zijn overeenkomsten gesloten met een regiecentrale en een aantal vervoerders. Hierin kunnen financiële risico's optreden bij een eventueel faillissement van een van de partijen of als er onenigheid zou ontstaan tussen opdrachtgever en uitvoerende ondernemers. Tot slot kunnen er financiële risico's zijn op het gebied van personele verplichtingen als de uitvoering van Versis door de Regio wordt beëindigd. De gevolgen van financiële risico's en tekorten kunnen worden gefinancierd vanuit de risicoreserve Contract gestuurde dienstverlening.

In het verleden is een integrale inventarisatie van de financiële risico's uitgevoerd bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland. Daarbij is een koppeling gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's. In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is een vervolgonderzoek uitgevoerd gericht op frauderisico's. Uitkomst van dat onderzoek is dat er voldoende controle- en beheersingsmaatregelen functioneren binnen het Regiokantoor. De frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

4. AVRI

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Geldermalsen

Financieel belang:

Uit de begroting GR Avri 2022 blijkt een verhoging van de afvalstoffenheffing per 2022 met gemiddeld € 14 naar € 311. De definitieve vaststelling van de tarieven afvalstoffenheffing 2022 vindt eind 2021 plaats.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	550.000	1.150.000
Vreemd vermogen	45.142.000	46.282.000
Totaal vermogen	45.692.000	47.432.000
Exploitatieresultaat:	0	

Risico's en weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen van Avri is ruim onvoldoende om alle risico's te dekken. Dit betekent dat de kans bestaat dat de deelnemende gemeenten moeten bijbetalen als de risico's zich echt voordoen.

De gemeente Neder-Betuwe dient zelf in de begroting 2022 onder de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een reservering te maken ter dekking van deze risico's.

Het risicoprofiel van Avri daalt naar verwachting per 2022 naar € 7 mln. Avri verwacht een verdere daling van de risico's rondom de vervuiling van grondstoffen als gevolg van het programma GRIP.

Maar er dienen zich ook nieuwe onzekerheden aan, zoals de CO₂-heffing en de aanbestedingen van nieuwe contracten met afvalverwerkers. Een groot risico in het totale risicoprofiel van Avri is de overdracht van stortplaats (€ 4,9 mln). De verwachting van Avri is dat de opbouw van het weerstandsvermogen hiervoor bij de overdracht in 2034 voldoende is. Dit betekent voor Neder-Betuwe een extra risicoreservering van afgerond € 515.000. Zie hiervoor paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomangement bij verbonden partijen in deze begroting.

5. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de ODR is bedoeld voor het uitvoeren van vergunningverlenings-, advies- en toezicht-/handhavingstaken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Ook wordt de bijdrage ingezet voor stelseltaken en het ketentoezicht, die in het Gelders Stelsel (provincie breed) worden uitgevoerd. De totale deelnemersbijdrage, opgenomen in de begroting ODR 2022, is € 18.870.500. De gemeentelijke bijdrage Neder-Betuwe is € 1.908.870. Hierin is het Werkprogramma ODR 2022 (feitelijk verwachte werkzaamheden en middelen) nog niet verwerkt. Dit werkprogramma komt zoals afgesproken in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) eind 2021 ter beschikking. Eventuele financiële gevolgen van het Werkprogramma ODR 2022 worden daarna verwerkt in het eerstvolgende planning & control document.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	2.587.907	1.428.159
Vreemd vermogen	5.202.993	5.728.222
Totaal vermogen	7.790.900	7.156.381
Exploitatieresultaat:	1.269.227 positief	321.321 positief

Risico's en weerstandscapaciteit

Risico's en weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen bedraagt 1,00 (waardering C, voldoende). Het totaal aan becijferde risico's gaat om een bedrag van € 724.635. De aanwezige weerstandscapaciteit betreft een totaalbedrag van € 727.550. Hiermee zijn de risico's afgedekt.

6. Regionaal Archief Rivierenland (RAR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

De kosten van het Regionaal Archief Rivierenland worden grotendeels gedragen door bijdragen van de deelnemende gemeenten en van Waterschap Rivierenland. De verdeling van de algemene en specifieke kosten, die gemaakt worden voor de deelnemende gemeenten, gebeurt naar evenredigheid van het aantal inwoners.

In de begroting van het RAR over 2022 is een totale gemeentelijke bijdrage opgenomen van € 2.518.738 waaraan Neder-Betuwe een bedrag van € 270.977 levert.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	498.786	534.855
Vreemd vermogen	8.512.353	8.787.980
Totaal vermogen	9.011.139	9.322.835
Exploitatieresultaat:	116.877 positief	137.419 positief

Risico's en weerstandscapaciteit

De hoogte van de verhouding van het weerstandsvermogen is door het Algemeen Bestuur in 2014 vastgesteld op minimaal 1,0. Medio 2017 heeft het Algemeen Bestuur de Update 2017 Risicomanagement & Weerstandsvermogen vastgesteld, waarbij de minimale norm van 1,0 is gehandhaafd. Op basis van de actuele cijfers bedraagt het normbedrag van de gewenste weerstandscapaciteit € 202.000. Voor 2021 en 2022 wordt een werkelijke weerstandscapaciteit verwacht van € 326.646, zodat sprake is van een weerstandsverhouding van 1,55. Hiermee zijn alle risico's van het RAR afgedekt en is geen aanvullende risicoafdekking nodig vanuit de gemeenten.

7. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Kerk-Avezaath

Financieel belang:

De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging in 1999 (bij het ontstaan van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied met de handelsnaam Uit@waarde) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht. Uitgangspunt is dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen. De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste keer een afkoopsom betaald (€ 158.000) aan recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en levert sinds 2009 geen financiële bijdrage meer.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	6.853	6.853
Totaal vermogen	6.853	6.853
Exploitatieresultaat:	0	

Risico's en weerstandscapaciteit

Geen.

8. Werkzaak Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Een collegelid

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

Voor Werkzaak Rivierenland is in de begroting van Neder-Betuwe rekening gehouden met een bijdrage om het totale bedrijfsvoeringsresultaat te dekken. Voor 2022 betreft de totale bijdrage € 1.229.800. In 2022 wordt op basis van de meicirculaire 2021 verwacht, dat hier een rijksvergoeding van € 1.058.200 tegenover staat. Een deel van deze rijksvergoeding wordt gebruikt als dekking van salariskosten voor medewerkers van Sociale Werkvoorziening (SW), die in dienst zijn bij Scalabor (het voormalige Presikhaaf).

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	5.504.731	1.798.076
Vreemd vermogen	34.792.159	18.212.587
Totaal vermogen	40.296.890	20.010.663
Exploitatieresultaat:	3.476.263 positief	292.258 neg.

Risico's en weerstandscapaciteit

Het beleid voor de vorming van het weerstandsvermogen komt overeen met artikel 30 van de gemeenschappelijke regeling. Dit bepaalt dat tot een plafond van 3% van de jaarlijkse exploitatielasten mag worden toegevoegd aan het weerstandsvermogen als het resultaat op het Programma bedrijfsvoering dit toelaat. Op basis van de begrote lasten over 2022 is het plafond bepaald op circa € 2.950.000. Ultimo 2022 bedraagt de algemene reserve naar verwachting € 2.100.000. Het tekort tussen de streefwaarde (€ 2.950.000) en de verwachte hoogte van de algemene reserve (€ 2.100.000) bedraagt € 850.000.

Echter de totale netto-risico's, zoals berekend in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2022 van Werkzaak, beslaan een bedrag van € 3.000.000. Zodoende is in totaliteit sprake van niet afgedekte risico's van € 900.000 (€ 3.000.000 - € 2.100.000). Dit betekent dat er in de begroting van Neder-Betuwe rekening gehouden moet worden met een extra risico. Het tekort van € 900.000 afgezet tegen de verhouding van het aantal werkzoekenden (ultimo 2020) betekent voor Neder-Betuwe een extra risicoreservering van afgerond € 14.000. Zie hiervoor paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement bij verbonden partijen in deze begroting.

9. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Twee wethouders en twee raadsleden

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

De gemeenten Tiel en Neder-Betuwe nemen in principe op gelijke basis deel. Een positief of een negatief saldo, dat het Algemeen Bestuur van industrieschap Medel over enig jaar meldt, wordt voor gelijke delen gegund of bijgedragen. De grondexploitatie 'Medel I' geeft in 2021 een verwacht saldo van € 11,8 miljoen (2019: € 10,8 miljoen) op contante waarde.

De grondexploitatie van 'Medel afronding' in 2020 geeft een verwacht saldo van € 12,6 miljoen (2019 € 10,8 miljoen) op contante waarde. Het verschil tussen 2020 en 2019 komt voort uit een indexering van de grondprijzen, een beter risico inzicht en efficiëntere verkaveling.

Het is de verwachting dat onze gemeente in 2022 een uitkering van ongeveer 5 miljoen euro zal ontvangen uit de grondexploitatie Medel I.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	11.765.000	11.237.700
Vreemd vermogen	50.907.000	51.011.318
Totaal vermogen	62.672.000	62.249.018
Exploitatieresultaat:	931.000 positief	1.229.000 neg.

Risico's en weerstandscapaciteit

De ontwikkeling van Medel brengt financiële risico's met zich mee. De meest risicovolle onderdelen zijn in een rekenprogramma ingevoerd. Op basis van de uitkomsten zijn de scenario's uitgewerkt en in de grondexploitaties van 2021 verwerkt. De berekende risico's kunnen binnen de totale grondexploitatie van Medel ruimschoots worden afgedekt door de verwachte positieve resultaten. Zodoende is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van Neder-Betuwe geen aanvullend risico opgenomen.

10. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Aandeelhouder (BV): Twee wethouders (met portefeuille financiën)
Commandiet (CV): Wethouder

Vestigingsplaats: Geffen

Financieel belang:

De drie partijen gemeente Neder-Betuwe, bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV en Van Grootheest Projekten BV participeren op gelijke basis. De winsten of verliezen worden daarom gelijkmatig over de drie partijen verdeeld. Om de totale financieringsbehoefte van Casterhoven zekerheid te geven, heeft de gemeente Neder-Betuwe een garantiestelling afgegeven tot maximaal € 22 miljoen. Dit bedrag is aangetrokken bij de BNG.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	-1.375.632	-1.886.347
Vreemd vermogen	8.812.953	12.722.199
Totaal vermogen	7.437.321	10.835.852
Exploitatieresultaat:	510.715 positief	569.253 positief

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij het bepalen van de risico's is gebruik gemaakt van de laatst vastgestelde grondexploitatie door de aandeelhouders. Dit is de grondexploitatie van 1 juli 2019 (v 1.2). Er is in 2020 geen nieuwe geactualiseerd grondexploitatie vastgesteld door de aandeelhouders. Op basis van het berekende worst case scenario van de uitvoering van deze bijgewerkte GREX is begin 2021 een risico bepaald van € 200.000. Deze risicoschatting is fors lager dan vorig jaar. Toen bedroeg het risicobedrag € 810.000. Deze forse daling van het risico is voor het grootste deel te verklaren doordat het bestemmingsplan voor fase 7, de laatste fase in bouwplan Casterhoven, onherroepelijk is geworden. Hierdoor is er geen publiekrechtelijke beperking meer om het plan af te kunnen ronden.

De impact van het risico over de vertraging in de looptijd is iets gestegen, omdat de kans dat dit risico zich voordoet groter wordt geacht, vooral vanwege de corona pandemie.

11. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Als aandeelhouder

Vestigingsplaats: Velp

Financieel belang:

De gemeente Neder-Betuwe bezit 16.023 (0,277%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	557.100.000	533.300.000
Vreemd vermogen	1.340.100.000	1.293.000.000
Totaal vermogen	1.897.200.000	1.826.300.000
Exploitatieresultaat: (positief)	23.900.000	11.100.000

Risico's en weerstandscapaciteit

Financiering van investeringen komt onder druk te staan.

De huidige regels (WACC regulering, WACC = Weighted Average Cost of Capital) maakt het onmogelijk om het eigen vermogen op niveau te brengen/houden (minimaal 30% en streven naar 35%). De rentedragende schulden stijgen door de verwachte investeringen aanzienlijk, waardoor bij ongewijzigd beleid op korte termijn niet kan worden voldaan aan de door geldverstrekkers gestelde ratio's. Hiermee komt de financiering van de investeringen onder druk te staan.

De zorg over de financierbaarheid van de investeringen komt in een situatie waarin sprake is van een 'schaalsprong' in het investeringsniveau. Dit probleem doet zich zowel voor bij Vitens als breed in de sector. De schaa sprong in de investeringen is het gevolg van een cumulatie van opgaven waar Vitens voor staat: klimaatverandering, cyber security/veiligheid, kwaliteit van onze bronnen, vervangingsinvesteringen en demografische groei/woningbouwopgave.

De lobbyactiviteiten zijn daarom geïntensiveerd. In de aanpak wordt ingezet op een korte termijn oplossing voor de komende WACC periode 2022 – 2023 en een structurele oplossing waarvoor een wetswijziging noodzakelijk is.

12 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Als aandeelhouder

Vestigingsplaats: Den Haag

Financieel belang:

Neder-Betuwe heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht van 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Financiële gegevens verbonden partij (bedragen in miljoenen euro's)	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	5.175	4.887
Vreemd vermogen	155.184	144.802
Totaal vermogen	160.359	149.689
Exploitatieresultaat:	221 positief	

Risico's en weerstandscapaciteit

Niet van toepassing.

13. Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur: Wethouder van Someren

Vestigingsplaats: Tiel

Financieel belang:

Voor de aanleg van een breedbandnetwerk is een langlopende financieringsovereenkomst afgesloten met een looptijd van 50 jaar. Aflossing vindt plaats vanaf het derde jaar (2022) en heeft een looptijd van 48 jaar. Het totale investeringsbudget is € 37.500.000. De zeven gemeenten die deelnemen in de UBR zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan of de UBR niet in staat is om aan de aflossingsverplichtingen van de lening te voldoen.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen	-36.238	nvt
Vreemd vermogen	15.630.921	nvt
Totaal vermogen	15.667.159	nvt
Exploitatieresultaat:	36.238 negatief	

Risico's en weerstandcapaciteit

Voor 2022 verwacht UBR niet dat er tekorten ontstaan. De financiële risico's zijn beperkt en er is voorzichtigheid betracht bij de financiële doorrekeningen. Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota 2022 is zichtbaar gemaakt dat de UBR kapitaal en vermogen opbouwt en aan alle betalingsverplichtingen kan voldoen. Op de langere termijn (na 2025) groeit het eigen vermogen en neemt het saldo liquide middelen verder toe als gevolg van de oplopende exploitatie-overschotten. Het is daarom niet te verwachten dat de deelnemende gemeenten vanuit hun eigenaarschap of garantiestelling voor de lening financiële nadelen zullen ondervinden.

Paragraaf 6 Grondbeleid

Algemeen

In paragraaf 6 wordt aangegeven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om haar bestuurlijke doelen te bereiken. De raad heeft de Nota Grondbeleid op 8 december 2016 vastgesteld. In deze nota is onze visie op ons grondbeleid weergegeven. Deze paragraaf bevat de verplichte onderdelen zoals omschreven in artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen en de uitvoering,
- een actuele vooruitblik van de verwachte resultaten van de totale grondexploitatie,
- een onderbouwing van de geraamde winstneming,
- de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondbeleid in relatie tot de risico's.

Grondbeleid gemeente Neder-Betuwe

Het gemeentelijk grondbeleid moet de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente stimuleren en faciliteren. Met een zorgvuldig uitgevoerd grondbeleid kan de gemeente haar regierol bij deze ruimtelijke ontwikkeling houden en waar nodig versterken. Het grondbeleid en de werkwijze van de gemeente richten zich op het faciliteren van initiatieven van derden. Wenselijke en kansrijke initiatieven brengen we zo snel mogelijk naar de eindstreep. De kosten die de gemeente daarbij maakt, verhalen we op de initiatiefnemers. Maar dit betekent niet dat het voeren van actief grondbeleid helemaal wordt uitgesloten. De gemeente beschikt nog over enkele grondposities en kan mogelijk gronden aankopen als zich kansen voordoen. Uiteraard moet dit soort actief grondbeleid bijdragen aan de beleidsdoelstellingen en kaders van de raad en moeten de risico's beheersbaar zijn.

Onderverdeling complexen

In de gemeente zijn projecten in ontwikkeling die we op verschillende wijze financieel verantwoorden. Ten eerste zijn er de eigen projecten van de gemeente. Hier gaat het om (aan te kopen) grondeigendommen van de gemeente. De gemeente beheert de ontwikkeling zelfstandig en doet zo aan actief grondbeleid. De gemeente wijzigt de bestemming, maakt de gronden bouw- en woonrijp en verkoopt de gronden zelf aan derden. Dit zijn de zogenaamde BIE Grexen (Bouwgrond in exploitatie).

Daarnaast zijn er de faciliterende projecten. Hier heeft de gemeente geen grondeigendom. Wij krijgen alle kosten die we maken op basis van gesloten overeenkomsten vergoed van de initiatiefnemers. Deze projecten worden bijgehouden als vorderingen en geregistreerd in de projectadministratie.

Tenslotte zijn er nog enkele oude facilitaire projecten. Hier krijgt de gemeente haar kosten vergoed doordat de initiatiefnemer een vooraf afgesproken vast bedrag betaalt. Voor deze projecten - Triangel Vahstal en de Heuning-oost - moet de gemeente meer uren besteden dan vooraf was ingeschat. Er wordt voor deze projecten wel een grondexploitatie gemaakt. Ook zal de gemeente waar nodig een voorziening moeten treffen voor het verwachte verlies. Deze facilitaire projecten worden ook wel de BIE Initiatieven genoemd.

Rapportage grondexploitatiebegrotingen in relatie tot het Planning en Controle instrumentarium

Gezien het grote belang van een actueel inzicht in de financiële status van de projecten met een grondexploitatiebegroting rapporteren wij in 2021 op verschillende momenten over de uitvoering en voortgang hiervan. Wij doen dit in de jaarstukken 2021 en de bestuursrapportages 2022.

Verbonden partijen

Aangezien de projecten Medel en Casterhoven als deelneming onderdeel zijn van Verbonden partijen zijn deze projecten niet opgenomen in deze paragraaf. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de programma's 3 en 4 en naar Paragraaf 5 Verbonden Partijen.

Actualisatie grondexploitaties

De grondexploitaties zijn per 1 januari 2021 bijgewerkt. Hierbij zijn de te verwachten kosten, opbrengsten, fasering en de te hanteren parameters opnieuw beoordeeld.

Risico's

Binnen het grondbeleid hebben we twee soorten risico's bepaald: algemene risico's en project specifieke risico's. De risico's binnen het grondbeleid moeten afgedekt worden door de weerstandscapaciteit. Voor meer informatie over risico's en weerstandscapaciteit verwijzen wij u naar paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen en reserve Ruimtelijke investeringen

Op 27 september 2018 is een vernieuwde nota Bovenwijkse voorzieningen vastgesteld. Het praktische deel van deze nota wordt jaarlijks bijgewerkt en vastgesteld door het college. Begrote afdrachten aan de reserves Bovenwijkse voorzieningen en Ruimtelijke investeringen vinden plaats zoals bepaald in het praktische deel van de nota bovenwijkse voorzieningen.

Overzicht van actuele prognose diverse complexen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de financiële stand van zaken van de projecten:

- Boekwaarden per 1-1-2021
- Nog te realiseren baten en lasten over gehele looptijd
- Verwachte resultaten (Contante waarde)
- Ingeschatte risico's

Voor een nadere toelichting op de projecten verwijzen wij naar de jaarstukken 2020 onderdeel paragraaf 6 Grondbeleid.

	Boekwaarde	Nog te maken	Nog te ontv.	Eindwaarde	Contante	Contante	Looptijd	Algemeen	Specifiek
	<i>per 1-1-2021</i>	Lasten	Baten	<i>per einde grex</i>	waarde	waarde	t/m	risico	risico
		<i>per 1-1-2021</i>	<i>per 1-1-2021</i>		<i>1-1-2020</i>	<i>1-1-2021</i>		<i>2021</i>	<i>2021</i>
BIE Grexen								€ -	
ABC	€ 1.049.050	€ 1.053.196	€ 2.775.000	€ 658.928	€ 680.669	€ 633.341	2022	€ 75.993	€ -
Herenland	€ 1.187.921	€ 392.309	€ 1.121.445	€ -530.870	€ -455.745	€ -490.442	2024	€ 118.792	€ -
Herenland-west	€ 753.980	€ 2.159.453	€ 3.784.524	€ 768.459	€ 742.507	€ 682.369	2026	€ 72.613	€ 30.000
Gem. gronden Fructus	€ 361.042	€ 59.326	€ 655.600	€ 233.320	€ 222.305	€ 224.260	2022	€ 36.104	€ -
Kastanjelaan	€ 50.074	€ 81.335	€ 535.613	€ 407.946	€ 386.820	€ 376.879	2024	€ 5.007	€ -
subtotaal	€ 3.402.068	€ 3.745.618	€ 8.872.182	€ 1.537.783	€ 1.576.556	€ 1.426.408			
BIE Initiatieven									
ABC SV	€ 1.380.112	€ 1.103.663	€ 2.513.733	€ 931	€ 736	€ 877	2023	€ 138.011	€ -
Heuning-oost	€ 19.184	€ 10.453	€ 4.353	€ -25.476	€ -18.469	€ -24.976	2021	€ 1.918	€ -
Triangel Vahstal	€ 13.327	€ 62.907	€ -	€ -77.975	€ -66.977	€ -72.037	2024	€ 1.333	€ -
subtotaal	€ 1.412.623	€ 1.177.023	€ 2.518.086	€ -102.520	€ -84.710	€ -96.136		€ 449.772	€ 30.000
TOTAAL	€ 4.814.691	€ 4.922.641	€ 11.390.268	€ 1.435.263	€ 1.491.846	€ 1.330.272		€ 479.772	

Paragraaf 7 Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is een belangrijk aspect voor de ambtelijke organisatie om haar werk te kunnen doen. Wanneer we over bedrijfsvoering spreken, sluiten wij aan bij de definitie van het Ministerie van BZK: *bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen waarmee de gemeente haar beleidsdoelstellingen kan realiseren, samen met de sturing en beheersing van die processen.*

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, structuur, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een gezonde cultuur binnen de organisatie cruciaal om onze doelstellingen te bereiken.

Het zijn dynamische tijden voor het openbaar bestuur en het ziet ernaar uit dat deze dynamiek permanent is. Dat vraagt een organisatie die daarmee goed om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het college is primair verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak.

Visie en beleid ten aanzien van onze bedrijfsvoering

Het gemeentelijke takenpakket verandert voortdurend. De transformaties in het sociaal domein en de Omgevingswet zijn daarvan belangrijke voorbeelden. Maar de financiële mogelijkheden blijken tegelijkertijd beperkt. De overheid gaat mede daarom steeds meer uit van zelfredzaamheid van inwoners. De gemeente ontwikkelt zich bij de realisatie van initiatieven steeds meer naar één van de maatschappelijke partijen. En niet meer als de gemeente die 'van bovenaf' bepaalt wat goed is.

De gemeentelijke ambities en het veranderende takenpakket stellen hoge eisen aan de kwaliteit van de ambtelijke organisatie. In 2022 gaat de organisatie aan de slag om de wendbaarheid en het verbindend vermogen verder te vergroten.

De organisatiestructuur

Onze organisatiestructuur is afgeleid van het zogenoemde directiemodel. De organisatie staat onder algemene leiding van de gemeentesecretaris, die tevens algemeen directeur is. De ambtelijke organisatie bestaat uit drie afdelingen: de Fysieke pijler, de Sociale pijler en de Bedrijfsvoeringspijler. We hechten waarde aan een compacte en efficiënte organisatie en aan een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur waarin lef, professionaliteit, samenwerken, resultaat, klantgerichtheid en plezier kernbegrippen zijn. We zetten in op betrouwbaarheid en toegankelijkheid van zowel bestuur als organisatie. We ontwikkelen de gemeentelijke organisatie verder richting een wendbare organisatie, die goed kan blijven inspelen op toekomstige ontwikkelingen en waarbij verbinding met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties cruciaal is. We hebben oog voor de wensen van onze klanten en reageren daar adequaat op door in mogelijkheden en kansen te denken en niet in onmogelijkheden of bedreigingen.

De medewerkers

In het strategisch HR-beleid is onze HR-visie vastgelegd: onze medewerkers zijn goed toegerust om te kunnen werken, nu en in de toekomst. Onze organisatie en medewerkers zijn wendbaar en staan in verbinding met collega's en klanten. We bouwen de kernkwaliteiten 'wendbaar' en 'verbindend' verder uit, koesteren ze en zijn hier ook zuinig op. We werken in een inspirerende en prettige werkomgeving en vinden het welbevinden van onze medewerkers belangrijk.

We werken hier concreet aan door in te zetten op (1) duurzame inzetbaarheid, (2) regionale samenwerking en (3) een inspirerende, prettige en uitdagende werkomgeving en welbevinden van medewerkers.

Digitalisering, privacy en informatiebeveiliging

Informatie wordt steeds belangrijker. Ook voor onze gemeente. De schaalgrootte van onze gemeente vraagt echter om duidelijke keuzes. Ten aanzien van de ontwikkelingen en investeringen gelden dan ook de volgende uitgangspunten:

1. We bieden een veilige omgeving. Burgers, ondernemers en medewerkers mogen er op vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn en niet kunnen worden benaderd door onbevoegden.
2. We bieden continuïteit. In het geval van calamiteiten bieden wij de noodzakelijke ondersteuning om de essentiële informatievoorziening binnen 48 uur beschikbaar te krijgen. Dit biedt garanties voor het functioneren van 'de veiligheidsdriehoek' en de kritische registraties van de gemeente.
3. We voldoen aan wet- en regelgeving. Het betreft hier onder meer de wet- en regelgeving gericht op archief, privacy, security en de uitvoering van de wettelijke informatietaken.
4. We bieden onze medewerkers hoogwaardige informatievoorziening die hen in staat stelt om effectief en efficiënt invulling te geven aan de toegewezen taken.

Om dit te kunnen realiseren moeten we de basis versterken. Dat wil zeggen:

- We optimaliseren het beheer en onderhoud van onze informatievoorziening door het versterken van de I&A-organisatie, het efficiënter maken van onze dienstverlening aan de interne organisatie, het vergroten van het inzicht in de middelen die wij beheren en het versterken van het applicatiebeheer in de afdelingen;
- We werken aan het beheerst doorontwikkelen van de informatievoorziening. Anders gezegd: we streven naar weloverwogen, onderbouwde aanpassingen van en uitbreidingen op onze informatievoorziening. Daarmee verlagen we risico's en zorgen we dat onze informatievoorziening aan blijft sluiten op de strategische doelstellingen van de gemeente.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Op basis van de Onderzoekverordening 213a Neder-Betuwe 2019 doen we regelmatig onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid. Jaarlijks optimaliseren we een aantal processen door continu vanuit de klantbeleving verbeteringen aan te brengen met zo min mogelijk verspilling. Daarmee proberen we de tevredenheid van klanten, medewerkers en de organisatie te verbeteren.

Deze aanpak is geen onderzoek in de gebruikelijke zin met een rapport van bevindingen en aanbevelingen. Het is wel een continu verbeterproces, waarbij het beleid en de inrichting van de processen en systemen direct worden aangepakt. Mocht er aanleiding zijn voor een specifiek onderzoek dan wordt de Rekenkamercommissie geïnformeerd. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt de voortgang gemonitord.

Rechtmatigheid

Inwoners en maatschappelijke partners moeten ervan uit kunnen gaan dat de gemeente zich aan wet- en regelgeving houdt bij de besteding van het gemeenschapsgeld. Dat betekent bijvoorbeeld dat de organisatie zich houdt aan eventuele voorwaarden voor verkregen subsidies, maar ook aan regels voor uitgaven die niet begroot waren. We vinden het belangrijk dat de organisatie zodanig is ingericht dat rechtmatig werken logisch is.

Samenwerking in de regio

Om een zelfstandige organisatie te kunnen blijven, is het belangrijk dat wij goed samen blijven werken in en met de regio. Dat is niet gemakkelijk. Samenwerking in het Rivierenland en in Gelderland-Zuid maakt dat we taken efficiënt kunnen uitvoeren, maar het stelt de gemeentelijke organisatie ook voor uitdagingen. De benodigde gezamenlijke sturing, opdrachtformulering en afstemming maakt het immers tegelijkertijd ook complex. En de samenwerking aan gemeentegrens overschrijdende opgaven zoals stikstof, energietransitie en klimaatadaptatie maakt steviger resultaten mogelijk, maar daarmee nemen ook het aantal overleggen, samenwerkingsverbanden en de bestuurlijke drukte toe.

Personeelslasten

Personeelslasten (burger)raadsleden, college en griffie

In de begroting 2022 is voor (burger)raadsleden meerjarig een bedrag van € 298.160 geraamd. Voor het college is meerjarig vanaf 2022 een bedrag van € 545.848 geraamd en voor de griffie meerjarig een bedrag van € 123.421.

Personeelslasten ambtelijke organisatie

Voor de personeelslasten van de ambtelijke organisatie is in 2022 een bedrag van 10,8 miljoen geraamd. De personeelslasten voor Babsen, pensioen van oud-wethouders en nabestaanden, Appa-uitkeringen en voormalig personeel zijn hierbij inbegrepen. De formatie van de ambtelijke organisatie in 2022 bedraagt in totaal 144,1 fte.

Overige personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie en ambtelijke organisatie)

Voor de overige personeelslasten (van (burger)raadsleden, college, griffie en ambtelijke organisatie) is in 2022 meerjarig een bedrag van € 512.970 geraamd. De overige personeelslasten hebben betrekking op reiskosten woon-werk, secundaire arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, vergoedingen, jubilea, enz.

Vrijval vacaturegelden inzetten voor externe inhuur

Binnen de organisatie ontstaan gedurende het jaar vacatures door uitstroom van medewerkers. Het voordeel dat hierdoor ontstaat binnen de personeelslasten wordt vrijval vacaturegelden genoemd. De leidinggevende maakt vervolgens de afweging om de vacature wel of niet in te vullen. Invulling is mogelijk op basis van een (tijdelijke) arbeidsovereenkomst of op basis van tijdelijke externe inhuur.

Vervanging personeel bij ziekte en zwangerschapsverlof

In de begroting 2022 is meerjarig een bedrag geraamd van € 171.700 voor de (tijdelijke) vervanging van langdurig zieke medewerkers. In het geval van zwangerschapsverlof ontvangt de werkgever een zwangerschapsuitkering van het UWV. Deze uitkering is bedoeld om de medewerkster voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) te vervangen.

Belangrijke Ontwikkelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Over het begrotingsjaar 2022 geeft het college voor het eerst zelfstandig een rechtmatigheidsmededeling af in de jaarstukken. Dit oordeel over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties (financiële rechtmatigheid) wordt nu door de accountant gegeven. Om te realiseren dat het college in staat is deze rechtmatigheidsverantwoording af te geven stuurt de organisatie in eerste instantie op het verbeteren van de kwaliteit en de interne beheersing van de processen. Daarnaast vinden rechtmatigheidscontroles plaats. Om de vereiste onafhankelijkheid van deze controles te borgen wordt derdelijnscontrole met externe hulp georganiseerd in 2022.

Strategisch HR-beleid

In 2022 geven we verder vorm aan onze HR-visie: "Onze medewerkers zijn goed toegerust om, nu en in de toekomst, te kunnen werken. Onze organisatie en medewerkers zijn wendbaar en staan in verbinding met collega's en klanten. We bouwen de kernkwaliteiten 'wendbaar' en 'verbindend' verder uit, koesteren ze en zijn hier ook zuinig op. We werken in een inspirerende en prettige werkomgeving en vinden het welbevinden van onze medewerkers belangrijk." Deze HR-visie vertalen we naar concrete activiteiten op het gebied van ontwikkelkansen voor medewerkers, het introduceren van het hybride werken en het opvolgen van acties uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in september 2021 is gehouden.

Regionaal Traineeship Rivierenland

Niet alleen binnen onze eigen gemeente, maar ook op regionaal niveau investeren we in ontwikkelkansen. Met een groot deel van de andere gemeenten van Regio Rivierenland is begin 2021 het Traineeship Rivierenland gestart met zeven trainees. Daarbij werkt iedere trainee in 2021 en 2022 binnen drie verschillende organisaties. Hierdoor ontstaan dynamiek en vernieuwing. Bovendien wordt er een bijdrage geleverd aan het verjongen van het personeelsbestand en aan de profilering als aantrekkelijke werkgever op de arbeidsmarkt. Iedere twee jaar start er een nieuw traineeship. Als een van de trekkers dragen wij daaraan als organisatie flink bij.

Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO)

In 2022 gaan we verder met de realisatie van alle maatregelen die nodig zijn vanuit de Baseline Informatieveiligheid overheid (BIO). Cybercrime geven we continue aandacht. Een Heatmap met de belangrijkste cyberrisico's is opgesteld. Deze Heatmap maakt het mogelijk om op basis van prioriteit de belangrijkste risico's aan te pakken. Met het opzetten en uitvoeren van een PDCA-cyclus kunnen we de risico's actueel houden en tijdig matigen als gevolg van de snel ontwikkelende cybercrime-gevaren. Het geheel wordt opgehangen binnen een Informatie Security Management Systeem (ISMS). Met een ISMS besturen we het aanpakken van de continu veranderende cyberrisico's door cyclisch beleid aan te scherpen en uitvoering van de verbeteringen te plannen en te monitoren. We geven hiermee invulling aan een belangrijke eis van BIO: het hebben van een ISMS.

Door een verbeterde monitoring en sturing van de belangrijkste uitgangspunten van privacy bewaken we de voortgang op effectieve wijze. Daartoe geven we in rapportages periodiek aandacht aan de manier waarop we op de belangrijkste thema's scoren en welke ontwikkeling we zien.

Mogelijk maken van veranderingen en transformaties

De veranderingen binnen het sociale en het fysieke domein stellen de organisatie voor flinke uitdagingen, waarin de krachten op verschillende aspecten van de bedrijfsvoering gebundeld moeten worden. Om de uitgaven in het sociale domein te kunnen beheersen, is het bijvoorbeeld cruciaal dat een digitale systematiek wordt ontwikkeld waarmee de kosten gemonitord en vooraf ingeschat kunnen worden. Een ander voorbeeld is de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat hoge eisen stelt aan het digitaal zichtbaar maken van regelgeving, werkprocessen en participatie. Het technisch nog niet op orde zijn van alle noodzakelijke veranderingen is een van de redenen dat invoering van de Omgevingswet landelijk is uitgesteld. Ook in onze gemeente moet in 2022 nog veel gebeuren voor alles is ingeregeld.

Doorontwikkeling van de organisatie

De ontwikkelingen die in deze paragraaf benoemd zijn, laten zien dat de eisen aan de gemeentelijke organisatie onverminderd hoog blijven. In 2022 hebben we daarom het voornemen om verder te werken aan de doorontwikkeling van de organisatie, die gericht is op het versterken van de wendbaarheid en de verbindingen binnen en buiten de organisatie. De uitbraak van Covid-19 heeft het afgelopen jaar flink invloed gehad op dit traject. Enerzijds is dit vertraagd vanwege de extra werkzaamheden en de omstandigheid dat een groot deel van de organisatie vanuit huis werkte. Anderzijds liet de corona periode juist ook de wendbaarheid en focus van de organisatie onder lastige omstandigheden zien. Die inzichten zijn verwerkt in de verdere aanpak.

Bezuinigingen

In de Kadernota 2021-2024 is besloten de ambtelijke organisatie een taakstellende bezuiniging op te leggen van € 100.000, waarna in de Kadernota 2022-2025 is besloten tot een aanvullende taakstelling van € 50.000. Meer hierover is opgenomen onder 'Heroverwegingen' in 7. Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Prioriteiten en keuzes

Neder-Betuwe is een ambitieuze gemeente en daarop zijn we trots. We schreven al eerder in deze begroting dat dit ook een keerzijde heeft. Voor de laatste maanden van 2021 en de eerste maanden van 2022 ligt er veel op het bord van de ambtelijke organisatie. Dat komt ook doordat er vanwege de corona pandemie nog altijd extra werkzaamheden zijn en voornemens vertraagd zijn geraakt. Het is niet vanzelfsprekend dat de organisatie alle ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen uit deze begroting (tegelijktijd) kan oppakken, temeer omdat we ondertussen 'de winkel willen openhouden' en onze dienstverlening voor inwoners, organisaties en ondernemers op peil willen houden. Ons college gaat daarom in gesprek met het management om voor deze periode waar nodig keuzes te maken en prioriteiten te stellen.

Toekomstbestendigheid

De gemeente heeft niet alleen te maken met de eerder genoemde toenemende complexiteit in de regionale samenwerking en de grote hoeveelheid werkzaamheden. We signaleren dat gemeenten in het algemeen steeds meer te maken krijgen met hogere kwaliteitseisen, nieuwe wetgeving en ingewikkelde maatschappelijke ontwikkelingen. Van de gemeente en haar bestuur wordt veel (tegelijk) gevraagd, zoals efficiënt én dienstverlenend zijn, met minder budget toch een goed voorzieningenniveau in stand houden, rechtmatig én flexibel opereren, maar ook toegankelijk én (digitaal) veilig zijn. Tot nu toe blijken we in staat om te leveren wat nodig is voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, verbonden partijen en hogere overheden. Maar het is zaak dat ook in de toekomst te kunnen blijven doen tegen acceptabele kosten.

Daarom is het verstandig om in de komende tijd voor onszelf te onderzoeken wat er nodig is om toekomstbestendig te blijven. Niet omdat we bij voorbaat twijfelen aan onze bestuurskracht of zelfstandigheid, maar omdat we ons krachtig willen kunnen blijven inzetten voor de gemeentelijke opgaven. Daarbij gaat het allereerst om de vraag welke grote ontwikkelingen er de komende jaren op ons af komen en welke ambities we hebben. Wat vragen die ontwikkelingen en ambities van ons? Wat zijn onze sterke punten en waar zijn we kwetsbaar? Hebben we voldoende financiële middelen om te doen wat nodig is voor onze dorpen en het buitengebied? Is de organisatie kwalitatief en kwantitatief goed toegerust om de taken uit te voeren? Zijn we voldoende toegerust om regie te blijven houden op de taken die zijn belegd bij gemeenschappelijke regelingen en andere uitvoerders? En hoe zouden we eventuele kwetsbaarheden kunnen aanpakken? De start van de nieuwe raadsperiode zou een logisch moment zijn om een dergelijk onderzoek te doen.

FINANCIËLE BEGROTING

A: Het overzicht baten en lasten en de toelichting

Uitgangspunten ramingen

Het financieel-economisch perspectief voor de komende jaren vraagt nog steeds om een strikt begrotingsbeleid. Aanvullend op geldende wet- en regelgeving in onder meer de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording en onze Financiële verordening art. 212, gaan wij hierbij uit van onderstaande uitgangspunten. Deze zijn leidend voor ons inhoudelijke en financiële beleid en de uitvoering in de komende jaren.

1. Coalitieprogramma 2018-2022: 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving'

Als uitvloeisel van de gemeenteraadsverkiezingen is een coalitieprogramma opgesteld. Dit programma vormt de leidraad voor het gemeentelijk beleid voor de komende jaren (eerste W-vraag per thema). Hiervoor is een uitvoeringsprogramma opgesteld (tweede W-vraag per thema).

2. Bestaand beleid

Bij het opstellen van de begroting gaan we uit van het bestaande beleid. Uitzonderingen hierop zijn enerzijds nieuwe ontwikkelingen zoals bepaald in het uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord en anderzijds nieuw beleid, heroverwegingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen, waarover u bij de behandeling van de begroting besluit. Bestaand beleid gaat over de (financieel) beleidsmatige situatie tot en met uw besluitvorming en tot en met de raad van juli 2021.

3. Integrale afweging

De raad weegt nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de besluitvorming over de begroting in het najaar. Deze begroting biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in voorgesteld nieuw beleid.

De inpassing van de kadernota in de begroting vindt plaats onder een hoofdstuk 'Nieuw beleid ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota'. De kadernota 2022-2025 geeft daarmee richting aan de inhoud van de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025.

De inpassing van eventueel nieuw beleid / nieuwe ontwikkelingen, die bekend worden na behandeling van de kadernota door de gemeenteraad, vindt plaats in de begroting onder het hoofdstuk 'Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota'. Definitieve besluitvorming over het 'Nieuw beleid ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota' én 'Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota' gebeurt bij de begrotingsbehandeling in het najaar. Bij bestuursrapportages en jaarstukken worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid.

4. Nieuw beleid na begrotingsbehandeling

Als de raad besluit over een voorstel om extra middelen uit te geven op een ander moment dan bij de genoemde integrale afweging moet solide dekking worden gevonden. Tenzij er sprake is van externe dekking moet in het voorstel aangegeven worden welke adequate dekking er is. Een mogelijkheid hierbij is 'oud voor nieuw' ofwel oud beleid schrappen voor nieuw beleid. Een beroep op een verwacht positief begrotingsoverschot of een waarschijnlijk rekeningsaldo is in principe geen acceptabele dekking.

5. Behoedzame en reële ramingen

Bij het begroten (budgetteren) gaan we uit van behoedzame en reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de meicirculaire van het voorafgaande jaar. Tussentijdse mutaties in de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verrekenen wij incidenteel met het begrotingssaldo. Bijstelling van specifieke, incidentele geldstromen van rijk of provincie verrekenen wij direct met de specifieke, incidentele uitgaven die hiertegenover staan.

6. Structureel en reël sluitende begroting

De begroting en meerjarenraming moeten structureel en reël sluitend zijn. Het laatste jaar van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Tekorten in de voorliggende jaren worden slechts bij hoge uitzondering gedekt uit reserves.

7. Structurele uitgaven worden structureel gedekt

Tegenover structurele lasten staan structurele baten. Tegenover structurele lasten kunnen geen incidentele baten of incidentele meevallers staan. Uit het budget voor onvoorziene uitgaven worden geen structurele uitgaven gedaan.

8. Aantal inwoners

Als uitgangspunt bij het samenstellen van de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 wordt het aantal inwoners genomen op peildatum 1 januari 2021. Op die datum telde Neder-Betuwe 24.648 inwoners.

Plaatsnaam	Aantal 2015	Aantal 2016	Aantal 2017	Aantal 2018	Aantal 2019	Aantal 2020	Aantal 2021
Dodewaard	4.411	4.379	4.376	4.383	4.441	4.392	4.423
Echteld	1.083	1.056	1.027	1.025	1.037	1.036	1.047
Kesteren	5.350	5.527	5.671	5.812	6.078	6.411	6.564
Opheusden	6.008	6.132	6.215	6.309	6.303	6.336	6.353
Ochten	4.770	4.860	4.902	4.932	5.005	4.986	5.081
IJzendoorn	1.106	1.095	1.112	1.154	1.170	1.178	1.180
TOTAAL	22.728	23.049	23.303	23.615	24.034	24.339	24.648

9. Prijspeil (inflatiepercentage)

De meicirculaire 2021 geeft de kaders aan voor de verwachte prijsstijging voor het jaar 2022. De afspraak die wij met u hebben gemaakt, is dat wij voor de prijsstijging jaarlijks een stelpost prijsstijging opnemen met het percentage dat de meicirculaire voor het volgende jaar aangeeft. In de meicirculaire worden hiervoor met de algemene uitkering Gemeentefonds middelen beschikbaar gesteld. In onze begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 is voor de jaren 2023 tot en met 2025 rekening gehouden met verwachte prijsstijgingen van jaarlijks 1%. De meicirculaire 2021 geeft een verwacht prijsstijgingspercentage van 1,7% voor 2022 aan. Wij passen de bestaande stelpost prijsstijgingen hierop aan. De financiële effecten van verwachte prijsstijgingen zijn volgens de meicirculaire 2021 in deze begroting verwerkt.

10. Personeelslasten

De formatie 2022 wordt geraamd op basis van de formatie 2021. De huidige, nog geldende CAO heeft een looptijd van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Informatie over een nieuwe CAO is nog niet bekend. De meicirculaire 2021 geeft kaders aan voor de verwachte loonstijgingen voor de komende jaren. De huidige CAO is verwerkt in de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. Daarnaast is er voor de jaren 2023 tot en met 2025 rekening gehouden met een verwachte loonstijging van jaarlijks 1%. De meicirculaire 2021 geeft een verwacht loonstijgingspercentage van 1,5% voor 2021 aan. Wij passen de bestaande stelpost loonstijgingen hierop aan. De financiële effecten van verwachte loonstijgingen zijn volgens de meicirculaire 2021 in deze begroting verwerkt.

11. Investeringskredieten en vrijval van investeringen

In de door u in juli 2019 vastgestelde Financiële Verordening (art. 212) heeft u beleidskaders aangegeven voor de manier van omgaan met investeringen en vrijval van investeringen. Investeringskredieten worden beschikbaar gesteld op basis van een deugdelijke voorbereiding. De ondergrens voor investeringskredieten bedraagt € 25.000. Vrijval in investeringen wordt niet in de exploitatiesfeer ingezet. De ruimte die ontstaat door vrijval van afschrijvingslasten wordt benut voor vervangingsinvesteringen. Als vervanging niet nodig is, zal de vrijval van afschrijvingslasten ten gunste komen van de financiële positie. Bij bestuursrapportages wordt bezien of er daadwerkelijk sprake is van vrijval van kapitaallasten.

12. Reserves en voorzieningen

De basis hiervoor vormt de nota reserves en voorzieningen 2018. Deze nota is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 maart 2018.

13. Reservepositie

De algemene reserve dient ter dekking van de risico's en om incidentele exploitatietekorten op te vangen.

Overzicht van lasten en baten

In dit hoofdstuk zijn diverse (verplichte) financiële overzichten ondergebracht. Deze overzichten geven naast de overzichten per programma inzicht in de exploitatie en de financiële positie. In verband met afronding op duizendtallen kunnen kleine verschillen ontstaan. Voor de onderstaande tabellen geldt dat een bedrag met een +/- teken een voordeel is.

Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid gesplitst naar lasten en baten												
Bedragen x € 1.000												
Bestaand en nieuw beleid programma's	2022			2023			2024			2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Bestuur en dienstverlening	2.917	-336	2.581	2.797	-346	2.450	2.770	-346	2.423	2.770	-346	2.423
2 Openbare orde en veiligheid	2.597	-316	2.280	2.566	-316	2.250	2.569	-316	2.253	2.567	-316	2.250
3 Fysieke leefomgeving	16.596	-9.333	7.263	17.845	-10.997	6.848	16.951	-9.911	7.040	18.044	-10.950	7.094
4 Economie	2.242	-1.694	547	1.816	-1.358	458	1.325	-865	461	1.359	-869	490
5 WMO, jeugdzorg en participatiewet	22.765	-4.624	18.141	22.401	-4.624	17.777	22.046	-4.624	17.421	22.042	-4.624	17.418
6 Onderwijs, sport en welzijn	5.773	-1.470	4.304	5.690	-1.479	4.212	5.675	-1.463	4.212	5.652	-1.463	4.189
AD Overhead VPB onvoorzien	7.869	-41.663	-33.794	7.775	-41.279	-33.504	7.780	-41.733	-33.953	7.985	-42.444	-34.459
MR Mutaties reserves	1.420	-2.793	-1.373	387	-1.120	-733	124	-348	-224	124	-348	-224
Geraamd resultaat inclusief mutaties in reserves	62.179	-62.230	-51	61.277	-61.520	-243	59.240	-59.606	-366	60.544	-61.361	-818
+ = tekort - = overschot												

Overzicht baten en lasten per programma						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		Begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid						
P1 Bestuur en Dienstverlening	2.521	2.416	2.300	2.300	2.300	2.300
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.981	2.258	2.283	2.270	2.270	2.270
P3 Fysieke Leefomgeving	5.833	7.733	7.057	6.881	6.925	6.925
P4 Economie	429	620	615	540	540	540
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	18.383	19.022	18.341	18.008	17.651	17.651
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	3.704	4.580	4.303	4.278	4.294	4.294
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	-33.553	-33.869	-32.627	-33.197	-33.605	-33.605
Storting (+) en onttrekkingen (-)	-1.081	-3.159	-1.093	-206	-224	-224
Geraamd resultaat Bestaand beleid	-1.783	-399	1.179	874	151	151

Overzicht baten en lasten per programma						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		Begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform Kadernota						
P1 Bestuur en Dienstverlening			92	55	28	28
P2 Openbare Orde en Veiligheid			-5	-23	-20	-23
P3 Fysieke Leefomgeving			20	-144	-109	-68
P4 Economie			-39	-59	-59	-59
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet			-208	-239	-237	-240
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn			0	-83	-83	-83
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.			-815	128	127	-389
Storting (+) en onttrekkingen (-)			-280	-527	0	0
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-1.235	-891	-352	-834

Overzicht baten en lasten per programma						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening		Begroting		Meerjarenraming	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ontwikkelingen en actualisaties na Kadernota						
P1 Bestuur en Dienstverlening			189	95	95	95
P2 Openbare Orde en Veiligheid			3	3	3	3
P3 Fysieke Leefomgeving			186	111	223	237
P4 Economie			-28	-23	-20	9
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet			8	8	8	7
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn			1	16	1	-22
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.			-352	-436	-475	-464
Storting (+) en onttrekkingen (-)			0	0	0	0
Geraamd resultaat ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			5	-226	-165	-135

Overzicht baten en lasten per programma						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening	Begroting		Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid en nieuw beleid						
P1 Bestuur en Dienstverlening	2.521	2.416	2.581	2.450	2.423	2.423
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.981	2.258	2.280	2.250	2.253	2.250
P3 Fysieke Leefomgeving	5.833	7.733	7.263	6.848	7.040	7.094
P4 Economie	429	620	547	458	461	490
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	18.383	19.022	18.141	17.777	17.421	17.418
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	3.704	4.580	4.304	4.212	4.212	4.189
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	-33.553	-33.869	-33.794	-33.504	-33.953	-34.459
Stortingen (+) en onttrekkingen (-)	-1.081	-3.159	-1.373	-733	-224	-224
Geraamd resultaat bestaand beleid en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	-1.783	-399	-51	-243	-366	-818

Incidentele lasten en baten

In het overzicht hieronder zijn de geraamde incidentele baten en lasten per programma weergegeven. De begroting bevat structurele lasten en baten, incidentele lasten en baten en lasten en baten die worden gedekt ten laste van reserves.

Overzicht van incidentele lasten en baten		Begroting	Meerjarenraming		
Bedragen x 1000	pr.	2022	2023	2024	2025
Incidentele lasten					
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabotaken	P3	150			
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)	P5	46			
Gastvrije Waaldijk	P4	75			
Investeren in budget in evenwicht	P5	100	100		
Terugverdienen middels extra besparing op Wmo en Jeugd	P5	-100	-100		
Tijdelijk inzetten subsidieregeling voor dorpshuizen	P6	25			
Uitvoering visie op strategische communicatie	P1	50	27		
Visie communicatie	P1	94			
Kosten voor het afvoeren en storten van de baggerspecie watergangen	P3	230			
Toevoeging aan reserve ruimtelijke investeringen	P3 MR	40	10		
Toevoeging aan de reserve omgevingswet - transitie naar omgevingsplan	P3 MR	1.000			
Totaal incidentele lasten		1.710	37		
Incidentele baten					
Onttrekking aan reserve ruimtelijke investeringen	P3 MR	-50			
Onttrekking aan reserve essentakstefte	P3 MR	-79			
Onttrekking uit Algemene Reserve ter dekking van incidentele uitgaven	AD MR	-196			
Inzet algemene reserve voor consistente lijn financiële positie	AD MR	-600			
Onttrekking uit de Algemene Reserve ter dekking van nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een incidenteel karakter voor 2022.	AD MR	-1.280			
Onttrekking uit de Algemene Reserve ter dekking van nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities (27K) en sluitend maken van jaarschijf 2023 (500K)	AD MR		-527		
Totaal incidentele baten		-2.205	-527		
Totaal aan incidentele lasten en baten 2022-2025		-495	-490		

Toelichting op de Incidentele Lasten en Baten

Incidentele Lasten

De incidentele lasten die de structurele financiële positie incidenteel beïnvloeden, spelen allemaal rond thema's en ambities met een incidenteel karakter en waarvan de uitvoering ook over maar één jaar gaat. De incidentele lasten komen voort uit de kadernota 2022-2025.

Incidentele Baten

De incidentele baten hebben voor het jaar 2022 voor € 1.476.000 (€ 196.000 en € 1.280.000) betrekking op het geven van dekking voor de incidentele lasten en voor het jaar 2023 voor € 27.000. Daarnaast wordt voor € 600.000 aan de algemene reserve onttrokken voor het sluitend maken van de begrotingspositie voor het jaar 2022 en voor € 500.000 aan de algemene reserve onttrokken voor het sluitend maken van de begrotingspositie voor het jaar 2023.

Financiële positie 2022-2025 gecorrigeerd met incidentele lasten en baten

In onderstaand overzicht is onze financiële positie gecorrigeerd met incidentele lasten en baten. Het BBV schrijft voor dat inzichtelijk moet worden gemaakt of er sprake is van een structureel evenwicht. De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo.

Voor meer informatie over incidentele lasten en baten verwijzen wij u naar het 'Overzicht van incidentele lasten en baten'.

Als de incidentele baten en lasten buiten beschouwing worden gelaten, is het structureel evenwicht voor deze begroting als volgt:

Financiële Positie gecorrigeerd met incidentele lasten en baten				
Bedragen x 1000	begroting	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	-51	-243	-366	-818
<u>Incidentele lasten en baten</u>				
Incidentele lasten	1.710	37		
Incidentele baten	-2.205	-527		
Totaal incidentele lasten en baten	-495	-490		
Geraamd structureel begrotingspositie (Financiële positie gecorrigeerd met incidentele lasten en baten)	443	247	-366	-818

Het geraamde resultaat gecorrigeerd met incidentele lasten en baten laat voor het jaar 2022 een structureel begrotingssaldo zien met een tekort van € 443.000, voor het jaar 2023 een structureel begrotingssaldo met een tekort van 247.000, voor het jaar 2024 een structureel begrotingssaldo met een overschot van € 366.000 en het jaar 2025 laat een structureel begrotingssaldo zien met een overschot van € 818.000.

Dit sluit aan bij het ingenomen standpunt om de jaren 2022 en 2023 met incidentele middelen sluitend te maken. Dit is dan ook de reden om voor het jaar 2022 een incidentele onttrekking te doen uit de algemene reserve van 2,076 miljoen. Voor het jaar 2023 wordt een incidentele onttrekking gedaan van € 527.000 uit de algemene reserve.

De incidentele onttrekking voor het jaar 2022 van € 796.000 (€ 196.000 en € 600.000) aan de algemene reserve komt voort uit uw besluitvorming over de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2025. De incidentele onttrekking voor het jaar 2022 van € 1.280.000 en de incidentele onttrekking van € 527.000 uit de algemene reserve komen voort uit uw besluitvorming over de kadernota 2022-2025.

B: Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Inhoud

De uiteenzetting van de financiële positie is een onderdeel van de begroting, dat voorgeschreven wordt vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Artikel 20 van het BBV geeft aan dat de uiteenzetting van de financiële positie uit drie delen bestaat:

1. Een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen,
2. een vooruitblik van de begin- en eindbalans van het begrotingsjaar, die tenminste de posten bevat om het EMU-saldo te kunnen berekenen,
3. het EMU-saldo over het vorige begrotingsjaar, de berekening van het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en het volgende jaar.

Afzonderlijke aandacht wordt tenminste besteed aan:

- I. de jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume,
- II. de investeringen; onderscheiden naar investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut,
- III. de financiering,
- IV. de stand en het gespecificeerde verloop van de reserves,
- V. de stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

De financiële positie

De ramingen van de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid, dat voor de begrotingsjaren in de programma's is opgenomen, worden in de financiële positie weergegeven. Deze financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe is gesplitst in bestaand beleid en nieuw beleid. Het bestaande beleid is gebaseerd op de (financieel) beleidsmatige situatie tot en met besluitvormingen tijdens de raad van juli 2021.

Bestaand beleid

In de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 gaat bestaand beleid over de situatie tot en met uw besluitvormingen in de raad van juli 2021. Op basis van bestaand beleid geeft de financiële positie voor de jaren 2022 tot en met 2025 onderstaand beeld weer. Voor 2022 gaat het om een tekort van € 1.179.000, voor 2023 om een tekort van € 874.000 en vanaf 2024 om een tekort van € 151.000.

De financiële positie bestaand beleid is hieronder weergegeven.

Overzicht financiële positie						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024	Meerjarenraming 2025
Bestaand beleid						
Lasten	64.738	67.351	61.701	60.561	59.716	59.716
Baten	-66.521	-67.750	-60.523	-59.686	-59.565	-59.565
Geraamd resultaat bestaand beleid	-1.783	-399	1.179	874	151	151

Schommelingen in bestaand beleid

Jaarschijven 2022-2023

De lasten dalen in 2023 ten opzichte van 2022 met afgerond € 1,1 miljoen. De grootste verschillen (> € 100.000) worden hieronder toegelicht:

- Lasten dalen met € 150.000 rond toezicht en handhaving van Wabo en Omgevingswet. Maar voor dit onderdeel is onder het nieuwe beleid gevraagd om de middelen vanaf 2023 structureel beschikbaar te stellen,
- Lasten dalen met € 150.000 rond grondexploitaties niet-bedrijventerreinen. Dit moet u uiteraard in relatie zien met de daling van de baten. Per saldo is het effect op de financiële positie van deze afwijking budgettair neutraal,
- Lasten dalen met € 425.000 als het gaat om grondexploitaties bedrijventerreinen. Dit kunt u uiteraard in relatie zien met de daling van de baten. Per saldo is het effect op de financiële positie van deze afwijking budgettair neutraal,
- Lasten dalen met € 300.000 voor het jeugdbudget zorg in natura. Het gaat hoofdzakelijk om het effect van de meerjarige taakstelling die u vorig jaar heeft besloten.
- Lasten stijgen met € 200.000 als gevolg van het cumulatieve effect van de stelpost indexeringen,
- Lasten dalen met € 275.000, waarvan de oorzaak ligt in overige kleine ontwikkelingen.

De baten dalen in 2023 ten opzichte van 2022 met afgerond € 0,8 miljoen. De grootste verschillen (> € 100.000) worden hieronder toegelicht:

- Baten dalen met € 150.000, waarvan de oorzaak ligt in de grondexploitaties niet zijnde de bedrijventerreinen,
- Baten dalen met € 425.000, waarvan de oorzaak ligt in de grondexploitaties zijnde de bedrijventerreinen,
- De baten stijgen met € 700.000, waarvan de oorzaak ligt in een hogere algemene uitkering,
- Baten dalen met € 900.000 als gevolg van een lagere onttrekking uit de algemene reserve om incidentele uitgaven te dekken,
- Baten dalen met € 25.000, waarvan de oorzaak ligt in overige kleine ontwikkelingen.

Jaarschijven 2023-2024

De lasten dalen in 2024 ten opzichte van 2023 met afgerond € 0,8 miljoen. De grootste verschillen (> € 100.000) worden hieronder toegelicht:

- Lasten stijgen met € 150.000 rond grondexploitaties niet-bedrijventerreinen. Dit moet u uiteraard in relatie zien met de daling van de baten. Per saldo is het effect op de financiële positie van deze afwijking budgettair neutraal,
- Lasten dalen met € 500.000 met betrekking tot grondexploitaties bedrijventerreinen. Dit kunt u uiteraard in relatie zien met de daling van de baten. Per saldo is het effect op de financiële positie van deze afwijking budgettair neutraal,
- Lasten dalen met € 350.000 van het jeugdbudget zorg in natura. Dit gaat hoofdzakelijk om het effect van de meerjarige taakstelling die u vorig jaar heeft besloten.
- Lasten stijgen met € 200.000 als gevolg van het cumulatieve effect van de stelpost indexeringen,
- Lasten dalen met € 250.000 als gevolg van een lagere dotatie aan de reserve ruimtelijke investeringen,
- Lasten dalen met € 50.000, waarvan de oorzaak ligt in overige kleine ontwikkelingen.

De baten dalen in 2024 ten opzichte van 2023 met afgerond € 0,1 miljoen. De grootste verschillen (> € 100.000) worden hieronder toegelicht:

- Baten stijgen met € 150.000, waarvan de oorzaak ligt in de grondexploitaties niet zijnde de bedrijventerreinen,
- Baten dalen met € 500.000, waarvan de oorzaak ligt in de grondexploitaties zijnde de bedrijventerreinen,
- De baten stijgen met € 600.000, waarvan de oorzaak ligt in een hogere algemene uitkering,
- Baten dalen met € 250.000 als gevolg van een lagere onttrekking uit de reserve bovenwijkse voorziening,
- Baten dalen met € 100.000, waarvan de oorzaak ligt in overige kleine ontwikkelingen.

Jaarschijven 2024-2025

De lasten en baten binnen het bestaand beleid van jaarschijf 2025 zijn nagenoeg gelijk aan de lasten en baten van jaarschijf 2024. Er is geen sprake van noemenswaardige verschillen.

Nieuw Beleid

In de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 zijn onder 'nieuw beleid' ontwikkelingen opgenomen, die gerelateerd zijn aan het coalitieprogramma 2018-2022 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving'. Daarnaast is sprake van nieuw beleid, ambities, ontwikkelingen en heroverwegingen zoals opgenomen in de kadernota 2022-2025.

Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota

In de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 zijn onder nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota de volgende onderdelen opgenomen.

Het betreft de volgende ontwikkelingen, voornemens en ambities:

- Invoering Omgevingswet: transitie naar Omgevingsplan
- Ontvangstplicht baggerslib na baggeren A-watervgangen
- Uitvoering visie op strategische communicatie
- Structureel borgen van niet-vergunningsgebonden toezicht en handhaving Wabo en Omgevingswet
- Invoeren rechtmatigheidsverklaring
- Uitvoering informatiebeleidsplan
- Financiële uitwerking meicirculaire 2021

Het betreft de volgende heroverwegingen:

- Overdragen stedenband aan samenleving
- Taakstelling op de ambtelijke organisatie
- Efficiëntere inzet Avri in het beheer openbare ruimte
- Niet meer meedoen aan boomfeestdag
- Halveren bijdrage aan opvang van (zwerf)dieren
- Verminderen (financiële)ondersteuning burgerinitiatieven openbaar groen
- Vertragen verleden van lichtmasten
- Exploitatie gebouw de Notenbalk
- Halveren bijdrage aan Laanboompact
- Versoberen subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF)
- Verminderen bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)
- Verhogen inkomsten toeristenbelasting
- Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn
- Budgetneutraal opstellen Neder-Betuwe magazine
- Verder digitaliseren van dienstverleningsprocessen
- Versoberen toezicht en handhaving
- Versoberen bestuurlijke trainingen rampenbestrijding
- Realistisch(er) ramen in de exploitatiebegroting
- Uitstellen en faseren revitaliserings- en verkeerprojecten
- Verhogen uurtarief voor de afhandeling van ontwikkelingen (mandje 3)

Het betreft de volgende onderwerpen als inzet van vermogen en aannames ontwikkeling algemene uitkering ter dekking van tekorten

- Inzet/verlagen algemene reserve ter dekking incidentele uitgaven en tekort 2023
- Opname toename algemene uitkering op basis van te verwachten bijstelling jeugdmiddelen en herverdeeffect.

De financiële gevolgen van de kadernota 2022-2025 zijn hieronder weergegeven.

Bedragen x € 1.000,-	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota				
Lasten	1.311	-98	-222	8
Baten	-2.546	-793	-131	-842
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota	-1.235	-891	-352	-834

Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota

Daarnaast zijn in deze begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 onder ontwikkelingen en actualisaties na kadernota nog enkele aanvullende onderwerpen opgenomen. Hieronder volgt een uiteenzetting van de onderwerpen:

- **Visie communicatie (programma 1)**

In de raad van september 2021 heeft u een besluit genomen over de visie communicatie. De financiële uitwerking hiervan is zodoende meegenomen als ontwikkeling na kadernota. Deze ontwikkeling vindt u terug op programma 1. Het betreft hier een incidenteel nadeel van € 94.000 voor 2022.

- **Actualisatie urencalculaties en kostendekkendheid leges (diverse programma's)**

In het kader van het jaarlijks samenstellen van de urencalculaties en het bepalen van de kostendekkendheid van leges is de beschikbare ambtelijke capaciteit op een juiste wijze toegeschreven naar de betreffende taakvelden. Dit is gebaseerd op de meest recente rijksnotities in de BBV. Het gevolg is dat binnen al de programma's een verschuiving in ambtelijke uren heeft plaatsgevonden.

Daarnaast is de kostendekkendheid van leges geactualiseerd, wat heeft geresulteerd in een actualisatie van de legesopbrengsten en bijkomende kosten. Het effect op de financiële positie van deze twee onderwerpen bedraagt in totaliteit voor alle programma's in deze begroting structureel € 152.000 nadelig in 2022 oplopend naar € 193.000 nadelig in 2025. Bij de verschillende programma's ziet u per programma de financiële effecten terug. Bij vooral programma 1 en 3 en algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien is sprake van grotere financiële afwijkingen.

Bij algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien is sprake van afgerond een voordeel van structureel € 108.000. Dit gaat vooral over een verlaging van de overhead als gevolg van het specifiekere toerekenen van lasten naar deze taakvelden. Hierdoor zijn de ambtelijke lasten op de diverse programma's hoger geworden.

Voor programma 1 geldt een structureel nadelig effect van € 95.000 dat voor de helft bestaat uit meer ambtelijke lasten (mede als gevolg van een scherpere toedeling van de overhead, zoals hierboven aangegeven) en voor de andere helft door minder verwachte leges burgerzaken. Hierbij moet u onder meer denken aan het financiële effect van de 'rijbewijscyclus'. Vanaf 1 oktober 1986 is de geldigheidsduur van rijbewijzen van 5 jaar naar 10 jaar gebracht, waardoor er cycli ontstaan van 5 jaar waarin eerst minder rijbewijzen worden afgegeven en in de tweede cyclus juist meer. Vanaf 1 oktober 2021 start een cyclus van minder rijbewijzen.

Voor programma 3 is sprake van een complexere situatie. In totaliteit is sprake van een structureel nadelig effect van € 108.000 in 2022 oplopend naar € 149.000 in 2025. Enerzijds is sprake van een fors nadelig effect dat voortkomt uit minder verwachte leges van vooral grote bouwprojecten (zowel gebaseerd op aantallen als op bouwsommen) van afgerond € 140.000. Anderzijds worden meer ambtelijke uren toegerekend aan projecten waardoor de terugverdien capaciteit is verhoogd met afgerond € 80.000. Als laatste is sprake van een nadelig financieel effect van de BTW constructie vanuit het GRP op onze financiële positie van € 60.000 in 2022 oplopend naar € 80.000 in 2025. Met nog enkele andere kleine bijstelling is dus in totaal sprake van een nadelig effect van € 108.000 in 2022 oplopend naar € 149.000 in 2025.

Voor de overige programma's tezamen is sprake van een structureel nadeel van afgerond € 56.000. Zodoende komt u in totaliteit voor alle programma's uit op een nadelig effect van € 152.000 in 2022 oplopend naar € 193.000 in 2025 voor het onderdeel actualisatie urencalculaties en kostendekkendheid leges.

- Actualisatie kapitaalgoederen (diverse programma's)**
 De jaarlijkse actualisatie van de kapitaalgoederen resulteert over het algemeen in kleine financiële bijstellingen per programma per jaar. Voor deze begroting heeft het totaaleffect van de actualisatie een licht voordeel opgeleverd dat oploopt tot een totaalbedrag over alle programma's van afgerond € 29.000 voordelig in 2025.
- Actualisatie werkbegroting Avri IBOR (programma 3)**
 De werkbegroting 2022 van Avri IBOR is na de behandeling van de kadernota 2022 ontvangen en zodoende financieel uitgewerkt als ontwikkeling na kadernota. Het betreft hier een structureel nadeel van € 61.000.
- Actualisatie grondexploitaties (programma 3 en 4)**
 De actualisatie van de grondexploitaties zoals uitgevoerd in de jaarrekening 2020 per 1-1-2021 is nu meerjarig verwerkt in deze begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. In totaliteit is sprake van een meerjarig neutraal effect voor onze financiële positie.
- Actualisatie financieringspositie (algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien)**
 Naar aanleiding van bovenstaande diverse ontwikkelingen en actualisaties is de totaalfinanciering van de begroting geactualiseerd. De financiële effecten hiervan zijn opgenomen als ontwikkeling na kadernota. In totaliteit is sprake van een voordeel van € 250.000 in 2022 oplopend naar € 325.000 in 2025 en wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere rentetoekening.

De financiële gevolgen van de effecten na de kadernota 2022-2025 zijn hieronder weergegeven.

Totaal ontwikkelingen en actualisaties 2022-2025 na kadernota				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022	Meerjarenraming		
		2023	2024	2025
Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota				
Lasten	-833	815	-254	819
Baten	838	-1.041	89	-955
Geraamd resultaat ontwikkelingen en actualisaties na kadernota	5	-226	-165	-135

Totaal beleid (bestaand en nieuw)

Rekening houdend met het opgenomen nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen (conform en na kadernota) bieden wij u nu een begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 aan met een overschot van € 51.000 voor 2022, een overschot van € 226.000 voor 2023, een overschot van € 366.000 voor 2024 en een overschot van € 818.000 voor 2025.

Hieronder volgt een totaaloverzicht van de financiële positie.

Overzicht financiële positie						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming		
				2023	2024	2025
Bestaand beleid						
Lasten	64.738	67.351	61.701	60.561	59.716	59.716
Baten	-66.521	-67.750	-60.523	-59.686	-59.565	-59.565
Geraamd resultaat bestaand beleid	-1.783	-399	1.179	874	151	151
Nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota						
Lasten			1.311	-98	-222	8
Baten			-2.546	-793	-131	-842
Geraamd resultaat nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen conform kadernota			-1.235	-891	-352	-834
Ontwikkelingen en actualisaties na kadernota						
Lasten			-833	815	-254	819
Baten			838	-1.041	89	-955
Geraamd resultaat ontwikkelingen en actualisaties na kadernota			5	-226	-165	-135
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	-1.783	-399	-51	-243	-366	-818

Overzicht financiële positie met mutaties reserves						
Bedragen x € 1.000,-	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming		
				2023	2024	2025
Geraamd resultaat begroting exclusief mutaties in reserves	-702	2.760	1.322	491	-142	-594
Geraamde mutaties reserves	-1.081	-3.159	-1.373	-733	-224	-224
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid, ontwikkelingen, ambities en heroverwegingen	-1.783	-399	-51	-243	-366	-818

Conclusie financiële positie

Conform artikel 189 van de gemeentewet moet u erop toezien, dat de begroting reëel en structureel in evenwicht (sluitend) is. Wij moeten u een reële en structureel sluitende begroting 2022 en een meerjarenraming 2023-2025 ter vaststelling aanbieden.

Dit is de vierde begroting binnen deze raadsperiode. Een raadsperiode, waaraan nog steeds de uitvoering van een stevige ambitie gekoppeld is. Een solide financiële positie is niet alleen noodzakelijk om onze ambities nu en in de toekomst waar te blijven maken, maar is zeker ook cruciaal voor de zelfstandigheid van onze gemeente.

De u aangeboden begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 was op termijn meerjarig sluitend. Door een forse toename van de uitgaven voor de Jeugdzorg en de Wmo ontstond er een financiële positie die op basis van structurele baten en lasten niet meer sluitend was. De jaarschijf 2021 van de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 is sluitend gemaakt met eenmalige onttrekkingen uit ons vermogen (reserve precario en de algemene reserve). Op deze wijze is het jaar 2021 sluitend gemaakt. Ook hebben wij in de kadernota 2021-2024 voorstellen gedaan tot bezuinigingen en ombuigingen en heroverwegingen. Deze voorstellen zorgen ervoor dat het jaar 2024 weer reëel structureel sluitend is.

De weg naar een reëel structureel begrotingsevenwicht hebben wij doorgezet. De u aangeboden begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 laat u op basis van structurele en incidentele lasten en baten een financiële positie zien waarin jaarlijks sprake is van begrotingsoverschotten. Het jaar 2022 sluit met een overschot van afgerond € 51.000, het jaar 2023 met een overschot van € 243.000, het jaar 2024 met een overschot van € 366.000 en het jaar 2025 met een overschot van € 818.000.

Halen wij nu alle incidentele lasten en baten uit deze begroting en meerjarenraming - een vereiste vanuit de BBV - dan is er sprake van een financiële positie met structurele begrotingstekorten voor de jaren 2022 en 2023. Voor de jaren 2024 en 2025 is er sprake van structurele begrotingsoverschotten. Het jaar 2022 sluit met een tekort van afgerond € 443.000, het jaar 2023 sluit met een tekort van € 247.000, het jaar 2024 sluit met een overschot van € 366.000 en het jaar 2025 sluit met een overschot van € 818.000.

De begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 is op termijn structureel meerjarig sluitend.

De ratio weerstandsvermogen komt voor het jaar 2022 uit op 2,6 en wordt daarmee als uitstekend gekwalificeerd. In de jaren daarna loopt de ratio af naar 2,0 wat als ruim voldoende wordt gekwalificeerd.

In deze begroting en meerjarenraming zijn de financiële effecten van de septembercirculaire 2021 niet meegenomen. De uitkomsten hiervan zullen via een afzonderlijke raadinformatiebrief aan u worden gemeld.

Geprognosticeerde balans meerjarig

ACTIVA					PASSIVA				
per 31 december									
Omschrijving	2022	2023	2024	2025	Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Vaste activa:					Vaste Passiva:				
Materiële en immateriële vaste activa	67.547	64.560	62.852	63.564	Eigen vermogen:				
Financiële vaste activa (kapitaalverstrekking)	183	183	183	183	- Algemene reserve	7.387	6.741	6.622	6.503
Financiële vaste activa (overige langl. Leningen)	2.101	2.092	2.082	2.072	- Bestemmingsreserves	15.085	14.998	14.893	14.788
					- Nog te bestemmen resultaat				
					- Voorzieningen	4.732	4.335	4.786	5.112
					Waarborgsommen	3	3	3	3
					Langlopende leningen (bestaande portefeuille)	13.855	11.820	10.510	9.500
					Nog af te sluiten leningen	29.000	29.000	29.000	30.000
Overlopende activa	900	900	900	900	Overlopende passiva	3.000	3.000	3.000	3.000
Vlottende activa:					Vlottende passiva:				
Voorraden (Grex)	3.000	3.022	2.190	1.244	Vlottende schulden < 1 jaar	6.000	6.000	6.000	6.000
Overige vlottende activa, uitzettingen < 1 jaar	5.132	4.940	6.408	6.743					
Liquide middelen	200	200	200	200					
Totaal	79.062	75.896	74.814	74.906	Totaal	79.062	75.896	74.814	74.906

Berekening EMU-saldo meerjarig

Centraal Bureau voor de
Statistiek

www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst

Berekening EMU-saldo

Gemeente Neder-Betuwe (1740)

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	Gemeente
Berichtgevernaam:	Neder-Betuwe
Berichtgevernummer:	1740
Jaar:	2022
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMU220061740.XLS

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2022	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2022	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2022	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2022
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.760	-1.322	-490	142	594
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	17.593	780	-2.988	-1.709	711
3. Mutatie voorzieningen	127	331	-397	451	326
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-140	228	22	-832	-946
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	-20.086	-1.999	2.079	3.134	1.155

I. Jaarlijks terugkerende verplichtingen gerelateerd aan arbeid

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten (BBV) moet in de programmabegroting afzonderlijk aandacht worden besteed aan de verplichtingen van jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Voor deze verplichtingen mogen geen voorzieningen worden gevormd.

Aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zijn:

- **Voormalig personeel**

De verplichtingen voor voormalig personeel worden jaarlijks in de begroting opgenomen. Dit gaat o.a. over ziekte-uitkeringen en/of werkloosheidsuitkeringen van personeel uit dienst. Op basis van de begroting is er een bedrag opgenomen van € 414 in 2022.

- **Pensioen oud-wethouders en nabestaanden**

Dit betreft de verplichtingen aan oud-wethouders als gevolg van pensioen of nabestaandenpensioen voor invoering van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa regeling). Voor de huidige pensioenen van oud-wethouders of hun nabestaanden is meerjarig vanaf 2022 een bedrag van € 36.932 opgenomen in de begroting.

- **Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa uitkeringen)**

Wethouders, die aftreden of niet worden herkozen, hebben recht op een Appa uitkering. De gemeente kan zich hier niet voor verzekeren. De uitkeringslasten moeten als ze zich voordoen ten laste te worden gebracht van de lopende exploitatie, wat een negatieve invloed zal hebben op de financiële positie van de gemeente. Het eerste jaar ontvangt de ex-wethouder 80% van het laatste inkomen. Dat bedrag is inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering. De resterende uitkeringsduur ontvangt de ex-wethouder 70%. Inkomsten die de ex-wethouder genereert, worden uiteraard gekort op de Appa uitkering. In het eerste jaar mag er tot 20% worden bijverdiend zonder korting op de Appa uitkering. Tijdens de resterende uitkeringsduur is deze marge 30%. Vanaf 2022 zijn er geen verplichtingen meer als het gaat om Appa uitkeringen.

- **Arbeidsongeschiktheidsverzekering van (ex-) burgemeesters en (ex-) wethouders**

Alle kosten van (volledige én gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid van (ex-) burgemeesters en (ex-) wethouders komen volledig voor rekening van de gemeente Neder-Betuwe. Deze kosten kunnen enorm oplopen en daardoor een grote invloed hebben op de financiële positie van de gemeente. Om dit risico af te dekken is er een arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten bij Centraal Beheer (via VNG). In de begroting 2022 is hiervoor meerjarig een bedrag van € 19.488 opgenomen.

- **Regeling FPU**

Een medewerker die (geheel of gedeeltelijk) FPU-ontslag krijgt, ontvangt een FPU-uitkering van het ABP en een aanvulling hierop van de werkgever. Binnen de huidige organisatie zijn geen medewerkers meer aanwezig, die gebruik kunnen maken van deze regeling. In de begroting is hier dan ook niets voor opgenomen.

- **Opgebouwde vakantierechten**

Het IKB (Individueel Keuzebudget) is een persoonlijk budget, dat elke medewerker maandelijks opbouwt en flexibel kan inzetten voor bepaalde doelen. Het IKB bedraagt per 1 juli 2018 17,05 % van het bruto salaris en bestaat uit de volgende bronnen: 6,75% eindejaarsuitkering, 8% vakantietoeslag, 1,5% levensloopbijdrage en 0,8% aan bovenwettelijk verlof. Het is fiscaal niet toegestaan om (een deel van) het IKB mee te nemen naar het volgende kalenderjaar. In de maand december worden jaarlijks (de restanten van) de opgebouwde rechten automatisch uitgekeerd.

II. Investerings met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut

Alle investeringen moeten geactiveerd worden en over de verwachte levensduur worden afgeschreven. Overeenkomend met de BBV voorschriften moeten investeringen als volgt onderscheiden worden:

- investeringen met een economisch nut (verhandelbaar),
- investeringen met economisch nut waar heffingen tegenover staan (bijvoorbeeld rioolheffingen),
- investeringen met een maatschappelijk nut (niet verhandelbaar, bijvoorbeeld wegen, fietspaden, etc.)

In de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 zijn alle investeringen geactiveerd en over de verwachte levensduur afgeschreven. Het onderscheid voor investeringen is in overeenstemming met de BBV voorschriften toegepast. Investerings rond nieuw beleid zijn in deze begroting per programma afzonderlijk opgenomen.

III. De financiering

Voor verdere informatie over de financiering wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

IV. Specificaties van de stand en het verloop van reserves en voorzieningen

DE STAND EN HET VERLOOP VAN DE RESERVES EN VOORZIENINGEN													
Naam reserve/voorziening	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2022)	Overige vermeerderingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2023)	Overige vermeerderingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2024)	Overige vermeerderingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2025)	Overige vermeerderingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2026)
Inflatiepercentage													
RESERVES													
Algemene reserves													
Algemene reserve	9.581.993		2.195.000	7.386.993		646.000	6.740.993		119.000	6.621.993	0	119.000	6.502.993
Algemene reserve	9.581.993	0	2.195.000	7.386.993	0	646.000	6.740.993	0	119.000	6.621.993	0	119.000	6.502.993
Bestemmingsreserves													
Reserve bovenwijkse voorziening	245.799	129.695	250.000	125.494	127.045	250.000	2.539	124.395	40	126.894	124.395	40	251.249
Reserve Fonds Ruimtelijke Inv.	214.120	40.000	50.000	204.120	10.000		214.120			214.120			214.120
Reserve Precariobelasting	6.716.924			6.716.924			6.716.924			6.716.924			6.716.924
Reserve Laanboomgebouw	234.264			234.264			234.264			234.264			234.264
Reserve kapitaallasten	963.350	250.000	23.530	1.189.820	250.000	28.530	1.411.290		33.530	1.377.760		33.530	1.344.230
Reserve omgevingswet	260.965	1000.000		1260.965			1260.965			1260.965			1260.965
Reserve essentaksterfte	78.672		78.672	0			0			0			0
Bestemmingsreserves	8.714.094	1.419.695	402.202	9.731.587	387.045	278.530	9.840.102	124.395	33.570	9.930.927	124.395	33.570	10.021.752
Bestemmingsreserves waar invest. tegenover staan													
Reserve huis v Lodenstein College	5.549.185	0	195.760	5.353.425	0	195.760	5.157.665	0	195.760	4.961.905	0	195.760	4.766.145
Bestemmingsreserves waar invest. tegenover staan	5.549.185	0	195.760	5.353.425	0	195.760	5.157.665	0	195.760	4.961.905	0	195.760	4.766.145
Totaal bestemmingsreserves	14.263.279	1.419.695	597.962	15.085.012	387.045	474.290	14.997.767	124.395	229.330	14.892.832	124.395	229.330	14.787.897
Nog te bestemmen resultaat jaarrekening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL RESERVES	23.845.271	1.419.695	2.792.962	22.472.004	387.045	1.120.290	21.738.759	124.395	348.330	21.514.824	124.395	348.330	21.290.889
VOORZIENINGEN													
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen,risico's													
Voorziening wethouderspensionen	909.295			909.295			909.295			909.295			909.295
Totaal Voorzieningen voor verpl./verliezen,risico's	909.295	0	0	909.295	0	0	909.295	0	0	909.295	0	0	909.295
Egalisatievoorzieningen													
Voorz onderhoud wegen (incl. kunstwerken)	1002.185	1.163.898	1.269.825	896.258	1.163.898	1.278.961	781.195	1.163.898	1.237.201	707.892	1.163.898	1.314.170	557.620
Voorz onderhoud gebouwen	754.814	241.027	67.960	927.881	241.027	678.257	490.651	241.027	0	731.678	241.027		972.705
Voorziening riolering	988.045	201.382		1.189.427	166.123		1.355.550	287.787		1.643.337	302.445		1.945.782
Verkeer- en Vervoersplan	395.691	119.231	84.500	430.422	119.231	93.000	456.653	119.231	86.000	489.884	119.231	149.000	460.115
Voorziening Onderhoud Begraafplaatsen	142.093	26.000	41.500	126.593	26.000	41.500	111.093	26.000	41.500	95.593	26.000	41.500	80.093
Voorziening speelruimtebeleid	208.522	91.757	48.000	252.279	91.757	113.750	230.286	91.757	113.750	208.293	91.757	113.750	186.300
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.491.350	1.843.295	1.511.785	3.822.860	1.808.036	2.205.468	3.425.428	1.929.700	1.478.451	3.876.677	1.944.358	1.618.420	4.202.615
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.400.645	1.843.295	1.511.785	4.732.155	1.808.036	2.205.468	4.334.723	1.929.700	1.478.451	4.785.972	1.944.358	1.618.420	5.111.910
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	28.245.916	3.262.990	4.304.747	27.204.159	2.195.081	3.325.758	26.073.482	2.054.095	1.826.781	26.300.796	2.068.753	1.966.750	26.402.799

C: Het overzicht van lasten en baten per taakveld

Lasten per programma/taakveld	2022	2023	2024	2025
** Bestuur	1.992	1.872	1.845	1.845
** Burgerzaken	925	925	925	925
*** P1 Bestuur en Dienstverlening	2.917	2.797	2.770	2.770
** Crisisbeheersing en brandweer	2.091	2.076	2.079	2.076
** Openbare orde en veiligheid	505	490	490	491
*** P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.597	2.566	2.569	2.567
** Beheer overige gebouwen en gronden	344	344	342	341
** Verkeer en vervoer	3.034	3.009	3.063	3.128
** Parkeren	34	34	34	34
** Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
** Openbaar vervoer	117	117	117	117
** Cultureel erfgoed	87	87	87	87
** Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.101	1.743	1.742	1.742
** Riolering	1.890	1.878	2.014	2.034
** Afval	2.606	2.606	2.606	2.606
** Milieubeheer	2.260	2.260	2.260	2.260
** Begraafplaatsen en crematoria	279	278	278	278
** Ruimtelijke ordening	1.918	1.918	1.918	1.918
** Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	1.355	3.000	1.919	2.928
** Wonen en bouwen	572	572	572	572
*** P3 Fysieke Leefomgeving	16.596	17.845	16.951	18.044
** Economische ontwikkeling	153	133	133	133
** Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.821	1.490	999	1.033
** Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	44	44	44
** Economische promotie	224	149	149	149
*** P4 Economie	2.242	1.816	1.325	1.359
** Samenkracht en burgerparticipatie	1.051	1.038	1.038	1.038
** Wijkteams	691	681	681	681
** Inkomensregelingen	5.462	5.462	5.462	5.462
** Begeleide participatie	4.164	4.120	4.060	4.059
** Arbeidsparticipatie	508	508	505	502
** Maatwerkvoorziening (WMO)	767	765	765	765
** Maatwerkdienstverlening 18+	508	509	509	509
** Maatwerkdienstverlening 18-	7.213	6.923	6.623	6.623
** Geëscaleerde zorg 18+	274	275	275	275
** Geëscaleerde zorg 18-	1.023	1.023	1.023	1.023
** Volksgezondheid	1.105	1.097	1.106	1.106
*** P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	22.765	22.401	22.046	22.042
** Openbaar basisonderwijs	263	263	263	263
** Onderwijshuisvesting	1.529	1.507	1.494	1.468
** Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.913	1.898	1.898	1.898
** Sportbeleid en activering	275	247	247	247
** Sportaccommodaties	1.061	1.090	1.088	1.091
** Cult.presentatie, -productie en -partic.	284	236	236	236
** Musea	0	0	0	0
** Media	449	449	449	449
*** P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	5.773	5.690	5.675	5.652
** Overhead	7.392	7.310	7.304	7.398
** Treasury	-84	-193	-232	-220
** OZB woningen	295	295	295	295
** OZB niet-woningen	61	61	61	61
** Belastingen overig	77	77	77	77
** Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0
** Overige baten en lasten	128	225	275	375
** Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
*** P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	7.869	7.775	7.780	7.985
** PG Saldo van baten en lasten	51	243	366	818
*** Resultaat van baten (+) en lasten (-)	51	243	366	818
**** Totaal programma's	60.811	61.133	59.482	61.237
** RS Reserves	1.420	387	124	124
***** Totaal lasten	62.230	61.520	59.606	61.361

Baten per programma/taakveld		2022	2023	2024	2025
**	Bestuur	0	-10	-10	-10
**	Burgerzaken	-336	-336	-336	-336
***	P1 Bestuur en Dienstverlening	-336	-346	-346	-346
**	Crisisbeheersing en brandweer	-300	-300	-300	-300
**	Openbare orde en veiligheid	-16	-16	-16	-16
***	P2 Openbare Orde en Veiligheid	-316	-316	-316	-316
**	Beheer overige gebouwen en gronden	-55	-55	-55	-55
**	Verkeer en vervoer	-84	-84	-84	-84
**	Parkeren	0	0	0	0
**	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
**	Openbaar vervoer	-68	-68	-68	-68
**	Cultureel erfgoed	0	0	0	0
**	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-211	-211	-211	-211
**	Riolering	-2.299	-2.307	-2.315	-2.315
**	Afval	-2.902	-2.902	-2.902	-2.902
**	Milieubeheer	0	0	0	0
**	Begraafplaatsen en crematoria	-278	-278	-278	-278
**	Ruimtelijke ordening	-1.275	-1.281	-1.268	-1.268
**	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-1.312	-2.963	-1.882	-2.920
**	Wonen en bouwen	-849	-849	-849	-849
***	P3 Fysieke Leefomgeving	-9.333	-10.997	-9.911	-10.950
**	Economische ontwikkeling	0	0	0	0
**	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.685	-1.349	-856	-860
**	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-9	-9	-9	-9
**	Economische promotie	0	0	0	0
***	P4 Economie	-1.694	-1.358	-865	-869
**	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0
**	Wijkteams	0	0	0	0
**	Inkomensregelingen	-4.474	-4.474	-4.474	-4.474
**	Begeleide participatie	0	0	0	0
**	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
**	Maatwerkvoorziening (WMO)	0	0	0	0
**	Maatwerkdienstverlening 18+	-150	-150	-150	-150
**	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
**	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
**	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
**	Volksgezondheid	0	0	0	0
***	P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	-4.624	-4.624	-4.624	-4.624
**	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
**	Onderwijshuisvesting	-38	-38	-38	-38
**	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-775	-775	-759	-759
**	Sportbeleid en activering	0	0	0	0
**	Sportaccommodaties	-592	-592	-592	-592
**	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-55	-64	-64	-64
**	Musea	0	0	0	0
**	Media	-9	-9	-9	-9
***	P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	-1.470	-1.479	-1.463	-1.463
**	Overhead	-237	-173	-173	-173
**	Treasury	-51	-51	-51	-51
**	OZB woningen	-3.556	-3.588	-3.617	-3.617
**	OZB niet-woningen	-1.595	-1.611	-1.626	-1.626
**	Belastingen overig	-222	-272	-272	-272
**	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-36.002	-35.585	-35.994	-36.705
**	Overige baten en lasten	0	0	0	0
**	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
***	P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	-41.663	-41.279	-41.733	-42.444
***	Totaal programma's	-59.437	-60.400	-59.258	-61.013
**	RS Reserves	-2.793	-1.120	-348	-348
****	Totaal baten	-62.230	-61.520	-59.606	-61.361

BIJLAGE 1: OVERZICHT HEROVERWEGINGEN

Heroverwegingen	Pr.	2022	2023	2024	2025
Overdragen stedenband aan samenleving	P1	0	-4.000	-4.000	-4.000
Budgetneutraal opstellen Neder-Betuwe magazine	P1	0	-10.000	-10.000	-10.000
Halveren bijdragen aan opvang van (zwerfdieren)	P2	0	-15.000	-15.000	-15.000
Versoberen toezicht en handhaving	P2	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Versoberen bestuurlijke trainingen rampenbestrijdingen	P2	0	-3.000	0	-3.000
Niet meer meedoen aan de boomfeestdag	P3	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Verminderen (financiële) ondersteuning aan burgerinitiatieven	P3	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
Vertragen verleden van lichtmasten	P3	0	-5.000	-5.000	-5.000
Halveren bijdrage aan het Laanboompact	P3	-5.000	-10.000	-10.000	-10.000
Uitstellen en faseren revitaliserings- en verkeersprojecten	P3	-146.000	-182.000	-147.000	-106.000
Verhogen uurtarief voor de afhandeling van ontwikkelingen	P3	-37.000	-75.000	-75.000	-75.000
Versoberen subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF)	P4	-10.000	-30.000	-30.000	-30.000
Verminderen bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)	P4	-29.000	-29.000	-29.000	-29.000
De Vluchtheuvel - bezuiniging op het aangeboden groepswork voor volwassenen (zelfvertrouwen voor vrouwen)	P5	0	-6.663	-6.663	-6.663
Verloskundigepraktijk Ochten (+ kraamzorg en orthopedagoog) - minder frequent geven van prenatale groepsvoorlichting	P5	0	-2.500	-2.500	-2.500
Eleos - de jaarlijkse activiteit tijdens de jaarlijkse opvoedweek laten vervallen	P5	0	-1.189	-1.189	-1.189
GGD Gelderland-Zuid - verlagen budget voor maatwerk	P5	0	-12.986	-12.986	-12.986
Projectsubsidie sport-stimulering – De projectsubsidie sportstimulering heeft een looptijd tot en met 2022	P6	0	-25.000	-25.000	-25.000
Bevordering sportdeelname - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-2.773	-2.773	-2.773
Verminderen bijdrage aan aanvullende programma's Bibliotheek door inzet VVE-/OAB-middelen	P6	0	-15.000	-15.000	-15.000
Muziekonderwijs - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-8.889	-8.889	-8.889
Bevordering actieve kunstzinnige vorming - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-1.000	-1.000	-1.000
Welzijn en Sociaal Cultureel Werk - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-3.000	-3.000	-3.000
Budget wijkmanagement - budget naar beneden bijstellen, verlagen van de gemeentelijke bijdrage aan kleine aanpassingen in de openbare ruimte zoals een bankje, een voetbalplek of een bijdrage aan een JOP	P6	0	-18.000	-18.000	-18.000
Exploitatie gebouw de Notenbalk	P6	0	-9.000	-9.000	-9.000
Taakstelling op de ambtelijke organisatie	P7	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Verder digitaliseren van dienstverleningsprocessen	P7	0	-24.000	-24.000	-24.000
Realistisch(er) ramen in de exploitatiebegroting	P7	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Verhogen inkomsten toeristenbelasting	P7	0	-50.000	-50.000	-50.000
Efficiëntere inzet Avri in het beheer openbare ruimte	P7	0	-100.000	-200.000	-300.000
Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn	P7	0	-3.000	-53.000	-53.000
Totaal aan heroverwegingen		-414.000	-833.000	-945.000	-1.007.000

